

**STATEN VAN CURAÇAO
ZITTING 2011– 2012– 001**

**TOELICHTING OP DE BEGROTING INCLUSIEF
NOTA VAN WIJZIGING VAN CURACAO
VOOR HET DIENSTJAAR 2012**

STATEN VAN HET LAND CURAÇAO
ZITTING 2011 – 2012 -

LANDSVERORDENING tot vaststelling
van de begroting van Curaçao voor het
dienstjaar 2012

Memorie van Toelichting

No. 3

TOELICHTING
BEGROTING INCLUSIEF NOTA VAN WIJZIGING
VOOR HET DIENSTJAAR 2012
INHOUDSOPGAVE

	pagina
ALGEMENE BESCHOUWINGEN	
0. INLEIDING	1
I. ALGEMENE BESCHOUWING PER HOOFDSTUK	
STAATSORGANEN EN OVERIGE ALGEMENE ORGANEN	93
MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN	108
MINISTERIE VAN BESTUURLIJKE PLANNING EN DIENSTVERLENING	120
MINISTERIE VAN JUSTITIE	135
MINISTERIE VAN VERKEER, VERVOER EN RUIMTELIJKE PLANNING	163
MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING	200
MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAP, CULTUUR EN SPORT	213
MINISTERIE VAN SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID EN WELZIJN	236
MINISTERIE VAN GEZONDHEID, MILIEU EN NATUUR	271
MINISTERIE VAN FINANCIËN	283

NOTA VAN FINANCIEN

0. INLEIDING	3
I. FINANCIEEL-ECONOMISCHE INKADERING	5
II. NOTA VAN FINANCIEN BEGROTING 2012	13
III. BEGROTINGSUITGAVEN NAAR HOOFDSTUK	52
BIJLAGE	62
TOELICHTING ARTIKEL 2	86

INHOUDSOPGAVE TABELLEN

	Pagina
Tabel 1. Economische groei	8
Tabel 2. Inflatie	9
Tabel 3. Recapitulatie	13
Tabel 4. Recapitulatie	14
Tabel 5. Economische grootheden	14
Tabel 6. Gewone Dienst	16
Tabel 7. Belastingopbrengsten	19
Tabel 8. Accijnzen	28
Tabel 9. Overige indirecte belastingopbrengsten	30
Tabel 10. Niet-belastingopbrengsten	32
Tabel 11. Personeelsindicatoren	36
Tabel 12. Personeelsaantallen	38
Tabel 13. Overdrachten	41
Tabel 14. Sociale zekerheid	42
Tabel 15. Overdrachten aan de Sociale Verzekeringsbank	43
Tabel 16. Kapitaal Dienst	46
Tabel 17. Financieringsruimte	47
Tabel 18. Bruto schuldpositie	50
Tabel 19. Allocatie van de middelen op de Kapitaaldienst	51
Tabel 20. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	52
Tabel 21. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	54

Tabel 22. Gewonde dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie	54
Tabel 23. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst	54
Tabel 24. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie	54
Tabel 25. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie	54
Tabel 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst	54
Tabel 27. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie	54
Tabel 28. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	58
Tabel 29. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	59
Tabel 30. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie	61
Tabel 31. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst	61
Tabel 32. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie	61
Tabel 33. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst	61

INHOUDSOPGAVE GRAFIEKEN

	Pagina
Grafiek 1. West Texas Intermediate Spot Prijs	8
Grafiek 2. Pledging rate Centrale Bank	12
Grafiek 3. Primair en globaal saldo in procenten van het BBP	15
Grafiek 4. Financiële norm Gewone dienst	17
Grafiek 5. Baten	18
Grafiek 6. Belastingopbrengsten	20
Grafiek 7. Directe belastingen	21
Grafiek 8. Loon- en inkomstenbelasting	22
Grafiek 9. Winstbelasting	23
Grafiek 10. Indirecte belastingen	25
Grafiek 11. Omzetbelasting	26
Grafiek 12. Invoerrechten	27
Grafiek 13. Bijzondere invoerrechten op benzine	29
Grafiek 14. Overdrachtsbelasting	31
Grafiek 15. Lasten	34
Grafiek 16. Ontwikkeling Beloning van personeel	35
Grafiek 17. Bezoldiging overheidspersoneel eind juni 2011	36
Grafiek 18. Leeftijdsstructuur overheidspersoneel eind juni 2011	37
Grafiek 19. Aantal dienstjaren overheidspersoneel eind juni 2011	37
Grafiek 20. Rentelasten	40
Grafiek 21. Reserveringen	45
Grafiek 22. Financiële norm Kapitaaldienst: rentelastnorm	48

Grafiek 23. Vervalschema schulden	49
Grafiek 24. Bruto schuldpositie en schuldquote	50
Grafiek 25. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	53
Grafiek 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	56
Grafiek 27. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	58
Grafiek 28. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	59

ALGEMENE BESCHOUWING

Inleiding

Op 10 oktober 2010 kreeg Curaçao de status van land binnen het Koninkrijk der Nederlanden. In het licht van deze staatkundige verandering heeft Curaçao de volgende visie geformuleerd: “In het jaar 2025 is Curaçao een land dat berust op goed bestuur, met een hoge leefkwaliteit, duurzame sociaaleconomische ontwikkeling en onderwijs dat een ieder motiveert om het beste uit zichzelf te halen.”

De kernwaarden voor ‘goed bestuur’ zijn transparantie, verantwoordelijkheid, kwaliteit, inclusiviteit, integriteit, betrouwbaarheid, duurzaamheid en samenwerking. Tezamen zullen deze waarden het bestuur kenmerken met als resultaat een hoge leefkwaliteit, ontwikkelingskansen voor alle burgers en een gezond sociaal- economisch klimaat. Dat typeert de totale opgave, zowel voor bestuurders, ambtenaren, maatschappelijk middenveld als - niet in de laatste plaats - alle betrokken burgers, bedrijven en instellingen.

De begroting is het belangrijkste beleidsdocument van het Land, daar het een weergave is van een integraal afwegingsproces, met de allocatie van de schaarse algemene middelen als afgeleide. De begroting dient een volledig en getrouw beeld te geven van de beleidsvoornemens voor het begrotingsjaar en daarop volgende jaren. Dat wil zeggen, dat de begroting een integrale financiële vertaling moet zijn van het beleid voor het begrotingsjaar en daarop volgende jaren. Daarnaast moet de begroting realistisch zijn, wat betekent dat de begroting volledig moet zijn en dat de voorgenomen uitgaven dienen aan te sluiten op de financiering, waarbij voldaan moet worden aan de financiële normen. Ook moet de begroting goed onderbouwd zijn en inzicht verschaffen in de toekomstige ontwikkeling van de overheidsfinanciën.

In dat licht wordt ernaar gestreefd de inzichtelijkheid van de begroting te bevorderen en de analytische onderbouwing op het financieel economische vlak te versterken.

Bij de voorbereiding van de Begroting 2012 kreeg de ontwikkeling van productbegrotingen verder aandacht. Tevens is zoveel als mogelijk getracht onderscheid te maken tussen programmakosten en apparaatskosten. De kosten die

indirect worden gemaakt bij het voeren van beleid worden de apparaatkosten genoemd. Daarentegen zijn de programmakosten, de kosten die gemaakt worden die direct verband houden met de beleidsvoering.

Hierdoor verschaft de toelichting op de beleidsbegroting een beter inzicht in de relatie tussen de beleidsdoelen en de middelen die daarvoor worden ingezet. De productbegroting, naast de huidige inputbegroting, stelt het parlement overigens in staat beleidsprogramma's te sanctioneren, in plaats van enkel een autorisatie te geven aan uitgaven zonder een directe koppeling aan het in de Algemene Beschouwingen uitgewerkte beleid.

Nadat bovenstaande processen zijn geconsolideerd, zullen de meerjarenbegrotingen in de toekomst, meer dan nu dat het geval is, inzicht moeten verschaffen in de meerjarige financiële consequenties van beslissingen, zodat incidentele en structurele elementen kunnen worden onderscheiden en uitgelicht.

Het streven is hiernaast geweest een Begroting 2012 voor te bereiden die in voldoende mate voldoet aan de bepalingen in de Rijkswet Financieel Toezicht Curaçao en Sint Maarten.

De ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 is, overeenkomstig het bepaalde in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, voor advies voorgelegd aan het College financieel toezicht. Het College financieel toezicht heeft bij brief van 17 augustus 2011, met kenmerk Cft 201100698, advies uitgebracht over het ontwerp. De essentie van dit advies wordt herhaald in vervolgbrieven d.d. 28 september 2011 (Cft 201100766) en d.d. 9 november 2011 (Cft 201100885).

Het College financieel toezicht concludeert dat een toetsing van het ontwerp aan de normen van artikel 15, gecombineerd met artikel 17, lid 1 en 2, van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten niet anders dan tot een negatief advies kon leiden en dat de Begroting 2012, ook meerjarig, alleen aan het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten zal voldoen als de inkomstenverhogende, alsmede de uitgavenverlagende maatregelen, zoals begroot, daadwerkelijk in uitvoering worden gebracht en als wordt voorkomen dat de gesignaleerde risico's zich voordoen.

Het College financieel toezicht stelt dat bij voortvarend handelen van de Regering, waarbij de besluiten genomen zijn zoals nader beschreven in haar advies, het College financieel toezicht tot een nader advies zal kunnen komen. Het betreffen de volgende zes punten:

1. De groeivoorzichten voor 2011 zullen volgens het College financieel toezicht neerwaarts bijgesteld moeten worden, wat een structurele doorwerking heeft op latere jaren. Daarnaast acht het College financieel toezicht dat een groeiprognose van 0,6% voor 2012 op het moment te ambitieus is. Volgens het College financieel toezicht zullen mogelijk tegenvallende ramingen in volgende versies van de begroting de batenkant onder druk zetten en noodzaken tot verdere besparingen. Verder geeft het College financieel toezicht aan dat in de periode tussen nu en 1 januari 2012 nieuwe ramingen van de economische groei beschikbaar worden gesteld door de Centrale Bank voor Curaçao en Sint Maarten. Het College financieel toezicht voorziet een lagere groeiraming, welke als nieuwe basis voor het onderhavige ontwerp genomen zal moeten worden.

Reactie:

De Centrale Bank voor Curaçao en Sint Maarten projecteert voor 2012 een groei van 0,6%. In de ontwerpbegroting wordt uitgegaan van 0,6%. Zodoende – en de behoedzaamheid waarmee de Centrale Bank tot groeiprojecties komt – kan niet anders dan worden geconcludeerd dat de groeiaanname in de Ontwerpbegroting 2012 geen aanleiding vormt om het ontwerp aan te passen.

De belastingramingen in de Begroting 2012 zijn niet afgeleid van de Begroting 2011. In de Ontwerpbegroting 2012 is expliciet vermeld dat de raming tot stand komt op grond van de historische trendanalyse en aan de hand van de realisatiecijfers in de eerste maanden van 2011, alsmede – in voorkomend geval – rekening houdende met het toen nog niet door de Staten vastgestelde belastingplan. Omdat het belastingplan budgetneutraal is, zijn de totale belastingbaten vergelijkbaar en kunnen uit de totale belastingbaten de relevante ontwikkelingen worden afgeleid.

Onderstaand wordt een overzicht gepresenteerd waarin de ramingen in de Begroting 2011 en in de Ontwerpbegroting 2012 worden vergeleken.

	2011	2012	2013	2014	2015	Totaal/ gemiddeld
Begroting 2011	1.498,1	1.522,5	1.575,8	1.631,3	n.v.t.	
Ontwerpbegroting 2012	1.498,1	1.495,3	1.540,7	1.586,9	1.632,8	
Bijstelling						
absoluut	n.v.t..	-27,2	-35,1	-44,4	n.v.t.	-106,7
in %	n.v.t.	-1,8%	-2,2%	-2,7%	n.v.t.	-2,3%

Hieruit kan duidelijk worden afgeleid dat de belastingbaten voor de periode 2012 – 2014 in de Ontwerpbegroting 2012 lager zijn dan, de meerjarig opgenomen belastingbaten in de Begroting 2011 (totaal ANG 106,7 miljoen lager). In 2012 wordt ondermeer rekening gehouden met een nominale afname van de belastingbaten afgezet tegen de raming voor het jaar 2011 in de Begroting 2011, wat verband houdt met een mogelijke economische krimp in 2011. De procentuele neerwaartse bijstelling over de periode 2012 – 2014 is gemiddeld 2,3% wat aanzienlijk groter is dan de neerwaartse bijstelling van de groeiaanne van 1,25% (Begroting 2011) naar 0,6% (Ontwerpbegroting 2012). Ook dit is een teken dat de meerjarige belastingramingen in de Begroting 2012 extra behoedzaam zijn. Vandaar dat er geen reden is voor een verdere neerwaartse bijstelling van de belastingbaten uit hoofde van het aangevoerd argument.

In deze Nota van Wijziging zullen de ontvangstenramingen desalniettemin neerwaarts worden bijgesteld als gevolg van de hervormingen in de gezondheidszorg. De verhoging van de premie en van de premieloongrens in de

ziektekosten-sfeer induceren een minder economische groei in 2012 van om en nabij 0,7% vergeleken met het oorspronkelijke groeipad.

De belastingramingen worden in bijlage 1, cijfermatig onderbouwd.

2. De genoemde maatregelen, of maatregelen met een vergelijkbaar meerjarig budgettair effect, zullen onmiddellijk in behandeling genomen moeten worden zodat implementatie in januari 2012 plaats kan vinden. Het College vraagt daarbij om uiterlijk 1 september aanstaande een tijdsplanning te overleggen waaruit blijkt wat de planning is om de Staten in staat te stellen nog dit jaar een uitspraak te doen over de maatregelen. Onderdeel hiervan vormen ook de voornemens tot het beheersbaar maken van de pensioenlasten.

Reactie:

Op dit punt wordt bij punt 6 ingegaan.

3. Het College financieel toezicht stelt verder dat de budgettaire effecten van het belastingplan reeds zijn vertaald in het onderhavige ontwerp, maar dat de Suppletoire begroting die het een en ander verwerkt in de Begroting 2011 nog niet was behandeld door de Staten. Als onderdelen van het Belastingplan niet doorgevoerd zouden worden, zou volgens het College financieel toezicht een probleem ontstaan met de dekking en zou de aanpassing van andere onderdelen vervolgens noodzakelijk zijn om budgetneutraliteit te behouden.

Reactie:

Zoals reeds in het onderhavige ontwerp verwerkt, geldt bij het belastingplan budgetneutraliteit als uitgangspunt. De Regering heeft de belofte gemaakt, dat indien de Staten onderdelen van het belastingplan niet zouden goedkeuren en daardoor een tekort zou dreigen te ontstaan de Regering compenserende maatregelen aan de Staten zou voorleggen teneinde de budgetneutraliteit te waarborgen. Het belastingplan is ongewijzigd aangenomen door de Staten.

4. Ter wille van goedkeuring van de opgenomen ANG 25 miljoen aan dividendinkomsten, verzoekt het College om een nadere analyse van het dividendbeleid en de redenen waarom dit beleid tot op heden niet tot de verwachte budgettaire resultaten heeft geleid. Tevens verwacht het College een overzicht van de stappen die genomen worden om per 2012 de taakstellende ontvangsten van ANG 25 miljoen te realiseren. Mochten de ontvangsten inderdaad niet realistisch zijn, dan ontvangt het College graag een alternatieve dekking.

Reactie:

Het beleid van de overheidsbedrijven conform het Regeerprogramma 2010-2014, is dat dividend aan de overheid moet worden afgedragen. Desondanks wordt een accentverschuiving hierin nodig geacht. De reden hiervoor is, dat het innen van dividenden van overheidsbedrijven om verschillende redenen moeilijk realiseerbaar blijkt te zijn. Het door deze bedrijven toegepaste reserveringsbeleid, voorzieningenbeleid en hun jaarlijks wisselende investeringsplannen leiden ertoe, dat er voor de aandeelhouder geen sprake is van consistentie ten aanzien van deze voorgenomen taakstellende opbrengsten.

Om meer zekerheid te kunnen krijgen in haar ontvangstenramingen, wordt er momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat erin voorziet dat een minimum aan ontvangsten worden afgedragen aan de overheid door hiervoor in aanmerking komende overheidsbedrijven. Dit moet de komende 4 jaar minimaal ANG 25 mln. per jaar opleveren. De overheid zal deze taakstelling realiseren door, afhankelijk van de omvang van het vermogen van de betreffende overheidsbedrijven, de taakstelling te verdelen over de verschillende daarvoor in aanmerking komende overheidsbedrijven. De toebedeelde taakstelling dient beschouwd te worden als een vergoeding die de overheidsbedrijven verschuldigd zijn aan de overheid, om als overheidsbedrijf haar taken namens de overheid te mogen uitvoeren. Deze extra kosten mogen niet ten laste worden gebracht van de consument en waarbij deze vergoeding niet automatisch de mogelijkheid van het betalen van dividend uitsluit.

Deze taakstellingen krijgen de vorm van concessierechten, welke ter betaling worden overgedragen aan de voornaamste overheidsbedrijven. Hierdoor wordt zeker gesteld dat de bulk van het te ontvangen dividendbedrag – wellicht in een andere vorm – wordt gerealiseerd. Zoals hierboven is aangegeven, worden de contouren van dit plan in dit stadium nader uitgewerkt.

Bovendien zal voor de overheidsbedrijven die over de boekjaren 2009 en 2010 geen dividend hebben betaald gelden, dat alsnog getracht wordt om dit alsnog te innen. Na vaststelling van het bedrag per bedrijf, zal overleg worden gevoerd over het betaalschema.

Ten aanzien van ontvangsten uit overheidsbedrijven in 2012 speelt er nog iets anders. Er ligt een voorstel, d.d. 30 augustus 2011, van UTS op tafel waaruit zou blijken dat van het uit te keren bruto bedrag aan dividend (ANG 21.862.623,86) een gedeelte zal worden aangewend ter volstorting van de aandelen (ANG 10.108.600), zodat netto ANG 11.754.023,86 beschikbaar wordt gesteld aan de aandeelhouder casu quo het land Curaçao. Het verrekende bedrag ter volstorting van de aandelen (ad ANG 10.108.600) zal het land Curaçao t.z.t. verhalen op de boedel van het voormalig land Nederlandse Antillen.

Intussen blijkt uit de definitieve jaarcijfers van UTS tot en met het jaar 2010, dat er sprake is van een situatie per ultimo 2010 waarin er geen negatieve reserves meer zijn, waardoor een eerder beoogde verrekening met de overwaarde van aandelen ter dekking van het negatief vermogen, eigenlijk niet langer aan de orde is. Hieruit blijkt dat er een vordering van de aandeelhouder het land Curaçao op UTS bestaat dat aanzienlijk meer bedraagt dan waarvan tot nu toe is uitgegaan. Nu naar de stand per ultimo 2010 blijkt dat UTS niet langer geconfronteerd wordt met een negatieve reserve impliceert het een en ander dat de huidige aandeelhouders (Land Curaçao en Land St. Maarten) een additionele vordering krijgen op UTS van ANG 31.120.410, waarvan ruim ANG 27,0 t.b.v. Curaçao.

5. Er moet duidelijkheid komen over de personeelslasten waarbij een analyse dient uit te wijzen dat de in de begroting opgenomen lasten ook inderdaad realistisch zijn. Daartoe ontvangt het College, uiterlijk 1 september aanstaande, graag een

(hernieuwd) meerjarig overzicht per ministerie van de formatie, de bezetting en de vacatures.

Reactie:

Zoals eerder bericht heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van de mutaties in het personeelsbestand, teneinde vast te stellen waar eventuele boventalligheid en vacatures binnen het overheidsapparaat bestaan. Die exercitie is afgerond en heeft uitgewezen dat terwijl de Begroting 2011, inclusief een reductie taakstelling van -/- 101 fte, uitgaat van 3.846 fte, momenteel het vergelijkbare aantal 3.924 is, of wel 78 hoger dan de begrotingsdoelstelling. Deze doelstelling is overigens nog haalbaar, indien de medewerkers die op basis van hun leeftijd pensioengerechtigd (99) zijn dit jaar daadwerkelijk pensioneren en niet vervangen worden. Dit wordt maandelijks bijgehouden en geëffectueerd.

Budgettair dreigt er geen probleem te ontstaan, een verklaring hiervoor is vooral gelegen in een te hoge raming van personeelskosten in de Begroting 2011. Ten tijde van het opmaken van de Begroting 2011 kon nog niet worden uitgegaan van de feitelijke bezetting in de nieuwe organisatie. De raming is opgesteld aan de hand van de situatie in de maand juni 2010, waarbij in de raming van het voormalige Land Nederlandse Antillen uit is gegaan van de werkelijk aanwezige bezetting en bij het deel van het voormalige Eilandgebied Curaçao van een raming inclusief vacatures. Dit was de tot dan toe gebruikelijke manier van begroten.

Door de geschetste omstandigheden blijken de salariskosten met een bedrag van ANG 22 miljoen te hoog in de begroting te zijn opgenomen, hetgeen verklaart dat er nu een onderschrijding is. Had er echter wel juist geraamd kunnen worden, dan was er nu al wel sprake geweest van een overschrijding van de salariskosten met ANG 16 miljoen.

Gelijktijdig is er echter een overschrijding te zien van de kosten van de duurtetoeslag voor voormalig personeel met ANG 10,0 miljoen. Geconcludeerd wordt dat dit te laag in de begroting 2011 is opgenomen. Per saldo treedt er naar

de inzichten van nu een tekort op van circa ANG 3,7 miljoen in de personeelsgerelateerde kosten (ANG 10 mln. duurtetoeslag -/- ANG 6,3 mln. salariskosten). Voor de volledigheid wordt verwezen naar het bijgevoegde memorandum.

In onderstaande tabel wordt het aantal personeelsleden en de lasten weergegeven.

		Totaal	
		FTE	Lasten
2011 (*realisatie tot en met september)	Formatie	4.270	
	*Bezetting	4.212	497,5
	vacatures		
2012	Formatie		
	Bezetting	4.140	469,6
	vacatures		
2013	Formatie		
	Bezetting	4.104	481,4
	vacatures		
2014	Formatie		
	Bezetting	4.059	497,2
	vacatures		
2015	Formatie		
	Bezetting	4.094	517,2
	vacatures		

Verder wordt in bijlage 3 nader inzicht verschaft in de opbouw van de personeelslasten.

6. Het College financieel toezicht wenst voor 15 december aanstaande een analyse te ontvangen waarin de Regering uiteenzet hoe de problematiek van de sociale zekerheids- en zorgfondsen wordt gezien en die een plan van aanpak bevat om de vermogenstekorten van deze fondsen en de meerjarige vergrijzingsproblematiek op te lossen.

Reactie:

Pensioenfondsen

Om de oudedagsvoorzieningen (pensioenfondsen) structureel kostendekkend te maken, wat de houdbaarheid van de pensioenfondsen in de toekomst moet garanderen, is besloten de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen naar 65 jaar en de ambtenaren pensioenregeling te versoberen.

AOV-fonds

Ter sanering van het AOV-fonds heeft de Regering het volgende besloten:

- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar met een overgangsregeling voor degenen die in 2012 58 jaar en ouder (die kunnen nog met 60 jaar met pensioen).
- Premieverhoging van 1% per 2015 (de noodzaak te evalueren in 2014).
- Indexatiebeleid wordt niet gewijzigd, d.w.z. dat dit niet afhankelijk is van de economische groei.

Hiernaast worden aanvullende maatregelen voorbereid, zoals de premieplichtig voor gepensioneerd, het verhogen van de premieloongrens en mogelijke algemeen verplicht kapitaaldeckingspensioenstelsel.

Implementatie: april 2012.

Ambtenarenpensioen-fonds

Ten aanzien van het ambtenarenpensioenfonds is besloten:

- Wijziging van de onvoorwaardelijke indexatie tot een voorwaardelijke indexatie, afhankelijk van de dekkingsgraad. Hierbij zal vanaf een dekkingsgraad hoger dan 103% geïndexeerd worden. Binnen vastgestelde schakels voor de dekkingsgraad is de indexatie gemaximaliseerd.
- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar conform die geldende voor de AOV-pensioen.
- Volledige afschaffing van de VUT-regeling.

Thans is het ambtenarenpensioenfonds bezig met het aanpassen van de vereiste ontwerp-wetgeving voor finale besluitvorming, waarna het formele adviestraject in gang gezet kan worden. Voor wat betreft de wijziging van de eindloonregeling tot een middelloonregeling is het pensioenfonds verzocht om scenario's (de effecten op het pensioen bij pensionering) uit te werken, waarna de besluitvorming hieromtrent geëvalueerd zal worden.

Implementatie: medio 2012.

In bijlage 4 wordt hier meer in detail op ingegaan.

Volledigheidshalve wordt vermeld dat dit beleid geen effect heeft op het vastgestelde personeelsbeleid. Dit beleid houdt in dat het natuurlijk verloop deels op zijn beloop wordt gelaten. Er wordt naar gestreefd om voor elke twee uittreedende personen, één hiervoor in de plaats terug te nemen.

De verhoging van de pensioenleeftijd zal in beginsel niet van toepassing zijn op overheidspersoneel dat per 1 januari 2012, 58 jaar of ouder is. Dit personeel zal als volgt met pensioen gaan:

- 59 jaar in 2013 met pensioen;
- 58 jaar in 2014 met pensioen.

De meerjarenraming van de personeelslasten gaat uit van het hierboven beschreven personeelsbeleid tot en met het jaar 2014. Uit Tabel 12 in de Nota van Financiën in de Ontwerpbegroting 2012 valt duidelijk af te leiden dat voor 2015 reeds uitgegaan wordt van de volledige vervanging van het personeel dat op natuurlijke wijze het apparaat verlaat (163) en daarnaast van de invulling van 35 vacatures. Daarmee komt de instroom van personeel in dat jaar uit op 198.

Als zodanig sluit het voorgenomen beleid in de pensioensfeer op het beleid in de personeelssfeer.

Gezondheidszorg

Er is een taskforce opgericht met als doel de implementatie van de maatregelen in de gezondheidszorg te monitoren. Onlangs heeft de Raad van Ministers een besluit genomen over de invoer van de basisverzekering en overige ombuigingsmaatregelen. De contouren daarvan zijn hieronder nader weergegeven. In bijlage 5 wordt hier meer in detail op ingegaan.

Kring der verzekerden basisverzekering

- Alle ingezetenen van het Land Curaçao die voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - Een inkomen hebben van maximaal ANG 90.000 per jaar;
 - Tot de huidige BZV/SVB populatie behoren indien zij een inkomen hebben boven ANG 90.000 per jaar;

- En voor degene van 60 jaar en ouder van wie het inkomen hoger is dan ANG 90.000 per jaar en voor wie particulier geen betaalbare voorzieningen bestaan dan wel particulier uitgesloten worden voor verstrekkingen welke door de basisverzekering worden vergoed;
- Niet ingezetenen, die ter zake van hier te lande in dienstbetrekking verrichte arbeid aan loonbelasting onderworpen zijn en een inkomen hebben van ten hoogste ANG 90.000 per jaar.

Uitgangspunt bij de basisverzekering is dat de vaste overheidsbijdrage reëel ANG 229 miljoen per jaar zal bedragen. De bedoeling is dat de basisverzekering in combinatie met andere kostenbeheersende maatregelen in de gezondheidssfeer (zoals het norminkomen voor apothekers, het Geneesmiddelen Vergoedingssysteem, de Nieuwe Beloningsstructuur Gezondheidszorg en de versterking van de eerste lijn), het thans geprojecteerde jaarlijkse tekort kan worden teruggebracht tot nul.

Dit gaat gepaard met de verhoging de premiedruk van 10,4% naar 12% in 2012. In de nieuwe situatie bedraagt de totale premie 12%, verdeeld over werkgever – 9% en werknemer – 3%. Personen met een inkomen, zonder werkgever, betalen – ongeacht de hoogte van het inkomen - 12% premie.

Tevens wordt erin voorzien dat - indien noodzakelijk - de premie jaarlijks 1,25% kan worden verhoogd met nog eens 7,5% cumulatief. De nadruk ligt evenwel in het beheersen van de uitgaven zodat dit verhogingsmechanisme niet geactiveerd hoeft te worden.

Dit beleid moet ervoor zorgen dat het ziektekostenstelsel de komende 10 jaar solvabel is.

Implementatie: april 2012.

Nieuwe Beloningsstructuur Gezondheidszorg (NBG)

Op 2 juni 2010 heeft het Bestuurscollege van het voormalige eilandgebied Curaçao besloten tot invoering van het NBG maar tussen 2 september 2010 en 16 februari 2011 heeft de invoering stil gestaan voor verdere gesprekken met stakeholders, alvorens de invoering te starten. Vervolgens zijn onder druk van stakeholders opnieuw onderzoeken uitgevoerd, onder nieuwe voorwaarden. Dit proces, uitgevoerd door SOAB en InFocus, heeft in plaats van de gestelde drie weken bijna zes maanden geduurd, waarbij het resultaat bovendien weinig bruikbaar was door een gebrek aan data. De Raad van Ministers heeft op 12 oktober 2011 besloten door te gaan met de invoering van het NBG per 31 maart 2012 op basis van de eerdere onderzoeken.

Huidige situatie

De sterk verouderde structuur van de gezondheidszorg op Curaçao is een complex geheel van los van elkaar opererende ziektekostensystemen, verschillende dekkingen, hoge administratieve lasten, geen evenwicht tussen en binnen stelsels, een grote diversiteit aan tarieven voor dezelfde verrichting, en geen instrumenten om tot kostenbeheersing te komen of om te sturen op macrobudgettaire kaders.

Nieuwe situatie

Eenduidigheid in de tarieven, alsmede de kwaliteit en een middel om tot kostenbeheersing te komen en te sturen op macrobudgettaire kaders.

Implementatie: april 2012.

Geïntegreerd Medisch Specialistisch Bedrijf (GMSB)

GMSB is een organisatie waar medische specialisten geïntegreerd zijn in de ziekenhuisorganisatie. Er is geen eenvormigheid in GMSB, in Nederland heeft elk ziekenhuis het bijvoorbeeld op zijn manier georganiseerd. Ook voor Curaçao geldt dat er op voorhand geen beste model bestaat waarbij ziekenhuis- en medische specialistische zorg geïntegreerd worden. Er moet rekening gehouden worden met een viertal aspecten in de geïntegreerde tweede lijnszorg: het medische beleid, de kwaliteit van de zorg, de organisatie van de zorg, en de bekostiging van de zorg.

Het streven is een ketenzorg waarbij de eerste, tweede en derde lijnzorg afgestemd op elkaar functioneren ten gunste van de patiënt. Dit zal een samenhangende tweede lijnzorg bevorderen, waarin taken van de tweede lijnorganisaties (ziekenhuizen) en medisch specialistische functies in samenhang plaatsvinden volgens vigerende internationale en nationale richtlijnen en binnen de geldende wettelijke kaders.

Het komen tot een GMSB is afhankelijk van vele randvoorwaarden. Daarom heeft het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur een twintigtal projecten opgestart die tezamen de noodzakelijke voorwaarden voor de realisering van het doel, als ook het realiseren van het doel mogelijk moeten maken. Deze projecten vallen samen binnen het programma GMSB. Ze zijn in de loop van de jaren 2009, 2010 en 2011 opgestart en worden grotendeels gefinancierd uit SEI en IVB middelen.

Vrijwel alle projecten zijn opgestart maar de meerderheid is nog niet afgerond.

Implementatie: start in december 2011 en afronding in 2012.

Geneesmiddelen Vergoedingssysteem / Kosten Geneesmiddelen

Het advies van Werkgroep Verlaging kosten Geneesmiddelen, waarvan het Geneesmiddelen Vergoedingssysteem deel uitmaakt, is op 11 november 2011 afgerond.

Huidige situatie

De kosten van geneesmiddelen (prijs x volume) zijn op Curaçao relatief hoog. Door een gebrek aan marktwerking dan wel –regulering zijn de prijzen hoog. Door onder andere het voorschrijfgedrag en de dekkingsgraad van de verzekeraars is ook het gebruik van geneesmiddelen hoog.

Nieuwe situatie

Aanzienlijk lagere kosten van geneesmiddelen door:

- Lagere prijzen door inzet op generieke geneesmiddelen (preferentiebeleid verzekeraars) met maximaal te vergoeden prijzen en een actiever inkoopgedrag van de publieke verzekeraars.
- Aanpak van het volume door het inbouwen van prikkels voor voorschrijvers in de Nieuwe Beloningsstructuur Gezondheidszorg (NBG).

Implementatie: april 2012

Bijlage

Bijlage 1. Onderbouwing belastingramingen begroting 2012 en meerjarig.

In de cijfermatige vergelijking, die in tabel 1 gepresenteerd wordt, is het totaal aan geraamde belastinginkomsten opgenomen in de Begroting 2011 vergeleken met het totaal aan geraamde belastinginkomsten opgenomen in de Begroting 2012 weergegeven. Gegeven het budgetneutrale karakter van het belastingplan, zijn de cijfers ceteris paribus met elkaar vergelijkbaar.

Tabel 1: Totaal geraamde belastinginkomsten.

	2011	2012	2013	2014	2015
Begroting 2011	1.498,1	1.522,5	1.575,8	1.631,3	n.v.t.
Ontwerpbegroting 2012	1.498,1	1.495,3	1.540,7	1.586,9	1.632,8
Bijstelling					
absoluut	0	(27,2)	(35,1)	(44,4)	n.v.t.
in %	0	(1,8)	(2,2)	(2,7)	n.v.t.

In tabel 1 wordt tevens de bijstelling in zowel absolute waarden als percentages weergegeven, waaruit valt op te maken dat er een aanzienlijke negatieve bijstelling heeft plaatsgevonden in de cijfers van de Begroting 2012 ten opzichte van de meerjarige cijfers die in de Begroting 2011 waren opgenomen. Een ander element wat het conservatieve karakter van de Begroting 2012 onderstreept, was het tevens aanhouden van een marginale groei van 0,6 procent voor de meerjarige projecties die zijn opgenomen in de Begroting 2012 voor het jaar 2013 tot aan het jaar 2015.

In tabel 1 worden de cijfers van de bijstelling in 2015 aangemerkt als niet van toepassing zijnde, voor deze weergave is gekozen omdat de Begroting 2011 geen meerjarige ramingen bevat voor het jaar 2015.

Om een beter inzicht ter verschaffen in de belastinginkomsten voor het jaar 2011, zijn in grafiek 1 tot en met grafiek 7 de *gecumuleerde realisatiecijfers* van de belastinginkomsten voor de eerste drie kwartalen uitgedrukt in percentages weergegeven. Op deze wijze is eenvoudig te zien hoeveel procent van de totale raming voor het jaar 2011 reeds gerealiseerd is per belastingsoort, waarbij de volgende onderverdeling is gebruikt:

- a. Loon- inkomstenbelasting.
- b. Winstbelasting.
- c. Omzetbelasting.

- d. Invoerrechten.
- e. Accijnzen.
- f. Grondbelasting.
- g. Motorrijtuigenbelasting.

In tabel 2 ziet men de batenraming Begroting 2011, de gecummuleerde realisatie tot en met het derde kwartaal van het jaar 2011 en het verschil tussen deze beiden weergegeven.

Grafiek 1 tot en met 6 laten een ongeveer gelijkwaardig gecummuleerd realisatiepatroon zien. Grafiek 7 voor de motorrijtuigenbelasting laat zien dat de raming bijna gerealiseerd is. Het betreft hier een bijzonder geval, omdat in het eerste kwartaal al 73,9% van de raming gerealiseerd werd.

Wat opvalt is dat de ramingen voor alle belastingsoorten naar beneden bijgesteld zijn, behalve voor de Omzetbelasting; Dit komt door de invoer van het nieuwe belastingstelsel per 1 januari 2012. De bijstelling naar beneden komt, zoals eerder vermeld, door de door het Ministerie van Financien in de Begroting opgenomen economische groei en in mindere mate door het belastingstelsel.

Grafiek 1 tot en met 5 laten een ongeveer gelijkwaardig gecummuleerd realisatiepatroon zien.

Grafiek 6 voor de grondbelasting geeft realisatiecijfers weer. In het derde kwartaal van 2011, bedraagt het gecummuleerde realisatiecijfer van de grondbelasting ANG 19,5 miljoen. Het vermoeden is dat de in de laatste maanden van het jaar 2011 de inkomsten een stijging vertonen waarmee als het ware een inhaalslag gemaakt wordt. Gezien het feit dat de grondbelasting een belasting is die bij wet betaald dient te worden, alsmede het feit dat in de voorgaande jaren de totaal gerealiseerde grondbelasting niet beneden de ANG 28 miljoen is uitgekomen. De grondbelastinginkomsten van de voorgaande jaren zijn achtereenvolgens;

2007; ANG 35,1 miljoen.

2008; ANG 29,6 miljoen.

2009; ANG 31,3 miljoen.

2010; ANG 28,1 miljoen.

Grafiek 7 voor de motorrijtuigenbelasting laat zien dat de raming bijna gerealiseerd is. Het betreft hier een bijzonder geval, omdat in het eerste kwartaal 73.9% van de raming gerealiseerd is.

Tabel 2: *Realisatiecijfers belasting van de eerste drie kwartalen 2011*

Loon- inkomstenbelasting	
Batenraming Begroting 2011	512.300.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	388.707.880,80
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	123.592.119,20
Winstbelasting	
Batenraming Begroting 2011	218.200.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	166.429.568,10
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	51.770.431,87
Omzetbelasting	
Batenraming Begroting 2011	325.500.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	235.908.803,80
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	89.591.196,19

Invoerrechten	
Batenraming Begroting 2011	170.900.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	131.216.824,20
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	39.683.175,78
Accijnzen	
Batenraming Begroting 2011	109.700.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	82.664.074,28
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	27.035.925,72
Grondbelasting	
Batenraming Begroting 2011	31.800.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	19.531.434,86
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	12.268.565,14
Motorrijtuigenbelasting	
Batenraming Begroting 2011	37.800.000,00
Realisatie t/m 3e kwartaal 2011	35.742.997,87
Verschil raming en realisatie 3e kwartaal 2011	2.057.002,13

Ter nader inzicht in de cijfers, is ervoor gekozen om een onderverdeling naar belastingsoort weer te geven, waarbij per belastingsoort wordt weergegeven wat de

verandering in de raming in de Begroting 2012 is ten opzichte van de raming die is opgenomen in de Begroting 2011.

De gehanteerde onderverdeling tabel 3, is de volgende:

- a. Loon- inkomstenbelasting.
- b. Winstbelasting.
- c. Omzetbelasting.
- d. Invoerrechten.
- e. Accijnzen.
- f. Grondbelasting.
- g. Motorrijtuigenbelasting.

Wat opvalt is dat de ramingen voor alle belastingsoorten naar beneden bijgesteld zijn, behalve voor de Omzetbelasting; Dit komt door de invoer van het nieuwe belastingstelsel per 1 januari 2012. De negatieve bijstelling van de economische groei in 2012, van -0,1 procent, wordt veroorzaakt door de invoer van het de Basisverzekering in het jaar 2012.

In grafiek 8 tot en met 14, worden de cijfers per belastingsoort grafisch weergegeven. Hierbij geldt tevens dat de verandering in de raming in de Begroting 2012 ten opzichte van de Begroting 2011 nu grafisch zichtbaar is gemaakt.

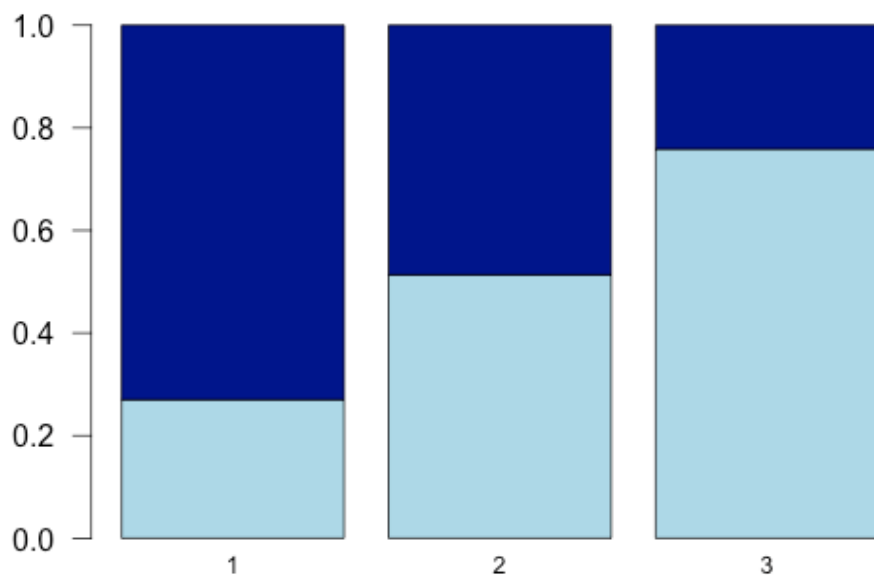
Tabel 3: *Batenramingen meerjarige begroting 2012-2015 gecorrigeerd en ongecorrigeerd voor economische groei en invoer belastingplan.*

Loon- inkomstenbelasting				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	530, 2	548, 8	568, 0	
Batenraming Begroting 2012	494, 7	508, 9	523, 5	538, 5
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-35,5	-39,9	-44,5	0

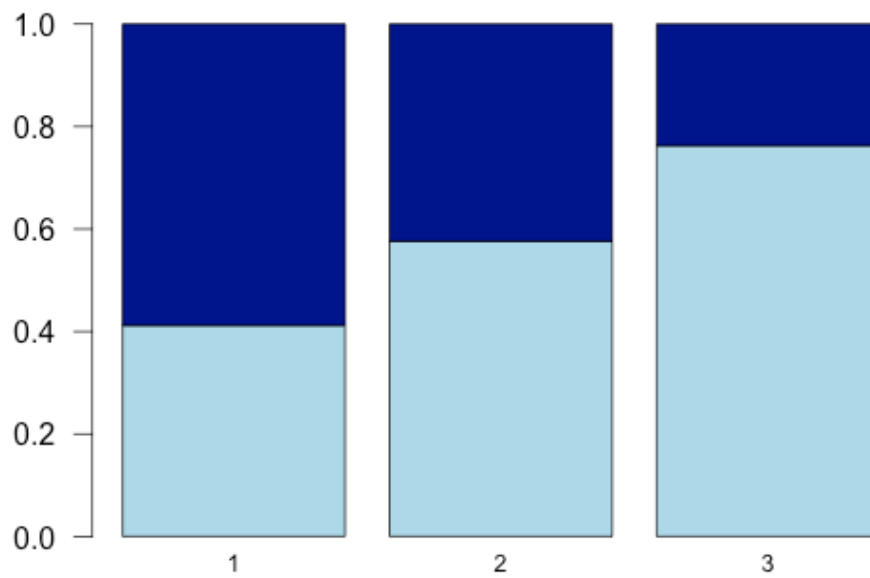
Winstbelasting				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	230,2	242,9	256,2	
Batenraming Begroting 2012	188,0	193,5	199,0	204,6
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-42,2	-49,4	-57,2	0
Omzetbelasting				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	336,5	347,8	359,6	
Batenraming Begroting 2012	394,6	408,0	421,4	433,7
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	58,1	60,2	61,8	0
Invoerrechten				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	176,7	182,6	188,8	
Batenraming Begroting 2012	173,2	179,5	185,9	192,6
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-3,5	-3,1	-2,9	0
Accijnzen				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	111,3	112,6	114,2	
Batenraming Begroting 2012	94,2	96,8	99,6	102,4
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-17,1	-15,8	-14,6	0
Grondbelasting				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	32,5	33,4	34,2	

Batenraming Begroting 2012	32,3	33,2	33,9	34,7
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-0,2	-0,2	-0,3	0
Motorrijtuigenbelasting				
	2012	2013	2014	2015
Batenraming meerjarige begroting 2011	38,3	38,8	39,2	
Batenraming Begroting 2012	38,0	38,5	38,9	39,4
Vershil vanwege aanpassing raming economie + invoer belastingplan	-0,3	-0,3	-0,3	0

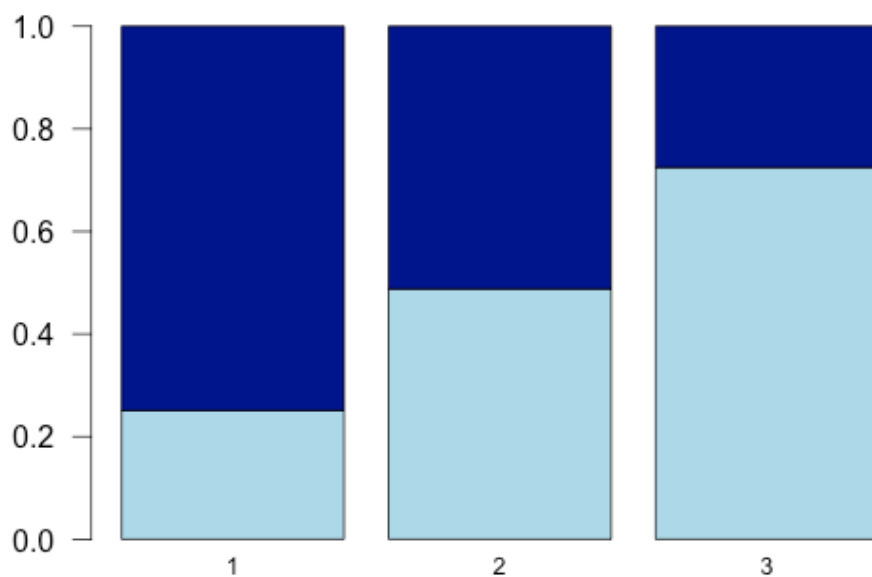
Grafiek 1. Loon- en inkomstenbelasting: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal als percentages van totale jaarraming 2011

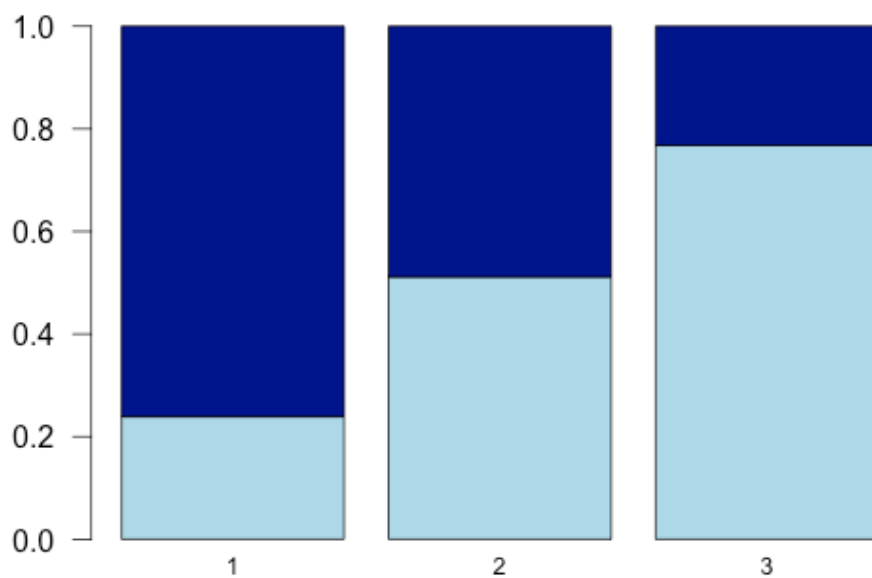
**Grafiek 2. Winstbelasting: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal
als percentages van totale jaarraming 2011**

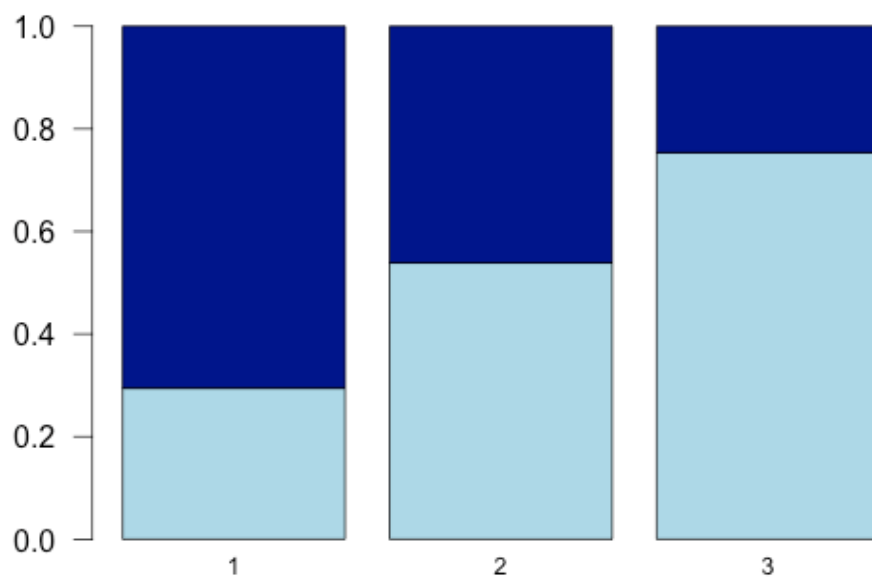
Grafiek 3. Omzetbelasting: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal als percentages van totale jaarraming 2011

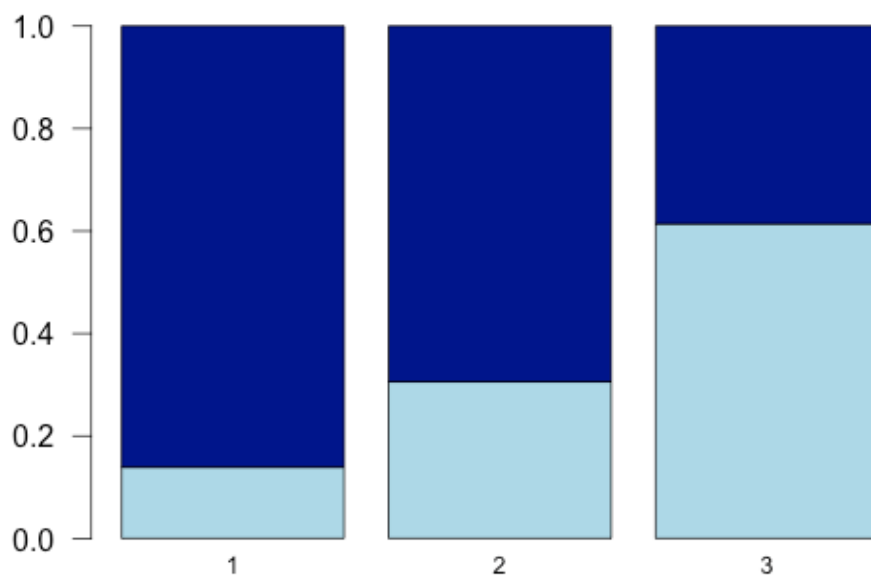
Grafiek 4. Invoerrechten: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal als percentages van totale jaarraming 2011

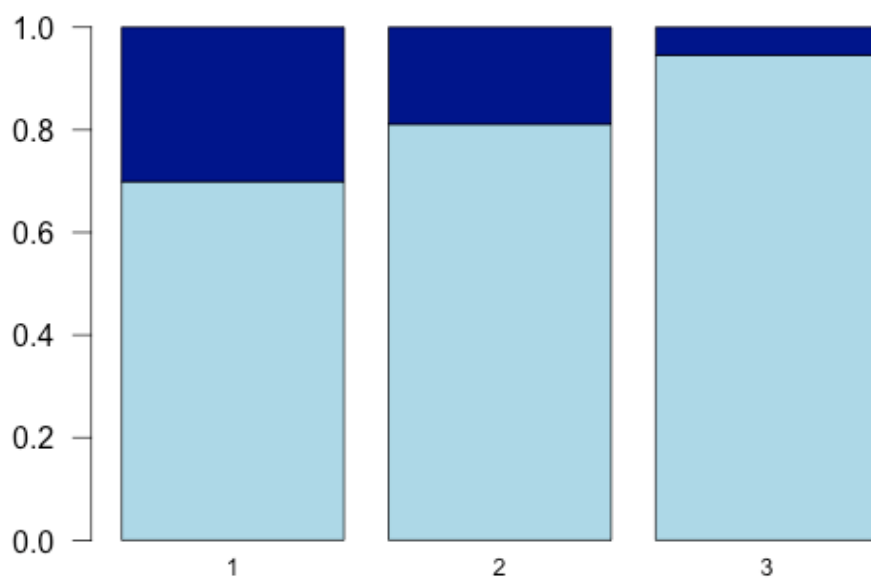
**Grafiek 5. Accijnzen: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal
als percentages van totale jaarraming 2011**

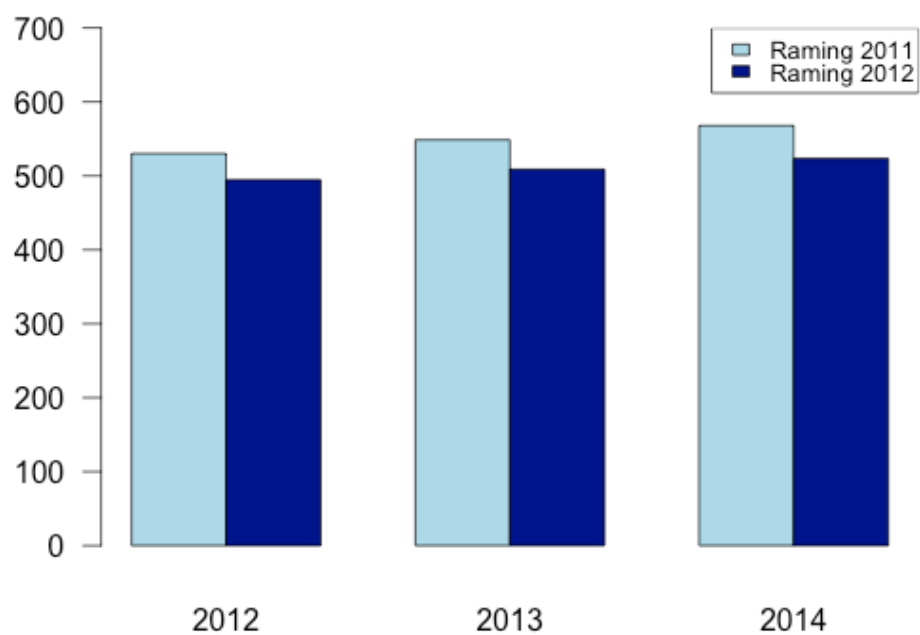
Grafiek 6. Grondbelasting: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal als percentages van totale jaarraming 2011

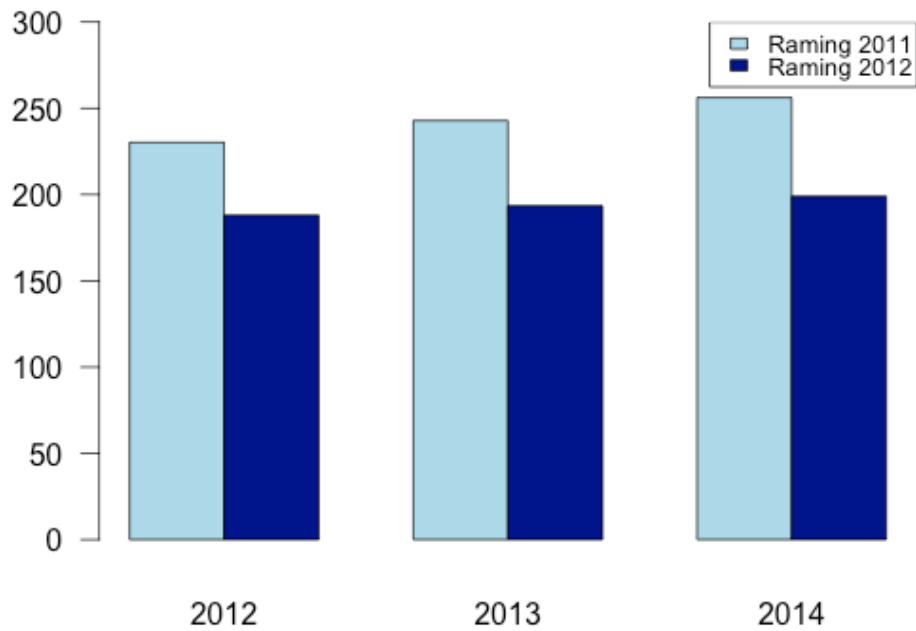
Grafiek 7. Motorrijtuigenbelasting: Gerealiseerde inkomsten per kwartaal als percentages van totale jaarraming 2011

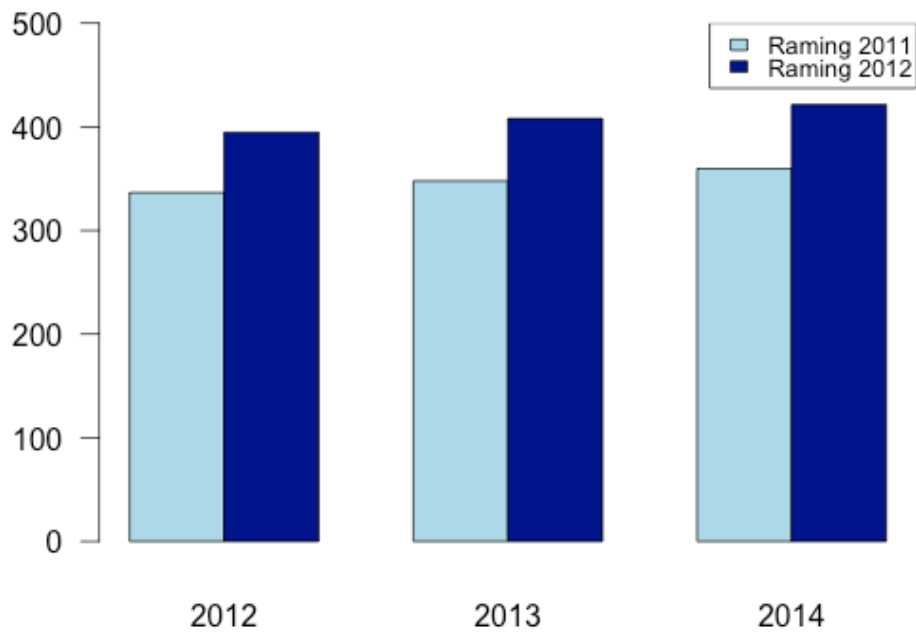
Grafiek 8. Loon- en inkomstenbelasting: Raming op basis van begroting van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)

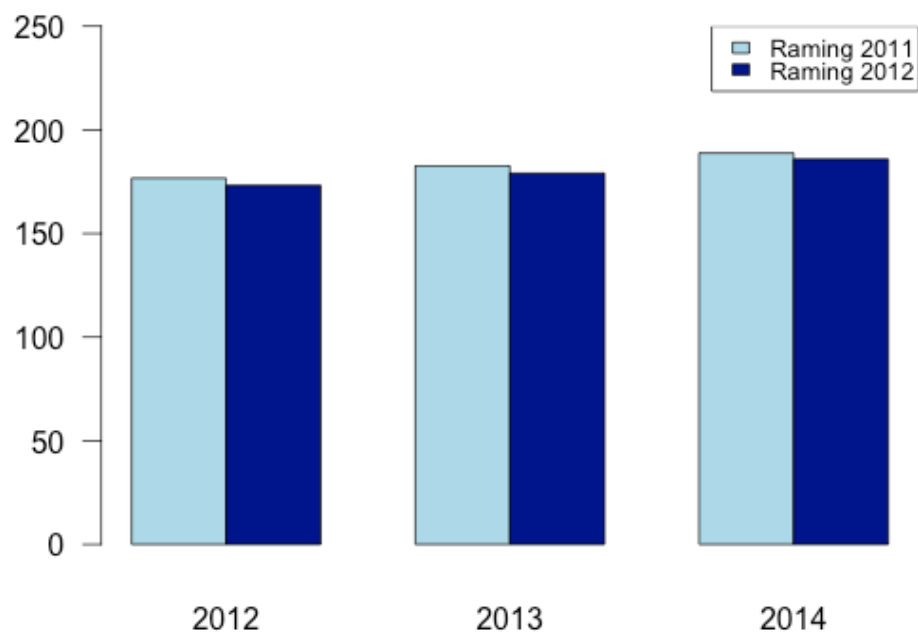
Grafiek 9. Winstbelasting: Raming op basis van begroting van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)

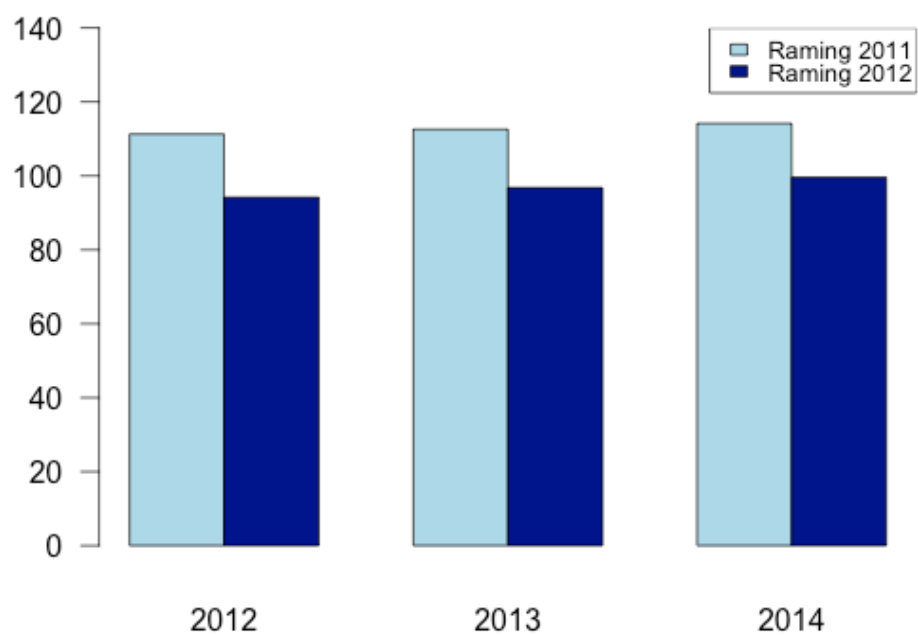
Grafiek 10. Omzetbelasting: Raming op basis van begroting van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)

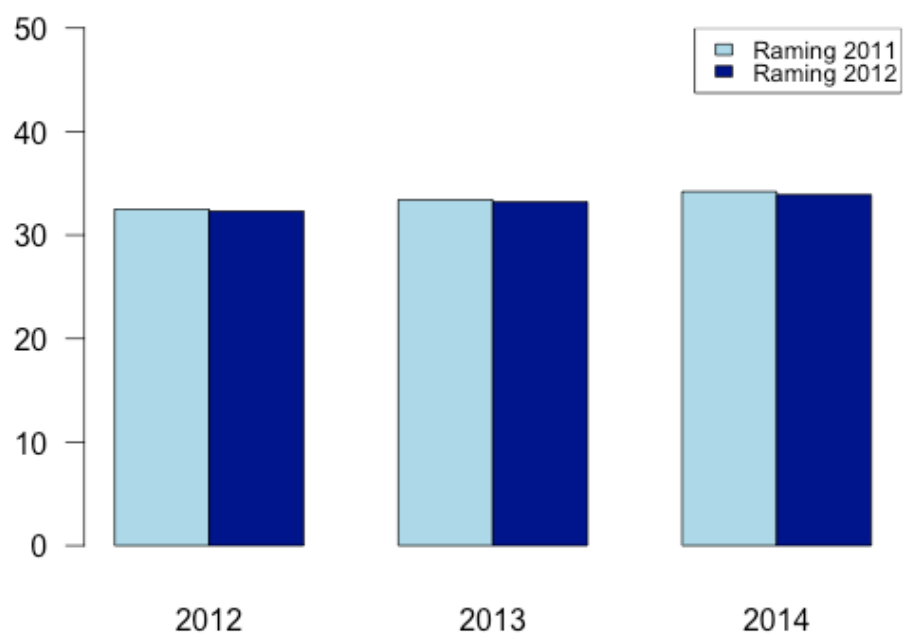
**Grafiek 11. Invoerrechten: Raming op basis van begroting
van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)**

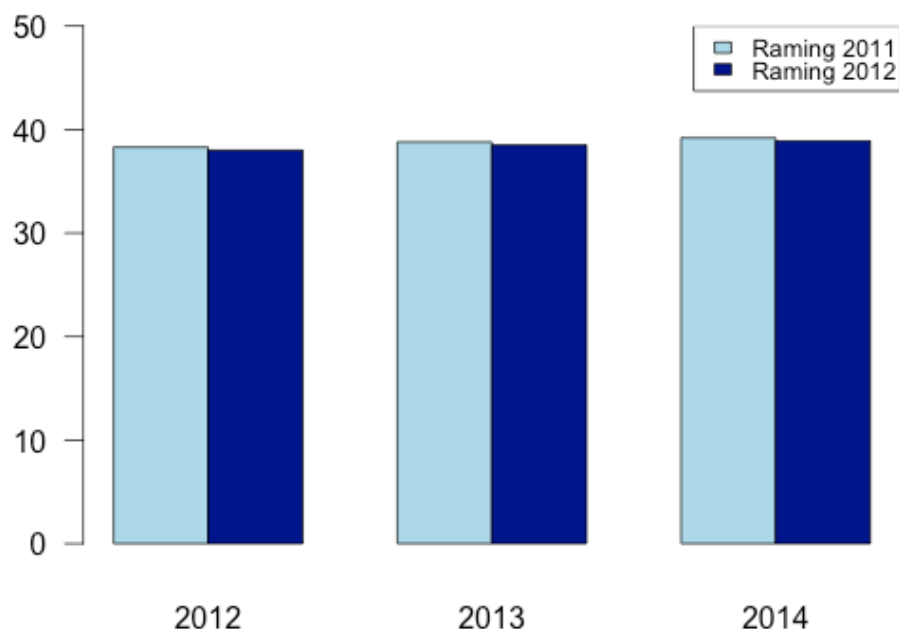
**Grafiek 12. Accijnzen: Raming op basis van begroting
van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)**

Grafiek 13. Grondbelasting: Raming op basis van begroting van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)

Grafiek 14. Motorrijtuigenbelasting: Raming op basis van begroting van resp. 2011 en 2012 voor de periode 2012-2014 (in miljoenen ANG)

Bijlage 2. Dividendbeleid

In de meerjarenramingen 2011 - 2015 is ANG 25 mln. aan dividenduitkeringen door de overheidsbedrijven opgenomen. In het licht van de meest recente ervaringen is het niet helemaal zeker dat aan deze taakstelling voldaan wordt. Om toch aan deze taakstelling te voldoen wordt een nieuwe aanpak voorgesteld voor het dividendbeleid.

De aanpak bestaat uit het volgende. De taakstelling zal afhankelijk zijn van de omvang van het vermogen, operationele kosten en solvabiliteit van de overheidsbedrijven en wordt verdeeld over de verschillende daarvoor in aanmerking komende overheidsbedrijven. De taakstelling dient beschouwd te worden als een vergoeding die het overheidsbedrijf verschuldigd is aan de overheid, om als overheidsbedrijf de taken namens de overheid te mogen uitvoeren. Deze extra kosten mogen niet ten laste worden gebracht van de consument en bovendien zal los van deze vergoeding, de betaling van dividend niet uitgesloten worden.

Het SOAB heeft een berekening uitgevoerd voor een aantal geselecteerde overheidsbedrijven wat betreft de hoogte en de samenstelling van deze vergoeding. Deze berekening is gebaseerd op het gemiddelde eigen vermogen, gemiddelde operationele lasten en gemiddelde solvabiliteit voor de periode 2006-2009. De vergoeding per overheidsbedrijf is bepaald op basis van 40% gemiddelde eigen vermogen, 40% gemiddelde operationele lasten en 20% gemiddelde solvabiliteit. In onderstaande tabel staat het resultaat van deze berekening.

Tabel 1: *Berekening vergoeding voor geselecteerde overheidsbedrijven.*

ONV	Vergoeding
Vergoeding RdK	4.423.544
Vergoeding IUH	6.100.747
Vergoeding UTS	4.956.879
Vergoeding Curoil	2.125.579
Vergoeding CPA	2.110.493
Vergoeding Curinda	1.366.480
Vergoeding CDM	2.255.845
Vergoeding CAH	1.079.231
Vergoeding CORE	581.202
	25.000.000

Bovendien zullen de overheidsbedrijven, die over de boekjaren 2009 en 2010 geen dividend hebben uitgekeerd, benaderd worden om dit alsnog te verhalen. Na vaststelling van het dividend per bedrijf, zal de mogelijkheid worden geboden om over die 2 boekjaren een betalingsregeling te treffen, die men verspreidt over een aantal jaren zou kunnen afdragen.

Planning vergoedingen geselecteerde ONV's:

Nadere uitwerking details	30 november 2011
Vaststelling in de Raad van Ministers	7 december 2011
Juridische vertaling beleid	15 januari 2012
Vaststelling juridisch kader in de Raad van Ministers	22 januari 2012
Aanbieding wetgeving aan de Raad van Advies	22 januari 2012
Advies Raad van Advies	22 februari 2012
Vaststelling wetgeving in de Raad van Ministers	28 februari 2012
Aanbieding wetgeving aan de Staten	28 februari 2012
Parlementaire behandeling	maart 2012
Implementatie	april 2012

Planning achterstallige dividend 2009 + 2010:

Analyse van de jaarrekeningen 2009 en 2010 van alle ONV's	eind maart 2012
Advies dividend SOAB/Financiën	eind april 2012
Goedkeuring in de aandeelhoudersvergaderingen	eind juni 2012
Afspraak over betalingsregeling ONV's + implementatie	ingaaende juli 2012

Bijlage 3. Opbouw personeelslasten

omschrijving	2012	2013	2014	2015
4211 Salarissen,Lonen&Bezoldiging Total	302,2	303,3	305,3	307,7
4212 Overwerk Total	16,2	16,2	16,2	16,2
4213 Kindertoelage Total	2,7	2,7	2,7	2,7
4214 Vakantietoelage Total	19,1	19,2	19,2	19,2
4215 Medische Behandeling&Keuring Total	27,6	27,6	27,6	27,6
4216 Over. Uitg.Salarissen&Lonen Total	17,3	17,8	18,0	18,1
4221 Afdracht AOV/AWW Total	33,5	33,3	33,3	33,4
4222 Afdracht AVBZ Total	2,4	2,5	2,5	2,5
4223 Afdracht Premie ZOG Total	0,0	0,0	0,0	0,0
4225 APNA Pensioenbijdragen Total	41,1	41,3	41,3	41,4
4226 APNA Duurtetoesh.Pensioenen Total	0,0	0,0	0,0	0,0
4228 Pens.verv.prem. Contractant. Total	0,3	0,3	0,3	0,3
Sub Total Beloning Personeel	462,4	464,2	466,5	469,1
4711 Pensioenuitkeringen	2,8	2,8	2,8	2,8
4712 VUT uitkeringen	15,3	15,3	15,3	15,3
Duurtetoeslag	87,7	92,7	95,2	97,8
Totaal incl soc. Zekerheid	574,1	581,1	583,9	587,0
Berekening Stelpost:				
Trede (2,75% van subtotal beloning personeel)	12,3	22,3	35,4	45,9
Indexering (60% van 2,1% van totaal incl. soc. Zekerheid)	11,7	19,0	26,7	34,6
Bruto (Trede+indexering)	24,0	41,4	62,1	80,5
Natuurlijk verloop	-16,7	-24,2	-31,4	-32,4
Vacatures	2,5	5,0	7,5	10,0
Stelpost	7,3	17,2	30,7	48,1
Totaal Beloning Personeel	469,6	481,4	497,2	517,2

Bijlage 4. Voortgang maatregelen AOV-fonds en APNA-fonds

AOV-fonds

Op 7 oktober heeft de Raad van Ministers een **besluit genomen** langs de lijnen van het advies van het Ministerie van Financiën op een voorstel van de SVB:

- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar met een overgangsregeling voor degenen die in 2012 58 jaar en ouder (die kunnen nog met 60 jaar met pensioen).
- Premieverhoging van 1% per 2015 (de noodzaak te evalueren in 2014).
- Indexatiebeleid wordt niet gewijzigd, d.w.z. dat dit niet afhankelijk is van de economische groei.

Hiernaast worden ambtelijk aanvullende maatregelen voorbereid, zoals de premieplichtig voor gepensioneerd, het verhogen van de premieloongrens, de eventuele aanpassing van het indexatiebeleid en mogelijke algemeen verplicht kapitaaldekkingspensioenstelsel. Na ambtelijke afstemming zullen aanvullende voorstellen eventueel aangeboden worden aan de Raad van Ministers voor finale besluitvorming, waarna het formele adviestraject in gang gezet kan worden.

Planning:

Vaststelling wetgeving in de Raad van Ministers	21 december 2011
Aanbieding wetgeving aan Sociaal Economische Raad/GOA	21 december 2011
Advies Sociaal Economische Raad	20 januari 2012
Aanbieding wetgeving aan Raad van Advies	25 januari 2012
Advies Raad van Advies	24 februari 2012
Vaststelling wetgeving in de Raad van Ministers	29 februari 2012
Aanbieding wetgeving aan de Staten	29 februari 2012
Parlementaire behandeling en vaststelling	maart 2012
Implementatie	april 2012

APNA-fonds

Op 19 oktober heeft de Raad van Ministers het volgende besloten:

- Wijziging van de onvoorwaardelijke indexatie tot een voorwaardelijke indexatie, afhankelijk van de dekkingsgraad. Hierbij zal vanaf een dekkingsgraad hoger dan 103% geïndexeerd worden. Binnen vastgestelde schakels voor de dekkingsgraad is de indexatie gemaximaliseerd.
- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar conform die geldende voor de AOV-pensioen.
- Volledige afschaffing van de VUT-regeling.

Thans is het APNA bezig met het aanpassen van de vereiste ontwerpwetgeving voor finale besluitvorming, waarna het formele adviestraject in gang gezet kan worden. Voor wat betreft de wijziging van de eindloonregeling tot een middelloonregeling is het Algemeen Pensioenfonds verzocht om scenario's (de effecten op het pensioen bij pensionering) uit te werken, waarna de besluitvorming hieromtrent geëvalueerd zal worden.

Planning:

Nadere uitwerking details	30 november 2011
Vaststelling in de Raad van Ministers	7 december 2011
Vertaling beleid in wetgeving	15 januari 2012
Vaststelling wetgeving in de Raad van Ministers	22 januari 2012
Aanbieding wetgeving aan de Raad van Advies/ Sociaal Economische Raad/GOA	22 januari 2012
Advies Raad van Advies/ Sociaal Economische Raad/GOA	22 februari 2012
Vaststelling wetgeving in de Raad van Ministers	28 februari 2012
Aanbieding wetgeving aan de Staten	28 februari 2012
Parlementaire behandeling	maart 2012 – april 2012
Implementatie	medio 2012

Bijlage 5. Voortgang maatregelen gezondheidszorg

Voor 2011 ziet de begroting voor Gezondheidszorg – excl. bijdrage AVBZ – er als volgt uit:

	Begroting 2011 (x mln.)
Kosten PP	146,3
Beheerskosten BZV	3,0
Overheidsdienaren en gelijkgestelden	27,7
ZV-premie	36,6
Tekort ZV	24,6
Tekort FZOG	21,7
Totaal	259,9

De totale kosten zijn bij ongewijzigd beleid geraamd op ANG 328,3 mln. Dit impliceert bij ongewijzigd beleid een tekort van ca. ANG 69 mln. voor 2011. Met een gemiddelde stijging van 5% bij de ziektekosten, zijn de verwachte kosten – gebaseerd op de huidige situatie – ca. ANG 345 mln. voor 2012 (ca. ANG 362,3 mln. voor 2013; ca. ANG 380,4 mln. voor 2014 en ca. ANG 400 mln. voor 2015).

In de periode 2012-2015 overschrijden de geraamde kosten voor Gezondheidszorg, de begrote overheidsbijdrage (zie overzicht hieronder) - bij ongewijzigd beleid - met ca. ANG 60 mln. op jaarbasis. Vanaf 2011 t/m 2015 kan het gecumuleerde tekort oplopen tot meer dan ANG 310 mln.

Overzicht meerjaren projectie overheidsbijdrage 2011-2015:

Instelling:	2011	2012	2013	2014	2015
SVB: - tekort SVB fonds	24.672.400	24.672.400	29.028.300	36.380.600	45.595.100
- meeverz. gezinsl.	36.567.000	36.567.000	39.713.300	41.392.400	43.142.500
BZV: - kosten PP-kaarten	146.300.000	146.300.000	159.763.300	166.952.700	175.300.300

- AVBZ bijdrage	15.693.000	15.693.000	17.137.200	17.908.400	18.803.800
BZV: - exploitatiekosten	3.050.000	3.050.000	3.050.000	3.050.000	3.050.000
- med.kn. ambtnrn.	27.700.000	27.700.000	27.700.000	27.700.000	27.700.00
FZOG	21.750.000	21.750.000	24.820.400	25.937.400	25.937.400
Totale overheidsbijdrage	275.7 mln.	275.7 mln.	301.2 mln.	319.3 mln.	339.5 mln.
Overheidsbijdrage excl. AVBZ	260 mln.	260 mln.	284 mln.	301.5 mln.	320.7 mln.
% verandering totale overheidsbijdrage		0%	9.2%	6%	6.3%

Uitgangspunt bij de basisverzekering is dat de vaste overheidsbijdrage ANG 229 mln. per jaar/2012 zal bedragen, met evt. jaarlijkse indexering. De bedoeling is dat de basisverzekering in combinatie met andere kostenbeheersende maatregelen in de gezondheidssfeer (z.a. ONA, Geneesmiddelen Vergoedingssysteem, NBG, versterking 1e lijn), het bestaande/verwachte jaarlijkse tekort moet terugbrengen (tot nul).

Stand van zaken Basisverzekering:

De samenstelling van het pakket is bepaald. Het streven is om per mei 2012 de basisverzekering in te voeren. Januari 2012 lijkt niet haalbaar vanwege de achterstand bij uitvoering voorgestelde maatregelen en de tijd die het traject van wetswijziging en adviesronde in beslag zal nemen.

Huidige situatie:

	SGTZ	PP	FZOG	SVB	Overh.dienaren	Gelijkgest. aan ovh.dienaren
Werkgever/overheid*	Ovh. dekt tekort*	Ovh. dekt alle kn.*	Ovh. dekt tekort*	8.3%/2.1%* (meeverz. gezinsleden)	Vaste bijdrage*	8-9%
Werknemer/ambtenaar*			2%*	2.1%	1.05-1.25%*	0-1%

Gepensioneerden	12.5%		3.75-10%			
------------------------	-------	--	----------	--	--	--

Nieuwe situatie:

In de nieuwe situatie bedraagt de totale premie 12%, verdeeld over werkgever – 9% en werknemer – 3%. Personen met een inkomen, zonder werkgever, betalen – ongeacht de hoogte van het inkomen - 12% premie. Voor wat de vaste overheidsbijdrage betreft, is die vastgesteld op ANG 229 mln.

De planning van de onderscheiden trajecten is hieronder schematisch weergegeven.

Datum	Dagen te gaan	Actie nodig	Verantw.	Project	Trekker	Is trekker op de hoogte van vereiste actie?	Specifieke formulering beslispunt RvM	Acties	Opmerkingen	RvM besluit
?		Ja	GMN	Basisverzekering	Basisverzekering commissie SVB/GMN	Ja , uitvoering implementatie(SVB) Trekker wetgevingstraject(SVB/GMN/WJZ)	Opnemen van de aangegeven aanpassingen conform schrijven van de Task Force Gezondheid en de Beleidsorganisatie voor het uitvoeren van de Basisverzekeringspakket (zie bijgevoegd kopie nr. 2011/54393 dd 29 juli 2011)	Reactie van SER per 21 december Reactie SER aan RvM 11 januari 2012. Aan WJZ ter verwerking van reactie SER per 11 januari 2011. Aanbieden RvM ter vaststellen en aanbieden aan RvA per 18 januari 2012 Reactie. Raad van Advies per 8 februari 2012 .Reactie Raad van advies naar RvM 8 februari versturing advies RvA naar WJZ ter verwerking. 29 februari 2012 verzending verwerkte reactie WJZ naar RvM. Aanbieden wetsontwerp conceptlandsverordening aan Staten per 29 februari 2012 Behandeling wetsontwerp in Staten 7 maart 2012 Formele bekrachtiging Min's / Gouv. 14 maart 2012		2011/080221 basisverzekering dd 12 okt 2011

Datum	Dagen te gaan	Actie nodig	Verantw.	Project	Trekker	Is trekker op de hoogte van vereiste actie?	Specifieke formulering besispunt RvM	Acties	Opmerkingen	RvM besluit
1-nov-11	-38	Ja	GMN	Geneesmiddelen	Lisette Cova	Ja	Het eindrapport "Onderzoek Normkosten Apotheek" per 1 november 2011 vaststellen	instellen werkgroep implementatie traject geneesmiddel per 15 december aanpassen landbesluiten PB 2009 no 42; concept landsverordening per 19 december 2011 gereed; aanbieden concept aan RvM per 21 december 2011 Aanbieden aan SER per 21 december reactie SER per 31 januari 2012. Reactie SER aan RvM 8 februari 2011 Aan WJZ ter verwerking van reactie SER per 8 februari 2011. 15 februari 2012. Aanbieden RvM ter vaststellen en aanbieden aan RvA per 15 februari 2012 Reactie Raad van Advies per 29 februari 2012. 29 februari 2012 reactie Raad van advies naar RvM 29 februari versturing advies RvA naar WJZ ter verwerking 7 maart 2012 verzending verwerkte reactie naar RvM . Aanbieden wetsontwerp conceptlandsverordening aan Staten per 7 maart 2012 Behandeling wetsontwerp in Staten 21 maart 2012 Formele bekrachtiging Min's / Gouv.	Deadline niet gehaald, wordt ingebracht in RvM 16 november 2011	2011/080221 basisverzekering dd 12 okt 2011

Datum	Dagen te gaan	Actie nodig	Verantw.	Project	Trekker	Is trekker op de hoogte van vereiste actie?	Specifieke formulering beslispunt RvM	Acties	Opmerkingen	RvM besluit
30-nov-11	-9	Ja	GMN	Geneesmiddelen	Lisette Cova	ja	Uitvoeren van het traject "Verlaging Kosten Geneesmiddelen" per 30 november 2011			2011/080221 basisverzekering dd 12 okt 2011
31-dec-11	22	Ja	GMN	Integratie SVB-BZV	?	Onbekend	Integratie SVB/BZV per 31 december 2011	Brief schrijven om SVB/BZV op hun eerdere beloftes te wijzen		2011/080221 basisverzekering dd 12 okt 2011

geprojecteerde tijdspanne overeenkomstig OMT/NBG-besluit BC (Plexus/Tragpi)

Herkomst activiteit	Onderwerp	<i>maand t</i>	<i>maand t+1</i>	<i>maand t+2</i>	<i>maand t+3</i>	<i>maand t+4</i>	<i>maand t+5</i>	<i>maand t+6</i>	<i>maand t+7</i>	<i>maand t+8</i>
OMT: Besluit BC	0. Besluitvorming OMT/NBG	Besluit								
OMT: Besluit BC	1. Wettelijke verankering OMT/NBG, tenminste:			Ontwerp		Besluitvorming				
OMT: Besluit BC	Verplicht lidmaatschap Publiekrechtelijke Beroepsorganisatie			Ontwerp		Besluitvorming				
OMT: Besluit BC	Nieuwe visie rondom tariefstructuur			Ontwerp		Besluitvorming				
OMT: Besluit BC	Procedure rondom jaarplannen			Ontwerp		Besluitvorming				
RvV GMSB	Publiekrechtelijke Beroepsorganisaties (Het positieve verschil)	Besluit		PvE Lvo	Voorlopig ontwerp Lvo	Definitief ontwerp Lvo		Besluitvorming		
IVB-team	Taakgroep Wettelijk Kader (JG/MinGMN)			Programma van Eisen	Voorlopig ontwerp	Definitief ontwerp		Besluitvorming		
OMT: Besluit BC	2. Transitie OMT/NBG (medisch specialisten)			Transitie						

RvV-VMSC GMSB	a.	Nulmeting GMSB/VMSC		Inventarisatie	Rapport				
RvV-VMSC GMSB	b.	Kanaliserings geldstromen GMSB/VMSC		Ontwerp		Implementatie			
RvV-VMSC GMSB	c.	Afwikkeling ofisina's GMSB/VMSC		Ontwerp		Implementatie			
RvV-VMSC GMSB	d.	Honorarium- en arbeidsovereenkomst-matrix GMSB/VMSC		Ontwerp		Implementatie			
RvV-VMSC GMSB	e.	Vakgroepovereenkomstmatrix GMSB/VMSC		Ontwerp en implementatie 4 pilot vakgroepen		Idem ov. vakgroepen			
RvV-VMSC GMSB	f.	Zorgprogrammamatrix (incl. Jaarplannen) GMSB/VMSC		Ontwerp en implementatie 4 pilot vakgroepen		Idem ov. vakgroepen			
OMT: Besluit BC	3.	Definitie van Jaarplannen, incl. definitie databehoeftes OMT/NBG		Format		Pilot jaarplannen	Uitrol jaarplannen		
OMT: Besluit BC	4.	Regulatory board OMT/NBG					Onderhoud		
RvV GMSB		Regulatory board Cza	Besluit			Implementatie		Onderhoud	

CHV, tandartsen, psychologen, verloskundigen, en paramedici met vergelijkbare projectdelen en doorlooptijden

Advies Raad van Advies

De Raad van Advies heeft bij brief van 31 augustus 2011, met nummer RA/28-11-LV, advies uitgebracht over het onderhavige ontwerp. Hieronder wordt op dit advies ingegaan.

De Raad van Advies stelt dat bij de ramingen, opgenomen in de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2012 (ontwerpbegroting 2012), in het bijzonder de ramingen betreffende de te verwachten baten, mede rekening is gehouden met de financiële positie van de overheid en de financieel-economische vooruitzichten voor Curaçao op het moment van de samenstelling van de ontwerpbegroting 2012. Volgens de laatste projectie van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten¹ (Centrale Bank) zal de economie van Curaçao in 2011 waarschijnlijk met 0,7% krimpen. De Raad van Advies constateert dat dit tegenover de volgens pagina 11 van de Nota van Financiën verwachte economische groei van 0,6% in 2011 staat. Bovendien is het Raad van Advies niet uitgesloten dat de mondiale financieel-economische ontwikkelingen de groei van de economie van Curaçao in het jaar 2012 negatief zal beïnvloeden en daarmee ook de overheidsfinanciën.

Rekening houdende met de minder positieve projectie voor 2011 van de Centrale Bank evenals de mondiale financieel-economische ontwikkelingen, adviseert de Raad van Advies de Regering na te doen gaan of de ramingen, opgenomen in de ontwerpbegroting 2012, aangepast dienen te worden.

Verder adviseert de Raad van Advies de Regering met de nodige voortvarendheid maatregelen te treffen om een duurzame groei van de economie te stimuleren. De Raad van Advies adviseert de Regering om reeds nu een plan op te stellen met de mogelijke maatregelen voor het geval de financieel-economische vooruitzichten voor Curaçao noodzaken tot ingrijpende wijzigingen van de ontwerpbegroting 2012. In ieder geval dienen in het plan zodanige waarborgen te zijn opgenomen dat dreigende overschrijdingen van de ontwerpbegroting 2012 tijdig kunnen worden gesignaleerd. Hierdoor kunnen de nodige maatregelen in een vroegtijdig stadium worden getroffen om voornoemde overschrijdingen te compenseren, aldus de Raad van Advies.

¹ Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. Annual Report 2010, pagina 7.

De Regering wijst erop, dat de groeiprojecties van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten als meest pessimistisch scenario een negatieve groei van 1,0 % uitwijzen. Echter geeft de Bank tevens aan dat binnen het scenario van aan te nemen economische groei tevens een groei van 0,8 % tot de mogelijkheden behoort.

De herziene groeiprojecties voor 2011 vormen desalniettemin aanleiding het ontwerp aan te passen. Het onderhavige ontwerp zal dienovereenkomstig bij Nota van wijziging worden aangepast. Wel merkt de Regering op dat dit met name ingegeven wordt door de economische ontwikkeling in 2011. Volledigheidshalve vermeldt de Regering dat de Centrale Bank voor Curaçao en Sint Maarten voor 2012 een groei projecteert van 0,6%. De Regering heeft in dit kader er voor gekozen om meerjarig een matig groeipercentage van 0,6% te hanteren in de Begroting 2012.

De Raad van Advies verwijst naar de toelichting op de begroting voor het dienstjaar 2011 (Begroting 2011) waarin is vermeld dat ernaar wordt gestreefd de begroting in de toekomst te complementeren met outputgegevens. Dit streven wordt gezien als onderdeel van een groeiproces. De Raad van Advies vindt dat als gevolg van de diverse verbeteringen in de presentatie van de cijfers in de ontwerpbegroting 2012, deze (ontwerp)begroting veel overzichtelijker is dan de Begroting 2011. Als voorbeeld noemt de Raad de toevoeging van de outputgegevens en het cijfermateriaal dat in de ontwerpbegroting 2012 is opgenomen.

De Raad van Advies adviseert de Regering in het kader van bovengenoemd groeiproces om in de toekomst evenals bij de baten ook bij de lasten de voorlopige realisatiecijfers van de eerste vijf maanden van het lopend jaar in de Nota van Financiën op te nemen. De Raad van Advies adviseert de Regering ook om in het beleidsdeel van de ontwerpbegroting 2012 duidelijk aan te geven dat de voorlopige realisatiecijfers betreffende het jaar 2010 betrekking hebben op de laatste drie maanden van het dienstjaar 2010.

De Regering neemt het advies van de Raad van Advies ter harte en zal in het kader van het groeiproces ervoor zorg dragen dat het element betreffende het opnemen van de voorlopige realisatiecijfers bij de lasten van het lopende jaar

in het vervolg onderdeel uitmaakt van de ontwerpbegrotingen. Wel merkt de Regering op dat de realisatiecijfers over het jaar 2010 betrekking hebben op het hele kalenderjaar en als referentiemateriaal zijn bedoeld. Daarbij zijn de cijfers van het voormalige eilandgebied Curaçao en het voormalige Land Nederlandse Antillen, voor zover gerealiseerd op Curaçao, gebruikt.

De Raad van Advies geeft aan zich genoodzaakt te zien haar opmerkingen, zoals geplaatst in haar advies RvA no. RA/001-10-LV d.d. 30 november 2010 over de onderbouwing van de ontwerpbegroting 2011, te herhalen voor de ontwerpbegroting 2012. Volgens de Raad van Advies dient ingevolge artikel 14, tweede lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010, de begroting zowel per hoofdstuk als per functie te worden toegelicht. In artikel 14, derde lid, worden de gegevens opgesomd die de toelichting moet bevatten. De gegevens dienen onder andere de factoren te bevatten die aan de ramingen ten grondslag liggen en voor zover mogelijk ook de gegevens omtrent de omvang van de activiteiten of prestaties die worden beoogd.

In de memorie van toelichting bij de ontwerpbegroting 2012 wordt volgens de Raad van Advies doorgaans slechts opgesomd wat de beleidsdoelen zijn van de respectieve ministeries en voor welke onderwerpen de verschillende organisatorische eenheden moeten zorgdragen. Het valt voormelde raad op dat er niet bij elk ministerie een duidelijk beeld is van de beleidsvoornemens voor het dienstjaar 2012.

De Raad van Advies gaat ervan uit dat aan de gebudgetteerde bedragen beleidskeuzes ten grondslag liggen. Omdat deze keuzes niet altijd blijken uit de memorie van toelichting, ziet voormelde raad weinig concreet verband tussen de gebudgetteerde bedragen en de in de memorie van toelichting genoemde beleidsdoelen. Voormelde raad vindt dat deze aspecten alsnog in de memorie van toelichting moeten worden verduidelijkt. De Raad van Advies adviseert de Regering de ontwerpbegroting 2012 en de memorie van toelichting met inachtneming van het bovenstaande aan te passen. Voormelde raad adviseert de Regering voorts om in de nabije toekomst te voldoen aan de eisen die aan de memorie van toelichting worden gesteld ingevolge artikel 14 van de Landsverordening comptabiliteit 2010.

De Regering kan zich slechts deels verenigen met deze stelling van de Raad van Advies. Voor alle duidelijkheid tekent de Regering aan dat de memorie van toelichting in overeenstemming met de Landsverordening comptabiliteit 2010 is voorbereid. De invulling welke volgens voormelde raad aan de factoren die aan de ramingen ten grondslag liggen zou moeten worden gegeven strookt niet met de geest van de wet. Ten aanzien van de opname, voor zover mogelijk, van gegevens betreffende de omvang van de activiteiten of prestaties die worden beoogd, is dit optioneel. Deze formulering in de Landsverordening comptabiliteit 2010 is zodanig dat hier op termijn invulling aan zal worden gegeven.

De Regering benadrukt verder dat het vernieuwingsproces (beleidsmatige toelichting) een groeiproces is. De Regering is dan ook voornemens dit traject daadkrachtig te continueren en te versterken in het belang van gezonde overheidsfinanciën en transparantie in brede zin.

Het verbeteringsproces van de begroting, heeft ertoe geleid dat er vanaf de begroting 2011 van Curaçao gekozen is voor een verdere specificatie van de lasten in: a. Programmakosten en b. Apparaatskosten. In toekomstige begrotingen zal dit verbeteringsproces worden uitgewerkt en nader worden uitgebouwd. Dit zal er aan toe bijdragen dat het verbeteringsproces van de begroting, op termijn, de verdeling naar programma- en apparaatskosten steeds beter onderbouwd wordt onder meer door prestatie-indicatoren op te nemen.

Deze opmerking vormt op grond van het vorenstaande geen aanleiding om de ontwerpbegroting aan te passen.

De Raad van Advies stelt dat in de Nota van Financiën melding wordt gemaakt van een reservedotatie van ANG 9,6 miljoen voor het jaar 2012. In grafiek 21 wordt voorts de ontwikkeling van de jaarlijkse reservedotaties in de periode 2012-2015 in kaart gebracht, aldus voormelde raad. Het saldo van de reserves aan het eind van elk dienstjaar wordt echter niet vermeld, maar is naar het oordeel van voormelde Raad met het oog op transparantie wel wenselijk.

De reservedotaties kunnen volgens de Nota van Financiën primair worden aangewend om cyclische tegenvallers op te vangen, aldus de Raad van Advies. Daarnaast zijn deze reserves bedoeld om de vergrijzingsproblematiek het hoofd te bieden, voor structurele verbeteringen van en vernieuwingen in het overheidsapparaat en om de noodzakelijke financiële operaties die verband houden met de bouw van een nieuw ziekenhuis te realiseren. Voormelde raad acht de verantwoording van de reservedotaties in de Nota van Financiën echter te summier.

De Raad van Advies adviseert om voor de periode 2012-2015 inzichtelijk te maken welk deel van de reservedotatie maximaal voor welk doel gebruikt zal worden. Door dit te doen bevordert de regering immers een transparant beleid met betrekking tot het aanwenden van de reservedotaties alsmede een gedegen financieel beheer. Door het oormerken van de reservedotaties voorkomt de regering naar haar oordeel bovendien dat van de reservedotaties oneigenlijk gebruik wordt gemaakt.

De Raad van Advies adviseert de Regering de Nota van Financiën met inachtneming van het bovenstaande aan te vullen.

De Regering heeft kennis genomen van het advies van de Raad van Advies betreffende de reservedotatie. De Regering merkt op dat de Nota van Financiën expliciet een cijfer noemt bij de reservedotatie voor het jaar 2012, echter is duidelijk uit grafiek 22 op te maken wat de trend van de reservedotatie is in de jaren 2013, 2014 en 2015. Tevens valt uit grafiek 22 op te maken hoeveel de reservedotatie is in de genoemde jaren en kan het cumulatief saldo daaruit worden afgeleid. Dat is – uitgaand van het onderhavige ontwerp - als volgt:

2012 ANG 12,8 miljoen

2013 ANG 26,7 miljoen

2014 ANG 49,0 miljoen

2015 ANG 67,1 miljoen

In de toekomst zal de Regering deze informatie standaard opnemen in het begrotingsontwerp.

De Regering merkt vervolgens op, dat de bestemming voor de reservedotatie globaal is geformuleerd. Wel zijn de terreinen waaraan het bestemd kan worden afgebakend. DE Regering acht dit in dit stadium toereikend doch zal nadere analyse plegen naar het advies van de Raad van Advies.

Ingevolge artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 gaat de begroting vergezeld van een meerjarenbegroting van de baten en lasten voor ten minste drie op het betrokken dienstjaar volgende jaren. Het doel van een meerjarenbegroting is - zoals aangegeven in de memorie van toelichting behorende bij genoemde landsverordening - inzicht te geven in voor de naaste toekomst verwachte ontwikkelingen en in de effecten van voorgenomen beleid. De eisen die in voornoemd artikel aan de inrichting van de meerjarenbegroting worden gesteld, is volgens de Raad van Advies over het algemeen globaler van aard.

De Raad van Advies constateert dat de in de ontwerpbegroting 2012 opgenomen bedragen met betrekking tot de organisatorische eenheden betreffen niet alleen het dienstjaar 2012, maar ook de dienstjaren 2013, 2014 en 2015. De bedragen over de laatstgenoemde drie jaren voor bepaalde functies en subfuncties zijn vrijwel steeds dezelfde als die over het jaar 2012. Dit hangt voor een aantal van de functies en subfuncties mede samen met de voor de periode 2012-2015 opgevoerde jaarlijkse reservedotatie, aldus voormelde raad. De betrokken functies en subfuncties zullen in beginsel dus meerjarig gelijk blijven als gevolg van het gebruik van de reservedotatie, aldus voormelde raad. Omstandigheden als gefaseerde uitvoering van beleidsvoornemens of beleidswijzigingen als gevolg van gewijzigde omstandigheden, verwachte wijziging van de inflatiecijfers en/of demografische veranderingen kunnen echter ook gevolgen hebben voor de omvang van de meerjarenramingen. Aangezien de gebudgetteerde bedragen in de regel meerjarig gelijk blijven, lijkt het er op dat genoemde omstandigheden niet zijn verwerkt in de meerjarenramingen.

De Raad van Advies adviseert in de memorie van toelichting nader toe te lichten om welke redenen de gebudgetteerde bedragen over de periode 2012-2015 gelijk blijven. In het licht daarvan adviseert voormelde raad in de memorie van toelichting tevens aan te geven op welke wijze de door de diverse

organisatorische eenheden te verrichten taken zich in de jaren 2013 tot en met 2015 zullen ontwikkelen.

De Raad van Advies adviseert de nodige stappen te nemen zodat de meerjarenbegroting behorende bij de begroting voor het dienstjaar 2013 een beter inzicht geeft in de meerjarige financiële gevolgen.

De Regering merkt hierover het volgende op. De relatie welk door voormelde raad wordt geplaatst tussen het constant houden van de ramingen in de periode 2011 – 2014 en de reservering is niet correct/gaat niet op. De bestemming van die reserve is in de Nota van Financiën toegelicht. Ook de reden waarom de ramingen in de periode 2011 – 2014 zijn toegelicht. In de begroting is ervoor gekozen om de budgetten voor prijs- en looncompensatie centraal op te voeren. Dit gebeurt per economische categorie. Als zodanig zijn de meerjarige consequenties hiervan, met inachtneming van de inflatieprojecties, ingecalculeerd in de begroting.

Met betrekking tot de demografische ontwikkeling wordt vermeld dat hier, waar relevant, functioneel rekening mee is gehouden. Ter illustratie hiervan wordt vermeld dat in de begroting van het Ministerie van Onderwijs en Cultuur reeds rekening is gehouden met de demografische ontwikkeling. Een gedeelte van de daardoor ontstane potentiële minderlasten is ingezet voor de verbetering van de kwaliteit in het onderwijs. Een ander voorbeeld betreft de voorzieningen ter dekking van de medische lasten, die betrekking hebben op de PP-patiënten en die betrekking hebben op de Landsverordening Ziektekosten en Ongevallen Verzekering. In beide gevallen is functioneel rekening gehouden met de autonome groei van de lasten wat deels verband houdt met de demografische ontwikkeling. Voorts is in de begroting ook rekening gehouden met de consequenties van de demografische ontwikkelingen voor het Algemene Ouderdomsverzekeringsfonds.

Tot slot merkt de Regering op dat de verbetering van de kwaliteit van de meerjarenramingen en de toelichting daarop onderdeel is van een groeiproses. De Regering is dan ook voornemens dit traject daadkrachtig te continueren en te versterken in het belang van gezonde overheidsfinanciën en transparantie in

brede zin. De resultaten van dit proces zullen dan ook in de begroting voor het dienstjaar 2013 duidelijk terug te vinden zijn, zoals verzocht door de Raad van advies.

De Raad van Advies geeft aan dat in het beleidsdeel gewone dienst bedragen staan vermeld in de onderdelen Statistiek (Functie 06), zijnde ANG 15.000, en Rechtswezen (Functie 11), onder subfunctie Openbaar Ministerie, zijnde ANG 7.880.500, die niet verkregen kunnen worden door de optelsom van de uitgaven voor het dienstjaar 2011. Voormelde raad adviseert om genoemde bedragen te corrigeren.

De Regering heeft in navolging op het advies van de Raad van advies de bedragen gecorrigeerd.

In het tweede en derde lid van artikel 2 van de ontwerpbegroting 2012 wordt de Landsverordening van de 15de februari 1977 houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpapier tot een maximum van f 20.000.000,- (P.B. 1977, no. 58) ("Landsverordening"), genoemd als wettelijke grondslag voor de vorm waarin de uitgifte en plaatsing van schatkistpapier zal plaatsvinden. De Raad van advies wijst er evenwel op dat deze landsverordening ingevolge artikel 1 van de Algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur Land Curaçao (A.B. 2010, no. 87) (zie bijlage A, pagina 25), ingaande 10 oktober 2010, niet meer van kracht is. Daarmee is ook vervallen het op de Landsverordening gebaseerde Landsbesluit van de 12de mei 1977, no. 6, ter uitvoering van artikel 5 van de landsverordening van de 15de februari 1977 (P.B. 1977, no. 58) houdende machtiging van schatkistpapier tot een maximum van f 20.000.000,-- (P.B. 1977, no. 141), waaraan gerefereerd wordt in artikel 2, tweede lid van de ontwerpbegroting 2012.

De Raad adviseert artikel 2, tweede en derde lid, van de ontwerpbegroting 2012 aan te passen met inachtneming van het bovenstaande.

Ten overvloede wijst de Raad van advies erop dat een begrotingslandsverordening een bijzondere soort wet is die geen externe werking heeft, maar slechts een machtiging aan de regering is tot het uitgeven van geld. De Raad van Advies is om deze reden van oordeel dat bij

begrotingslandsverordening geen materiële bepalingen kunnen worden opgenomen, zoals in artikel 2 van de ontwerpbegroting 2012.

De Raad van advies adviseert de regering om de bepalingen in artikel 2 van het ontwerp weg te laten, voor zover deze materiële regelingen (algemeen verbindende voorschriften) inhouden.

De Regering heeft in navolging op het advies van de Raad van advies de tekst van artikel 2 aangepast, zodat de landsverordeningen die ingevolge de Algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur Land Curaçao niet meer van kracht zijn, vervangen zijn door een functionele tekst die er zorg voor draagt dat er gewaarborgd wordt dat de relevante inhoud van de niet van kracht verklaarde landsverordeningen alsnog onderdeel uitmaken van de Begroting 2012. Er is tevens ervoor gekozen om de aanpassingen direct te verwerken in Artikel 2 van het onderhavige ontwerp. Zo is het maximum aan schatkistpromessen gesteld op het nieuwe maximum van ANG 60.000.000.

De Raad van advies constateert dat de memorie van toelichting behorende bij de ontwerpbegroting bestaat uit de onderdelen Algemene beschouwingen en de Nota van Financiën. Het is voormelde raad opgevallen dat in het onderdeel “Algemene beschouwingen” van de memorie van toelichting slechts de lasten per ministerie zijn opgenomen en dat er geen weergave is van de baten per ministerie.

De Raad van Advies adviseert de Regering om naast de lasten ook de baten per ministerie alsmede de toelichting daarop in de Algemene beschouwingen op te nemen.

De Regering merkt hierover het volgende op. Vanaf de begroting 2013, zal ook in de toelichting op de hoofdstukken die deel uitmaken van de begroting worden ingegaan op de niet-belastingopbrengsten.

De Raad van advies haalt de passage van de algemene beschouwingen op het Ministerie van Financiën aan waarin wordt gesteld dat er op termijn ruimte vrijkomt voor een alternatieve aanwending van financiële middelen, welke ontwikkeling zich meerjarig zal doorzetten. Een randvoorwaarde is wel dat de

voorgenomen saneringen in de gezondheidszorg en in de personeelssfeer worden gerealiseerd.

De Raad van advies adviseert in de Algemene beschouwingen aan te geven of een aanvang is gemaakt met bedoelde saneringen en indien dit het geval is, te vermelden wat deze concreet inhouden. Indien nog geen aanvang is gemaakt met de saneringen adviseert voormelde de Regering aan te geven wanneer met de saneringen zal worden begonnen en wat deze zullen inhouden.

De Regering merkt op dat zij de voorgenomen saneringen in de gezondheidszorg en in de personeelssfeer voortvarend zal aanpakken. Tijdens de parlementaire behandeling van het onderhavige ontwerp zal de Regering hier nader op ingaan en een actuele stand van zaken verschaffen.

De Raad van Advies vraagt zich af, gelet op het ontbreken van realisatiecijfers van de Loon-, inkomsten- en winstbelastingopbrengsten en de – naar het oordeel van de Raad – geringe netto opbrengst van de inkomstenbelasting, of de raming daarvan wel een goede weergave geeft van de inkomstenbelastingheffing. Met uitzondering van de inkomsten uit dienstbetrekking, die met de loonbelasting worden belast, worden immers alle andere inkomsten in de inkomstenbelasting betrokken, en zelfs na restituties komt het de Raad van advies voor dat het thans geraamde bedrag voor een geheel jaar laag is. Het lijkt voormelde raad dat de realisatiecijfers van de inkomsten- en winstbelasting voor de eerste maanden van 2011 niet kenmerkend zijn voor de over het gehele jaar 2012 te verwachten inkomstenbelasting.

De Raad van Advies adviseert om nogmaals na te gaan of de basis en raming van het bedrag aan bovengenoemde belastingen moeten worden herzien en tevens in de toekomstige begrotingen de realisatiecijfers en restituties over voorgaande jaren van deze belastingen te vermelden.

De Regering merkt op dat de basis voor de ramingen van de belastingopbrengsten opgebouwd zijn uit twee elementen, te weten:

1. De historische cijfers van het voormalige Eilandgebied Curaçao en de realisatiecijfers uit het jaar 2011.

2. De meerjarige groei- en inflatieaannames.

Dit betekent dat – in tegenstelling tot de aanname van de Raad van advies – niet alleen de realisatiecijfers over de eerste maanden in 2011 gebruikt zijn om de belastingopbrengsten te ramen. De twee genoemde elementen vormen de basis voor de ramingen van de belastingopbrengsten die gehanteerd zijn voor het de Begroting 2012, inclusief meerjarencijfers. Specifiek voor wat betreft de Inkomstenbelasting wordt aangegeven dat de raming in het onderhavige ontwerp aansluit op de historische cijfers.

De Raad van Advies stelt dat het niet juist is om de winstbelasting die van de zogenaamde offshoremaatschappijen zal worden verkregen met de benaming “deelnemingen/dividendbelasting” aan te duiden. Van deelneming door de overheid in de onderhavige maatschappijen is volgens voormelde raad hier geen sprake, terwijl de heffing van dividendbelasting, bedoeld in de Landsverordening op de dividendbelasting 2000 (P.B. 1999, no. 246), in Curaçao niet plaatsvindt. Voor zover het gewenst is om voor dit deel van de winstbelasting een onderscheid te maken, adviseert voormelde raad om te spreken van “Winstbelasting offshoremaatschappijen”.

De Regering heeft kennis genomen van het advies van de Raad van Advies en geeft aan dat de winstbelasting die door de zogenaamde offshoremaatschappijen wordt gegeneerd is gerubriceerd onder de Winstbelasting. Het betreft in dit geval belasting over dividenduitkeringen op deelnemingen. De Regering zal nader onderzoek doen over de noodzaak in de toekomst een naamswijziging hierin te brengen.

De Raad van Advies stelt voorts dat in het onderdeel “Deelnemingen/dividendbelasting” in de Nota van Financiën wordt vermeld dat “deze inkomstenbron een dalende trend zal vertonen aangezien steeds meer bedrijven nieuwe structuren opzetten waarbij Curaçao, door de eindigheid van de offshore regeling, steeds minder in trek is”.

Voormelde raad is van mening dat niet uitgegaan moet worden van de veronderstelling dat Curaçao door het vervallen van voornoemde regeling steeds minder in trek is bij bedrijven. De Regering is immers, zoals voormelde raad heeft kunnen constateren, met medewerking van de financiële sector

bezig, nieuwe mogelijkheden voor de onderhavige bedrijven te creëren dan wel te onderzoeken, teneinde de positie van Curaçao in de financiële wereld te stabiliseren of te verbeteren. In het licht van het voorgaande stelt de Raad van Advies voor het desbetreffende deel van de zin op pagina 24 van de Nota van Financiën weg te laten.

De Regering merkt op dat Curaçao minder in trek is bij Offshorebedrijven, dit neemt echter niet weg dat de Regering inderdaad gezamenlijk optrekt met de financiële sector om Curaçao aantrekkelijk te maken. Dit gebeurt vooral onder de noemer van het creëren van een Financial Centre op Curaçao.

De Raad van Advies verwijst naar Tabel 6 in de Nota van Financiën waarin de baten worden uitgesplitst in “belastingopbrengsten” en “niet-belastingopbrengsten”. Behoudens de motorrijtuigen-, afvalstoffen- en de logeergastenbelasting komen volgens de Raad van Advies de opbrengsten die vóór 10 oktober 2010 als opbrengsten van het voormalige eilandgebied Curaçao werden aangemerkt niet met name voor in de ontwerpbegroting 2012.

De Raad van Advies stelt voorts dat uit Tabel 9 in de Nota van Financiën blijkt dat voor wat betreft de belastingopbrengsten een bedrag van ANG 1,6 miljoen ongespecificeerd is gebleven en uit Tabel 10 een bedrag van ANG 87,4 miljoen. Volgens voormelde raad kan gesteld worden dat een totaal van ANG 89 miljoen niet wordt gespecificeerd in de ontwerpbegroting 2012. Het is voor voormelde raad niet duidelijk of in dit ongespecificeerd bedrag de overige vroegere “eilandelijke” opbrengsten (huur- en pachtsommen, precario en overige rechten, vergunningrechten enz.) begrepen moeten worden.

De Raad van Advies is van oordeel dat een bedrag van dergelijke omvang in principe niet zonder enige toelichting op de begroting kan worden opgevoerd. Bovendien zal een raming, gespecificeerd per categorie van belastingopbrengsten en niet-belastingopbrengsten, antwoord kunnen geven op de vraag of en hoe met bedoelde (“eilandelijke”) opbrengsten rekening is gehouden. Gezien het bovenstaande adviseert de Raad van Advies de Nota van Financiën aan te passen.

De Regering merkt hierover het volgende op. In tegenstelling tot hetgeen door de Raad van Advies wordt gesteld zijn van de vroegere opbrengsten van het voormalige Eilandgebied Curaçao niet alleen de motorrijtuigen-, afvalstoffen- en de logeergastenbelasting expliciet benoemd. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat ook de Loon-, Inkomsten, Winst- en Grondbelasting tot en met 9 oktober 2010 belastingopbrengsten vormden van het voormalige Eilandgebied Curaçao.

Overigens vindt de toelichting in de Nota van Financiën in overeenstemming met de geest van de Landsverordening Comptabiliteit 2010 en zodanig dat de omvangrijke bedragen niet onbelicht blijven, ongeacht door welke overheidslaag die opbrengsten in het verleden werden gegenereerd. Dat betekent pertinent niet dat in het onderhavige ontwerp de samenstelling van overige posten niet wordt gespecificeerd. Die staan dan in meer detail in de cijfermatige begroting.

Bij het samenvoegen van het ambtenarenapparaat van het voormalige eilandgebied Curaçao en van het voormalige Land de Nederlandse Antillen tot één ambtenarenapparaat van Curaçao was het uitgangspunt dat het personeelsbestand door natuurlijke afvloeiing verlaagd zou worden. Het beleid ten aanzien van het werven van personeel wordt in de Nota van Financiën toegelicht. Uit de Nota van Financiën blijkt echter volgens de Raad van Advies dat het overheidspersoneel in juli 2011 ten opzichte van juli 2010 in aantal (127) is toegenomen. Uit Tabel 12 leid voormelde raad af dat de eindstand van het personeelsaantal voor 2012 gelijk zal zijn aan het aantal in juli 2010.

De Raad van Advies merkt op dat zij beseft dat voor bepaalde functies binnen de overheid vacatures bestaan die zo spoedig mogelijk met de meest geschikte personen moeten worden vervuld. Voormelde raad is er echter van oordeel dat bij een begroting met nagenoeg geen netto verhoging in de baten, zoals in het onderhavige geval, een verhoging in het aantal personeelsleden niet raadzaam is. Voormelde raad adviseert de regering om in plaats daarvan maatregelen te treffen om de efficiëntie van het ambtenarenapparaat op te voeren en om het proces van reorganisatie en herallocatie van personen zo spoedig mogelijk af te

ronden. Voormelde raad adviseert ook om het beleid met betrekking tot het vervullen van vacatures in het licht van de aangekondigde verlaging van het personeelsbestand strikt na te leven en om de hiervoor bedoelde toename van het personeelsbestand, die in feite neerkomt op een afwijking van bedoeld beleid, te motiveren.

De Regering merkt hierover het volgende op. Thans vindt er een inventarisatie plaats van de mutaties in het personeelsbestand teneinde vast te stellen waar eventuele boventalligheid en vacatures binnen het overheidsapparaat bestaan.

De Regering benadrukt verder dat zij vasthoudt aan het beleid dat geïmplementeerd moet worden om het beoogde resultaat te bereiken. Het beleid zoals uitgewerkt in de door de Staten vastgestelde Begroting 2011 zal dan ook dusdanig in uitvoering worden gebracht dat het beoogde budgettaire effect wordt gerealiseerd. De personeelaantallen zullen gelang de opgestelde formule in de Begroting 2011 ontwikkelen, dit houdt in dat het natuurlijk verloop deels op zijn beloop gelaten wordt. Er wordt naar gestreefd om voor elke twee uittredende personen, één hiervoor in de plaats terug te nemen.

Uit de Algemene beschouwingen blijkt volgens de Raad van Advies dat de verwachte autonome groei van de kosten binnen de gezondheidszorg onder andere te maken heeft met de vergrijzing en de ontgroening van de bevolking van Curaçao en met het risico van bovengemiddelde kostenstijging in verband met de verwachte sterke toename van chronische ziekten, gerelateerd aan onder andere de obesitas-problematiek. Uit de Nota van Financiën blijkt dat de groei van de kosten binnen de gezondheidszorg veel groter is dan de groei in de lasten en baten op de totale begroting. In de Algemene beschouwingen wordt de beleidslijn voor de volksgezondheid en de gezondheidszorg in het algemeen weergegeven. Op lange(re) termijn zal dit beleid moeten leiden tot betere kostenbeheersing binnen de gezondheidszorg, aldus de Raad van Advies.

De Raad van Advies benadrukt hierbij dat langer uitstel niet verantwoord is en adviseert met klem met prioriteit uitvoering te geven aan het aangekondigde beleid. Voormelde raad adviseert bovendien om naast het aangekondigde beleid ook andere concrete middelen aan te wenden om tot een effectievere

aanpak te komen voor de beheersing en mogelijk op zo kort mogelijke termijn zelfs de verlaging van de kosten binnen de gezondheidszorg.

De tekorten in het Ziektefonds, het Ongevallenfonds, het Ouderdomsfonds en het Weduwen- en wezenfonds (sociale zekerheidsfondsen), die door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) worden beheerd, houden jaarlijks aan en nemen zelfs structureel toe, aldus de Raad van Advies. In de ontwerpbegroting 2012 is volgens voormelde raad een voorziening getroffen teneinde de verwachte tekorten van genoemde fondsen aan te zuiveren.

Verder haalt de Raad van Advies haar advies RvA no. RA/001-10-LV van 30 november 2010 aan waarin is aangegeven dat voormelde raad van oordeel is dat de sociale zekerheidsfondsen duurzaam moeten worden gesaneerd. De juiste maatregelen dienen volgens voormelde raad zo spoedig mogelijk te worden genomen om de inkomsten en uitgaven van genoemde fondsen in evenwicht te brengen en om een gezond financieel beheer van de fondsen te garanderen, waardoor het jaarlijks aanzuiveren van tekorten door de overheid niet meer nodig zal zijn.

De Raad van Advies adviseert de regering om zo spoedig mogelijk hoger bedoelde maatregelen te nemen.

De Raad van Advies gaat verder in op de versterking van de financiële positie van de pensioenfondsen. De Raad van Advies adviseert de Regering om zo spoedig mogelijk de voorbereidingen te treffen om tot nieuwe wetgeving ter zake te komen zodat deze ook op het aangekondigde moment in werking kunnen treden.

De Regering merkt het volgende op. Er is een *taskforce* opgericht met als doel de implementatie van de maatregelen in de gezondheidszorg te monitoren. Bovendien zal de Regering de nodige beslissingen nemen ter beheersing van de kosten in de gezondheidszorg.

Om de oudedagsvoorzieningen (pensioenfondsen) structureel kostendekkend te maken, wat de houdbaarheid van de pensioenfondsen in de toekomst moet garanderen, zullen de volgende stappen worden ondernomen:

1. Verhoging van de AOV-pensioengerechtigde leeftijd van 60 naar 65 jaar.
2. Aanpassing van de ambtenarenpensioen gerechtigde leeftijd aan de verhoogde AOV-leeftijd.
3. Versobering van de ambtenaren pensioenregeling.

De hierboven genoemde stappen vormen de drie voornaamste pijlers bij het houdbaar houden van de pensioenfondsen. Geconcludeerd kan worden dat middels deze stappen de pensioenfondsen structureel kostendekkend worden.

Met de tekstuele opmerkingen van de Raad van Advies is rekening gehouden. Daar waar de Regering het standpunt van de Raad van advies niet deelt en daarom het ontwerp niet heeft aangepast wordt dat expliciet vermeld.

Concluderend geeft de Raad van Advies de Regering in overweging het onderhavige ontwerp bij de Staten in te dienen, nadat met haar op- en aanmerkingen rekening is gehouden.

De Raad van Advies heeft bij brief van 19 december 2011 (kenmerk RvA no. RA/41-11 -LV) advies uitgebracht over de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

De Raad van advies maakt uit de toelichting bij deze ontwerpnota van wijziging op dat deze ontwerpnota ertoe strekt de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 aan te passen naar aanleiding van de opmerkingen die door het College financieel toezicht zijn gemaakt in zijn advies van 17 augustus 2011 (kenmerk Cft 201100698) over de ontwerpbegroting 2012. Voormelde raad geeft aan kennis te hebben genomen van het feit dat de regering zich inspant om te bewerkstelligen dat de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar

2012voldoet aan de financiële normen, genoemd in artikel 15, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

De Raad van Advies plaatst de volgende kanttekeningen bij de meerjarige houdbaarheid van de uitgavenbeperkende en inkomstenverhogende maatregelen die de regering voornemens is in het dienstjaar 2012 in te voeren.

1. De Raad van Advies is zich ervan bewust dat bepaalde, van de door de regering voor het dienstjaar 2012 voorgenomen maatregelen, zoals: de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd voor ambtenaren van 60 naar 65 jaar, ingrijpend van aard zijn. Het betreft maatregelen die veel tijd en inzet alsmede voldoende bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak vergen. Deze maatregelen dienen tijdig te worden ingevoerd om het beoogde budgettaire effect te sorteren, aldus voormelde raad. Voor de invoering van een deel van deze maatregelen dient een landsverordening tot stand te worden gebracht. De Raad constateert dat het merendeel van de betreffende ontwerplandsverordeningen nog niet bij haar ter advisering zijn ingediend. Ook constateert voormelde raad, dat in de uiteenzetting over de stand van zaken van de implementatie van genoemde maatregelen slechts de data voor implementatie van genoemde maatregelen worden vastgesteld. Genoemde uiteenzetting biedt naar het oordeel van voormelde raad onvoldoende houvast voor een beoordeling of de voorgenomen maatregelen daadwerkelijk tijdig kunnen worden uitgevoerd. De reden hiervoor is dat volgens voormelde raad een gedegen tijdsplanning ontbreekt, althans niet in de aan haar overlegde stukken is opgenomen. Gezien het bovenstaande staat het naar het oordeel van de Raad van Advies nog steeds niet vast dat de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, zoals gewijzigd bij de onderhavige nota van wijziging, uitvoerbaar zal zijn en zal voldoen aan de normen, genoemd in artikel 15, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Door het ontbreken van een gedegen tijdsplanning staat het volgens voormelde raad ook nog niet vast of de meerjarenbegroting een getrouwe en

volledige weergave behelst van de uitkomsten van de voorgenomen uitgavenbeperkende en inkomstenverhogende maatregelen. De Raad van Advies adviseert met inachtneming van het vorenstaande de toelichting bij de ontwerpnota van wijziging aan te vullen en waar nodig de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 en de meerjarenbegroting aan te passen.

De Regering merkt hierover het volgende op. De ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 zoals ingediend bij de Raad van Advies was inderdaad nog niet voorzien van een detailplanning. Dit is intussen wel het geval in de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

Het is mede op grond van deze aanvullende informatie dat het College financieel toezicht in haar advies van 15 december 2011 (kenmerk Cft 201100995) concludeert dat de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, inclusief de onderhavige ontwerpnota van wijziging, in voldoende mate voldoet aan de financiële normen, genoemd in artikel 15, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Deze opmerking van de Raad van Advies vormt om die reden geen aanleiding voor de verdere aanpassing van de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

2. De Raad van advies merkt op dat uit het begin van de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 blijkt dat er wijzigingen worden aangebracht in "de staat van inkomensoverdrachten" van de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012. Uit genoemde staat zelf volgt volgens voormelde raad niet welke wijzigingen daarin worden aangebracht. De Raad van Advies adviseert in genoemde staat aan te geven welke wijzigingen daarin worden

aangebracht. Verder constateert de Raad van Advies dat bij de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 onder meer "de staat van opgenomen geldleningen" is bijgevoegd. De Raad van Advies constateert echter dat in het lichaam van de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 (onderdelen A tot en met E) niet uitdrukkelijk is vermeld dat genoemde staat wordt gewijzigd. De Raad van Advies adviseert om de staten waarin geen wijzigingen zijn aangebracht, niet bij de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 te voegen, of om alsnog aan te geven waarom de staten zijn bijgevoegd.

De Regering geeft aan dat artikel 12, lid 4, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 voorschrijft dat aan de begroting de volgende staten worden toegevoegd:

- een overzicht van het te bezoldigen personeel
- een overzicht van de personeelslasten;
- een overzicht van opgenomen (langlopende) geldleningen;
- een overzicht van uitgegeven (langlopende) geldleningen;
- een overzicht van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen;
- een overzicht van de deelnemingen in privaatrechtelijke rechtspersonen door het Land;
- een overzicht van lasten wegens subsidies en bijdragen aan instellingen, en van andere inkomensoverdrachten;
- een verzamel- en consolidatiestaat, per hoofdstuk en per economische categorie.

Krachtens artikel 46, lid 6, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 geldt dit zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op landsverordeningen tot wijziging van de begroting. Op basis hiervan en omdat afwijking hierop niet wettelijk is geregeld volgt de Regering hierbij de lijn dat ook ontwerpnota's van wijziging op ontwerplandsverordeningen tot

vaststelling van de begroting. Als er geen mutaties zijn, bevat een staat geen cijfermatige wijzigingen.

Voorts wordt vermeld dat "de staat van inkomensoverdrachten" van de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 niet cijfermatig wordt gewijzigd doch wel qua benaming van instellingen die in aanmerking komen voor inkomensoverdrachten en niet correct waren vermeld.

3. Het onderdeel "Algemene Beschouwingen" van de toelichting bij de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.
 - a. Dividendinkomsten

De Raad van Advies haalt de Regeringsplannen aan om de ontvangstenramingen robuuster te maken. De Raad van Advies meent dat hetgeen eerder is gesteld over het maken van een tijdsplanning evenzeer geldt ten aanzien van dit punt. De Raad van Advies adviseert verder om hier rekening te houden met onder andere de fiscaalrechtelijke en vennootschapsrechtelijke gevolgen van de betreffende plannen.

De Regering merkt hierover het volgende op. Ook voor dit punt bevatte de ontwerpnota van wijziging op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, zoals ingediend bij de Raad van Advies, een detailplanning. Dit is intussen wel het geval in de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

Met het advies van de Raad van Advies om bij het nader invullen van de Regeringsplannen op dit terrein rekening houden met onder andere de fiscaalrechtelijke en vennootschapsrechtelijke gevolgen daarvan zal de Regering rekening houden. De Regering zal in de betreffende

ontwerpwetgeving nader ingaan op de manier waarop met dit advies is omgegaan.

b. Het personeelsbestand

De Raad van Advies geeft aan kennis te hebben genomen van de problematiek met betrekking tot uitzendkrachten en personen die middels kortlopende contracten langdurig werkzaam zijn bij overheidsbedrijven en -stichtingen. Voormelde raad vraagt zich af of eerdergenoemde problematiek ook binnen het overheidsapparaat bestaat. Indien dat het geval is, adviseert voormelde raad in de toelichting bij de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, aan te geven hoe de Regering voornemens is die problematiek aan te pakken en wat de gevolgen daarvan zijn voor de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

De Regering merkt op dat zij geen indicaties heeft dat deze problematiek ook speelt bij de overheid, of althans niet op grote schaal. De Regering zal evenwel een onderzoek hierin gelasten. Zodra de conclusies van dat onderzoek bekend zijn zullen die, indien van toepassing vergezeld van een ontwerp tot wijziging van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, aan ed Staten worden gecommuniceerd.

c. Belangrijke besluiten met betrekking tot uitgavenbeperkende en inkomstenverhogende maatregelen

De Raad van Advies stelt dat in de toelichting bij de ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 staat dat de Regering onder andere besloten heeft de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen naar 65 jaar en een basisverzekering in te voeren, alsmede overige ombuigingsmaatregelen. Het is de Raad van Advies niet duidelijk of het hier om definitieve besluiten gaat of om uitgangspunten. Voormelde raad beveelt aan de toelichting bij

de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 op dit punt te verduidelijken.

De Regering merkt hierover het volgende op: de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 65 jaar, de invoer van een basisverzekering en de overige ombuigingsmaatregelen, zoals opgenomen in de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 betreffen het Regeringsstandpunt waarmee de Regering de diverse overlegplatforms ingaat terzake deze beleidsterreinen. Diverse trajecten, zoals opgenomen in de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, dienen wettelijk te worden verankerd en ter advies te worden voorgelegd aan de adviesorganen, de Raad van Advies en de Sociaal Economische Raad. De Regering vaart niet blind en onderschrijft het belang van de adviezen van deze adviesorganen en zal verantwoord daarmee omgaan, waarbij het uitgangspunt blijft dat de ombuigingen het beoogde effect op de overheidsfinanciën moeten sorteren.

Daarnaast zijn er aspecten die specifiek het overheidspersoneel raken, zoals de verhoging van hun pensioengerechtigde leeftijd. Over deze aspecten dient, naast het inwinnen van advies van de adviesorganen, de Raad van Advies en de Sociaal Economische Raad, nog onderhandeld te worden in het Georganiseerd Overleg Ambtenaren. Ook in dit geval betreft hetgeen is opgenomen in de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 het Regeringsstandpunt, waarmee de Regering die n onderhandelingen ingaat.

d. De gezondheidszorg

De Raad van Advies geeft aan dat blijkens de toelichting bij de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, de Regering voornemens is onder andere een basisverzekering in te voeren om het jaarlijkse tekort in de gezondheidszorg het hoofd te bieden. Voormelde raad leidt uit de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze maatregel af dat de kring van verzekerden, die op grond van de basisverzekering aanspraak zou kunnen maken op vergoeding van geneeskundige behandeling en verpleging en uitkering ruim is. De Raad van Advies merkt op dat in de toelichting geen gedetailleerde informatie wordt verstrekt over de omvang van de additionele premieopbrengsten en schade-uitkeringen gerelateerd aan de dekking van de ruimere kring van verzekerden.

De Raad van Advies is verder van oordeel dat in de toelichting onvoldoende inzicht wordt gegeven in de financiële haalbaarheid en de meerjarige houdbaarheid van de invoering van bovengenoemde maatregel teneinde ook in toekomstige jaren tekorten in de gezondheidszorg te vermijden.

De Raad van advies adviseert daarom de toelichting bij de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 met inachtneming van het bovenstaande aan te vullen.

De Regering merkt hierover het volgende op: de toelichting op de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 is op dit aspect aangevuld. Het is mede op grond van deze aanvullende informatie dat het College financieel toezicht in haar advies van 15 december 2011 (kenmerk Cft 201100995) oordeelt dat met de plannen op dit terrein belangrijke stappen zijn gezet in de meerjarige financiële houdbaarheid van het ziektekostenstelsel en mede tot de conclusie komt dat deze ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, inclusief de onderhavige ontwerpnota van wijziging, in voldoende mate voldoet aan de financiële

normen, genoemd in artikel 15, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

4. Met de opmerkingen van wetstechnische en redactionele aard van de Raad van Advies is rekening gehouden. Daar waar de Regering het standpunt van de Raad van advies niet deelt en daarom het ontwerp niet heeft aangepast wordt dat expliciet vermeld.

Aangegeven wordt dat voor wat betreft de verwijzing, in de toelichting op de ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012, naar een memorandum, die zou zijn bijgevoegd, dat dit per abuis is geschied. Tijdens de voorbereiding van de onderhavige ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 is later ervoor gekozen de inhoud van dat memorandum in de toelichting op de ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 op te nemen.

Concluderend geeft de Raad van Advies de Regering in overweging de ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012 bij de Staten in te dienen, nadat met vorenstaande opmerkingen rekening zal zijn gehouden.

In de hierna volgende hoofdstukken wordt concreet ingegaan op het beleid wat betrekking heeft op de afzonderlijke beleidsterreinen en wordt waar nodig nader ingegaan op het advies van de Raad van Advies aangaande het onderhavige ontwerp. Teneinde de overzichtelijkheid te verbeteren wordt hier vorm aan gegeven met behulp van een markering in de linker zijlijn.

Advies College financieel toezicht

Dit ontwerp is, overeenkomstig het bepaalde in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, voor advies voorgelegd aan het College financieel toezicht. Het College financieel toezicht heeft bij brief van 17 augustus 2011, met kenmerk Cft 201100698, advies uitgebracht over het onderhavige ontwerp. Hieronder wordt daar nader op ingegaan.

Het College financieel toezicht is verheugd dat het de conceptontwerpbegroting in een vroegtijdig stadium heeft ontvangen voor advies. Op deze wijze wordt het in staat gesteld de begroting te beoordelen alvorens deze aan de Staten ter behandeling wordt aangeboden. De Staten kunnen zodoende kennisnemen van het oordeel van het College over het onderhavige ontwerp en deze in hun oordeel laten meewegen.

Het College financieel toezicht stelt dat dit in een advies betreft in het kader van artikel 11, lid 1, van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Volgens het College financieel toezicht is een advies op grond van voormelde wetsbepaling bedoeld om duidelijk te maken in hoeverre de ontwerpbegroting aan de eisen van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten voldoet. Dit stelt het bestuur in de gelegenheid zo nodig met wijzigingsvoorstellen te komen waardoor een door de Staten vast te stellen begroting alsnog, in het geval van een negatief advies, zou kunnen voldoen aan de criteria van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Het College financieel toezicht signaleert dat de meerjarige houdbaarheid van de overheidsfinanciën en dus van het onderhavige ontwerp afhankelijk is van het doorvoeren van een groot aantal uitgavenbeperkende en inkomstenverhogende maatregelen. Het College financieel toezicht uit haar bezorgdheid over het gebrek aan regie en voortvarendheid waarmee de uitvoering van deze voornemens ter hand wordt genomen.

Het College financieel toezicht stelt verder dat willen de maatregelen in 2012 nog hun volle budgettair beslag moeten krijgen, dan zal de Regering tot Medio september tot besluitvorming over moeten gaan en tot het eind van het jaar de nodige wetgevingsprocessen moeten afronden opdat de implementatie per 1 januari 2012 volwaardig van start kan gaan. Het College financieel toezicht

memoreert verder dat het ten tijde van de begrotingsvoorbereiding 2010 en 2011, alsmede in haar reactie op de diverse rapportages gedurende de uitvoering van de begroting, het risico dat besluitvorming niet (tijdig) plaatsvindt heeft gesignaleerd, zonder dat de reeds geruime tijd klaarliggende maatregelen in behandeling zijn genomen. De optredende besparingsverliezen konden volgens het College financieel toezicht telkens door incidentele meevallers worden warden. Voor 2012 en verder zullen volgens het College financieel toezicht zich eerder tegen- dan meevallers voordoen, vanwege de grote risico's op het terrein van de economische groei, de pensioenen, de zorg en het onderwijs.

Het College financieel toezicht komt op grond van het vorenstaande tot de conclusie dat een toetsing van het onderhavige ontwerp aan de normen van artikel 15, gecombineerd met artikel 17, lid 1 en 2, van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten niet anders dan tot een negatief advies kan leiden.

Het College financieel toezicht geeft verder aan dat in de periode tussen de indiening bij de Staten van het onderhavige ontwerp en de advisering krachtens artikel 12 van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, het de voortgang van de besluitvorming en de vaststelling nauwlettend zal volgen. Het College financieel toezicht stelt dat het bij een voortvarend handelen van de Regering, waarbij de besluiten genomen zijn zoals nader beschreven in haar advies, het tot een nader advies zal kunnen komen.

Het College financieel toezicht licht vervolgens haar advies nader toe.

Het College financieel toezicht complimenteert de Minister van Financiën met de tijdigheid en volledigheid van de ingediende stukken. Het College financieel toezicht geeft met nadruk haar instemming aan de in de Nota van Financiën gememoreerde naleving van de regels ter bevordering van de budgetdiscipline. Alle beleidsvoornemens dienen inderdaad op hun financiële c.q. budgettaire implicaties te worden getoetst, alvorens daarover besluitvorming kan plaatsvinden. In dat verband is het volgens het College financieel toezicht van belang dat de vele politieke toezeggingen die in de media plaatsvinden, zonder

dat er een basis in de begroting voor aanwezig is, teruggedrongen worden. Volgens het College financieel toezicht wil budgetdiscipline ook zeggen dat voorgenomen beleidsmaatregelen uit de begroting ook daadwerkelijk plaatsvinden.

De Regering merkt hierover het volgende op. De Regering zal zich extra inspannen voor een strikte naleving van de regels ter bevordering van de budgetdiscipline. Onlangs heeft de Raad van Ministers zowel het ambtenarenapparaat als de leden van de Raad van Ministers aangeschreven om hun duidelijk in te lichten dat handelingen in strijd met de comptabele wetgeving en procedures niet getolereerd zullen worden.

Volgens het College financieel toezicht geeft de Nota van Financiën daarnaast een beschouwing over de ontwikkeling van de wereldeconomie en de gevolgen van de mondiale crisis voor de Curaçaose economie. De ontwikkelingen op de beurzen in de afgelopen weken hebben volgens het College financieel toezicht duidelijk gemaakt dat de constatering in voormelde nota dat het herstel met grote onzekerheden omgeven is, een terechte is. Curaçao is volgens het College financieel toezicht absoluut niet immuun aan deze situatie en het constateert dat het herstel waarop het onderhavige ontwerp op gebaseerd is, erg onzeker is. De uitgangspunten voor 2011 zullen volgens het College financieel toezicht neerwaarts bijgesteld moeten worden, wat een structurele doorwerking heeft op latere jaren. Ook een groei van 0,6% voor 2012 en verder acht het College financieel toezicht op dit moment ambitieus. Volgens het College financieel toezicht zullen mogelijke tegenvallende ramingen in volgende versies van de begroting de batenkant onder druk zetten en noodzaken tot verdere besparingen.

De Regering merkt hierover het volgende op. Recentelijk zijn de groeiprojecties herzien welke aanleiding vormen het ontwerp aan te passen. Het onderhavige ontwerp zal dienovereenkomstig bij Nota van wijziging worden aangepast. Wel merkt de Regering op dat dit met name ingegeven wordt door de economische ontwikkeling in 2011. Volledigheidshalve vermeldt de Regering dat de Centrale Bank voor Curaçao en Sint Maarten voor 2012 een groei projecteert van 0,6%.

Tegelijk met de mondiale economische crisis wordt Curaçao, volgens het College financieel toezicht, geconfronteerd met de mondiaal eveneens optredende vergrijzing. Vergrijzing heeft, volgens het College financieel toezicht, gevolgen voor de pensioenlasten en de zorgkosten voor huidige en toekomstige generaties. Het College financieel toezicht stelt verder dat de vergrijzing de toch al precaire situatie van de sociale fondsen verslechtert en betekent een extra budgettair risico zonder snel en accuraat beleid.

Het College financieel toezicht is bezorgd over de meerjarige houdbaarheid van de begroting van Curaçao. Deze houdbaarheid is sterk afhankelijk van het doorvoeren en implementeren van voorgenomen maatregelen op vooral de terreinen Gezondheidszorg, Onderwijs en de Pensioenen. Deze maatregelen zijn volgens het College financieel toezicht al in 2009 voorgenomen en vervolgens verwerkt in de begroting, maar een flink aantal daarvan is om diverse redenen tot op heden niet gerealiseerd. De besparingsverliezen die daarmee gepaard gaan zijn steeds door middel van incidentele meevallers opgevangen. Zo is recent een deel van de in 2010 incidenteel ontvangen middelen uit de Belasting Regeling van het Koninkrijk ingezet ter dekking van de besparingsverliezen in 2011. Het College financieel toezicht betreurt het dat deze incidentele middelen hierdoor niet beschikbaar zijn gekomen zijn voor het versterken van de economie van Curaçao. Tevens heeft volgens het College financieel toezicht deze incidentele meevaller de aandacht afgeleid van de noodzaak om de ontwikkeling van de overheidsfinanciën om te buigen in een meer houdbare richting.

Het College financieel toezicht stelt dat, ondanks de toezeggingen in het voorjaar dat de implementatie snel plaats zou vinden, het moet signaleren dat er geen voortgang geboekt is. Uit de eerste kwartaalrapportage 2011 blijkt volgens het College financieel toezicht dat van de taakstelling in 2010 van ANG 24 miljoen, slechts ANG 11 miljoen is gerealiseerd, maar dat de volledige taakstelling voor 2011 niet zal worden gerealiseerd. De tweede suppletoire begroting 2011 geeft aan dat deze zorg terecht was. Het College financieel toezicht signaleert dat het totaal van de beoogde besparingen in de periode 2012-2015 vergelijkbaar is met het saldo op de Gewone Dienst (inclusief reservedotaties) en dat het niet (volledig) realiseren van de maatregelen, onder gelijkblijvende omstandigheden, zal leiden tot een tekort op de Gewone Dienst,

hetgeen in strijd is met de bepalingen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Het College financieel toezicht meent dat voor zover het saldo op de gewone dienst geoormerkt is voor nieuw beleid, dit nieuwe beleid – bijvoorbeeld de bouw van het nieuwe ziekenhuis - in gevaar komt als de in de begroting opgenomen besparingen niet optreden vanwege achterblijvende besluitvorming en implementatie.

Zeker gezien de overige risico's in de begroting van Curaçao meent het College financieel toezicht dat dit scenario door doortastend optreden vermeden dient te worden. Om het volle geraamde budgettaire effect van de in de begroting opgenomen maatregelen te halen, is het volgens het College financieel toezicht noodzakelijk dat zij per 1 januari 2012 in werking treden. Het College financieel toezicht concludeert dat niet voor alle maatregelen wetgeving noodzakelijk is. Maar het stelt dat zeker voor die onderdelen waar wel wetgeving voor noodzakelijk is, de termijn van vier maanden tot eind van het jaar buitengewoon beperkt is. Dit betekent volgens het College financieel toezicht dat de maatregelen medio september in de Raad van Ministers behandeld moeten worden en vervolgens, na advisering door de Raad van Advies en in voorkomend geval de Sociaal Economische Raad, aan de Staten aangeboden moeten worden en behandeld moeten worden. Het College financieel toezicht concludeert dat alleen dan zou het onderhavige ontwerp uitvoerbaar zijn en voldoen aan de normen die genoemd zijn in artikel 15 van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Het College financieel toezicht is van mening dat actie geboden is en al lang voorgenomen beleid nu in uitvoering genomen moet worden. Het College financieel toezicht concludeert dat op dit moment deze voortvarendheid ontbreekt, waardoor het onderhavige ontwerp geen volledige weergave is van de verwachtingen.

Het College financieel toezicht signaleert verder dat in de begroting een structurele baat van ANG 25 miljoen is opgenomen uit hoofde van dividenden. In 2010 is echter volgens het College financieel toezicht geen dividend ontvangen. Verder stelt het College financieel toezicht dat uit de tweede suppletoire begroting 2011 blijkt dat in 2011 geen dividend meer wordt verwacht. Mocht dit de komende jaren wederom problematisch blijken dan slaat dit volgens het College financieel toezicht een groot gat in de begroting. Het College financieel toezicht concludeert dat de eerder geformuleerde

uitgangspunten niet hebben geleid tot dividendbetalingen. Het College financieel toezicht vraagt zich af waarom dat niet het geval is geweest en of de situatie zodanig gewijzigd is dat realisering van de taakstelling in 2012 wel realistisch is. Dit mede in het licht van hetgeen het College financieel toezicht constateert omtrent de financiële situatie bij sommige overheidbedrijven en de minder gunstige ontwikkeling van de Curaçaose economie in het algemeen. Het College financieel toezicht vindt dat afhankelijk van een nadere analyse deze baten nogmaals beoordeeld moeten worden.

Het College financieel toezicht heeft verder grote zorgen omtrent de financiële ontwikkeling van de sociale zekerheidsfondsen. Volgens het College financieel toezicht lijken grotere tekorten te bestaan dan werd voorzien, terwijl in de begroting of in de meerjarencijfers niet is uitgegaan van een hogere premie, waardoor impliciet vanuit wordt gegaan dat er maatregelen genomen worden die de tekorten dekken. Het College financieel toezicht geeft aan bij de advisering omtrent de Begroting 2011 reeds vragen gesteld te hebben over de ontwikkeling in deze fondsen (brief van 3 november 2010, kenmerk Cft 2010/2332), maar daar nog geen antwoord op heeft ontvangen, terwijl volgens het College financieel toezicht de financiële situatie de afgelopen periode verslechterd is. In het licht van de omvangrijke groei van de zorguitgaven en de pensioenen, acht het College financieel toezicht het noodzakelijk dat er zeer binnenkort antwoord gegeven wordt op de gestelde vragen en dat het Land Curaçao daar de beleidsmatige consequenties uit trekt. Wetgeving over de pensioenen (pensioengerechtigde leeftijd, invoering middelloonstelsel en dergelijke) is volgens het College financieel toezicht reeds geruime tijd in voorbereiding, voortvarendheid is nu geboden aldus het College financieel toezicht.

Het College financieel toezicht vraagt om uiterlijk 1 september 2011 een tijdsplanning te overleggen die in voorkomend geval de behandeling in de Staten dit jaar nog mogelijk maakt.

Naar aanleiding van het vorenstaande merkt de Regering het volgende op. Er is een *taskforce* opgericht met als doel de implementatie van de maatregelen in de gezondheidszorg te monitoren. Bovendien zal de Regering de nodige beslissingen nemen ter beheersing van de kosten in de gezondheidszorg.

Om de oudedagsvoorzieningen (pensioenfondsen) structureel kostendekkend te maken, wat de houdbaarheid van de pensioenfondsen in de toekomst moet garanderen, zullen de volgende stappen worden ondernomen:

4. Verhoging van de AOV-pensioengerechtigde leeftijd van 60 naar 65 jaar.
5. Aanpassing van de ambtenarenpensioen gerechtigde leeftijd aan de verhoogde AOV-leeftijd.
6. Versobering van de ambtenaren pensioenregeling.

De hierboven genoemde stappen vormen de drie voornaamste pijlers bij het houdbaar houden van de pensioenfondsen. Geconcludeerd kan worden dat middels deze stappen de pensioenfondsen structureel kostendekkend worden.

Verder merkt de Regering op dat het beleid van de overheidsbedrijven conform het Regeerprogramma 2010-2014 is dat de dividenden aan de overheid moeten worden afgedragen. Daarnaast wordt de Stichting Bureau Toezicht Normering Overheidsbedrijven opgericht en belast met het toezicht aangaande de corporate governance code die op de overheidsbedrijven van toepassing is. Dit zal voor een planmatige uitvoering van dit beleidsvoornemen zorgen.

Voor wat betreft het verzoek van het College financieel toezicht om een tijdsplanning te overleggen die in voorkomend geval de behandeling in de Staten dit jaar nog mogelijk maakt, zal de Regering binnenkort een uitgewerkt stappenplan overleggen waaruit blijkt op welke momenten de benodigde stappen ondernomen moeten worden om de voorgenomen maatregelen uiterlijk 1 januari 2012 in uitvoering te kunnen brengen.

Het College financieel toezicht stelt verder dat de budgettaire effecten van het belastingplan reeds zijn vertaald in het onderhavige ontwerp, maar dat de Suppletoire begroting die het een en ander verwerkt in de Begroting 2011 nog niet is behandeld door de Staten. Als onderdelen van het Belastingplan niet doorgevoerd worden, ontstaat volgens het College financieel toezicht een probleem met de dekking en is de aanpassing van andere onderdelen dan noodzakelijk om budgetneutraliteit te behouden.

De Regering merkt op dat in het belastingplan budgetneutraliteit als uitgangspunt geldt. Dat wil zeggen dat als de Staten onderdelen van het belastingplan niet goedkeuren en daardoor een tekort zou dreigen te ontstaan de Regering compenserende maatregelen aan de Staten zal voorleggen teneinde de budgetneutraliteit te behouden.

Het College financieel toezicht stelt verder dat onlangs zou zijn gebleken dat momenteel meer mensen werken bij de overheid dan was begroot. Dit zou kunnen leiden tot een extra budgettaire beslag van ANG 20 miljoen. Daarnaast lopen er volgens het College financieel toezicht nog talloze bezwaren van ambtenaren tegen hun plaatsing, welke mogelijk ook nog tot extra budgettaire lasten kunnen leiden. Het College financieel toezicht acht de beheersing van de personeelslasten een zeer wezenlijk aspect van beheersbare overheidsfinanciën. Daarom geeft het College financieel toezicht de Regering in overweging om voorafgaand toezicht door de Minister van Financiën in te stellen en het op orde brengen van de (personeels)administratie hoge prioriteit te geven en de nodige acties te ondernemen opdat de budgettaire resultaten, zoals verankerd in de door de Staten vastgestelde begroting voor het jaar 2011 alsnog te realiseren.

De Regering merkt hierover het volgende op. Thans vindt er een inventarisatie plaats van de mutaties in het personeelsbestand teneinde vast te stellen waar eventuele boventalligheid en vacatures binnen het overheidsapparaat bestaan. Ook zijn de nodige structuren opgezet om de achterstanden in de afhandeling van de rechtspositionele aangelegenheden van het overheidspersoneel af te handelen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de bezwaren in het kader van de plaatsing in de nieuwe bestuurlijke organisatie. Dit traject zal eind november 2011 worden afgerond.

De Regering benadrukt verder dat zij vasthoudt aan de naleving van de financiële normen en aan het beleid dat geïmplementeerd moet worden om dat resultaat te bereiken. Het beleid zoals uitgewerkt in de door de Staten vastgestelde Begroting 2011 zal dan ook dusdanig in uitvoering worden gebracht dat het beoogde budgettaire effect wordt gerealiseerd.

Resumerend stelt het College financieel toezicht de volgende voorwaarden aan het verkrijgen van een positieve beoordeling conform artikel 12 van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten:

1. Volgens het College financieel toezicht zullen in de periode tussen nu en 1 januari 2012 nieuwe ramingen van de economische groei beschikbaar worden gesteld door de Centrale Bank voor Curaçao en Sint Maarten. Het College financieel toezicht voorziet een lagere groeiraming, welke als nieuwe basis voor het onderhavige ontwerp genomen zal moeten worden.
2. De hierboven genoemde maatregelen, of maatregelen met een vergelijkbaar meerjarig budgettair effect, zullen onmiddellijk in behandeling genomen moeten worden zodat implementatie in januari 2012 plaats kan vinden. Het College financieel toezicht vraagt daarbij om uiterlijk 1 september 2011 een tijdsplanning te overleggen waaruit blijkt wat de planning is om de Staten in staat te stellen nog dit jaar een uitspraak te doen over de maatregelen.
3. Het momenteel in de Staten voorliggende Belastingplan dient minimaal budgetneutraal te blijven. Dat wil zeggen dat eventueel wegvallende dekkingsmaatregelen vervangen worden door een alternatieve dekking of door minder verlaging van tarieven. De uitgangspunten ten grondslag liggende aan de projecties dienen op basis van het gestelde in punt 1 op actualiteit te worden getoetst.
4. Voor wat betreft het geraamde bedrag van ANG 25 miljoen aan dividenden, verzoekt het College financieel toezicht College om een nadere analyse van het dividendbeleid te verrichten en de redenen aan te geven waarom dit beleid tot op heden niet tot de verwachte budgettaire resultaten heeft geleid. Tevens verwacht het College financieel toezicht een overzicht van de stappen die genomen worden om per 2012 de taakstellende baten van ANG 25 miljoen te realiseren of – indien mocht blijken dat de realisatie ervan niet haalbaar is – dat compensatievoorstellen worden aangenomen.
5. Er moet duidelijkheid komen over de personeelslasten en een analyse dat de in de begroting opgenomen lasten ook inderdaad realistisch zijn. Daartoe wenst het College financieel toezicht uiterlijk 1 september 2011 een (hernieuwd) meerjarig overzicht per ministerie te ontvangen van de formatie, de bezetting en de vacatures.
6. Het College financieel toezicht verzoekt de Regering voor 15 december 2011 een analyse te doen hoe de regering de problematiek van de sociale

zekerheids- en zorgfondsen beziet en een plan van aanpak richting de oplossing van de vermogenstekorten van deze fondsen en de meerjarige vergrijzingproblematiek.

De Regering merkt nogmaals op dat alle stappen zullen worden ondernomen opdat de voorgenomen maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de Begroting 2012, zoals opgesteld, voldoet aan de financiële normen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten uiterlijk per 1 januari 2012 in uitvoering zullen zijn. Een stappenplan daartoe zal de Regering binnenkort overleggen. Op de overige specifieke punten is hierboven reeds ingegaan.

Het College financieel toezicht spreekt haar bezorgdheid uit over de houdbaarheid van de (meerjarige) begroting die volgens haar niet alleen wordt veroorzaakt door het achterwege blijven van een groot aantal maatregelen die reeds enkele jaren in de begroting zijn opgenomen, maar ook doordat sprake is van grote risico's voor de overheidsbegroting. Het College financieel toezicht somt de belangrijkste op:

- A. Geraamde economische groei; Het College financieel toezicht signaleert dat het onderhavige ontwerp uitgaat van een reële groei van 0,6%, terwijl het Ministerie van economische ontwikkeling in zijn basisscenario uitgaat van een groei van 0,3%. Aanvullende beleidsmaatregelen zijn volgens het College financieel toezicht nodig om tot een hogere groeiraming te komen en het meent dat de economische effecten van het onderhavige ontwerp niet van dien aard zijn dat een verdubbeling van de groei te verwachten is. Bovendien is volgens het College financieel toezicht de volatiliteit van de wereldeconomie op dit moment zodanig, dat eerder neerwaartse dan opwaartse ontwikkelingen te verwachten zijn.
- B. Budgetdiscipline; Het College financieel toezicht is van mening dat in een periode waarin de economische ontwikkelingen onzeker zijn, het nog belangrijker is dat de overheid een betrouwbaar en standvastig beleid voert. Het College financieel toezicht stelt op dit moment met enige regelmaat geconfronteerd te worden met uitgavenvoornemens en beleidswensen van (leden van) de regering in de media waarvoor geen financiële dekking is verwerkt in de begroting. Het College financieel toezicht gaat ervan uit dat Curaçao beschikt over adequate regels

budgetdiscipline waarbij dergelijke toezeggingen/uitspraken geen gestand worden gedaan eer dat deze voorzien zijn van adequate dekking en dat de Minister van Financien hier scherp op toeziet.

- C. Pensioenen; Het College financieel toezicht is van mening dat de implementatie van voorgenomen beleid op het terrein van de pensioenen achterwege blijft. Als gevolg van de vergrijzing van lage rendementen op beleggingen staat de dekkingsgraad van het pensioenfonds voor overheidspersoneel onder druk. Dit leidt volgens het College financieel toezicht onvermijdelijk tot een stijging van de pensioenpremie met alle (budgettaire) gevolgen van dien voor de overheid. Daarnaast verwijst het College financieel toezicht naar de risicoanalyse bij de eerste voortgangsrapportage over het jaar 2011 waarin is becijferd dat het AOV-fonds, bij ongewijzigd beleid over 20 jaar een cumulatief tekort van ANG 4 miljard zal kennen. Maatregelen zijn daarom volgens het College financieel toezicht nodig en die zijn volgens haar reeds lang in voorbereiding. Het gaat daarbij om de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd van 60 naar 65 jaar en het overstappen van een eindloonstelsel naar een middelloonstelsel. Het College financieel toezicht benadrukt dat ook hier geldt dat de wijzigingen ingevoerd moeten worden om het beoogde effect te sorteren.
- D. Overheidsbedrijven; Het College financieel toezicht herhaalt haar zorgen over de mogelijke risico's voor de overheid als gevolg van de precare financiële situatie bij (sommige) overheidsbedrijven. De financiële situatie bij sommige bedrijven wordt volgens het College financieel toezicht onder druk gezet doordat de tariefstelling niet altijd een gezonde exploitatie garandeert. De inkomenspolitieke doelstellingen dienen volgens het College financieel toezicht primair langs andere wegen gerealiseerd te worden waarbij de bedrijfseconomische gezondheid van een onderneming niet in het geding is. De inkomenspolitieke doelstellingen kunnen volgens het College financieel toezicht ook bijvoorbeeld beter en goedkoper gerealiseerd worden omdat de effecten van het huidige beleid ook ten goede komen aan de hoge inkomens. Het College financieel toezicht meent dat het niet haar taak is om hierover aanbevelingen te doen, maar zij meent dat de budgettaire risico's wel nopen tot een herbezinning.

E. Achterstallig onderhoud; Er is volgens het College financieel toezicht in het verleden te weinig geïnvesteerd in (groot) onderhoud van scholen, overheidsgebouwen en infrastructuur, met als gevolg dat er sprake is van grote achterstanden. De doorlichting op Onderwijs bijvoorbeeld spreekt over bedragen van ANG 100 miljoen. Door het niet tijdig voorzien in onderhoud lopen de kosten in de toekomst alleen maar op, volgens het College financieel toezicht. De soms extreme weersomstandigheden verergeren dit alleen maar. In dat kader adviseert het College financieel toezicht om integrale meerjarige onderhoudsplannen op te stellen en daar de benodigde financiële middelen voor te reserveren. Het College financieel toezicht is van mening dat uit de risicoanalyse die in de eerste voortgangsrapportage over 2011 is opgenomen blijkt dat er nog vele andere risico's zijn die gevolgen kunnen hebben voor de begroting.

De Regering herhaalt in reactie hierop dat alle stappen zullen worden ondernomen opdat de voorgenomen maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de Begroting 2012, zoals opgesteld, voldoet aan de financiële normen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten uiterlijk per 1 januari 2012 in uitvoering zullen zijn. Een stappenplan daartoe zal de Regering binnenkort overleggen.

Voor wat betreft het achterstallige onderhoud in scholen zijn meerjarig de minimaal benodigde voorzieningen getroffen om de achterstanden planmatig weg te werken. Op de overige specifieke punten is hierboven reeds ingegaan.

Beoordeling aan de financiële normen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

De in de begroting en de meerjarige begroting opgenomen uitgaven op de gewone dienst worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen.

Het College financieel toezicht stelt vast dat het onderhavige ontwerp een overschot kent op de Gewone Dienst van ANG 44 miljoen in 2012 en ANG 29 miljoen structureel. Het College financieel toezicht stelt ook vast dat deze saldi sterk afhankelijk zijn van het daadwerkelijk uitvoeren van voorgenomen en in de begroting verwerkte maatregelen en het tegengaan van diverse risico's. Het

College financieel toezicht heeft, gezien de ervaringen in het recente verleden, grote zorgen omtrent de haalbaarheid daarvan.

De in de begroting en de meerjarige begroting opgenomen uitgaven op de kapitaaldienst worden gedekt door te ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen, rekeninghoudend met de verwachte ontvangsten uit de opbrengst van geldleningen. Het College financieel toezicht constateert dat de overheid vooralsnog niet voornemens is nieuwe leningen aan te gaan en dat de voorgenomen uitgaven op de kapitaaldienst gefinancierd worden door gecumuleerde afschrijvingen en door het overschot op de gewone dienst.

De rentelastnorm wordt niet overschreden.

Het College financieel toezicht memoreert dat de rentelastnorm betrekking heeft op de gehele collectieve sector en niet alleen op de overheid in enge zin. Hierbij zijn twee zaken van belang: het dient bekend te zijn welke organisaties deel uitmaken van de collectieve sector en van deze organisaties dienen de inkomsten-, uitgaven-, tekort-, en schuld cijfers bekend te zijn.

Met het opheffen van het Land Nederlandse Antillen dient de collectieve sector van het voormalige Land Nederlandse Antillen te worden verdeeld over de erfgenamen. Dit impliceert volgens het College financieel toezicht dat de collectieve sector van Curaçao tweejaarlijks dient te worden vastgesteld conform artikel 23 van het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Dit dient te geschieden door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en door het bestuur van Curaçao, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarnaast dient het Centraal Bureau voor de Statistiek jaarlijks te rapporteren aan het bestuur van Curaçao over inkomsten-, uitgaven-, tekort-, en schuld cijfers van de collectieve sector.

Het College financieel toezicht constateert dat het bestuur van Curaçao de Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB) gevraagd heeft de collectieve sector van Curaçao in beeld te brengen. Het rapport is onlangs uitgebracht. Dit rapport dient volgens het College financieel toezicht verder te worden geformaliseerd langs de lijnen zoals hierboven geschetst.

Zonder de vaststelling van de samenstelling van de collectieve sector en de bijbehorende rapportage over de inkomsten-, uitgaven-, tekort-, en schuld cijfers van de collectieve sector, kan volgens het College financieel toezicht de begroting niet formeel worden getoetst aan de rentelastnorm.

Eerder genoemd rapport bepaalt de rentelastnorm voor de collectieve sector op bijna ANG 109 miljoen. De rentelasten worden op ANG 50 miljoen geraamd. Derhalve verwacht het College financieel toezicht dat de rentelasten van de collectieve sector van Curaçao ruimschoots binnen de norm blijven. Zeker wanneer in ogenschouw wordt genomen dat de overheid niet voornemens is nieuwe leningen aan te gaan.

In de Begroting 2012 worden volgens het College financieel toezicht alleen de norm en de rentelasten van de overheid in enge zin gepresenteerd. In de toekomst zou het College financieel toezicht graag zien dat de gepresenteerde cijfers betrekking hebben op de gehele collectieve sector, zodat de begroting ook daadwerkelijk getoetst kan worden aan de norm voor de rentelasten. Het College financieel toezicht signaleert dat de gepresenteerde rentelasten in de Begroting 2012 (ANG 50,7 miljoen) iets afwijken van de rentelasten in eerder genoemd rapport (ANG 49,4 miljoen). Dit heeft te maken met een raming voor het tijdelijk aantrekken van korte termijn middelen om tijdelijke liquiditeitstekorten te kunnen financieren.

De Regering merkt op dat ze alsnog de procedure zal laten doorlopen om de collectieve sector vast te stellen. Voorts zal de Regering vanaf de Begroting 2013 de rentelastnorm en de rentelasten van de gehele collectieve sector opnemen in de toelichting op de begroting.

Alle stappen zullen worden ondernomen opdat de voorgenomen maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de Begroting 2012, zoals opgesteld, voldoet aan de financiële normen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten uiterlijk per 1 januari 2012 in uitvoering zullen zijn. De Regering is ervan overtuigd dat op grond van de daadkracht waarmee deze trajecten worden opgepakt het vervolgadvis van het College financieel toezicht positief zal zijn.

Naast bovenstaande normen dienen de volgende aspecten tevens in de toetsing te worden betrokken.

- In de begroting en de meerjarige begroting zijn alle verwachte uitgaven en verwachte ontvangsten opgenomen;
- De in de begroting opgenomen ontvangsten en uitgaven worden toereikend toegelicht;
- De begroting is zodanig ingericht dat zij voldoet aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid.

Het College financieel toezicht zijn geen uitgaven en/of ontvangsten bekend die niet in de begroting zijn opgenomen. Het College financieel toezicht constateert dat de memorie van toelichting uitgebreid ingaat op het beleid van de diverse ministeries en de daaronder ressorterende diensten. De koppeling tussen dit beleid en de opgenomen financiële middelen is echter moeilijk voor het College financieel toezicht te leggen. Daarom kan het College financieel toezicht moeilijk worden vaststellen in hoeverre de opgenomen middelen toereikend zijn om de met het beleid beoogde doelstellingen te behalen. Hier zullen volgens het College financieel toezicht de komende jaren de nodige verbeterlagen dienen te worden gerealiseerd.

De Regering merkt op dat ze de komende jaren de nodige verbeterlagen zal brengen op dit terrein. In dat verband zijn dit jaar meerdere cursussen en trainingen georganiseerd en is personeel aangetrokken om dit proces te ondersteunen.

De begroting dient ook een uiteenzetting te verstrekken van de financiële toestand van het land. De Nota van Financiën geeft hiertoe volgens het College financieel toezicht een eerste aanzet. Hierin wordt de economische toekomstsituatie geschetst van Curaçao alsmede van de voor Curaçao relevante economische blokken. Daarnaast wordt op hoofdlijnen de toestand van de overheidsfinanciën weergegeven. Het College financieel toezicht stelt voor in de toekomst in onderling overleg te bekijken welke elementen hier eventueel aan toegevoegd zouden kunnen worden.

De Regering heeft er geen bezwaar tegen dat in de toekomst technisch overleg wordt gevoerd teneinde vast te stellen welk elementen eventueel toegevoegd zouden kunnen worden aan de Nota van Financiën.

Op grond van het vorenstaande concludeert het College financieel toezicht dat de Begroting 2012, ook meerjarig, alleen aan het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten zal voldoen als de inkomstenverhogende en uitgavenverlagende maatregelen, zoals begroot, daadwerkelijk in uitvoering worden gebracht en als wordt voorkomen dat de eerder gesignaleerde risico's zich voordoen. Het College financieel toezicht memoreert vaker zijn zorgen te hebben uitgesproken over de soliditeit van vooral de meerjarencijfers. In haar brief van 27 juli 2011 heeft het College financieel toezicht aangekondigd daar vanaf nu scherper op te zullen toezien.

Het College financieel toezicht oordeelt op dit moment negatief over het onderhavige ontwerp, omdat de voor de dekking van de begroting noodzakelijke maatregelen nog steeds niet in uitvoering zijn gebracht dan wel niet uitvoeringsrijp zijn en dat daardoor de in de begroting gepresenteerde cijfers geen volledig beeld geven van de te verwachten uitgaven. Een mogelijk positief nader advies stelt het College financieel toezicht afhankelijk van de in haar advies genoemde acties.

De Regering herhaalt wederom dat alle stappen zullen worden ondernomen opdat de voorgenomen maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de Begroting 2012, zoals opgesteld, voldoet aan de financiële normen in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten uiterlijk per 1 januari 2012 in uitvoering zullen zijn. De Regering is dan ook van overtuigd dat het College financieel toezicht zeer binnenkort haar advies zal omzetten in een positief advies.

Het college financieel toezicht heeft per brief van 15 december 2011 (kenmerk Cft 201100995) advies uitgebracht over de ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting voor het dienstjaar 2012.

Het College financieel toezicht geeft aan dat de Landsverordening aangaande het Belastingplan is nog niet vastgelegd. Dat betekent dat invoering van de belastingmaatregelen per januari 2012 uiterst twijfelachtig is.

Reactie

De Regering merkt op dat zij er alles aan doet, om ervoor zorg te dragen dat het Belastingplan vastgesteld wordt voor het einde van het jaar 2011.

Het College financieel toezicht merkt op dat er tijdens het gehele proces, er sprake was van onvoldoende regie en een zwakkere aansturing van dit hele proces van de kant van Curacao.

Reactie

De Regering deelt de mening van het College financieel toezicht, op dit punt niet, het betreft immers zeer complexe materie waarbij dit tevens van invloed is op het besluitvormingstraject welke doorlopen is door de Regering.

Het College financieel toezicht geeft aan dat zij een analyse mist van het effect van het achterblijven van de realisatiecijfers voor 2011 op de oorspronkelijke ramingen.

Reactie

De Regering wijst naar de manier waarop de ramingen zijn aangepast ten opzichte van de raming opgenomen in de Begroting 2011, waarbij deze aangepaste ramingen voor wat betreft de belastinginkomsten zijn opgesteld aan de hand van twee elementen:

1. De historische trendanalyse.
2. De realisatiecijfers van het jaar 2011.

De ramingen die opgenomen zijn in de ontwerpbegroting 2012, zijn dus mede het product van de realisatiecijfers tot nu toe gerealiseerd over het jaar 2011.

Het College financieel toezicht concludeert dat de Nota van Wijziging op de Begroting 2012, budget neutrale wijziging behelst. Waarbij de basisverzekering meerjarig wordt ingepast.

Reactie

De Regering verwijst naar de inleiding opgenomen in de Nota van Wijziging op de begroting 2012.

Het College financieel toezicht merkt op dat de kosten voor de bouw van het Nieuwe Ziekenhuis niet verwerkt zijn de begroting, het College financieel toezicht geeft aan dat slechts de geringe voorbereidingskosten zijn opgenomen en niet het meer omvattende vervolgtraject.

Reactie

De Regering merkt op, dat de kosten verbonden aan het vervolgtraject betreffende het Nieuwe Ziekenhuis worden opgenomen in de eerste suppletoire begroting op de Begroting voor het dienstjaar 2012.

Het College financieel toezicht constateert dat Curacao voor een alternatieve aanpak heeft gekozen, waarbij de bijdrage van de overheidsNV's niet afhankelijk is gemaakt van eventueel behaalde winsten. Hiermee is op voorhand de batenraming robuuster gemaakt. Het College financieel toezicht neemt kennis van deze aanpak maar heeft wel zorgen over de vermogenspositie, het dividendbeleid en de bedrijfsvoering van de overheidsNV's, waarbij het College financieel toezicht opmerkt dat er impliciet een overheidsgarantie bestaat voor de overheidsNV's en acht het daarom noodzakelijk dat de financiële situatie van deze N.V.'s betrokken worden.

Reactie

De Regering deelt de mening van het College financieel toezicht betreffende de batenraming en het robuuster maken van deze ramingen aan de hand van de alternatieve aanpak waarbij de bijdrage niet afhankelijk gemaakt is van de behaalde winsten. De Regering kan zich echter niet vinden in de opmerkingen van het College financieel toezicht die betrekking hebben op de totstandkoming van de geraamde inkomsten en het betrekken hierbij van de financiële situatie van de overheidsNV's. De Regering geeft aan dat in de batenraming voor wat betreft de overheidsNV's juist rekening is gehouden met de financiële situatie van de overheidsNV's en geeft aan dat de batenramingen totstand zijn gekomen aan de hand van de financiële situatie van de overheidsNV's en niet andersom.

Immers is de taakstelling afhankelijk van de omvang van het vermogen, operationele kosten en solvabiliteit van de overheidsbedrijven. De toebedeelde taakstelling dient beschouwd te worden als een vergoeding die de overheidsbedrijven verschuldigd zijn aan de overheid, om als overheidsbedrijf haar taken namens de overheid te mogen uitvoeren. Deze extra kosten mogen niet ten laste worden gebracht van de consument. Deze vergoeding sluit niet automatisch de mogelijkheid van het betalen van dividend uit.

Daarnaast kan de Regering zich niet vinden in de opmerkingen van het College financieel toezicht aangaande het impliciet verstrekken van overheidsgaranties voor de overheidsNV's. De juridische structuur van de overheidsNV's waarborgt een financiële onafhankelijkheid van de overheid, waarbij eventuele financiële injecties voor overheidsNV's per geval secuur onder de loep genomen worden alvorens er een overgegaan wordt tot het injecteren van publieke middelen.

Het College financieel toezicht merkt op dat de informatie betreffende personeel als voldoende wordt geaccepteerd, maar vraagt de Regering om periodiek te rapporteren aan de Staten inzake het vraagstuk personeel.

Reactie

De Regering kan zich verenigen met de stelling van het College financieel toezicht, waarbij de Regering aangeeft dat zij bij tussenkomst van het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening periodiek de Staten zal rapporteren inzake het vraagstuk personeel.

Het College financieel toezicht complimenteert Curacao met de gezette stappen tot nog toe en spreekt de hoop uit dat Curacao in staat blijkt dit tijdschema te realiseren, opdat de houdbaarheid van de oudedagsvoorziening vooralsnog wordt gewaarborgd.

Reactie

De Regering deelt de mening van het College financieel toezicht op dit punt en geeft aan dat zij alles in het werk zal stellen om het tijdschema, zoals geakkoordeerd, te realiseren.

Het College financieel toezicht stelt tot slot dat er in voldoende mate voldaan is aan de normen in de Rijkswet. Om een en ander tijdig te realiseren is een unaniem politiek commitment en een strakke regie op de uitvoering vereist. Juist hieraan heeft het tot op heden vaak ontbroken, aldus het College financieel toezicht. De afgelopen maanden hebben laten zien dat de regering van Curacao bereid is de nodige stappen te zetten. Het College financieel toezicht spreekt de hoop uit dat deze trend zich doorzet. Met diezelfde inzet en intentie kunnen tevens belangrijke stappen gezet worden in het verbeteren van het financieel beheer.

Reactie

De Regering geeft aan dat zij een voortvarend vervolg geeft aan de regie van de afgelopen maanden, ten einde te kunnen blijven voldoen aan de normen in de

Rijkswet financieeltoezicht Curacao en Sint Maarten. De Regering onderstreept dat het waarborgen van gezonde openbare financiën van groot belang is voor de duurzame ontwikkeling van Curacao en geeft tevens aan dat het haar intentie is om blijvend stappen te zetten in de goede richting voor wat betreft de openbare financiën.

STAATSORGANEN EN OVERIGE ALGEMENE ORGANEN

Tot de Staatsorganen en overige algemene organen behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Staten
- Raad van advies
- Algemene Rekenkamer
- Secretariaat SER/GOA
- Ombudsman
- Gemeenschappelijk Hof van Justitie
- Raad voor de Rechtshandhaving
- Defensie

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen	18.769.400	18.790.500	18.811.700	18.833.400
02. Algemeen Beheer Staatsorganen	10.554.700	10.561.400	10.563.300	10.575.700
11. Rechtswezen	14.931.500	14.931.500	14.931.500	14.931.500
14. Defensie	8.110.600	8.110.600	8.110.600	8.110.600
Totaal	52.366.200	52.394.000	52.417.100	52.451.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen	3.215.200	1.215.200	1.215.200	1.215.200
02. Algemeen Beheer Staatsorganen	1.532.800	1.532.800	1.532.800	1.532.800
11. Rechtswezen				
14. Defensie				
Totaal	4.748.000	2.748.000	2.748.000	2.748.000

Functie 01 Bestuursorganen

Onder de functie 01 Bestuursorganen valt de Staten van Curacao.

Staten

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	18.509.400	18.528.000	18.546.700	18.565.800
Programmakosten	260.000	262.500	265.000	267.600
Totaal	18.769.400	18.790.500	18.811.700	18.833.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.215.200	1.215.200	1.215.200	1.215.200
Programmakosten				
Totaal	3.215.200	1.215.200	1.215.200	1.215.200

Onder de functie 01 vallen de Staten. De Staten, het hoogste orgaan in onze Staatsinrichting, heeft als belangrijkste taken:

- a. Meewerken aan de totstandkoming van de wetgeving
- b. Controle uitoefenen op het beleid van de Regering.

Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen, is aan de Staten een aantal bevoegdheden toegekend die in de Staatsregeling nader zijn aangegeven. Aan de Staten is een Griffie verbonden, onder de algemene leiding van de Griffier der Staten.

De Griffie van de Staten heeft tot taak aan de Staten alle ondersteuning te verlenen, zowel op organisatorisch-administratief gebied, als op juridisch technisch gebied, die de Staten nodig hebben om behoorlijk te functioneren en zijn constitutionele taken op adequate wijze te vervullen.

Functie 02 Algemeen Beheer Staatsorganen

Onder de functie 02 Algemeen Beheer Staatsorganen vallen de Raad van Advies, de Algemene Rekenkamer, het Secretariaat SER/GOA en de Ombudsman.

Raad van Advies

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.882.700	1.882.700	1.882.700	1.882.700
Programmakosten	81.000	81.000	81.000	81.000
Totaal	1.963.700	1.963.700	1.963.700	1.963.700
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	50.000	50.000	50.000	50.000
Programmakosten				
Totaal	50.000	50.000	50.000	50.000

De Raad van Advies is op grond van zijn plaats en betekenis in de staatsinrichting van het land Curaçao een staatsorgaan. De inrichting, samenstelling en bevoegdheid van de Raad van Advies zijn constitutioneel verankerd. De Raad van Advies is een zelfstandig element vergeleken met de andere staatsorganen in het constitutioneel bestel.

De Raad van Advies heeft tot taak de democratische rechtsorde in ons land te bewaken en te versterken. Zowel de Raad als het Secretariaat, dat de Raad ondersteunt, dienen voor de uitoefening van deze taak organisatorisch sterk te staan. Het Secretariaat dient op een kwalitatief hoogwaardige en professionele wijze en door een optimale inzet van beschikbare instrumenten het gehele overlegproces (voorbereiding, besluitvorming, advisering) van de Raad te ondersteunen en te faciliteren.

Advisering door de Raad van Advies

De belangrijkste taak van de Raad van Advies omvat het adviseren ten aanzien van ontwerpen van wettelijke regelingen, te weten rijkswetten, algemene maatregelen van rijksbestuur, landsverordeningen en landsbesluiten, houdende algemene maatregelen. In deze advisering staat de toetsing van de kwaliteit van ontwerpen van wet- en regelgeving centraal en wordt gekeken naar de beleidsmatige, juridische en wetstechnische aspecten van de aan de Raad aangeboden ontwerpen van wettelijke regelingen. De advisering over ontwerp-wet- en regelgeving is een constitutief vereiste.

In het jaar 2012 zal de Raad zich ten aanzien van de advisering over ontwerpen van wet- en regelgeving richten op de voortgaande verbetering van de kwaliteit van de advisering met bijzondere aandacht voor de uitbreiding van

de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn.

Verbeteren van de beschikbare kennis van de Raad van Advies

Kennis is randvoorwaardelijk voor kwaliteit. Voor het goed uitoefenen van zijn taken is de Raad van Advies afhankelijk van de mate waarin kennis beschikbaar is. De beschikbaarheid, actualiteit en toepasbaarheid van kennisbronnen is cruciaal voor de advisering. Beoogd wordt de beschikbare kennis te verbeteren door onder andere de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid te stellen stage te lopen en cursussen te volgen en door het in stand houden van een gedegen bibliotheek.

In het jaar 2012 zal een medewerker van het Secretariaat stage lopen bij de Raad van State in Nederland. Voor de medewerkers van het Secretariaat is van belang om kennis van de wetgevingstechniek te hebben. De bedoeling is dat de betrokken medewerker gedurende de stageperiode in Nederland de Module Wetgevingstechniek, die verzorgd wordt door de Academie voor Wetgeving, volgt.

De medewerkers van het Secretariaat zullen in de gelegenheid worden gesteld om cursussen, die lokaal gegeven worden, te volgen. Ook zal vanwege het beperkte aanbod op de lokale markt van cursussen op projectmatige basis cursussen op maat ten behoeve van de medewerkers van het Secretariaat worden georganiseerd. De organisatie van laatstbedoelde cursussen zal al dan niet in samenwerking met een ambtelijke dienst en/of andere adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden plaatsvinden.

Het beschikbaar houden van goed gestructureerde, actuele en toegankelijke kennis- en informatiebronnen is tevens een noodzaak. Verdere professionalisering door middel van de uitbreiding van de bestanden van de bibliotheek van de Raad met de nodige abonnementen op vakliteratuur zal met de nodige voortvarendheid in het jaar 2012 plaatsvinden.

Samenwerkingsverband met de adviesraden binnen het Koninkrijk

Gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk is belangrijk. In het jaar 2012 zal op Aruba op ambtelijk niveau een overleg plaatsvinden met het Secretariaat van de Raad van Advies van Aruba.

Externe oriëntatie van de Raad

De Raad streeft naar een goede communicatie met de gemeenschap, publieke sector, staatsorganen en andere entiteiten te onderhouden. De website van de Raad kan als instrument dienen voor de verbetering van de communicatie met de gemeenschap. De toegankelijkheid van de gemeenschap tot adviezen van de Raad, die openbaar zijn, kan via de website worden vergroot.

Het jaarverslag van de Raad is onder andere een instrument om de gemeenschap bewust te maken van de omstandigheid dat de Raad een actor in het proces van wetgeving is. In het jaarverslag van de Raad gaat de Raad in op onder andere de taak en de werkwijze van de Raad en de in het jaar waarop het jaarverslag betrekking heeft uitgebrachte adviezen.

Algemene Rekenkamer

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	5.200.700	5.200.700	5.200.700	5.200.700
Programmakosten	16.000	16.000	16.000	16.000
Totaal	5.216.700	5.216.700	5.216.700	5.216.700
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.400.800	1.400.800	1.400.800	1.400.800
Programmakosten				
Totaal	1.400.800	1.400.800	1.400.800	1.400.800

De begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2012 is opgemaakt uitgaande van:

1. De controle van de rekeningen van de overheid, rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoeken, toegesneden aandacht voor op afstand geplaatste organisaties en gesubsidieerde instellingen, toegesneden aandacht voor het functioneren van het overheidsapparaat en een in te vullen rol voor wat betreft integriteitsaangelegenheden, als blijvende belangrijkste taakgebieden. Ofschoon met de geboorte van het land Curaçao geen wijziging is opgetreden in de taakgebieden, zal ten opzichte van afgelopen jaren een wezenlijk verschil in het functioneren

- optreden. Alle taakgebieden zullen namelijk bestreken gaan worden omdat de gehele personele capaciteit voor Curaçao zal worden ingezet.
2. Afstand doen van de sectorale opzet gericht op de entiteiten waaruit de Nederlandse Antillen bestond. De Algemene Rekenkamer Curaçao zal nadrukkelijk ingericht zijn op de zorggebieden van de overheid (de ministeries). Taakgebieden zoals de op afstand geplaatste organisaties, alsmede de gesubsidieerde organisaties zullen structureler in de werkzaamheden worden ingebed. Terwijl voorheen in de werkzaamheden overwegende aandacht kon worden onderkend voor de jaarrekeningen (ten koste van andere onderzoeken), zal de Algemene Rekenkamer Curaçao een evenwichtiger inzet van de capaciteit kennen. De voorbereiding van de medewerkers op een gewijzigde inzet zal zich in 2011 voltrekken en de vruchten hiervan zullen in 2012 zichtbaar worden. Hiertoe zullen in de loop van 2011 en 2012 ook de bestaande vacatures moeten worden opgevuld. Ter ondersteuning hiervan zullen voorts bestaande vacatures moeten worden opgevuld.
 3. Blijvende inspanningen die de rekenkamer zich zal getroosten om tot een adequater huisvesting te geraken.
 4. Invoering van een meer op de organisatie toegesneden werkregistratiesysteem, teneinde in de toekomst daadwerkelijk invulling te kunnen geven aan de outputbegroting.

Secretariaat SER/GOA

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.510.700	1.517.200	1.519.000	1.531.300
Programmakosten	645.000	645.000	645.000	645.000
Totaal	2.155.700	2.162.200	2.164.000	2.176.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	65.000	65.000	65.000	65.000
Programmakosten				
Totaal	65.000	65.000	65.000	65.000

De Sociaal-Economische Raad (SER)

De wettelijke inbedding van de SER Curaçao is geschied bij Landsverordening regelende de instelling, inrichting, samenstelling en bevoegdheid van een Sociaal Economische Raad, (Landsverordening Sociaal Economische Raad) (A.B. 2010, no. 87) en is op 10 oktober 2010 in werking getreden.

De eerste leden van SER Curaçao zoals aangesteld ingevolge artikel 18 van de Landsverordening Sociaal Economische Raad voor een periode van 6 maanden, hebben een voorstel tot wijziging van een aantal belangrijke onderwerpen in de Landsverordening Sociaal Economische Raad ingediend bij de regering. Het voorstel tot wijziging dient nog in het Parlement behandeld te worden.

De Sociaal-Economische Raad adviseert de Regering en het parlement over hoofdlijnen van het sociaaleconomisch beleid en over belangrijke wetgeving op sociaal-economisch terrein. Advisering aan de Regering geschiedt desgevraagd dan wel op eigen initiatief.

De SER Curaçao is een advies c.q. overlegorgaan bestaande uit werknemers, werkgevers en door de Regering benoemde z.g. onafhankelijke leden. Deze tripartiete samenstelling van de SER Curaçao waarbij overheid en sociale partners elk een eigen taak hebben, geeft de mogelijkheid dat deze drie partners elkaar over en weer kunnen spreken over de sociaal- economische beleidsvoornemens en daarover gevraagd of ongevraagd te adviseren.

Bij de uitoefening van zijn kerntaak, namelijk advisering over hoofdlijnen van het sociaal economisch beleid en over belangrijke wetgeving op sociaaleconomisch terrein vervult de SER een tweetal belangrijke functies te weten:

- het creëren van maatschappelijk draagvlak en
- het vervullen van de forumfunctie.

- Creëren maatschappelijk draagvlak

Maatschappelijk draagvlak voor het sociaaleconomisch beleid is essentieel voor een stabiele en duurzame ontwikkeling van een land.

Een van de belangrijkste functies van de SER is het creëren van maatschappelijk draagvlak voor het regeringsbeleid. Dat is mogelijk door in tripartiete vorm, werkgeversvertegenwoordiging, werknemersvertegenwoordiging en onafhankelijke leden, te discussiëren over beleidsvoornemens op sociaal en economisch terrein en daarover gevraagd of ongevraagd advies uit te brengen. De standpunten van de belangrijkste gelederen in de Curaçaose maatschappij zijn dan ook vertegenwoordigd in de adviezen van de SER.

Adviezen van de SER kunnen onder meer ook bijdragen aan de maatschappelijke consensus over diverse lokale onderwerpen op sociaaleconomisch terrein, waarbij het brede welvaartsbegrip als richtsnoer geldt. In dit brede welvaartsbegrip gaat het niet alleen om materiële vooruitgang, maar ook om aspecten van sociaal welzijn en een goede kwaliteit van de leefomgeving.

- Vervullen forumfunctie

De SER biedt de sociale partners een platform c.q. een forum, om overleg te voeren over zaken die werknemers en werkgevers aangaan. Met dit overleg kan een klimaat worden gecreëerd waarbij door sociale partners, een gezamenlijke strategie wordt ingezet op duurzame sociale en economische ontwikkeling

- Werkwijze SER

Voor het creëren van draagvlak voor het te voeren beleid zijn solidariteit en de wil tot samenwerking van groot belang. Investeren in de sociale dialoog, het creëren van maatschappelijk draagvlak en daarmee consistent beleid middels gezamenlijk overleg en het sluiten van compromissen dient dan ook prioriteit te hebben. Aan deze taak dient verder inhoud te worden gegeven.

De SER is tevens voornemens om meer advies op eigen initiatief te gaan uitbrengen. Dit geldt met name voor die sociaaleconomische gebieden, waarvoor speciale aandacht wordt gevraagd vanuit de gemeenschap.

In dit kader zal de SER, de Regering, maar ook andere stakeholders benaderen met als doel ten eerste het sociaaleconomische beleid te expliciteren en trachten een bijdrage te leveren aan maatschappelijke consensus over nationale en internationale onderwerpen op sociaal economisch terrein.

- Openbaarheid inzake werkzaamheden en adviezen van de SER

De SER gaat meer openbaarheid betrachten inzake haar werkzaamheden en adviezen. Middels haar website zal de SER de agenda van de diverse plenaire vergaderingen aangeven en zal voor wat betreft haar adviezen gestreefd worden naar de plaatsing hiervan op de website gelijk met de aanbidding van betreffend advies aan de Regering.

De ontsluiting van de adviezen van de SER en de convenanten van het (Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken) CGOA behoeven ook prioriteit in het komend begrotingsjaar.

Hiertoe zal een plan van aanpak opgesteld worden teneinde dit proces op effectieve en efficiënte wijze uit te voeren.

Een wijziging van de Landsverordening Sociaal Economische Raad en de Landsverordening Openbaarheid van bestuur is in deze vereist.

- Internationale contacten en lidmaatschappen

De SER is tevens lid van 2 internationale organisaties die zoveel mogelijk economische raden en vergelijkbare instituten vertegenwoordigen. Dit zijn de:

- International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions (AICESIS) met een jaarlijkse basiscontributie van 2000 euro (wordt binnenkort wederom verhoogd) en de
- “United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA) met haar “Division of Public Administration and Development Management (DPADM)”.

Elk jaar worden vanuit bovenstaande organisaties een aantal belangrijke bijeenkomsten georganiseerd waarbij de jaarlijkse algemene vergadering van de AIECESIS als de meest belangrijkste kan worden aangemerkt.

Aan deze organisaties is een jaarlijkse contributie verschuldigd.

De SER onderhoudt nauwe contacten met SER Nederland waarbij een in 1997 getekend samenwerkingsverklaring nog altijd de basis vormt voor goede contacten en samenwerking. De contacten met de SER Aruba en de SER Suriname dienen verder gestalte te krijgen. Zo zullen tevens contacten met de SER Sint Maarten en soortgelijke organisaties op de BES –eilanden aangehaald worden zodra deze operationeel zijn. Daarnaast is het zaak om ook contacten aan te halen met vergelijkbare organisaties in het Caribisch gebied.

Tijdens een werkbezoek van de Voorzitter van de SER Nederland in april 2011, heeft de SER een aanvang gemaakt met het vormgeven van een koninkrijksvisie voor zover deze de sociaal economische aangelegenheden aangaat. Tijdens een minisymposium waarbij naast SER Curaçao en SER

Nederland ook aanwezig waren de SER Aruba en vertegenwoordigers van Sint Maarten en Bonaire is positief hierop gereageerd.

De aanwezigen op het minisymposium hebben aangegeven dat een koninkrijksvisie inzake sociaaleconomische aangelegenheden zeker welkom is en dat verder gewerkt moet worden aan de realisering hiervan. Het Secretariaat van de SER Curaçao, initiatiefnemer van het minisymposium, is aangewezen om als trekker in deze te fungeren.

Diverse nader te bepalen onderwerpen op sociaal economisch gebied zullen tevens ook onderwerp van discussie zijn tijdens de jaarlijkse of tweejaarlijkse ontmoetingen van de “SER-organen” binnen het Koninkrijk.

Uitvoering Landsverordening Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken(GOA)

Bij Landsverordening van de 21ste augustus 2008 houdende regels met betrekking tot de structuur van het overleg inzake aangelegenheden van algemeen belang betreffende de rechtstoestand van ambtenaren is de Landsverordening Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (P.B. 2008, no. 70) vastgesteld.

In het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken wordt overleg gevoerd inzake alle aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van het overheidspersoneel, met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd.

De wijze van toepassing c.q. uitvoering van de Landsverordening Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken binnen het land Curaçao dient nader uitgewerkt te worden. Deze uitwerking dient naast een aantal zaken, in ieder geval de criteria van participatie van representatieve organisaties in de Centrale Commissie van Vakbonden en het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken vast te leggen.

In het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken dient ook geïnvesteerd te worden in het leervermogen van de eigen organisatie. Dit zal met name geschieden Door middel van het beschikbaar stellen van faciliteiten voor organisaties die toegelaten worden tot de Centrale Commissie maar ook voor andere actoren c.q. partijen binnen het overleg.

Reden waarom onder andere een substantieel bedrag is opgenomen op de post subsidie non-profit instellingen.

Secretariaat SER/GOA

Het Secretariaat van de SER en het CGOA SER heeft o.a. tot taak, het voorbereiden van de adviezen, het vastleggen van de vergaderingen van de Sociaal Economische Raad (SER), de Centrale Commissie van Vakbonden (CCvV), het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) maar ook voor de advies- en arbitragecommissie indien deze commissie dit ook wenst, alsmede het opstellen van de betreffende adviezen, convenanten, rapporten en standpunten.

De Directeur van het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA is tevens de Secretaris van de SER en de Secretaris van het CGOA.

- Aantrekken nieuw personeel en verschuivingen binnen het personeelsbestand

De uitbreiding van de werkzaamheden van het Secretariaat evenals de wijze van advisering door de SER als het overlegkarakter binnen het CGOA noopt tot een nadere wijziging van de formatie en samenstelling van het personeel. Het werven van personeel met een wetenschappelijk achtergrond op sociaal economisch gebied is imperatief.

- Investeren in het personeel / Opleiding en trainingen

Voor zowel de SER als de GOA is een jaarplanning opgesteld die gestaag wordt uitgevoerd.

De kwalitatieve en kwantitatieve verbreding van de taakstelling van de SER en het CGOA brengen met zich mee dat ook geïnvesteerd moet worden in het leervermogen van de eigen organisatie.

Voor een meer effectieve maar ook hoger niveau van de uitvoering van haar taken dient het Bureau meer te gaan investeren in het personeel en de organisatie. Zo zal veel meer geïnvesteerd moeten worden in inhoudelijke cursussen en stages en het bijwonen van seminars en andere leerzame bijeenkomsten op Curaçao maar ook in het buitenland voor het personeel dat het inhoudelijke werk verricht. Investerings in vakgerichte tijdschriften en ander specifieke literatuur is ook imperatief.

- Huisvesting

Het ligt in de bedoeling dat het gebouw van de SER dat in een deplorabele toestand verkeert wordt opgeknapt. Het ligt in de bedoeling dat de SER en het

Secretariaat dan ook tijdelijk zullen verhuizen naar een andere pand teneinde de verbouwingen aan het huidige pand te kunnen doen plaatsvinden.

De nieuwe huisvesting alsook het interieur van het gerenoveerde kantoor dient te voldoen aan de moderne eisen ter uitoefening van de taakstelling en werkzaamheden van de SER en de eisen voortvloeiende uit de arbo-wetgeving. Daarnaast is het niet uitgesloten dat na de opknapbeurt de huur ook verhoogd zal worden.

Ombudsman

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.169.030	1.169.130	1.169.230	1.169.330
Programmakosten	49.670	49.670	49.670	49.670
Totaal	1.218.700	1.218.800	1.218.900	1.219.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	17.000	17.000	17.000	17.000
Programmakosten				
Totaal	17.000	17.000	17.000	17.000

De kerntaak van de ombudsman bestaat uit het naar aanleiding van een klacht onderzoeken en toetsen of een bepaalde gedraging van de landelijke bestuursorganen aan de geldende behoorlijkheidseisen voldoet, teneinde daarover een oordeel, of anders een conclusie en/of aanbevelingen te geven. Ook kan de ombudsman interveniëren en bemiddelen om tot oplossingen te komen. Deze taak oefent hij uit in het kader van verschaffing van aanvullende rechtsbescherming aan de burger tegen onbehoorlijke gedragingen van de overheid.

Ook bestaat de kerntaak van de ombudsman uit het leveren van bijdragen aan de bevordering van deugdelijkheid van openbaar bestuur. Voorts dient hij te fungeren als een meldpunt voor fraude en corruptie in de openbare bestuurssector.

Het beleid ten aanzien van het ombudsmaninstituut is nog steeds gericht op het uitgroeien tot een instituut dat, mede vanwege zijn positieve invloed op de kwaliteitsverbetering van het bestuur, het vertrouwen geniet van de

samenleving en daadwerkelijk kan rekenen op een constructieve relatie met de overheid. Deze doelstelling kan alleen bereikt worden wanneer het bureau voor al haar functies over deskundige krachten beschikt.

Curaçao als centrum voor professionalisering van de ombudsmannen en hun functionarissen

Teneinde dit streven te realiseren heeft de ombudsman een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de Caribbean International University (CIU). De regering heeft haar volledige ondersteuning gegeven aan deze samenwerking. Curaçao was aan het begin van de vorige eeuw bekend om de kwaliteit van haar opleidingen. Studenten van de omringende Zuid Amerikaanse landen werden door hun vermogende ouders naar Curaçao gestuurd om hier te worden opgeleid.

Door de samenwerking met CIU wordt gestreefd om Curaçao tot een centrum te maken waar ombudsmannen in de regio en de functionarissen van hun bureaus, zich op academisch niveau verder kunnen ontwikkelen op de gebieden die relevant zijn voor een optimale uitoefening van hun functie.

Deze optimalisering zal plaatsvinden door het organiseren van een jaarlijkse conferentie voor ombudsmannen van de regio op Curaçao. Tevens zal CIU twee keer per jaar academische opleidingen speciaal gericht op de opleidingsbehoeftes van de ombudsmannen verzorgen. De lokale opleidingen garanderen dat ook de lokale ombudsman en haar medewerkers jaarlijks hun kennis hier te lande zelf op kunnen blijven vergroten.

De bedoeling is om in vijf jaar tijd voldoende bekendheid te verwerven voor de jaarlijkse conferenties dat met behulp van donaties en een vaste bijdrage van CIU voldoende inkomsten zal genereren, waardoor een bijdrage van de begroting van de ombudsman niet langer noodzakelijk zal zijn.

Tijdens de jaarlijkse conferenties zal de opleiding behoeftes worden vastgesteld, waarna CIU ervoor zal zorgen dat het volgende academische jaar de overeengekomen opleidingen kunnen worden aangeboden.

Functie 11 Rechtswezen – Beleidsveld: Gemeenschappelijke Hof van Justitie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	14.080.500	14.080.500	14.080.500	14.080.500
Totaal	14.080.500	14.080.500	14.080.500	14.080.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten				
Totaal				

Het Gemeenschappelijke Hof van Justitie is een zelfstandig orgaan dat diensten verleent aan de landen Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland.

Functie 11 Rechtswezen – Beleidsveld: Raad voor de Rechtshandhaving

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	851.000	851.000	851.000	851.000
Totaal	851.000	851.000	851.000	851.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten				
Totaal				

De Raad voor de Rechtshandhaving is een zelfstandig orgaan dat diensten verleent aan de landen Aruba, Curaçao, Sint Maarten, en Caribisch Nederland.

De Raad van Advies adviseert om in de Algemene Beschouwingen alsnog de apparaatskosten te vermelden in de tabellen betreffende functie 11 en functie 12, onder Gewone dienst, voor het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba respectievelijk de Raad voor de Rechtshandhaving.

De Regering merkt op dat er geen apparaatskosten zijn bij genoemde instellingen. De Regering doet haar bijdrage aan deze instellingen in de vorm van een overdracht.

Functie 14 Defensie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	8.110.600	8.110.600	8.110.600	8.110.600
Programmakosten				
Totaal	8.110.600	8.110.600	8.110.600	8.110.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten				
Totaal				

De lasten in deze functie betreffen personeelslasten. Deze lasten worden teruggevorderd van de Staat der Nederlanden.

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Tot het Ministerie van Algemene Zaken behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Algemene Zaken
- Kabinet Minister van Algemene Zaken
- Secretariaat Raad van Ministers
- Beleidscoördinatie
- Kabinet Gevolmachtigde Minister
- Secretaris Generaal Algemene Zaken
- Ministeriële Staf
- Directie Buitenlandse Betrekkingen (Beleidsorganisatie Algemene Zaken)
- Directie Communicatie en Voorlichting
- Wetgeving en Juridische Zaken
- Constitutionele Zaken en Koninkrijksrelaties
- Huurcommissie
- Overige Uitgaven Algemeen Bestuur
- Plan Nashonal pa Desaroyá Barrio
- Vrijwilligers Korps Curaçao
- Veiligheidsdienst Curaçao

Missie

Het Ministerie van Algemene Zaken draagt zorg voor de kwaliteit van de rechtstaat, optimale interne- en externe communicatie, duurzame koninkrijksrelaties en buitenlandse betrekkingen en versterking van de nationale identiteit.

Het ministerie wil dit realiseren door:

- Het bevorderen van synergie tussen de ministeries
- De uitwisseling van informatie binnen de overheid en naar buiten toe optimaal te verzorgen;
- Realisatie van de kwaliteit van de rechtstaat door goede regelgeving en hoogwaardige advisering;
- Naleven van gemaakte afspraken, actief lobbyen en deelname aan internationale overlegactiviteiten;

- Vertegenwoordigen van het Land Curaçao binnen het Koninkrijk, regionaal en internationaal.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Algemene Zaken zijn:

01 Bestuursorganen

03 Algemeen beheer algemene zaken

Bevorderen van het algemeen beleid

- de zorg voor het algemeen regeringsbeleid;
- de zorg voor de algemene voorlichting, waaronder het communicatiebeleid en de openbaarheid van bestuur;
- de zorg voor de wet- en regelgeving;
- de coördinatie van aangelegenheden die meer dan één ministerie raken.

Vertegenwoordiging in het buitenland

- de zorg voor internationale en regionale zaken;
- de zorg voor Koninkrijkszaken;
- vertegenwoordiging in Nederland.

07 Overige Algemene Zaken

Hiervoor zijn de volgende middelen per functie gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen	702.200	608.300	608.300	608.300
03. Algemeen beheer	25.789.800	25.646.900	25.636.400	25.646.900
Algemene Zaken				
07. Overige Algemene Zaken	12.718.300	12.876.200	12.874.400	12.876.200
Totaal	39.210.300	39.131.400	39.119.100	39.131.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen	-	-	-	-
03. Algemeen beheer				
Algemene Zaken	427.700	427.700	427.700	427.700
07. Overige Algemene Zaken	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	477.700	477.700	477.700	477.700

Hierna wordt de begroting per functie toegelicht.

Functie 01. Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	702.200	608.300	608.300	608.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	702.200	608.300	608.300	608.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister van Algemene Zaken.

De beleidsmatige uitgaven op deze begrotingspost betreffen de uitgaven ten behoeve van rampenbestrijding die centraal in deze functie zijn samengebracht. De Minister van Algemene Zaken is voorzitter van het rampenteam dat in actie komt in geval zich een ramp voordoet.

Om het effectief functioneren te waarborgen zijn de beschikbare fondsen voor het operationeel houden en het updaten van de werkwijze van de rampenstaf centraal samengebracht. In internationaal verband wordt gewerkt aan continue updating van de procedures en aan verdere training en kennisuitwisseling om het optimaal functioneren van de rampenstaf te kunnen waarborgen.

Functie 03. Algemeen beheer Algemene Zaken

Deze functie kent de hiernavolgende zorggebieden:

Zorg voor het algemeen regeringsbeleid van het Land

Coördinatie van aangelegenheden die meer dan één ministerie raken.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	10.331.800	10.261.100	10.261.100	10.261.100
Programmakosten	1.352.100	1.204.800	1.204.800	1.204.800
Totaal	11.683.900	11.465.900	11.465.900	11.465.900
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	145.000	145.000	145.000	145.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	145.000	145.000	145.000	145.000

Onder de functie Algemeen Beheer vallen het Kabinet van de Minister van Algemene Zaken, het Secretariaat Raad van Ministers, de Beleidscoördinatie, de Secretaris Generaal Algemene Zaken, de Ministeriële Staf, Veiligheidsdienst Curaçao en de Directie Buitenlandse Betrekkingen (Beleidsorganisatie Algemene Zaken).

Het Kabinet van de Minister biedt operationele ondersteuning en adviesactiviteiten aan de Minister van Algemene Zaken. Naast de vaste ondersteunende medewerkers kan de minister extern advies inwinnen op specifieke terreinen.

Het Secretariaat van de Raad van Ministers ondersteunt de Raad bij het voorbereiden en organiseren van de vergaderingen van de Raad en het voorbereiden en documenteren van de besluitvorming door de Raad. Er wordt gewerkt aan het voortdurend optimaliseren van de werkprocedures en werkprocessen.

De Beleidscoördinatie vervult een centrale coördinerende rol ten behoeve van de beleidsdirecties van alle ministeries. Vanuit deze functie worden de strategische lijnen van het beleid bewaakt en wordt de voortgang gemeten. Daarvoor worden indicatoren en methodieken ontwikkeld om de vooruitgang op de strategische beleidsdoelstellingen te kunnen monitoren en de realisering ervan effectief te kunnen aansturen.

De Ministeriële staf verleent aan het ministerie als geheel algemeen ondersteunende en adviserende diensten met name op kerntaken rondom onder meer IT, HR, en Financiën. De Ministeriële staf vormt de 'linking pin' naar de Shared Services Organisatie van het ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening.

Zorg voor internationale en regionale zaken

De Directie Buitenlandse Betrekkingen (Beleidsorganisatie Algemene Zaken) zal qua huisvesting in het begin van van 2012 terugkeren naar Fort Amsterdam. De directie heeft na de schade door orkaan Tomas tijdelijk een ander onderkomen moeten zoeken vanwege de schade veroorzaakt door de aanhoudende regen en de bouwvallige staat van de noordvleugel in Fort

Amsterdam als gevolg van het langdurige achterstallig onderhoud. Budgetneutraal is voorzien in tijdelijke huisvesting van deze dienst elders, waarna de renovatie van de noordvleugel ter hand is genomen om verder verval te voorkomen. De complete technische en functionele (her)inrichting wordt in het begin van 2012 afgerond waarna de directie kan terugkeren naar Fort Amsterdam.

De directie is in juni 2011 een inhoudelijke en organisatorische reorganisatie gestart die minimaal 6 maanden in beslag zal nemen. In 2012 zal de directie met een herijkt beleid (inhoudelijk, organisatorisch en personeelstechnisch) aan de slag gaan. Vooruitlopend daarop zal een meerjarenbeleidsplan voor de buitenlandse betrekkingen voor de komende regeringsperiode opgesteld worden.

Wat de vertegenwoordiging van Curaçao op diplomatieke posten van het Koninkrijk betreft zal met name vis à vis de regio een herijking plaatsvinden om tegemoet te komen aan de beleidsdoelstellingen om tot nauwere banden en samenwerking met de regio te komen. Ook wordt plaatsing buiten de regio niet uitgesloten, met name in het kader van de belangenbehartiging onder het chapeau "landen en gebieden overzee".

In het kader van de buitenlandse belangenbehartiging zal in overleg met Nederland onder meer aandacht worden geschonken aan publieke en economische diplomatie, waarbij de economische belangen van Curaçao een prominente rol spelen in de diplomatieke betrekkingen. In 2012 zal de plaatsing van vertegenwoordigers op de Koninkrijksposten weer op gang komen. Het regionale netwerk zal bestaan uit een combinatie van eigen medewerkers die op de posten worden geplaatst, maar ook uit vertegenwoordigers die namens Curaçao en vanuit hun reeds bestaande netwerken de buitenlandse belangen van Curaçao zullen behartigen.

Op het vlak van de regionale en internationale organisaties wordt ook in 2012 aandacht geschonken aan het faciliteren en vormgeven van het lidmaatschap van Curaçao bij de onderscheiden organisaties, hierbij nadrukkelijk met het onderhouden van de politieke netwerken zowel op bilateraal als regionaal niveau in gedachten.

Voor wat betreft de internationale verdragen en juridische aangelegenheden blijven de prioriteiten: afhandeling van alle verdragen die voor de Nederlandse Antillen golden en die nu naar Curaçao zijn overgeheveld, advisering en coördinatie van het Curaçaose verdragstraject, mensenrechtenrapportages, introductie van een Mensenrechten Instituut, jaarlijkse verdragenoverleg met de Koninkrijkspartners en BOBB-overleg (beleidsoverleg buitenlandse betrekkingen) op Koninkrijksniveau.

Gezien de harmonisatie en de daarmee gepaard gaande mandatering van visumverstrekking aan de Koninkrijksambassades is het belangrijk om een goed evenwicht te bewerkstelligen tussen de economische belangen van Curaçao en de veiligheid van het Koninkrijk. De evaluatie van het visumbeleid zal inhouden de voortzetting van de werkprocedures door de Koninkrijksambassades, voor wat betreft afgifte van het Caribisch visum. De resultaten worden gebruikt voor de verdere verfijning en op maat snijden van de instructies in het Handboek Visumverstrekking.

De belangrijkste werkzaamheden op protocollair gebied zullen betreffen:

- Het werken in een nieuwe opzet van de protocoltaken n.a.v. de overname van de binnenlandse en koninkrijksprotocol taken van de voormalige RVD. Hierin was in het Businessplan van het ministerie niet voorzien, hetgeen nu een formatie uitbreiding met twee fte's vergt.
- De coördinatie van, en bijstand bij, bezoeken aan ons land van zowel Koninklijke delegaties, Nederlandse en buitenlandse dignitarissen en hoog ambtelijke functionarissen, alsook aan eigen bewindslieden in geval van buitenlandse werkbezoeken;
- Ondersteuning in de vorm van bemiddeling, advisering en voorlichting bij uiteenlopende evenementen;
- De dienstverlening ten gevolge van de implementatie van de verdragen die betrekking hebben op het diplomatieke en consulaire verkeer.

Zorg voor de algemene voorlichting, waaronder het communicatiebeleid en de openbaarheid van bestuur

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.636.200	1.673.800	1.673.800	1.673.800
Programmakosten	4.200	4.200	4.200	4.200
Totaal	1.640.400	1.678.000	1.678.000	1.678.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	130.000	130.000	130.000	130.000
Programmakosten	31.500	31.500	31.500	31.500
Totaal	161.500	161.500	161.500	161.500

Onderdeel van de begroting van het Ministerie van Algemene Zaken is Communicatie & Voorlichting, dat oorspronkelijk viel onder de sector Algemene Zaken, maar omgevormd is in een Directie Communicatie & Voorlichting.

Dit brengt ten opzichte van 2011 een aantal wijzigingen met zich:

1. Er zijn op basis van het regeerprogramma 2011-2014 nog andere speerpunten en prioriteiten waarin in de begroting van 2011 niet was voorzien en waarbij communicatie van immens belang is. Het betreft bijvoorbeeld
 - a. het “Plan Nashonal pa Desaroyá Bario”. Dat vraagt om grote inzet van communicatieve middelen vanuit verschillende ministeries en sectoren.
 - b. Ook intern is verhoging van het imago van de overheid essentieel. Structurele interne communicatie moet volgens de NBO zorgen voor motivatie voor het actief, doelgericht en professioneel functioneren van de ambtenaren. De informatie over de veranderingen van de nieuwe overheidsorganisatie heeft ondanks de verschillende SEI B-23 projecten nog niet of niet compleet plaatsgevonden. Deze exercities zullen in 2012 en daarna moeten worden voortgezet. Dit behoeft fondsen voor intensieve interne communicatie campagnes.

De Raad van advies adviseert om toe te lichten wat SEI B-23 projecten zijn.

De Regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

2. Bij de externe stakeholders en de bevolking bestaat er grote behoefte aan communicatie t.a.v. het overheidsbeleid, haar diensten en producten. Tevens zal duidelijkheid gecreëerd moeten worden, ook bij deze doelgroepen, t.a.v. de nieuwe overheidsorganisatie. Aspecten, zoals onder meer het verbeteren van het overheidsimago, moeten centraal aan bod komen. Dit vergt continu pro-actief en inhoudelijk duidelijke communicatie. Het aanwenden en voor het merendeel actualiseren en kwalitatief inhoudelijk verbeteren van het schriftelijke communicatie materiaal, zal in 2012 de nodige kosten met zich meebrengen.
3. In het kader van zo efficiënt mogelijk functioneren en waar mogelijk bezuinigen werkt de Directie C&V aan het veranderen van de soort communicatie middelen die voor overheidscommunicatie worden aangewend. Er worden onder meer specifieke strategieën uitgewerkt voor digitale, multimedia en interactieve communicatie. Die veranderingen kunnen echter niet van de ene op de andere dag worden doorgevoerd, maar behoeven gedegen planning, opleiding en verandering van mindset.

Natievorming:

Wanneer men het heeft over de (re)constructie van het land wil de overheid in 2012 intensief aandacht besteden aan het integraal communiceren en informeren over alle aspecten die betrekking hebben op Natievorming. Daarnaast zal er gecommuniceerd moeten worden over het plaatsvinden en de resultaten van een conferentie met als hoofdthema Natievorming.

Zorg voor de wet- en regelgeving

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	6.793.000	6.811.800	6.811.800	6.811.800
Programmakosten	459.100	459.100	459.100	459.100
Totaal	7.252.100	7.270.900	7.270.900	7.270.900
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	121.200	121.200	121.200	121.200
Totaal	121.200	121.200	121.200	121.200

Wetgeving en Juridische Zaken heeft een centrale juridische adviseringsfunctie en dat manifesteert zich doorgaans in de vorm van dagelijks advieswerk

(mondeling en schriftelijk) betreffende uiteenlopende dossiers en deelname in diverse commissies/werkgroepen en projectorganisaties.

Het aandachtsgebied kan worden opgedeeld in zes gebieden, te weten:

- publiekrecht
- civiel recht
- wetgeving
- rechtszaken
- bezwaarschriften
- vergunningen

Het komende begrotingsjaar zal de organisatie op zich veel aandacht vergen qua operationaliseren en het bijeenbrengen qua werkprocedures en cultuur van de voorheen gescheiden afdelingen AJZ (eiland) en WJZ (Land N.A.).

Zorg voor Koninkrijkszaken en Constitutionele Zaken

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	587.900	606.700	605.000	606.700
Programmakosten	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	589.900	608.700	607.000	608.700
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De organisatie Koninkrijksrelaties en Constitutionele Zaken houdt zich bezig met het proces om middels een interactief consultatietraject met de bevolking de staatsregeling te herzien, en tevens met aangelegenheden op het gebied van de relaties binnen het Koninkrijk. Het aspect van Natievorming dat oorspronkelijk hier was ondergebracht, is overgeheveld naar Communicatie en Voorlichting waar het een centraal aandachtspunt zal vormen.

Qua Koninkrijksrelaties is er onder meer aandacht voor de voorbereiding van de jaarlijkse Koninkrijksconferentie en het ontwikkelen van een visie op het Koninkrijk. Tevens is er aandacht voor de samenwerking met Aruba en Sint Maarten op grond van de Verklaring van Arikok.

Vertegenwoordiging in Nederland

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	4.568.400	4.568.400	4.568.400	4.568.400
Programmakosten	55.200	55.200	55.200	55.200
Totaal	4.623.600	4.623.600	4.623.600	4.623.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie betreft de lasten van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister in Den Haag. Daarin zijn voor 2012 qua operationele kosten geen grote wijzigingen voorzien die effecten hebben op het budget. Inhoudelijk vindt er wel een heroriëntatie plaats van taken om het Curaçaohuis meer te ontwikkelen tot een centraal punt voor Curaçaose organisaties in Nederland en een portaal naar Curaçao voor zowel Curaçaose studenten, remigranten, investeerders als toeristen. Daartoe is onder meer in 2011 het communicatiebeleid opnieuw vormgegeven.

Voor de kapitaaldienst dienen middelen te worden aangewend voor het vele achterstallig onderhoud aan de panden die deel uitmaken van het Kabinet.

De Raad van Advies merkt op dat op de kapitaaldienst middelen moeten worden aangewend voor het achterstallig onderhoud aan de panden van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister in Den Haag. In het hoofdstuk Ministerie van Algemene Zaken is, volgens voormelde raad, hiervoor geen bedrag opgenomen. De Raad van Advies adviseert de Regering te overwegen om in de ontwerpbegroting 2012 alsnog een bedrag op te nemen voor het achterstallig onderhoud van de betreffende panden of de toelichting op dit punt aan te passen.

De Regering zal staande de parlementaire vergadering hierop reageren.

Functie 07. Overige Algemene Zaken

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	7.119.100	7.277.000	7.275.200	7.277.000
Programmakosten	5.599.200	5.599.200	5.599.200	5.599.200
Totaal	12.718.300	12.876.200	12.874.400	12.876.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	50.000	50.000	50.000	50.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	50.000	50.000	50.000	50.000

Deze functie heeft onder meer betrekking op de pensioenuitkeringen van ex-gezagdragers en uitkeringen bij wijze van pensioen. Tevens wordt voorzien in algemene uitgaven ten behoeve van het ministerie.

Verder wordt aandacht besteedt aan de volgende aandachtsgebieden:

Plan Nashonal pa Desaroyá Bario

Het programmabureau Plan Nashonal pa Desaroyá Bario ressorteert sinds juni 2011 onder het Ministerie van Algemene Zaken. De Minister-President is de voorzitter van de Ministeriële Stuurgroep die verder bestaat uit de ministers van SOAW, OCWS, VVRP en GMN.

De financiering van de operationele kosten van dit programmabureau wordt uit de bestaande middelen budgetneutraal bijeengebracht door het ministerie van AZ en bijdragen van andere ministeries, in de vorm van financiële middelen en/of (parttime) medewerkers.

De kosten voor de projectuitgaven ten behoeve van de wijken kennen verschillende bronnen:

- Binnen de overheid worden bestaande plannen voor onderhoud en uitvoering gedeeltelijk met prioriteit gealloceerd naar Plan Nashonal pa Desaroyá Bario
- Er wordt een Fondo di Bario opgericht die externe fondsen beheert en ter beschikking stelt voor projecten die in het kader van Plan Nashonal pa Desaroyá Bario worden uitgevoerd in de wijken. Te denken is aan EU

fondsen, maar ook bijdragen uit het bedrijfsleven, service clubs en andere organisaties.

Veiligheidsdienst Curaçao

De Veiligheidsdienst Curaçao ondergaat sinds begin 2011 een reorganisatie op grond van het Businessplan voor deze dienst. Er is op tijdelijke basis een crisismanager aangesteld die leiding geeft aan dit proces en de dienst.

Energiezaken

De Minister van Algemene Zaken is belast met de portefeuille Energiezaken in deze kabinetsperiode. Bureau Telecommunicatie en Post (die operationeel valt onder het Ministerie Economische Ontwikkeling) vervult taken ten behoeve van regulering in de energiesector en dient hiervoor te worden gecompenseerd.

MINISTERIE VAN BESTUUR, PLANNING EN DIENSTVERLENING

Tot het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening
- Kabinet Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening
- Secretaris Generaal Bestuur, Planning en Dienstverlening
- Ministeriële Staf
- Beleidsunit HR OO IT
- Beleidsorganisatie Bestuur, Planning en Dienstverlening
- UO Publieke Zaken
- UO Vergunningloket
- UO Nationaal Archief
- Shared Service Organisatie
- Pensioenen
- Centraal Bureau voor Statistiek
- Erediensten
- Fonds Ziektekosten OverheidsGepensioneerde (FZOG)

Missie

Het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening (BPD) is een nieuw ministerie dat niet direct een equivalent heeft in de oude organisatie. Gezien dit innoverende karakter en tevens gezien de diversiteit aan beleidsvelden van dit ministerie is gekozen voor een uitgebreide missie voor het ministerie, die hier integraal wordt weergegeven.

Het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening heeft een leidende rol in het realiseren en waarborgen van goed functionerend openbaar bestuur. Daartoe ontwikkelt en onderhoudt het ministerie een strategisch, integraal lange termijn Masterplan waarmee een duurzame ontwikkeling van het land beoogd wordt. Het plan is gestoeld op objectieve, wetenschappelijk doorberekende data en scenario's en heeft een breed maatschappelijk draagvlak. Met het Masterplan wint het openbaar bestuur aan consistentie en continuïteit en dus effectiviteit van het overheidsbeleid. Het ministerie geeft vorm aan informatievoorziening, gebaseerd op moderne standaarden en draagt er zorg voor dat overheidsinformatie te allen tijde betrouwbaar, vindbaar,

toegankelijk, authentiek en volledig is. Het ministerie besteedt verder speciale aandacht aan informatietechnologie als *facilitator* van een duurzame ontwikkeling.

Het ministerie versterkt dit verder door te waarborgen dat het Land Curaçao te allen tijde, ten behoeve van de gemeenschap, toegankelijk tevens objectieve basis en statistische informatie produceert die voldoet aan internationale standaarden.

Op het gebied van efficiëntie en effectiviteit in het hele ambtelijk apparaat heeft dit ministerie een coördinerende rol tussen de ministeries. Het ministerie ontwikkelt een modern informatiebeleid voor het apparaat, teneinde het verlenen van administratieve en ondersteunende taken om de algehele dienstverlening te bevorderen.

Het openbaar bestuur is voor de burger het meest zichtbaar, waar de overheid een loketfunctie vervult. Het ministerie heeft daarom een actieve rol in het verhogen van dienstverlening door centralisatie van die loketfunctie voor een aantal gebieden. Het “overheidsloket” is goed bereikbaar, klantvriendelijk en geeft begrijpelijke voorlichting over de producten. Een snelle en adequate behandeling wordt bevorderd door een proactieve samenwerkingsgerichte benadering met korte lijnen naar de *back office*.

Dit ministerie draagt tenslotte bij aan een betere prijs-kwaliteit verhouding in de overheidsbrede bedrijfsvoeringprocessen door innovatie te koppelen aan een homogene aanpak. Schaalvoordelen en meer professionaliteit komen tot uitdrukking in interne dienstverlening op hoog niveau richting de andere ministeries.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het ministerie zijn:

01 Bestuursorganen

04 Algemeen Beheer, Bestuur, Planning en Dienstverlening

Statuut en democratie

de zorg voor het binnenlands bestuur

de zorg voor de kwaliteit van het bestuur, planning en dienstverlening

Personele, Innovatieve- en Informatiebeleid Openbare sector

de zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende personeels-, ICT-beleid en de organisatie ontwikkeling bij de Landsoverheid

Dienstverlenende Overheid

de zorg voor de publieke zaken

de zorg voor vergunningen

Nationaal Archief

de zorg voor de nationale archieven

Shared Service Organisatie**05 Wachtgeld en Pensioenen**

Zorg voor pensioenen

06 Statistiek

Centraal Bureau voor Statistiek

08 Overige Bestuur Planning en Dienstverlening

de zorg voor Geestelijken

de zorg voor gepensioneerden

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuurorganen	443.800	443.800	443.800	443.800
04 Algemeen Beheer, Bestuur, Planning en Dienstverlening	66.221.080	66.221.080	66.191.176	66.221.080
05 Wachtgeld en Pensioenen	106.968.800	111.968.800	114.468.800	114.468.800
06 Statistiek	3.559.000	3.559.000	3.559.000	3.559.000
08 Overige bestuur, planning, en dienstverlening	23.259.700	26.330.100	27.447.100	27.447.100
Totaal	200.488.380	208.522.780	208.906.776	212.139.780
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuurorganen	-	-	-	-
04 Algemeen Beheer, Bestuur, Planning en Dienstverlening	2.181.500	2.181.500	2.181.500	2.181.500
05 Wachtgeld en Pensioenen	-	-	-	-
06 Statistiek	-	-	-	-
08 Overige bestuur, planning, en dienstverlening	-	-	-	-
Totaal	2.181.500	2.181.500	2.181.500	2.181.500

Hieronder wordt de begroting per functie toegelicht.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	440.800	440.800	440.800	440.800
Programmakosten	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal	443.800	443.800	443.800	443.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister.

Functie 04 Algemeen beheer Bestuur, Planning en Dienstverlening

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	63.238.900	63.238.820	63.208.916	63.238.820
Programmakosten	2.982.300	2.982.260	2.982.260	2.982.260
Totaal	66.221.080	66.221.080	66.191.176	66.221.080
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	2.181.500	2.181.500	2.181.500	2.181.500
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.181.500	2.181.500	2.181.500	2.181.500

Onder deze functie vallen de volgende zorggebieden:

Zorg voor het binnenlands bestuur en de kwaliteit van het bestuur, planning en dienstverlening

De strategische doelstellingen op dit terrein zijn:

- Het ontwikkelen en onderhouden van een lange termijn *Masterplan* met een breed maatschappelijk draagvlak;
- Bijdragen aan de reguliere beleidscyclus en het bewerkstelligen van een overlegplatform samen met de andere *stakeholders* die binnen het apparaat actief zijn op het gebied van beleidsontwikkeling;
- Het actualiseren en ontwikkelen van een overheidsbreed informatiebeleid en informatiebeheer;
- Het vergroten van toegankelijkheid en benutting van online overheidsinformatie en diensten;

- Het bevorderen van de concurrentiepositie van Curaçao door het stimuleren van het gebruik van Informatie en Communicatietechnologie (ICT) bij bedrijven, maatschappelijke organisaties en onder de bevolking en het verbeteren van de ICT vaardigheden van individuen.

Zorg voor het personeelsbeleid

De strategische doelstellingen zijn:

- Het rekruteren en behouden van talent dat nodig is, zodat het apparaat geëquipeerd is om haar doelstellingen te behalen; mobiliteit is daarin een belangrijk thema;
- Definiëren en (laten) uitvoeren van programma's die een continue ontwikkeling van het ambtenarenapparaat bewerkstelligen;
- Het vanaf 2011 ontwerpen en uitvoeren van meerjarig beleid en programma's om een cultuur te bevorderen met hoofdthema's: een zakelijke en dienende resultaatgerichte mentaliteit, integriteit, handelen vanuit klantgerichtheid, een proactieve houding, daadkrachtig optreden, *empowerment*, *accountability*, een mentaliteit waarin *teamwork*, motivatie en leren door ontwikkeling, *coaching* en begeleiding centraal staan;
- Het introduceren van moderne structuren en managementtechnieken, met *Performance Management* gekoppeld aan het beloningsbeleid als belangrijk onderdeel dat in om 2012 geïntroduceerd dient te worden.

Zorg voor de publieke zaken

Binnen de Sector Publieke Dienstverlening zal de nadruk komen te liggen op:

1. Een effectieve dienstverlening naar de samenleving toe.
2. De verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Om een meer op dienstverlening gerichte overheidsorganisatie te ontwikkelen zal binnen deze sector een ministeriebreed programma moeten worden opgezet. De Minister van dat Ministerie zal de algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteitbevordering van de dienstverlening binnen de overheid dragen, terwijl de andere Ministers de vakinhoudelijke dienstverlening gerelateerde verantwoordelijkheid voor hun desbetreffende Ministeries zullen dragen. De visieontwikkeling, coördinatie van de activiteiten met de andere

Ministeries en de continue bewaking van de kwaliteit betreffende de totale dienstverlening vindt binnen dit Ministerie plaats.

Zorg voor vergunningen

Curaçao kampt al lange tijd met een enorme bureaucratie als het om het verlenen van vergunningen gaat. Een fundamentele ingreep op dit terrein is nodig om de dienstverlening aan het publiek drastisch te verbeteren. Dat kan door het op procesmatige en klantgerichte wijze in ontvangst nemen, administratief verwerken en doen afwikkelen van vergunningaanvragen, opdat conform vastgestelde normen wordt voorzien in de behoefte van afnemers van de publieke diensten.

De grootste beleidsuitdaging, binnen het beleidsdomein Publieke Dienstverlening, behelst de ontwikkeling en gefaseerde implementatie van het vergunningenloket. Dit vergunningenloket vergt een nauwe samenwerking tussen de betrokken *stakeholders* bestaande uit, enerzijds het vergunningenloket (*front office*) en anderzijds de vakministeries die verantwoordelijk zijn voor de behandeling en verwerking van vergunningen (*back office*). Een interne *stakeholder* is de stafafdeling (permanent team) Organisatie Ontwikkeling die een adviserende rol heeft in het stroomlijnen en koppelen van de processen tussen *front* – en *back office*. Daarnaast zijn er het bedrijfsleven, de maatschappelijke organisaties en het algemeen publiek die gebruik zullen maken van het vergunningenloket.

Zorg voor de nationale archieven

De strategische doelstellingen op dit terrein zijn het beheer, behoud en ter beschikking stellen van de openbare (niet-vernietigbare) archieven van de overheid die ten dienste staan van het publiek, bestuur, wetenschap en cultuur. Het Nationaal Archief houdt toezicht op het beheer van de openbaar te maken (nog te selecteren) overheidsarchieven.

In het eerste jaar van de nieuwe entiteit is er nog sprake van het “scheiden” van archief met oud briefhoofdpapier en nieuw briefhoofdpapier. De archieven van de oude entiteiten dienen apart van het nieuwe archief te worden “afgesloten”. Maar uitwisseling tussen de eilanden blijft noodzakelijk daar waar het gaat om de *Shared Memory*. Deze zal worden gedigitaliseerd. In eerste

instantie zal dat *on demand* gebeuren. Dat wil zeggen dat wat aangevraagd wordt, gedigitaliseerd wordt.

Shared Services Organisatie

De Shared Services Organisatie is een nieuw concept binnen de ambtelijke organisatie. De Shared Services Organisatie wordt opgezet voor de afhandeling van repeterende, administratieve processen, technische handelingen en logistieke ondersteuning waar efficiëntievoordelen behaald kunnen worden door deze processen gezamenlijk voor meerdere ministeries te verrichten. Het betreft:

1. Personeels- en financiële administratie, waaronder het beheer van de systemen voor personeeladministratie, begroting- en financiële registratie, verplichtingenregistratie en salarisadministratie;
2. *Information Technology* helpdesk voor alle ministeries;
3. Facilitaire dienstverlening, waaronder schoonmaak, onderhoud en bodediensten;
4. Het uitvoeren van de centrale inkoopprocessen conform het door het Ministerie van Financiën vastgestelde beleid;
5. *Document management* (postregistratie, voortgangscontrole, dossiervorming, selectie en overdracht).

De Shared Services Organisatie heeft het voortdurend verbeteren van de servicekwaliteit en het besparen van de kosten als primair doel. De invoering van het Shared Services Organisatie draagt bij aan:

- Kostenreductie door schaalvoordelen;
- Verhogen van de kwaliteit van processen door schaalvoordelen;
- Beperken van de organisatorische kwetsbaarheid door professioneel risico management toe te passen op het beheer van kritieke informatie;
- Verhogen van de professionaliteit en deskundigheid van medewerkers;
- Verhogen van de effectiviteit door ontlasten van de vakministeries;
- Een bijdrage leveren aan de verbetering van de interne dienstverlening en de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en instellingen.

Beleidsinstrumenten

De onderkende wet- en regelgeving van toepassing op de Shared Services Organisatie zijn:

- Archieflandsverordening en Archiefbesluit (P.B. 2008, no. 7 en no. 26);
- Ministeriële Beschikking Digitaal Beheer (P.B. 2008, no. 28).

Voor de communicatie en informatieverstrekking met betrekking tot het beleidsdomein wordt vooral gebruik gemaakt van *web-based media*, dat een intranet is waarvan het gehele bestuurlijk- en ambtelijk apparaat gebruik maakt.

Interne en externe stakeholders

De interne *stakeholder* is het gehele bestuurlijke- en ambtelijke apparaat. Enerzijds puur voor gebruik van de *shared services*, anderzijds voor het uitvoeren van inspectie en controletaken door bijvoorbeeld Financiële Accountmanagers en Human Resources-Accountmanagers. De stafafdeling voor Organisatie Ontwikkeling zal ter bevordering van interne processen en procedures het takenpakket en de performance van de Shared Services Organisatie regelmatig evalueren, en is uiteraard ook een afnemer van gegevens ter analyse van het apparaat.

De belangrijke externe *stakeholders* zijn de leveranciers, CORE en de Stichting Overheidsaccountant Bureau. Voor *shared services* op gebied van Informatie Technologie, facilitair bedrijf en inkoop zullen standaard voorwaarden dan wel *Service Level Agreements* worden afgesloten met leveranciers. CORE is in deze een belangrijke huidige leverancier van ICT diensten en het *hosten* van verschillende applicaties. Het regelen van de afspraken in de *Service Level Agreements* geschiedt via de Shared Services Organisatie. De Stichting Overheidsaccountant Bureau speelt vooral een belangrijke rol bij controle van de financiële processen.

Beleidsuitdagingen

- Het opzetten en inrichten van de Shared Services Organisatie als een nieuw en centraal punt voor het verlenen van administratieve en facilitaire/logistieke ondersteuning aan de ambtelijke organisatie is een beleidsuitdaging op zich.
- Het volledig verzorgen van *web-based* ondersteuning aan het bestuurlijk en ambtelijk apparaat vormt eveneens een beleidsuitdaging. Het inrichten van de IT helpdesk met een helpdesksysteem en de behorende ITIL-processen

dragen bij aan een adequate inrichting van de helpdesk en een optimale dienstverlening op het gebied van IT aan de organisatie.

- Het verhogen van de focus van ministeries op hun *core business*, het verlagen van de kosten, het bewaken van kwaliteit en risicomanagement, en het bevorderen van efficiënte samenwerking tussen overheidsdiensten door centraal beheer van repeterende, gezamenlijke administratieve processen en daarmee samengaan informatiesystemen;
- Het definiëren, meten en constant verbeteren van de interne dienstverlening door opstellen en naleven van prestatienormen van de dienstverlening van de Shared Services Organisatie aan de verschillende ministeries, en het institutionaliseren van terugkoppelingsmechanismen om de klanttevredenheid te meten;
- Het definiëren, meten en constant verbeteren van de dienstverlening door externe leveranciers door opstellen en controleren van prestatienormen van de dienstverlening door externen;

Functie 05 Wachtgelden en Pensioenen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	106.968.800	111.968.800	114.468.800	114.468.800
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	106.968.800	111.968.800	114.468.800	114.468.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Zorg voor pensioenen

Onder deze zorg wordt de duurtetoeslag verantwoord. De duurtetoeslag dient ter dekking van:

1. Het pensioenaandeel dat voortvloeit uit dat gedeelte van de indexering van het ambtenareninkomen dat tot 1994 niet in het salaris werd geïntegreerd, doch in de vorm van een duurtetoeslag werd uitgekeerd en waarover derhalve geen pensioenpremie is betaald.
2. De indexering van de pensioenuitkering gelijk aan de indexering van de ambtenarensalarissen.

3. De differentiaal in de opgebouwde pensioenrechten. De opbouw van pensioen was vroeger als volgt. Over de eerste 20 jaar werd jaarlijks 2,5% van het inkomen aan pensioen opgebouwd en over de laatste tien jaar 1 2/3%. Dit komt uit op een totaal pensioeninkomen van 66 2/3 %. Daar 70% wordt uitgekeerd vindt de aanvulling plaats in de vorm van een duurtetoeslag.

Daarnaast worden de pensioenuitkeringen, inclusief uitkering in verband met de vervroegde uittreding uit dienst, hieronder verantwoord.

Functie 06 Statistiek

Zorg voor de statistieken

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.559.000	3.559.000	3.559.000	3.559.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.559.000	3.559.000	3.559.000	3.559.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De realisering van het Masterplan voor het ministerie BPD en de implementatie hiervan vereist, zoals reeds is aangegeven, dat dit plan gestoeld is op objectieve, wetenschappelijk doorberekende data en scenario's.

Het ministerie denkt voorts vorm te geven aan informatievoorziening gebaseerd op moderne standaarden en zorgt ervoor dat overheidsinformatie betrouwbaar, vindbaar, toegankelijk, authentiek en volledig is. Het ministerie denkt dit te versterken door te waarborgen dat het Land Curaçao te allen tijde ten behoeve van de gemeenschap o.a. toegankelijke, statistische informatie produceert die voldoet aan internationale standaarden.

Strategische doelen

Het Centraal Bureau voor de Statistiek streeft tussen 2012 en 2015 de volgende doelen na, teneinde haar visie te bewerkstelligen:

- Het verzelfstandigen van het Centraal Bureau voor de Statistiek binnen 2 jaar, zoals reeds is afgesproken;

- Voorstellen doen inzake een noodzakelijk in te richten onafhankelijke commissie voor de statistiek dat het jaarprogramma van het Centraal Bureau voor de Statistiek toetst en evalueert.
- De inrichting van een afdeling Planning en Ontwikkeling dat o.a. beleidsanalyses doet, op basis van statistische informatie;
- De inrichting van statistieken voor de deelgebieden huishoudens en huisvesting, energie en milieu, gezondheidsrekeningen en sociale rekeningen;
- Het verbeteren en/of opzetten van een eigen personeelsbeheer;
- Het verbeteren en/of opzetten van een eigen financieel beheer;
- Het trainen middels 'refreshment courses' van het wetenschappelijk personeel in methodologie en techniek van de statistiek en andere middelen die benodigd zijn voor het ontwikkelen van statistiek;
- Onderzoek en eventueel outplacement van personeel dat niet bereid is om 'mee te veranderen';
- Het realiseren van integrale datasystemen binnen het CBS, aangevuld met statistische informatie uit externe bronnen (bronhouders binnen en buiten het ministerie), ter bevordering van de verschillende statistische rekeningen (o.a. sociale rekeningen, gezondheidrekeningen etc.);
- Het inrichten en/of realiseren van nieuwe systemen ter bevordering van o.a. de Nationale Rekeningen, prijs-indexcijfers en handelstatistieken;
- Het realiseren van een ICT beleid voor het CBS (beveiliging van data, data-uitwisselingssysteem, webportal, etc.);
- Het opnemen van een systeem van kwaliteitscontrole binnen alle werkprocessen, met als uitgangspunt het "National Quality Assurance Framework" dat door de Verenigde Naties is aanbevolen. De producten en diensten dienen zoveel mogelijk te voldoen aan de eisen die door de zogenaamde "Fundamental Principles of Official Statistics" worden gesteld, n.l. onpartijdigheid, toegankelijkheid, wetenschappelijkheid, professionalisme, betrouwbaarheid, geheimhouding, consistentie en met een adequate wettelijk kader;
- Opzet en implementatie van een publiciteitscampagne ter promotie van producten en diensten van het CBS; hiermee denkt het CBS de gemeenschap te stimuleren om meer gebruik te gaan maken van objectieve statistieken;

- Opzet, uitvoer en analyse van de verschillende onderzoeksonderwerpen, welke jaarlijks worden voorgesteld binnen het reguliere werkprogramma van het CBS (zie tabel);
- Het uitbreiden van advies en ondersteuning aan de verschillende overheidinstanties, de wetenschap en particulieren, voor zover het jaarlijkse werkprogramma en/of de interne capaciteit het toe laat;
- Participatie aan internationale conferenties en workshops en het realiseren van internationale wetenschappelijke bijdragen (papers/rapporten) ter bevordering van de positionering van het Land Curaçao op het internationale forum;
- Het aanscherpen van samenwerkingsverbanden met statistiek bureaus van de naburige eilanden en internationale organisaties;
- Het op basis van een huisvestingsplan realiseren van adequate huisvesting voor het CBS, waarbij alle afdelingen van het CBS gehuisvest zijn in één pand.

Beleidsinstrumenten

Het Centraal Bureau voor de Statistiek baseert haar datacollectie en vervaardiging van statistieken op de **Statistieklandsverordening 1976**, de **Landsverordening Volkstellingen 1971** en de **Verordening tot het vaststellen van bepalingen nopens het aanleggen en bijhouden van bevolkingsregisters**. Ervaringen met Censussen (integrale volks- en woningtellingen) van de laatste drie decennia wijzen echter uit dat vooral dit laatste instrumentarium de datacollectie ten behoeve van statistieken in de weg zit. Derhalve moet ook de mogelijkheden worden verkend om de wet inzake bijhouden van bevolkingsregisters zodanig aan te passen, dat dit doel op een ander manier nagestreefd kan worden.

Het CBS kent verder **instrumenten ter verhoging van haar financiën**. Jaarlijks dient het CBS bijvoorbeeld een budget uit overheidsfondsen te werven voor haar reguliere onderzoeksprogramma. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om inkomsten te werven uit onderzoeken en opdrachten voor derden en uit verkoop van onderzoeksresultaten aan maatschappelijke instanties, de private sector en algemeen publiek. De verworven fondsen uit de verkoop van onderzoeksresultaten vloeien conform de wet terug naar de Landskas. De inkomsten uit opdrachten voor derden (zogenoeten niet belasting

opbrengsten (NBO)) worden geïnvesteerd in planning en ontwikkeling van nieuwe statistieken, nieuwe methodologieën en nieuwe technieken van de statistiek, mits dit niet leidt tot jaarlijks terugkerende uitgaven.

Ten slotte kent het CBS **instrumenten ter bevordering van de informatie en communicatie** naar buiten toe. CBS publiceert middels digitale publicaties (data files, cd-roms), schriftelijke publicaties (persberichten, magazines, boeken), publicaties via haar website en verstrekt telefonisch of via presentaties ook mondelinge informatie.

In onderstaand overzicht is een samenvatting opgenomen van de statistieken die door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden geproduceerd.

Economische Statistieken			
Bureaus	Samenvatting producten	Samenvatting bronnen	periodiciteit
Bedrijven	bedrijfsgegevens w.o. omzet, kosten, investeringen e.d. opinions van ondernemingen, sector "bedrijven"	Nationale Rekeningen enquête conjunctuurenquête	jaarlijks halfjaarlijks
Overheid	inkomsten en uitgaven van de overheid, sector overheid	Jaarrekeningen, kascijfers en overig	jaarlijks
Buitenlandse handel	import en export gegevens, sector buitenland	Douanebestanden	jaarlijks
Korte termijn indicatoren	diverse productie indicatoren per bedrijfstak toerisme satelliet in ontwikkeling	verzameling bij diverse bedrijven en instanties	jaarlijks
Prijzen & huishoudens	prijsindexcijfers, inflatie bestedingen en inkomens van huishoudens	prijswaarneming diverse bedrijven budgetonderzoek/ armoedeonderzoek	maandelijks 5-jaarlijks
Nationale Rekeningen	NR-rekeningenstelsel, macrototalen	integratie interne sectordata plus BNA data	jaarlijks
Voorlopige Nationale Rekeningen	BBP per sector en bedrijfstak	conjunctuurenquête plus indicatoren	jaarlijks
Sociaal Demografische Statistieken			

Bureaus	Samenvatting producten	Samenvatting bronnen	periodiciteit
Werkgelegenheid	Arbeidsmarktstatistieken: aanbodzijde Arbeidsmarktstatistieken: vraagzijde	Arbeidskrachten Onderzoek (AKO) Administratieve Bestanden: in ontwikkeling () Vacature Onderzoek(VAKO)	Jaarlijks
Demografie	Bevolkingsaantallen Bevolkingsprognoses Migratieaantallen Overlevingstafels Diverse indicatoren	Bevolkingsregister	Jaarlijks
Inkomen (nieuwe afdeling)	Inkomensstatistieken	AKO onderzoek Administratieve bestanden: in ontwikkeling	Jaarlijks
Criminaliteit en Rechtspleging	Statistieken over Criminaliteit en Rechtspleging	Administratieve Bestanden: Politie en Justitie Slachtofferenquête	
Sociaal Culturele Statistieken	Onderwijs: aantal leerlingen/ geslacht/schooltype Onderwijs: aantal leerkrachten/schooltype Onderwijs: geslaagdencijfers Onderwijs: overheidsuitgaven Overige Sociale Statistieken: minimumlonen, onderstand	Scholen, overheidsdiensten Overheidsdiensten	jaarlijks jaarlijks jaarlijks

08 Overige Bestuur planning en Dienstverlening

Overige Bestuur, Planning en Dienstverlening

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	6.759.700	1.509.700	1.509.700	1.509.700
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	6.759.700	1.509.700	1.509.700	1.509.700
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

MINISTERIE VAN JUSTITIE

Tot het Ministerie van Justitie behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Justitie
- Kabinet Minister van Justitie
- Secretaris Generaal Justitie
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Justitie
- Openbaar Ministerie
- Landsrecherche
- Opleidingsinstituut Rechtshandhaving (RH) en veiligheidszorg (VH)
- UO Toelatingsorganisatie
- UO Politie en Immigratie Curaçao
- UO Brandweer
- Kustwacht
- UO Controle en Bewaking
- UO Gevangeniswezen en Huis van Bewaring
- UO Justitiële Jeugdopvang
- UO Reclassering
- UO Voogdijraad
- Gezinsvoogdijinstellingen
- Vrijwilligerskorps
- Criminaliteitsbestrijdingsfonds

Missie

Het Ministerie van Justitie draagt zorg voor de rechtsorde, rechtshandhaving, veiligheid en openbare orde binnen het Land Curaçao.

Het Ministerie van Justitie richt zich primair op:

- Ontwikkelen van beleid;
- Concipiëren van justitiële wetgeving;

- Leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van het functioneren van de ketenpartners in de veiligheidszorg;
- Zorgen voor de veiligheid, orde en rust in de Curaçaose samenleving en de veiligheid van de burgers en iedereen die tijdelijk in het Land Curaçao verblijft in het bijzonder.

Beleidsvelden

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Justitie zijn:

01 Bestuursorganen

10 Algemeen beheer Openbare orde en Veiligheid

- de ontwikkeling, codificatie en wijziging van het burgerlijk recht,
- strafrecht, bestuursrecht en handelsrecht
- de zorg voor het beleid inzake de criminaliteitsbestrijding en de
- burgerlijke veiligheidszorg

11 Rechtswezen

- de zorg voor voldoende en goede kwaliteit rechtsbijstand

12 Politie

- de zorg voor toezicht en onderzoek openbare orde en veiligheid en voor het opsporen van strafbare feiten
- de zorg voor vreemdelingenzaken
- de zorg voor opleidingen voor de justitiële keten

13 Brandweer en Rampenbestrijding

- de zorg voor een goede en adequate brandweezorg

14 Defensie

- de zorg voor toezicht en bestrijding van illegaliteit in de vaarwateren rond Curaçao

15 Overige Beschermende Maatregelen

16 Gevangeniswezen

- de zorg voor het toezicht inzake de detentiezorg, het gevangeniswezen, de vrijheidsbeneming en invrijheidstelling, waaronder gratie en generaal pardon

17 Opvoedingswezen

- de zorg voor de justitiële jeugdbescherming

18 Overige Ministerie van Justitie

Hiervoor zijn de volgende middelen per functie gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	394.300	394.300	394.300	394.300
10 Algemeen beheer Openbare orde en Veiligheid	12.432.600	12.432.600	12.421.300	12.432.600
11 Rechtswezen	9.880.500	9.880.500	9.880.500	9.880.500
12 Politie	95.721.100	95.728.700	95.717.800	95.731.500
13 Brandweer en Rampenbestrijding	11.547.800	11.547.800	11.547.800	11.547.800
14 Defensie	14.862.500	14.862.500	14.862.500	14.862.500
15 Overige Beschermende Maatregelen	20.200.300	20.200.300	20.200.300	20.200.300
16 Gevangeniswezen	40.361.000	40.361.000	40.338.200	40.361.000
17 Opvoedingswezen	12.726.100	12.576.100	12.576.100	12.576.100
18 Overige Ministerie van Justitie	2.230.600	2.230.600	2.230.300	2.230.300
Totaal	220.356.900	220.214.500	220.169.400	220.217.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	-	-	-	-
10 Algemeen beheer Openbare orde en Veiligheid	600.000	450.000	450.000	450.000
11 Rechtswezen	-	-	-	-
12 Politie	5.494.400	5.494.400	5.494.400	5.494.400
13 Brandweer en Rampenbestrijding	1.337.000	1.337.000	1.337.000	1.337.000
14 Defensie	-	-	-	-
15 Overige Beschermende Maatregelen	135.200	135.200	135.200	135.200
16 Gevangeniswezen	4.275.000	4.275.000	4.275.000	4.275.000
17 Opvoedingswezen	813.000	813.000	813.000	813.000
18 Overige Ministerie van Justitie	-	-	-	-
Totaal	12.654.600	12.504.600	12.504.600	12.504.600

Hieronder wordt de begroting per functie toegelicht.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	394.300	394.300	394.300	394.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	394.300	394.300	394.300	394.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de minister.

Functie 10 Algemeen beheer Openbare orde en Veiligheid

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	12.387.300	12.387.300	12.376.000	12.387.300
Programmakosten	45.300	45.300	45.300	45.300
Totaal	12.432.600	12.432.600	12.421.300	12.432.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	600.000	450.000	450.000	450.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	600.000	450.000	450.000	450.000

Onder deze functie vallen de volgende zorggebieden:

- Ontwikkeling, codificatie en wijziging van het burgerlijk recht, strafrecht, bestuursrecht en handelsrecht
- Zorg voor het beleid inzake de criminaliteitsbestrijding en de burgerlijke veiligheidszorg

Voor een organisatie in transitie is het belangrijk dat er inzicht is in de effectiviteit van het bestaande beleid en zicht op de terreinen binnen het beleidsdomein waarvoor nieuw beleid ontwikkeld moet worden. De gemaakte inventarisatie is gebaseerd op de input van het ondersteuningsteam en een analyse van de beschikbare documentatie. Er is een onderscheid gemaakt tussen extern en intern gerichte beleidsuitdagingen. De externe beleidsuitdagingen hebben betrekking op te realiseren resultaat/effecten in de omgeving. De interne beleidsuitdagingen zijn van organisatorische aard en gericht op het intern functioneren.

Beleidsuitdagingen extern gericht

- Bijdrage leveren aan een algemeen gevoel van veiligheid bij de burgers.

Beleidsuitdagingen intern gericht

- Verbeteren van de administratieve dienstverlening naar burgers/klanten.
- Verbetering van de registratie en verwerking van gegevens, monitoren en verstrekken van informatie (middels ICT) naar interne en externe klanten.
- Versterken justitiële organisaties binnen de (meerjaren)financiële kaders onder andere:
 - Korps Politie Curaçao;
 - Openbaar Ministerie;
 - Gevangeniswezen;
 - Toelatingsorganisatie;
 - Justitiële Jeugdinrichting;
 - Voogdijraad;
 - Gezinsvoogdijinstelling.
- Het investeren in de kwaliteit- en competentieontwikkeling van justitiemedewerkers onder andere door HRM, talentontwikkeling, management development en dergelijke.

Beleidslijnen

- voorzien in actuele wet- en regelgeving;
- informatie en voorlichting;
- opstellen en hanteren van AO/IC (processen en procedures);
- hanteren van een kwaliteitssysteem, waaronder waarderingsonderzoek;

- IT-masterplanning;
- meerjaren financiële planning;
- ontwikkelen informatiebeleid;
- ontwikkelen beleid op gebied van privacy bescherming en privacy wetgeving;
- ontwikkelen van (financiële) beleidskaders;
- implementeren van planning en verantwoording cyclus;
- programmasturing;
- beleidsprogramma voor onderwijs en onderwijsontwikkeling.

Functie 11 Rechtswezen: zorg voor voldoende en goede kwaliteit rechtsbijstand

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	6.192.300	6.192.300	6.192.300	6.192.300
Programmakosten	3.688.200	3.688.200	3.688.220	3.688.220
Totaal	9.880.500	9.880.500	9.880.500	9.880.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Aangezien de Minister van Justitie in het parlement verantwoording aflegt over de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, beschikt hij ook over de bevoegdheid om het Openbaar Ministerie aan te sturen: de minister kan aanwijzingen geven aan de Procureur-generaal, het (gezamenlijke) hoofd van de openbare ministeries van de landen (artikel 13 jo. artikel 2, lid 2, Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten, en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (P.B. 2010 no 59) (Consensus Rijkswet OM²)).³ De Procureur-generaal kan direct algemene aanwijzingen geven (mits schriftelijk

² Kamerstukken I 2009/10, 32 019, nr. A (gewijzigd voorstel van rijkswet).

³ Kamerstukken II 2008/09, 32 018, nr. 3, p. 7 (MvT).

en gemotiveerd) (artikel 13 lid 1 Consensus Rijkswet OM). Wil de minister de Procureur-generaal een bijzondere aanwijzing geven omtrent de opsporing en vervolging van strafbare feiten, dan dient hij die aanwijzing ter toetsing aan het Hof voor te leggen (artikel 13, lid 2, Consensus Rijkswet OM).

Het beheer van het Openbaar Ministerie is in handen van de Procureur-generaal (artikel 28 Consensus Rijkswet OM). Hij is daarbij ondergeschikt aan de drie Ministers van Justitie van de landen.⁴ Dat blijkt onder andere uit het feit dat hij het jaarplan en de (meerjaren)begroting ontwerpt, die dienen te worden vastgesteld door de onderscheiden ministers (zie artikel 29 met betrekking tot het parket van de Procureur-generaal en artikel 30 met betrekking tot het parket in eerste aanleg). De Procureur-generaal legt verantwoording af aan elk van de ministers middels een jaarverslag (artikel 31 Consensus Rijkswet OM).

De Procureur-generaal is bevoegd zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten die voortvloeien uit het beheer van de begroting van beide parketten; daarvoor is hij niet afhankelijk van een minister. Aangenomen mag worden dat hij zijn permanente vertegenwoordigers (Hoofdofficier van Justitie) in de landen zal machtigen namens hem dergelijke privaatrechtelijke overeenkomsten aan te gaan.⁵

Hoofdtaken van het Openbaar Ministerie

- het zorgdragen voor de handhaving van wettelijke regelingen;
- het vervolgen van strafbare feiten, waaronder de bestrijding van mensensmokkel, mensenhandel en illegale immigratie;
- het doen uitvoeren van vonnissen en beschikkingen in strafzaken;
- het houden van toezicht op de naleving van rechterlijke beslissingen in strafzaken en tuchtzaken.

⁴ Kamerstukken II 2008/09, 32 018, nr. 3, p. 12 (MvT).

⁵ Kamerstukken II 2008/09, 32 018, nr. 3, p. 12 (MvT).

Functie 11 Politie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	5.551.000	5.551.000	5.551.000	5.551.000
Programmakosten	90.170.100	90.177.700	90.166.800	90.180.500
Totaal	95.721.100	95.728.700	95.717.800	95.731.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	150.000	150.000	150.000	150.000
Programmakosten	5.344.400	5.344.400	5.344.400	5.344.400
Totaal	5.494.400	5.494.400	5.494.400	5.494.400

Deze functie heeft betrekking op het beleidsveld betreffende de zorg voor toezicht en onderzoek openbare orde en veiligheid en voor het opsporen van strafbare feiten

De Raad van Advies constateert dat de verwachte uitgaven op de gewone dienst, onderdeel "Politie", toenemen ten opzichte van de Begroting 2011 met circa ANG 3 miljoen. Deze toename is voor een groot deel toe te rekenen aan de Landsrecherche. Mara volgens voormelde raad wordt in de Algemene Beschouwingen geen aandacht besteed aan de Landsrecherche en aan genoemde toename van de kosten. De Raad van Advies adviseert om de Algemene Beschouwingen op dit punt aan te vullen

De Regering zal staande de parlementaire vergadering hierop reageren.

UO Politie Organisatie en Immigratie

Een belangrijke aandachtspunt bij het Korps Politie Curaçao is de feitelijke uitvoering van het nieuwe Inrichtingsplan.

Het bijgestelde plan is 'gefundeerd' op werk- en deelprocessen die alle herleidbaar zijn tot de ministeriële beleidskaderswaaruit een aantal beleidsdoelen voortvloeit.

Na herhaalde bijstellingen werd het startsein gegeven voor een gefaseerde implementatie van de nieuwe organisatie binnen de financiële kaders.

Bij de implementatie werd er voor gekozen om – binnen de ministeriële beleidskaders – volgens een bewuste strategie te werken aan de opbouw van een kwalitatief volwaardige en professionele organisatie, door een zo effectief en efficiënt mogelijke uitvoering van de hoofdprocessen: intake, politiezorg in de wijken (handhaving en toezicht), opsporing, noodhulp en vreemdelingenzorg.

Het Korps Politie Curaçao zal – binnen de financiële mogelijkheden en beperkingen – gefaseerd moeten groeien naar een ‘politie’ die op het basale niveau is gebracht tot de beoogde ‘kwalitatief volwaardige en professionele organisatie’.

Daarna zal er een proces volgen van continue doorontwikkeling (in overeenstemming met het principe van het INK-kwaliteitsmodel). Belangrijke aandachtspunten bij de doorontwikkeling zijn inderdaad (1) een deugdelijk opleidingsprogramma uitgaande van een expliciete opleidingsbehoefte, (2) een investeringsprogramma voor gebouwen, ICT-projecten, vervoermiddelen, technische en specialistische middelen

Uiteraard zullen de doorontwikkeling en de borging van (de implementatie van) een aantal processen binnen redelijke tijd hun beslag moeten krijgen. Het standpunt, dat in de prioritering en fasering een onderscheid zal moeten worden gemaakt tussen de situatie die wordt bereikt na twee jaren en de doorontwikkeling na die tijd, wordt dezerzijds volledig onderschreven.

Uiteraard vergt de doorlooptijd, de doorontwikkeling en de borging van de implementatie van een aantal van deze processen meer tijd, maar dat neemt niet weg dat de implementatie van elk van de processen parallel zal moeten plaats vinden.

In dit verband moet in herinnering gebracht worden dat in het aangescherpte plan van aanpak van 13 juli jl. expliciet is aangegeven dat het plan van aanpak gebaseerd is op een mijlpalenplan, een gefaseerde groei in formatie,

een overgang van het personeel naar het nieuwe KPC conform het “convenant Doorontwikkeling KPC”, een opleidingsprogramma uitgaande van een expliciete opleidingsbehoefte, een investeringsprogramma voor gebouwen, ICT-projecten, vervoermiddelen, technische en specialistische middelen. Daarbij is zeer expliciet aangegeven wat de beoogde eind resultaten zijn voor elk van de vijf (5) parallel lopende implementatietrajecten zoals: basis politiezorg, intake& service, opsporing, bedrijfsvoering en stafkorpsleiding.

Door het ministerie werd in overleg met de politie eenprioritering gemaakt van alle projecten die moeten worden uitgevoerd waarbij de randvoorwaarden, risico's en maatregelen die genomen zullen worden om deze risico's te beperken alsmede de relaties tussen de diverse projecten worden aangeduid.

Een belangrijke risicofactor is het feit dat van de realiseringsvoorwaarden de financiële dekking niet altijd afdoende geregeld is. De enige maatregel die genomen kan worden is matching van het Plan van Aanpak aan de beschikbare financiële ruimte.

De beschikbare en nog beschikbaar te stellen middelen zijn overzichtelijk aangegeven. De exploitatiebegroting alsmede de investeringsbegroting tot en met het jaar 2013 zouden moeten aansluiten op het plan. Hiermee wordt dan tevens gegarandeerd dat de voor de realisatie van het plan benodigde gelden beschikbaar zijn. Een en ander uiteraard onder het voorbehoud van vaststelling van de (extra) begroting door het Parlement.

Bij Ministeriële Beschikking werd onlangs een projectorganisatie ingesteld, bestaande uit een stuurgroep, een projectgroep en twee implementatieteams. Ieder onderdeel is vanuit zijn verantwoordelijkheid belast met de monitoring, voorbereiding, implementatie van het plan alsmede de voortgangsbewaking en rapportage.

Ten overvloede dient te worden opgemerkt dat het implementatieplan in principe drie jaar zal duren.

De verwachting is gerechtvaardigd dat Curaçao in de toekomst alle toetsen zal doorstaan.

UO Toelatingsorganisatie

De vreemdelingen zorg behoort tot het taakgebied van het Ministerie van Justitie en als zodanig ressorteert deze onder de eindverantwoordelijkheid van de Minister van Justitie.

Een grootschalige reorganisatie van de Vreemdelingenketen heeft onder andere geressorteed in de Toelatingsorganisatie waarin de (bepaalde) taken van de voormalige Plaatselijk Hoofd van Politie en Vreemdelingendienst zijn ondergebracht.

De Regering voert ten aanzien van toelating van vreemdelingen een restrictief beleid, hetgeen inhoudt dat de toelating tot Curaçao op limitatieve gronden wordt verleend. Conform het gewijzigde beleid mag een vreemdeling het Land binnenkomen voor langer verblijf, alleen als er sprake is van een wezenlijk lokaal belang (waaronder het economische), in verband met verplichtingen die voortvloeien uit verdragen, en in bijzondere gevallen klemmende redenen van humanitaire aard. Naar gelang de verblijfsduur van de vreemdeling toeneemt, wordt zijn verblijfsrechtelijke positie ook versterkt.

De Toelatingsorganisatie is een jonge organisatie in ontwikkeling en zal zich in de komende jaren verder moeten versterken om te voldoen aan de standaarden voor dienstverlenende organisaties met het oog op klantgerichtheid en verkorting van de doorlooptijden van verblijfsvergunningen.

De volgende inspanningen zullen onder meer plaatsvinden om de organisatie verder te versterken:

- 1) Wijzingen in de wet- en regelgeving;
- 2) Voortzetten van de verbeterde voorlichting en communicatie van de wet- en regelgeving aan het publiek (een continu proces);
- 3) Huisvesting als onderdeel van een optimale dienstverlening aan het publiek zal de aandacht blijven genieten, waarbij de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld worden;
- 4) Opleiding en training van het personeel, waaronder de trajecten, klantgerichtheid/klantvriendelijkheid, integriteit en

documentenherkenning/controle op authenticiteit zullen in dit begrotingsjaar extra aandacht krijgen.

5) In dit begrotingsjaar zal ook het personeelsevaluatiecyclus vorm krijgen conform het algemeen te voeren HRM beleid van de overheid;

6) Het upgraden van het huidige registratiesysteem FMS is voltooid.

De upgradering van FMS zal ook moeten leiden tot een intensieve (elektronische) samenwerking tussen de Toelatingsorganisatie en de organisatie belast met het verlenen van tewerkstellingsvergunningen (de intake ten behoeve van zowel de tewerkstellingsvergunning als de vestigingsvergunningen kunnen gezamenlijk plaatsvinden).

Hierdoor zullen de wachttijden en achterstanden voor voornoemde vergunningen tot een minimum worden teruggebracht;

7) Introductie van een legesverordening voor de producten die de Toelatingsorganisatie, levert aan het publiek, waarbij per product leges zal worden geheven.

De leges dienen ten goede te komen van de eigen organisatie ter dekking van een deel van de operationele kosten en ter versterking en vernieuwingen in zowel het primaire proces evenals de ondersteunende processen.

8) In dit begrotingsjaar zal de verdere implementatie van het digitaliseringstraject van de vergunningen worden doorgevoerd.

Om fraude gevoeligheid van de huidige vergunningen te verminderen zal overgegaan worden tot het verlenen van de vergunning in de vorm van “vergunning digitale kaarten”.

Dit traject zal in het komende begrotingsjaar geëffectueerd worden;

In het kader van de vreemdelingen­zorg (grensbewaking) zal het Korps Politie Curaçao zeer binnenkort het ‘vingerafdruk­stelsel’ introduceren.

Opleidingsinstituut RH & VH

De taken van het Opleidingsinstituut voor rechtshandhaving en veiligheidszorg zijn als volgt geformuleerd:

- Het verzorgen van onderwijs voor de sector rechtshandhaving en veiligheidszorg;

- Het bieden van een kenniscentrum waar kennis, onderzoek, analyses en documentatie beschikbaar zijn en gedeeld worden;
- Het bieden van advisering over opleiding en training;
- Het mede ontwikkelen van opleidingsbeleid voor de keten van rechtshandhaving en veiligheidszorg.

Het verzorgen van onderwijs voor de sector rechtshandhaving en veiligheidszorg

Het Opleidingsinstituut heeft de taak om opleidingen te leveren ten behoeve van overheidsdiensten die werkzaam zijn op het terrein van veiligheidszorg en rechtshandhaving en andere instellingen die gebruik maken van BOA/BAVPOL.

Het zijn van een Kenniscentrum voor de sector

Het werk in de justitiële sector is in belangrijke mate kennis gestuurd. Kennis van personen, situaties, normen, wettelijke bepalingen, procedures en processen zijn bepalend voor wat er gebeurt. Een kenniscentrum, waar kennis, onderzoek, analyses en documentatie beschikbaar zijn en met elkaar gedeeld kunnen worden, is daarom van essentieel belang voor de kwaliteit van het werk. Immers, het is belangrijk voor de ketenpartners in de frontlinie, om voortdurend vinger aan de pols van de samenlevingen te houden. Het Opleidingsinstituut volgt ontwikkelingen in het vakgebied nauwgezet en maakt kennis toegankelijk door middel van opleidingen. Daarnaast fungeert het Opleidingsinstituut ook als kenniscentrum.

Human Resources (HR) Advies

Het aanbieden van HR Advies heeft tot doel HR advies in te zetten om de realisatie van de (beleids)doelstellingen te ondersteunen, vooral: upgraden en professionalisering van rechtshandhaving en veiligheidszorg.

Het betreft ondersteuning op en advies over onder meer:

- Algemeen advies over opleiding en training;
- HRM-beleid, gerelateerd aan opleiding en training;
- Kwaliteit en de rol van opleiding en training;
- Integriteit en de rol van opleiding en training.

Het mede ontwikkelen van opleidingsbeleid voor de keten van rechtshandhaving en veiligheidszorg

Het opleidingsinstituut ontwikkelt mede het opleidingsbeleid voor de keten. Het betreft ontwikkeling en advisering op het gebied van opleidingsbeleid dat voorziet in opleiding, vorming en training op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau, met als doel middels permanente educatie en competentieontwikkeling upgradering en professionalisering van de keten op zowel uitvoerend als beleidsniveau te bewerkstelligen.

De hoofdproducten die aangeboden worden zijn:

- initieel / postinitieel onderwijs en maatwerkonderwijs;
- verzamelde en gevalideerde vakinhoudelijke informatie beschikbaar gesteld via kennisbank;
- adviezen over meerjarige opleidingsplannen, opleidingstrajecten en dergelijke;
- opleidingsbeleid ten behoeve van rechtshandhaving en veiligheidszorg.

Opleiding en training

Het doel van onze training en opleidingsprogramma is het versterken van de competenties van medewerkers werkzaam in het justitiedomein door competentiegericht onderwijs aan te bieden

Competentiegericht Onderwijs

Competentiegericht onderwijs is een internationale ontwikkeling in onderwijs. Mede in verband met de invoering van competentiegericht onderwijs in de politiekorpsen en de internationale onderwijstrend volgens, is in 2008 gestart met de invoering van competentiegericht onderwijs. De focus ligt hierbij op 3 aspecten:

- De ontwikkeling van het competentiegericht onderwijs,
- De professionalisering van betrokkenen, en
- De communicatie en procedures die nodig zijn om het onderwijs te laten plaatsvinden.

Functie 13 Brandweer en Rampenbestrijding

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
---------------	------	------	------	------

Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	11.547.800	11.547.800	11.547.800	11.547.800
Totaal	11.547.800	11.547.800	11.547.800	11.547.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.337.000	1.337.000	1.337.000	1.337.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.337.000	1.337.000	1.337.000	1.337.000

UO Brandweer

Eveneens valt onder integrale veiligheid de verantwoordelijkheid die het ministerie heeft voor een goede en adequate brandweertzorg.

Dit houdt in dat het ministerie zich in de komende periode meer zal gaan toeleggen op de ontwikkeling van maatregelen ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, alsmede ter beperking van brandgevaar, voorkoming van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. Tevens zal het ministerie een grotere rol gaan spelen bij de beleidsvoorbereiding en uitvoering daar waar het gaat om voorkomen en beheersen van crises en rampen.

Alhoewel de brandweer bij het publiek voornamelijk bekend staat om het blussen van brand is het belangrijk om te benadrukken dat de brandweer aldus meer doet dan alleen maar het blussen van branden. De Brandweer is verantwoordelijk voor de volgende resultaatgebieden: de veiligheid met betrekking tot brand en technische hulpverlening bij ongevallen alsmede de rampenbestrijding. Deze dienst biedt hulp in situaties waarbij een ernstige verstoring in de openbare orde is ontstaan en waarbij het leven, de gezondheid en welzijn van de burger, dieren en het en natuur in gevaar zijn. Vanuit de Brandweer is men ook belast met de voorbereiding en coördinatie van de rampenbestrijdingsorganisatie.

De posten worden dagelijks bezet door beroepsbrandweerlui die een werktijdenregeling op nahouden van 24 uur op met daarna 48 uur vrij. Mede op verzoek van het personeel, is het ministerie thans met de vakbond ABVO in

onderhandeling om te komen tot een nieuwe diensttijdenregeling voor het personeel. De posten hebben doorgaans de beschikking over een aantal, dat hoofdzakelijk zijn uitgerust voor bluswerkzaamheden. Bij een ongeval zorgt de uitrukkende brandweerwagen bij een ongeval voor de voorbereidende werkzaamheden en ontvangt deze assistentie van de hoofdkazerne te Mundunobo.

Het wagenpark bevindt zich in een zeer slechte staat van onderhoud, terwijl een groot aantal voertuigen aan vervanging toe zijn. De komende jaren zullen er veel investeren moeten worden gedaan om het wagenpark op een acceptabel niveau te brengen en alzo de veiligheid van de samenleving bij mogelijke branden/of calamiteiten (rampen) te kunnen garanderen.

Functie 14 Defensie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	14.862.500	14.862.500	14.862.500	14.862.500
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	14.862.500	14.862.500	14.862.500	14.862.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De Kustwacht is een samenwerkingsverband binnen het Koninkrijk. De landen zijn samen verantwoordelijk voor de financiële middelen van de Kustwacht.

De betrokkenheid van het Ministerie van Justitie van Curaçao is tweeledig. Ten eerste stellen de Ministers van Justitie van de landen gezamenlijk het justitieel beleid vast, ten behoeve van de opsporingstaken van de Kustwacht. Indien de Ministers van Justitie geen overeenstemming kunnen bereiken over het justitieel beleid, beslist de Raad van Ministers van het Koninkrijk. De Ministers van Justitie dienen er zorg voor te dragen dat aan de Kustwacht de benodigde opsporingsbevoegdheid en inlichtingen worden verleend. De

Procureur-generaal van elk land is bevoegd om de Kustwacht inzake de uitvoering van opsporingstaken rechtstreeks aanwijzingen te geven.

De tweede wijze waarop het Ministerie van Justitie van Curaçao een relatie heeft met de Kustwacht is middels het personeel van de Kustwacht: alle medewerkers van de Kustwacht met als standplaats Curaçao, vallen als ambtenaren onder de Minister van Justitie. De Minister van Justitie voert dan ook het beheer met betrekking tot de (rechtspositie van de) ambtenaren. De lasten in deze functie betreffen personeels- en materieellasten. De personeelslasten worden teruggevorderd van het Koninkrijk.

Functie 15 Overige Beschermende Maatregelen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	20.200.300	20.200.300	20.200.300	20.200.300
Totaal	20.200.300	20.200.300	20.200.300	20.200.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	135.200	135.200	135.200	135.200
Totaal	135.200	135.200	135.200	135.200

UO Controle & Bewaking

Controle & Beveiliging is een uitvoeringsorganisatie binnen de sector Openbare Orde & Veiligheid. Deze uitvoeringsorganisatie is samengesteld op basis van de samenvoeging van de taken van de dienst Servicio Kontrol i Seguridat (SKS) en de Dienst Openbaar Vervoer, Sectie Controle Openbaar Vervoer (COV) van het voormalige Eilandgebied Curaçao, alsook de Landelijke Beveiligingsdienst (LBD; taken voorheen uitgevoerd door de Centrale Politie Dienst) van het voormalige Land Nederlandse Antillen.

De taken uit die organisaties en diensten vertoonden dermate veel overeenkomsten dat met onderbrenging binnen één uitvoerende organisatie synergie- en efficiencyvoordelen werden nagestreefd. Voor ondersteuning op financieel gebied beschikt Controle & Beveiliging over een eigen financiële ondersteuning. Dit is onder andere nodig vanwege de boete-inning en de daarbij benodigde functiescheiding.

Functie 16 Gevangeniswezen – Beleidsveld: de zorg voor het toezicht inzake de detentiezorg, het gevangeniswezen, de vrijheidsbeneming en invrijheidstelling, waaronder gratie en generaal pardon

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	40.361.000	40.361.000	40.338.200	40.361.000
Totaal	40.361.000	40.361.000	40.338.200	40.361.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	4.275.000	4.275.000	4.275.000	4.275.000
Totaal	4.275.000	4.275.000	4.275.000	4.275.000

De doelstelling van het gevangeniswezen en huis van bewaring is door middel van preventie binnen de gevangenismuren (intramuraal reclasseringswerk) de re-integratie garanderen en recidive voorkomen.

De hoofdtaken zijn:

- het in bewaring stellen of 'in hechtenis' nemen en bejegenen van gedetineerden
- het zorg dragen voor een gestructureerd re-integratie programma en sociale vormingsplicht.

Functie 17 Opvoedingswezen - Beleidsveld: de zorg voor de justitiële jeugdbescherming

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	12.726.100	12.576.100	12.576.100	12.576.100
Totaal	12.726.100	12.576.100	12.576.100	12.576.100
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	813.000	813.000	813.000	813.000
Totaal	813.000	813.000	813.000	813.000

UO Justitiële Jeugdopvang

De basis voor het functioneren van de Justitiële Jeugdinrichting is voornamelijk gelegd in het Internationaal Verdrag inzake Rechten van het Kind (IVRK) , het mensenrechtenverdrag en het CPT-verdrag. Volgens artikel 37 van dit verdrag mogen minderjarigen niet samen met volwassenen in detentie zitten en hebben gedetineerde jongeren op grond van het verdrag bovendien recht op opvoeding en vorming

De Raad van advies adviseert om te specificeren welk mensenrechtenverdrag bedoeld wordt en om de volledige naam van het CPT-verdrag te vermelden.

De Regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

Beleidsprioriteiten

De IVRK stelt in artikel 3 lid 3 dat de lidstaten die normen dienen vast te stellen ten aanzien van:

- de Veiligheid;
- de Gezondheid;
- het aantal personeelsleden en hun geschiktheid;
- het bevoegde toezicht;

Kwaliteit kan worden verkregen door vaststelling van de normen ten aanzien van bovengenoemde aspecten.

Om uitvoering te kunnen geven aan de eerder omschreven wetgeving en justitieel beleid dient flink in de inrichting geïnvesteerd te worden met nadruk op de volgende aspecten, welke als beleidsprioriteiten kunnen worden aangemerkt:

- 1) Verhoging van de veiligheidsnormen (veiligheid en beveiliging).
- 2) Uitbreiding van het hulpverleningsaanbod (zorg, begeleiding, behandeling en nazorg)

Ad. 1: Uitbreiding van het hulpverleningsaanbod (zorg, begeleiding, behandeling en nazorg)

De maatregel tot plaatsing in een jeugdinrichting (PIJ-maatregel) is in principe voor de duur van maximaal twee (2) jaar. De instelling is gewend aan een opname van jongeren voor een periode van gemiddeld 3 jaar. De Justitiële Jeugdinrichting (JJI) dient dan te beschikken over een gesloten regiem dat gekoppeld is aan een intensieve, gerichte, multidisciplinaire behandeling in een geschikte therapeutische en pedagogische setting, waardoor de competenties van de jongere worden versterkt en diens toekomstperspectief wordt verbeterd. Dit houdt in uitbreiding van het hulpverleningsaanbod: een intensievere zorg, begeleiding en behandeling t.b.v. de jongeren.

Ad 2.: Verhoging van de veiligheidsnormen (veiligheid en beveiliging).

Ten behoeve van de maatregel van jeugddetentie is een gesloten regiem vereist. Alle interventies dienen dan binnenshuis te worden aangeboden.

De faciliteiten en behandeling moeten minimaal voldoen aan de internationale veiligheidsnormen:

- 1) Alle faciliteiten (waaronder de gesloten afdeling) moeten worden aangepast dan wel (af)gebouwd;
- 2) De omheining dient te worden aangepast;
- 3) Ter verhoging van de veiligheid zullen de nodige camera's moeten worden geplaatst;
- 4) Normen dienen te worden vastgesteld ten aanzien van het aantal en de geschiktheid van het personeel;

5) Het aantal personeel dient dan dienovereenkomstig te worden uitgebreid om de vereiste veiligheidsnorm te allen tijde te kunnen garanderen;

Daarnaast is het van belang om voor een bepaalde periode een veiligheidsdeskundige aan te trekken.

UO Reclassering

Het reclasseringswerk is geruime tijd toevertrouwd geweest aan een stichting, onder de naam 'Stichting Reclassering Curaçao', die op 9 juli 1953 werd opgericht.

De Stichting werkte tot voor kort op grond van een zogeheten 'bereidverklaring', waarin onder andere is opgenomen dat de Stichting zich onderwerpt aan de bepalingen van het Reclasseringsbesluit 1953 en aan de bepalingen die ter uitvoering van het Reclasseringsbesluit zijn of zullen worden gegeven (artikel 1 lid 1 Reclasseringsbesluit 1953).

De 'bereidverklaring' is aanvaard door de Minister van Justitie (op grond van artikel 4 juncto artikel 5 lid 4 Reclasseringsbesluit 1953), die aldus is belast met het gezag over de Stichting. De Reclassering werd gesubsidieerd door het Ministerie van Justitie (op grond van artikel 3 lid 1 sub b Reclasseringsbesluit 1953).

In justitiële kringen is geruime tijd het debat gevoerd over mogelijke verzelfstandiging van de Reclassering dan wel de inbedding (als uitvoeringsorganisatie) binnen het Ministerie van Justitie.

Justitie heeft zich breedvoerig over dit onderwerp beraden en uiteindelijk – na onderlinge afweging – gekozen voor een rechtstreekse uitvoering van het reclasseringswerk door de overheid; een uitvoeringsorganisatie die volledig binnen het ministerie is ingebed. De feitelijke overname vond plaats op 7 februari 2011, door een door de minister voor dit doel ingestelde (tweehoofdige) commissie.

De ministeriële verantwoordelijkheid voor de Reclassering zal voortaan tot uitdrukking komen in de rechtstreekse uitvoering van het reclasseringswerk door de overheid.

Beleidsprioriteiten

Teneinde zijn doelen – die gericht zijn op het terugdringen van criminaliteit op basis van passende reclasseringsinterventies – te kunnen realiseren, verplicht de Reclassering zich om in het dienstjaar 2011/2012 onder meer onderzoeken te verrichten die zullen moeten leiden tot vaardigheden in het opstellen van de volgende rapporten en adviezen:

- 1) het vervaardigen van vroeghulprapporten;
- 2) het vervaardigen van voorlichtingsrapporten;
- 3) het vervaardigen van adviesrapporten ten behoeve van de landelijk ondertoezichtstelling (lots);
- 4) het vervaardigen van milieurapporten;
- 5) het vervaardigen van gratierapporten;
- 6) het vervaardigen van rapporten inzake het verlenen van met verlof met toepassing van Elektronisch Toezicht (ET) en de Voorwaardelijke Invrijheidstelling (VI);
- 7) het vervaardigen van adviesrapporten ten behoeve van het zogeheten ‘3-daagsverlof’.

Met de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht zal Reclassering (wettelijk) belast zijn met het toezicht op:

- 1) Elektronische Toezicht (ET) en het monitoren hiervan;
- 2) Taakstraffen.

Tevens verplicht Reclassering zich tot het ontwikkelen, organiseren, coördineren en uitvoeren alsmede het verzorgen van trainingen en/of leerstraffen zoals:

- 1) Equip training;
- 2) Agressie Regulatie Training (ART);
- 3) Begeleidingstraining Sociale vaardigheden.

Verder gaat Reclassering zich richten op de samenstelling van een preventief plan van aanpak voor wat betreft (volwassen) jongeren, waarbij aandacht zal worden besteed aan:

- 1) een integrale aanpak voor wat betreft risico (volwassen) jongeren;

- 2) het bezoeken van scholen (zowel funderend onderwijs als middelbare scholen) en
- 3) het geven van informatie in het kader van de preventie van criminaliteit.

Voogdijraad

Het Bureau voor het welzijn van het Kind (Voogdijraad) valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie en maakt deel uit van de justitiële keten, als een 'justitiële jeugdbeschermingsinstantie'.

Centraal Meldpunt Kindermishandeling

Het Centrale Meldpunt voor Kindermishandeling (CMK) is in februari 2009 opgericht en heeft conform het Verdrag rechten van het Kind tot taak een scheiding in het vaststellen van en het doen van onderzoek naar kindermishandeling. Van kindermishandeling is sprake indien een kind zodanig opgroeit, dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig wordt bedreigd en andere middelen ter afwending van deze bedreiging hebben gefaald of naar is te voorzien zullen falen.

Bij de Raad voor het Welzijn van het Kind is de laatste jaren een toename te constateren in de civiele beschermingszaken waarbij steeds meer kinderen onder toezicht worden gesteld en uithuis geplaatst.

Dit heeft als grootste oorzaak, het ontbreken van opvoedingsvaardigheden bij de ouders. De aanpak die tot nu toe werd gehanteerd is meer gericht op de jeugdigen, namelijk een OTS met of zonder uithuisplaatsing, dan op de ouders.

Bij de strafzaken van minderjarigen is ook een toename te constateren. Jeugdcriminaliteit neemt toe en wordt gewelddadiger. Strafbare feiten worden op steeds jongere leeftijd gepleegd. De schadelijke gevolgen voor zowel de dader als het slachtoffer zijn groot. Ook hierbij is de aanpak meer gericht op de jeugdigen en minder gericht op de ouders. Dit terwijl zoals al hierboven beschreven falende opvoedend gedrag van de ouders meestal genoemd wordt als een van de risicofactoren van jeugdcriminaliteit. Veel ouders missen ouderlijke vaardigheden wat de invloed op de risicofactoren kan

verhogen en beschikken zij doorgaans over onvoldoende opvoedingsvaardigheden.

Om deze ontwikkeling tegen te kunnen gaan zal aandacht moeten worden gegeven aan:

- 1) Primaire preventie van gedragsproblemen bij de jeugd, welke binnen de sociale en educatieve sfeer dient plaats te vinden.
- 2) Secundaire preventie ter voorkoming van “erger” of het tegengaan van “groei” welke activiteiten binnen de justitiële sector verder ontwikkeld dienen te worden.

De Raad is bezig met de verdere ontwikkeling van het justitieel jeugdbeleidsplan.

Belangrijke ontwikkelingen hierbij zijn:

- 3) De Het ALternatief (HALT) afdoening: een aanpak voor minderjarigen die “lichte” delicten gepleegd hebben.
- 4) Jeugdreclasseringstaak: ambulante begeleiding na detentie;
- 5) Het Centraal Meldpunt voor kindermishandeling;
- 6) Uitvoeren van taakstraffen als alternatief op gevangenisstraf.

Gezinsvoogdijinstellingen

Stichting Gezinsvoogdijinstelling (GVI) Curaçao streeft naar het welzijn van het kind. Het kind, tussen de 0-18 jaar, staat bij GVI centraal; er heerst respect voor zijn rechten, zoals geankerd in het Verdrag van de Rechten van het Kind. Terwijl het aantal kinderen en gezinnen dat bescherming en hulp nodig heeft toeneemt, moet GVI het al jaren doen met volstrekt onvoldoende middelen. Het budget dat toch al ontoereikend was, is sinds een aantal jaren gelijk is gebleven terwijl de kosten zijn gestegen.

De gezinsvoogdijinstelling met een bijzonder hoge ‘caseload’ per maatschappelijk werker, vraagt hiervoor regelmatig aandacht van justitie maar zonder resultaat. Het zijn juist deze kinderen die recht hebben op bescherming en bij het ontbreken van tijdig ingrijpen en hulp het risico lopen om, op latere leeftijd, tot ‘dropout’ of ‘criminaliteit’ te vervallen.

Het gaat hier om gezinnen waarin bijvoorbeeld, verwaarlozing, relationeel geweld en misbruik de situatie voor kinderen onveilig maken en de rechter vaak vindt dat er moet worden ingegrepen. Niets doen of te weinig doen is dus geen optie. In verschillende onderzoeken is afdoende aangetoond dat jongeren die in een onveilige opvoedingssituatie zijn opgegroeid een groot risico lopen terecht te komen in een zwaardere, en daarmee duurdere vorm, van zorg. Het is dus zowel voor de kinderen als voor de samenleving van groot belang wanneer GVI op tijd kan inspringen.

De organisaties op Curaçao zowel ambulant als de pleegzorg en internaten krijgen steeds te maken met steeds ernstiger en complexere problematiek. Ze hebben echter eenvoudigweg niet de middelen en mensen om hierop adequaat in te spelen.

De stichting is er bij ernstige opvoedsituaties, waar kinderen bedreigd worden met zedelijke of lichamelijke ondergang en andere middelen ter afwending van het gevaar hebben gefaald. Zij biedt hulpverlening in vrijwillig of gedwongen kader (ondertoezichtstelling) en in voogdij.

Als ouders moeite hebben met de opvoeding van hun kinderen en ze zijn bereid om hierin verbetering te brengen, kan het gezin in vrijwillig kader geholpen worden. Een maatschappelijk werker bij GVI biedt ouders en kinderen ondersteuning en voorziet de ouders van advies in de opvoeding.

Wanneer het welzijn van het kind ernstig gevaar loopt en de ouders zijn niet bereid of niet in staat om hierin verandering te brengen, wordt het kind door de kinderrechter onder toezicht gesteld. Het gezin krijgt dan een gezinsvoogd toegewezen die bescherming biedt aan het kind, toezicht houdt op het kind en ondersteuning biedt aan de ouders.

In het geval er voor een minderjarige geen natuurlijke persoon gevonden kan worden die bereid en geschikt is om tot voogd benoemd te worden, dan kan GVI met de voogdij belast worden. Een maatschappelijk werker van GVI wordt contactpersoon.

De contactpersoon behartigt de belangen van het kind, onderhoudt contacten met het kind en het gezin waartoe het behoort en houdt toezicht op het welzijn van het kind.

Functie 18 Overige Ministerie van Justitie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	2.230.600	2.230.600	2.230.600	2.230.600
Totaal	2.230.600	2.230.600	2.230.600	2.230.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De programmakosten in deze functie betreffen de volgende overheidssubsidies/-bijdrage:

- Vrijwilligerskorps ANG 400.000
- Criminaliteitsbestrijdingfonds ANG 1.250.000
- Stichting Beveiligingszorg Justitie ANG 300.000
- Stichting Slachtoffershulp ANG 280.600

De Raad van Advies verwijst naar het beleidsdeel van de ontwerpbegroting waar de subfunctie 131802 Criminaliteitsbestrijdingsfonds is opgenomen. Voormelde raad is van oordeel dat in de Algemene Beschouwingen moet worden aangegeven hoe het bedrag van ANG 1.250.000 dat ten behoeve van dit fonds is geraamd, zal worden aangewend. De Raad van Advies adviseert de Regering aan dit aspect in de Algemene Beschouwingen aandacht te geven.

De Regering zal staande de parlementaire vergadering hierop reageren.

Stichting Slachtoffershulp

De Stichting Slachtofferhulp Curaçao richt zich op:

- 1) het bevorderen en verbeteren van hulpverlening aan slachtoffers, waaronder mede begrepen de nabestaanden van de slachtoffers, van delicten en verkeersongevallen, zodanig dat de hierbij geleden schade op materieel of immaterieel gebied zoveel mogelijk wordt weggenomen;
- 2) het ten behoeve van de slachtoffers dan wel nabestaanden van de slachtoffers voeren van gerechtelijke procedures alsook in verband daarmee te nemen andere juridische maatregelen;
- 3) het signaleren, opheffen en voorkomen van knelpunten in de samenleving, waardoor slachtoffers van delicten en ongevallen onnodig worden achtergesteld.

Bij het Bureau Slachtofferhulp kan de samenleving terecht voor:

- 1) informatie en advies over schadevergoeding en bemiddeling hierbij;
- 2) emotionele ondersteuning;
- 3) opvang en hulp bij schokkende gebeurtenissen;
- 4) begeleiding bij een bezoek aan de politie;
- 5) bemiddeling, bijvoorbeeld wanneer het slachtoffer contact wil met de verdachte;
- 6) verwijzing naar andere hulpverleners.

Als het slachtoffer aangifte heeft gedaan bij de politie zorgt de politie ervoor dat het Bureau Slachtofferhulp in voorkomende gevallen wordt ingeschakeld, tenzij het slachtoffer dit niet wenst. Een medewerker van het bureau neemt

dan zo snel mogelijk contact op met het slachtoffer; dit is vaak dezelfde dag nog.

Het slachtoffer kan ook zelf contact opnemen met Bureau Slachtofferhulp, bijvoorbeeld als hij/zij geen aangifte wenst of durft te doen, of als hij/zij er later pas achterkomt dat hij/zij toch behoefte heeft aan hulp. De stichting werkt samen met overheidsinstellingen en particuliere organisaties en biedt hulp aan slachtoffers die betrokken zijn geweest bij dan wel getuige zijn geweest van onder meer geweld in de relationele sfeer, roofovervallen, moordzaken, huiselijk geweld, verkrachtingszaken of andere vormen van seksueel misbruik, verkeersongevallen met dodelijk afloop, mishandeling, mensenhandel, bedreiging, schietpartijen en brand.

Dit bureau heeft over de jaren 2008, 2009 en 2010 een groot aantal zaken behandeld die in relatie stonden met voornoemde feiten:

- 1) In 2008, van juli tot en met December: 105 gevallen;
- 2) In 2009: 375 gevallen;
- 3) In 2010: 485 gevallen.

Nagenoeg gelijke omstandigheden als bij de Stichting Gezinsvoogdijinstelling doen zich voor bij de stichting Slachtofferhulp: (1) onvoldoende personeel, (2) een bijzondere krap budget en (3) slechte huisvestingsfaciliteiten.

MINISTERIE VAN VERKEER, VERVOER EN RUIMTELIJKE PLANNING

Tot het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- Kabinet Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- Secretaris Generaal Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- UO Openbare Werken
- UO Verkeer en Vervoer
- Autobusdienst
- Luchthaven
- UO Meteorologische Dienst
- UO Ruimtelijke Ordening en Planning
- UO Domeinbeheer
- Overige Ministerie Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VVRP)

Missie

Het ministerie draagt zorg voor een duurzame ontwikkeling van verkeer, vervoer en ruimtelijke planning, waarbij “volledig”, “veilig” en “schoon” centraal staan. Het ministerie is een organisatie waarbinnen vernieuwende instrumenten worden gebruikt om het eiland leefbaar en bereikbaar te houden.

De missie gaat in het bijzonder in op de volgende kernpunten:

- Betrouwbare (inter)nationale verbindingen;
- Betrouwbare bescherming van de samenleving tegen gevaarlijke weersomstandigheden;
- Duurzame ontwikkeling en een continu streven naar een optimale benutting van de ruimte en inrichting daarvan met infrastructuur en een adequate (volks)huisvesting;
- Bijdragen aan het concipiëren van (inter)nationale wet- en regelgeving alsook het handhaven hiervan.

Beleidsuitdagingen en strategische doelstellingen

Strategische doelstellingen Sector Verkeer & Vervoer

- A. Het tijdig en accuraat verschaffen van nauwkeurige meteorologische informatie, door middel van:
- Hoogwaardig beheer van de infrastructuur;
 - Modelontwikkeling;
 - Luchtvaartmeteorologie en wetenschappelijk onderzoek op het gebied van weer, klimaat en seismologie.
- B. Beschikbaarheid van een optimaal functionerend luchtnetwerk, in combinatie met een concurrerende en duurzame luchtvaartsector, binnen het kader van internationale wet- en regelgeving.
- C. Beschikbaarheid van economisch- en ecologisch verantwoorde scheepvaart- en maritieme activiteiten, binnen de kaders van internationale wet- en regelgeving.
- D. Beschikbaarheid van een veilig en toegankelijk wegennet, resulterend in vermindering van verkeersongevallen en overbelasting van wegen.
- E. Optimale mobiliteit van reizigers die gebruikmaken van het openbaar vervoer door middel van:
- Het kwantitatief evenwichtige aanbod van openbaar vervoer, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen leef- en economische kerngebieden;
 - Het inzetten van kwalitatief hoogwaardige middelen ten behoeve van openbaar vervoer;
 - Het opzetten van een nieuwe tarievenstructuur.

Strategische doelstellingen Sector Infrastructuur en Ruimtelijke Planning

- A. De beschikbaarheid van een ruimtelijk plan dat een duurzaam evenwicht schept tussen wonen, werken, recreatie en groengebied, waarin bovendien voor alle activiteiten een geschikte locatie vast is gelegd en/of waarmee voor de verschillende locaties een juiste bestemming wordt toegewezen;
- B. Duurzaam beleid op het vlak van mobiliteit, beheer van gronden, natuur, landschap en gebouwen, infrastructuur en openbare voorzieningen;
- C. Voorzien in de behoefte aan betaalbare bouwgrond voor woon en commerciële (toeristische) doeleinden;
- D. Optimaal beheer van overheidsgronden en panden door het versnellen van uitgifteprocedures en handhavend optreden tegen illegale occupatie en bij niet voldoen aan uitgiftevoorwaarden.

- E. Minimaliseren van de post nog te innen huurpenningen en erfpachtcanon;
- F. Het waarborgen van de bereikbaarheid en leefbaarheid in het land, door middel van:
 - Verbetering van wijken, woningen, stadsvernieuwing en monumentenzorg;
 - Verbetering en uitbreiding van wegenverkeersnet;
 - Verbetering van de waterhuishouding;
 - Natuurbeheer, groenvoorzieningen en een schoon milieu.
- G. Optimale benutting van voorzieningen, gronden en gebouwen door waar mogelijk ook het multifunctioneel inzetten van beschikbare ruimtes.

Strategische doelstellingen Beleidsorganisatie

- A. Duurzaam beleid op het vlak van mobiliteit, beheer van gronden, natuur, landschap en gebouwen, infrastructuur en openbare voorzieningen;
- B. Beschikbaarheid van economisch en ecologisch verantwoorde scheepvaart en maritieme activiteiten binnen de kaders van internationale wet- en regelgeving;
- C. Beschikbaarheid van een optimaal functionerend luchtnetwerk in combinatie met een concurrerende en duurzame luchtvaartsector binnen het kader van internationale wet- en regelgeving.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het ministerie, onderdeel Beleidsorganisatie zijn:

01 Bestuursorganen

20 Algemeen beheer VVRP

de zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende de luchtvaart
de zorg voor de juridische en beleidskaders, en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van de scheepvaart en maritieme zaken

21 Openbare Werken

de zorg voor de juridische en beleidskaders, en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van de openbare werken, wegen, straten en pleinen

22 Openbaar Vervoer

de zorg voor de beleidskaders, en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van het openbaar Vervoer

23 Luchtvaart

24 Meteorologische aangelegenheden

de zorg voor de meteorologische en klimatologische feiten en verschijnselen.

25 Reiniging

26 Riolering en Waterzuivering

27 Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrond exploitaties

28 Overige VVRP

de zorg voor de beleidskaders, en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van de ruimtelijke planning

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	386.200	386.200	386.200	386.200
20 Algemeen beheer VVRP	9.348.900	9.348.900	9.342.100	9.348.900
21 Openbare Werken	51.032.100	50.576.200	50.576.200	50.576.2003
22 Verkeer en Vervoer	11.304.600	11.255.800	11.240.800	11.240.800
23 Luchtvaart	100.200	100.200	100.200	100.200
24 Meteorologische aangelegenheden	4.218.300	4.218.300	4.218.300	4.218.300
25 Reiniging	30.560.000	30.560.000	30.560.000	30.560.000
26 Riolering en Waterzuivering	10.005.300	10.005.300	10.005.300	10.005.300
27 Ruimtelijke Ordening, woning en bouwgrond expl.	12.365.500	12.891.600	12.342.800	12.365.500
28 Overige VVRP	7.110.600	7.110.600	7.110.600	7.110.600
Totaal	136.431.500	136.453.000	135.882.400	135.911.900
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen				
20 Algemeen beheer VVRP	179.000	179.000	179.000	179.000
21 Openbare Werken	2.705.000	2.705.000	2.705.000	2.705.000
22 Verkeer en Vervoer	451.300	451.300	451.300	451.300
23 Luchtvaart	-	-	-	-
24 Meteorologische aangelegenheden	258.400	258.400	258.400	258.400
25 Reiniging	-	-	-	-
26 Riolering en waterzuivering	17.875.000	4.875.000	4.875.000	4.875.000
27 Ruimtelijke Ordening, woning en bouwgrond expl.	8.199.000	8.199.000	8.199.000	8.199.000
28 Overige VVRP				
Totaal	29.667.700	16.667.700	16.667.700	16.667.700

Hieronder wordt de begroting per functie toegelicht.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	385.000	385.000	385.000	385.000
Programmakosten	1.200	1.200	1.200	1.200
Totaal	386.200	386.200	386.200	386.200
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de minister.

Functie 20 Algemeen Beheer VVRP (Kabinet Minister, Secretaris Generaal & Ministeriële Staf)

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.738.780	3.738.780	3.731.980	3.738.780
Programmakosten	51.120	51.120	51.120	51.120
Totaal	3.789.900	3.789.900	3.783.100	3.789.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	45.000	45.000	45.000	45.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	45.000	45.000	45.000	45.000

Deze functie behelst het volgende resultaatgebied:

De Ministeriële Staf is verantwoordelijk voor de ondersteuning van de beleidsorganisatie en uitvoerende organisatie binnen het ministerie.

Een groot deel van de operationele ondersteuning van de overheid zal worden uitgevoerd door de centrale Shared Service Organization (SSO). De Ministeriële Staf dient de kaders te scheppen waarbinnen SSO het ministerie faciliteert.

Binnen de Ministeriële Staf is ook het klachtenbureau van het ministerie gepositioneerd. Dit klachtenbureau beheert het logistieke klachtenafhandelingsproces. Als centrale punt registreert dit bureau klachten en zorgt ervoor dat de juiste organisatie opvolging geeft aan de interne of externe klacht.

In het transitieplan is aangegeven de uitvoering, het voorbereiden en begeleiden van de inrichting en operationalisering van het ministerie. De Ministeriële Staf heeft een ondersteunde rol bij de implementatie van het traject.

Het traject van vormgeving van het ministerie wordt beschreven in het raamwerk, de werkzaamheden van de transitieteams en het recentelijk door de minister VVRP goedgekeurde plan van aanpak.

Beleidsactiviteiten

Functie 20 Algemeen Beheer VVRP (beleidsorganisatie: Luchtvaart, Scheepvaart & Beleidsunit)

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	5.559.000	5.559.000	5.559.000	5.559.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	5.559.000	5.559.000	5.559.000	5.559.000
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	134.000	134.000	134.000	134.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	134.000	134.000	134.000	134.000

Luchtvaart

Internationaal kader en nationale wettelijke kader

Vanwege het internationale karakter van de luchtvaart komt de regelgeving voor luchtvaartveiligheid voornamelijk binnen internationaal verband tot stand. De Curaçaose wet- en regelgeving voor interne luchtvaartveiligheid is thans voor een groot deel gebaseerd op de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO) maatstaven en aanbevolen werkwijzen. Het mondiale kader van de ICAO geeft een basisniveau voor de veiligheid in de luchtvaart, neergelegd in de Annexen bij het voormelde verdrag.

Het wettelijke kader voor de gehele luchtvaart is thans vastgelegd in de Luchtvaartlandsverordening (P.B. 2001 no. 151) en de uitvoeringsregelgeving hiervan.

Vaststelling en herziening van de luchtvaartwet- en regelgeving alsmede de hiermee samenhangende richtlijnen voor de industrie vereisten is van hoge prioriteit voor 2012. Hierbij wordt onder andere extra aandacht besteed aan de vaststelling van de Curaçao Civil Aviation Regulation Part 2 (CCAR Part 2)

welke een implementatie zal zijn van de ICAO Bijlage 1 (Personnel Licensing) inclusief de wijzigingen daarop, aangevuld met additionele lokale eisen op de verschillende disciplines.

De structurering en coördinatie van de kaders waarbinnen de luchtvaart op veilige wijze kan worden beoefend en het toezicht op de algemene en plaatselijke luchtverkeersleiding, de luchtvaartterreinen en de naleving van de luchtvaartvoorschriften ter waarborging van veilige operaties in het algemeen en de vliegveiligheid in het bijzonder.

De toezichtactiviteit bestaat uit zowel het handhavende toezicht op de naleving van de landelijke wet- en regelgeving en internationale verdragen, evenals op de luchtvaarttechnische en - operationele activiteiten van overheid- en particuliere instanties op luchtvaartgebied op Curaçao. Voor zover Sint Maarten daar behoefte aan heeft zullen deze scope activiteiten ook uitgebreid worden naar Sint Maarten. Hiervoor moet uiteraard een Service Level Agreement (SLA) gesloten worden met Sint Maarten.

SMS implementatie door de industrie

De veiligheid in de burgerluchtvaart onder de jurisdictie van Curaçao staat op een relatief hoog peil. Het kwaliteitsbewustzijn en het veiligheidsbewustzijn in de sector neemt geleidelijk toe door de steeds groter wordende veiligheidscultuur binnen de sector. Kosten voor het opzetten van kwaliteit- en veiligheidssystemen worden steeds meer gezien als waardevolle investeringen binnen de luchtvaartsector. Dit heeft ondermeer te maken met de grote commerciële gevolgen die de luchtvaartsector ondervindt als er ongelukken gebeuren.

Er wordt verwacht dat het volwassen stadium van de SMS-implementatie binnen de industrie bij een gestadig SMS-implementatieproces, rekening houdende met de luchtvaartactiviteiten in de tweede helft van 2012 wordt bereikt.

Door de effectieve toepassing van SMS kan de luchtvaartindustrie verbeterpunten distilleren voor de veiligheid.

Geconstateerd is dat er een “redelijk systeem” is opgezet voor wat betreft wet- en regelgeving, maar dat het vooral ontbreekt aan uitvoeringsprocedures en uitvoering. Een belangrijke oorzaak hiervoor is het door het onderzoeksteam gesignaleerde tekort aan gekwalificeerd toezichtpersoneel bij de toenmalige Directie Luchtvaart van de Nederlandse Antillen (thans de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit). Ook in 2012 blijft het duurzaam versterken van de personeelsbezetting van de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit een prioriteit.

Runway safety program

De Runway safety program, welke een integraal programma is, dat het luchtverkeer, de luchtverkeersdiensten, luchthavenoperaties, luchthavenfaciliteiten alsmede telecommunicatie behelst, zal vastgesteld worden met als doel de veiligheid op en rondom de baan te vergroten door het voorkomen van eventuele ongevallen alsmede incidenten op en rondom de baan.

Voormeld programma is een vitaal component van de luchtvaartveiligheid en is het initiatief van internationale organisaties zoals GASR, JAA, ICAO en EUROCONTROL.

Het past binnen de plannen van de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit om een lokale “runway Safety Team” op te richten dat een studie en of analyse moet maken van de verschillende potentiële veiligheidsproblemen om en rondom Aeropuerto Hato. Uiteraard zal ook gekeken worden naar kwesties op regionaal en internationaal niveau.

Aan de hand van de input van het “runway safety team” zullen er actieplannen opgesteld worden ter uitvoering door de verschillende stakeholders op het gebied van luchtverkeer.

Luchtverkeersbewegingen binnen Centraal Amerika en het Caribisch Gebied hebben een verwachte toename van boven de 5 % (Official Airline Guide data vermeldt de volgende gegevens: een toename van 9.1 % tot 2012 en 7.3 % tussen 2012 en 2017). Ongetwijfeld zal dit ook leiden tot een toename van luchtverkeer op luchthavens binnen het Caribisch Gebied.

Bescherming van Passagiers

De bescherming van passagiers die gebruik maken van de luchtvaart, heeft de laatste decennia meer aandacht gekregen.

Uiterlijk gedurende het eerste kwartaal van 2012 zal de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit voorstellen van wetgeving aan de regering bieden voor het compenseren van passagiers in geval van onder andere:

- a. vluchtvertragingen;
- b. instapweigering door toedoen van overboekingen;
- c. verlies van bagage;
- d. beschadiging van bagage;
- e. vertraging van bagage;

Programma voor het instellen en implementeren van een intern kwaliteits- en veiligheidssysteem

Voornoemd programma zal in fases worden ingevoerd. Allereerst dient iedere medewerker van de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit zich ervan bewust te zijn dat niet alleen de industrie waarop de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit toezicht houdt, in het bezit dient te zijn van zulk een programma, maar dat de invoering hiervan een zeer positief effect zal hebben voor het verder verbeteren van de productie en dienstverlening van de organisatie. Dit programma zal leiden tot een verdere motivering van de medewerkers, de verhoging van hun efficiency en de kwaliteit van hun diensten.

Verandering van Toezichtmethodiek

De focus van toezicht zal langzamerhand verschuiven en zal gericht zijn op het kwaliteitsmanagementssysteem en safety management system. Derhalve is het van belang dat de luchthavens, luchtverkeersdiensten en luchtvaartmaatschappijen in 2012 zowel een kwaliteitsmanagementsysteem als een veiligheidssysteem geïmplementeerd hebben.

Implementatie van “Performance Based Navigation” (PBN)

Het implementatietraject “Implementation of the Performance Based Air Navigation Systems” geschiedt op regionaal niveau.

Curaçao heeft op 6 oktober 2010 aan de ICAO kenbaar gemaakt dat zij aan dit programma wil deelnemen. Dit programma loopt tot 2014 en kost \$ 25.000 per jaar.

Aan het einde van het programma, kan onder andere het volgende verwacht worden inzake de operatie van luchtvaartuigen binnen ons luchtruim;

- a. Verhoging van het veiligheidsniveau. Dit is verifieerbaar aan de hand van audits;
- b. Verlaging van de emissie van uitlaatgassen en geluidsproductie van vliegtuigmotoren door het vliegen van kortere afstanden en het gebruik van optimale routes;
- c. Verhoging van de capaciteit van het luchtruim door beter gebruik van luchtruim middelen;
- d. Verlaging van het brandstofverbruik door het gebruik van meer optimale routes;
- e. Verlaging van de onderlinge separatie tussen luchtvaartuigen wanneer gebruik wordt gemaakt van de zogenaamde PBN routes;
- f. Verhoging van de capaciteit van luchthavens door een beter gebruik van de faciliteiten op de luchthaven.

Invoering European Coordination Center for Accident and Incident Reporting Systems (ECCAIRS)

De implementatie van ECCAIRS op Curaçao ondersteunt de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit met de verzameling, uitwisseling en analyse van veiligheidsinformatie om als zodanig de veiligheid van het luchtvervoer te verbeteren. Dit systeem stelt de overheid in staat om trend-, oorzaak- en gevolganalyses op te stellen en aan de hand daarvan aanbevelingen aan de luchtvaartsector te geven ter verbetering van de luchtvaartveiligheid.

Beleidsvoornemens regeerprogramma 2010-2014

Op 23 en 24 maart 2011 hebben de luchtvaartautoriteiten van Aruba, Curaçao, Nederland en Sint Maarten vergaderd inzake luchtvaartpolitieke relaties tussen de landen binnen het Koninkrijk. Op basis van de discussies is een nieuw multilateraal protocol overeengekomen, dat de onderlinge relaties bepaalt. Partijen zijn overeengekomen om geen beperkingen op te leggen voor luchtvervoer tussen de betreffende landen (Aruba, Curaçao, BES en Sint Maarten. Hierbij ondersteunen zij een liberale luchtvaartpolitiek.

De concepten van de MOU en de luchtvaartovereenkomst met Brazilië hebben verschillende *open sky* elementen zoals onbeperkte capaciteit, geen beperking inzake frequentie van vluchten, geen beperking met betrekking tot het type luchtvaartuigen alsmede geen beperking over de landingsplaatsen in Brazilië. De MOU-concepten en de overeenkomst met Brazilië biedt ook de mogelijkheid inzake het vijfde vrijheidsrecht.

Met Colombia wordt onderhandeld om dezelfde commerciële mogelijkheden te bieden aan luchtvaartmaatschappijen van Curaçao als de Colombiaanse luchtvaartmaatschappijen.

Ruimteluchtvaart

De visie van de overheid is het ontwikkelen van faciliteiten en infrastructuur om het ruimtetoerisme te bevorderen en vanaf Curaçao mogelijk te maken. Het totale plan omvat de ontwikkeling van een Space Line, Space Port en Space Experience.

Als locatie voor het ontwikkelen van het project heeft SXC gekozen voor Curaçao. Hiertoe ligt een aantal redenen ten grondslag. Deze redenen kunnen worden onderverdeeld in de volgende 4 categorieën: leisure, luchtruim, luchtvaart en juridisch.

Het ruimteluchtvaartproject (Space Line, Space Port en Space Experience) wordt volgens de Raad van Advies uitgebreid besproken. De betrokkenheid van de overheid daarbij en de verwachte uitgaven en inkomsten in dat verband worden echter volgens voormelde raad niet tot uitdrukking gebracht in de Algemene Beschouwingen. De Raad van Advies adviseert om in de Algemene Beschouwingen aandacht aan genoemde punten te besteden.

De Regering merkt hierover het volgende op. De overheid van Curaçao, hoewel niet direct financieel participierend in het project, is voor het ruimteluchtvaartproject een belangrijke partner in diverse opzichten. De overheid is op verschillende manieren bij het initiatief betrokken. De betrokkenheid heeft betrekking op de volgende aandachtspunten:

- De vestiging van Space Experience Curacao (SXC) als commerciële ruimtevaart organisatie brengt de vraag met zich mee of de reguliere ICAO verdragen hierop van toepassing zijn. Curaçao is onderworpen aan het ICAO-verdrag en de daaruit voortvloeiende wetgeving met betrekking tot *substantive local owner ship* en *effective local control* voor luchtvaartmaatschappijen. De wetgeving houdt in dat 51% van de aandelen van alle luchtvaartmaatschappijen die zich op Curaçao vestigen in lokale handen moet zijn.
- Met betrekking tot de luchthaven concessie - Wie is de aangewezen partij met betrekking tot het initiëren en opereren van Space Port faciliteiten, en hoe verhoudt zich dat tot de huidige concessie-overeenkomsten inzake de airport.
- Met betrekking tot zeggenschap - het overheidsbedrijf Curaçao Airport Holding (CAH) heeft een aanzienlijk deel van het startkapitaal verstrekt, en heeft een LOI waarin een groter en substantieel deel van financiering wordt aangekondigd, maar CAH heeft geen zeggenschap of aandelen in de tot nu toe opgerichte rechtspersonen rond SXC.
- Met betrekking tot technologie - de raketmotor die voor dit project ontwikkeld gaat worden, valt onder de zogenoemde ITAR wetgeving die het verbiedt om bepaalde Amerikaanse technologie uit te voeren naar andere landen. Het is nog onderwerp van onderhandeling en bespreking met de Amerikaanse autoriteiten of het Lynx ruimtevaartuig straks ook buiten de VS, in casu op Curaçao, gebruikt mag worden.
- Met betrekking tot wetgeving - Er is aangepaste wetgeving nodig en tevens uitbreiding van wetgeving om dit project mogelijk te maken. Mede op grond van verdragen waarbij Curaçao is aangesloten op het gebied van ruimtevaart.

Faciliterend - De overheid moet investeerders zoveel als mogelijk bijstaan, hen aangeven wat de mogelijkheden zijn en welke procedures gevolgd moeten worden. Daarnaast zijn er (fiscale) faciliteiten beschikbaar voor investeerders.

Leisure

Een ruimtevlucht is een lux product voor een high-end toeristen doelgroep, welke een attractieve locatie met een moderne toeristische infrastructuur vereist. De ligging van Curaçao in het Caribisch Gebied en het feit dat het eiland over een bestaande toeristische infrastructuur beschikt, maken het eiland aantrekkelijk als vertrekpunt voor ruimtevluchten. Daarnaast is het uitzicht vanuit de ruimte op het Caribisch Gebied met haar eilanden adembenemend en zorgt het goede weer voor een goed zicht op de aarde.

Luchtruim

Voor de ontwikkeling van ruimtevluchten is een veilig luchtruim en voldoende ruimte voor groei van groot belang. Gelet op het feit dat het grootste deel van het luchtruim van Curaçao zich boven zee bevindt en relatief leeg is, voldoet Curaçao aan de vereisten van een veilig luchtruim. Daarnaast biedt Curaçao voldoende groeipotentieel voor de toekomst. SXC verwacht dat de ruimtevluchten een voorloper zijn van orbit travel en dat in de komende 5 tot 10 jaar het mogelijk zal zijn om van Space Port A naar Space Port B via de 'orbital trajectories' te gaan. Echter om de 'orbital trajectories' te bereiken is een locatie nabij de evenaar gunstig om zo optimale lanceringscondities te bewerkstelligen (lager brandstofverbruik). Curaçao ligt dicht bij de evenaar.

Luchtvaart

Voor het uitvoeren van ruimtevluchten moet worden voldaan aan de volgende drie vereisten:

1. Een lange landingsbaan;
2. Voldoende luchtruim;
3. Goede weersomstandigheden.

Curaçao International Airport beschikt over de langste landingsbaan in het Caribisch Gebied. De luchthaven beschikt tevens over voldoende ruimte voor het project. Daarnaast heeft Curaçao een groot luchtruim welke zich ver boven de Caribische zee uitstrekt en onder toezicht staat van de NAATC.

Juridisch

Vanuit juridisch oogpunt is een ITAR vriendelijke omgeving vereist door het feit dat de technologie van commerciële ruimtetoestellen aan strikte exportbeperkingen is gebonden door de USA. Curaçao biedt deze vriendelijke omgevingen, vanwege de volgende redenen:

- Curaçao is onderdeel van Nederland, een land dat nauw samenwerkt met de USA binnen de NATO.
- De militaire aanwezigheid op Curaçao door de FOL-basis.
- Het rechtssysteem van Curaçao is gebaseerd op het Nederlandse rechtssysteem. Curaçao kan hierdoor als betrouwbare partner voor de USA worden beschouwd.

Gelet op de vereisten waaraan voor de ontwikkeling van ruimtevluchten moet worden voldoen, kwalificeert Curaçao zich als locatie voor de ontwikkeling van ruimtetoerisme. Het project omvat de ontwikkeling van een 'landmark' faciliteit en infrastructuur. Ervoor gekozen is om het totaalplan in fases te ontwikkelen. De reden hiervoor is om de risico's te mitigeren. Het plan zal in de volgende fases worden uitgevoerd:

1. Space Line
2. Space Port
3. Space Experience

Space Line

De eerste stap in de ontwikkeling van ruimtetoerisme op Curaçao is de totstandkoming van een Space Line. De Space Line moet ruimtetoeristen in staat stellen om een bezoek te brengen aan de ruimte. Gedurende de ruimtereis zal de passagier gewichtloosheid ervaren en de aarde vanuit de ruimte kunnen bezichtigen.

Naast het uitvoeren van ruimtevluchten voor particulieren kunnen de diensten van de Space Line ook gebruikt worden voor onderzoeken op het gebied van gewichtloosheid uit te voeren en het lanceren van satellieten (10KG). Bovendien kunnen de faciliteiten (op termijn) worden gebruikt voor het trainen van astronauten. De ruimtevluchten zoals die zullen worden uitgevoerd, worden gezien als voorloper van orbital travel.

Space Port

In eerste instantie zal voor het uitvoeren van de ruimtevluchten gebruikt worden gemaakt van de bestaande infrastructuur van Curaçao International Airport. Echter het totaalplan omvat het ontwikkelen van een Space Port. Een terminal van waar uit ruimtevluchten zullen worden uitgevoerd.

De Space Port zal worden gehuisvest in een state-of-the-art gebouw, waarin de volgende faciliteiten zullen worden ondergebracht:

- Hangars ten behoeve van ruimtevaartuigen
- VIP ruimte voor familie en vrienden van de astronaut
- Space Experience Center
- Kantoren en onderzoeksfaciliteiten

Naast het faciliteren van de SXC Space Line, wordt de Space Port ook opengesteld voor andere Space Lines.

Space Experience

De Space Experience moet een edutainment centrum worden met ruimteregelerateerde attracties en informatie. Het centrum zal een grote toeristische attractie op Curaçao en het Caribisch Gebied zijn, welke het gehele jaar bezoekers moet aantrekken. De bezoeker zal op een leuke en educatieve manier kennis kunnen maken met de ruimte door middel van bijvoorbeeld realistische ruimte animaties, maar ook van dichtbij ooggetuige kunnen zijn van de ruimtevluchten die vanaf Curaçao International Airport zullen worden uitgevoerd.

Naast het feit dat de Space Experience een edutainment centrum moet worden, voorziet het plan ook in het gebruik van de faciliteiten door wetenschappers en wetenschappelijk onderzoek naar de ruimte.

Het plan is om de Space Experience onder te brengen in het gebouw van de Space Port.

Met betrekking tot de Space Line dient erop gewezen te worden dat Curaçao onderworpen is aan het ICAO-verdrag en de daaruit voortvloeiende wetgeving met betrekking tot substantive local owner ship en effective local control voor luchtvaartmaatschappijen. De wetgeving houdt in dat 51% van de aandelen van alle luchtvaartmaatschappijen die zich op Curaçao vestigen in Curaçaose handen moet zijn.

De Raad van Advies adviseert om de eerste keer dat afkortingen zoals SLA, SMS, USA, NATO en ITAR vermeld worden, de volledige benaming voluit te schrijven en om tussen haakjes de afkorting daarvoor te vermelden. De Raad adviseert voorts om Engelse termen zoals “leisure”, “orbital trajectories” en “substantive local owner ship en effective local control” te vermijden.

De Regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

Scheepvaart

Zorg voor de juridische en beleidskaders en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van de scheepvaart en maritieme zaken

Ten einde de veiligheid en de milieuvriendelijkheid van de scheepvaart, als ook de arbeid- en leefomstandigheden van de bemanningen aan boord van de schepen van Curaçao te bewaken dan wel te garanderen, dienen de ontwikkelingen op het gebied van internationale en nationale wet –en regelgeving te worden gevolgd.

Promotie maritieme sector en scheepsregister

Uit de onlangs afgeronde Quick Scan van de Maritieme Sector is gebleken dat er momenteel nieuwe kansen liggen voor Curaçao op scheepvaartgebied, mits de overheid er in slaagt een duidelijke visie te ontwikkelen en die gezamenlijk met de sector lokaal en internationaal uit te dragen. Deze is met de sector besproken en besloten is een Platform Maritiem Curaçao op te richten waarin zowel de overheid als de sector zitting hebben. Dit platform heeft tot doel de aanbevelingen van het rapport uit te voeren en de promotie van maritiem Curaçao ter hand te nemen. Over de exacte rechtsvorm van dit platform en de rol daarin van de overheid en de sector wordt momenteel nagedacht.

In 2011 dient een beleidsnotitie opgesteld te worden, waarvoor voornoemde Quick Scan en een nulmeting door het CBS als uitgangspunten dienen. Op basis hiervan zullen in 2012 doelstellingen en meetindicatoren worden ontwikkeld en zal een programma worden uitgevoerd. Promotie van het register en de sector zal worden gekoppeld aan een programma van productverbetering en ontwikkeling in overleg met de maritieme en financiële sector. Speerpunten zijn daarbij de sectoren scheepsregistratie, jachten,

visserij en het fiscale maritieme product. Speerpuntlanden zijn landen waar fiscale overeenkomsten mee zijn afgesloten en waarvoor het register onlangs is opengesteld (Scandinavische landen, VS, Zwitserland). In de regio zal de promotie zich richten op Venezuela, Colombia, Mexico en Brazilië. Participatie in Platform Maritiem Curaçao en de promotie moet zorgen voor concrete bijdragen uit de sector. Er zal een logo en promotiestrategie worden ontwikkeld om het product Maritiem Curaçao neer te zetten in de speerpuntmarkten en landen. Voor het begrotingsjaar 2012 zal een concreet promotieprogramma moeten worden overlegd voor vervolffinanciering.

Beheer binnenwateren en toezicht haven

Met de oprichting van het nieuwe land is de tijd aangebroken voor een herverdeling van taken op het gebied van beheer en toezicht tussen de diverse instanties. Ook is er de mogelijkheid om een aantal onopgeloste kwesties te regelen. Dit geldt voornamelijk voor het beheer en het toezicht op de binnenwateren en havengebieden, welke krachtens de verordeningen zijn ondergebracht bij de havenmeester en de havenveiligheid inspectie (HVI). Deze zijn tot nu toe onder gebracht bij de Curaçao Ports Authority (CPA), maar vielen wettelijk onder het Bestuurscollege en de Gezaghebber. In het nieuwe land vallen de toezichthoudende taken onder de minister van Verkeer en Vervoer & Ruimtelijke Planning. Tot slot hebben ook de loodsen toezichthoudende bevoegdheden en ook dit moet worden bekeken (loodsenverordening). Een Task Force onder voorzitterschap van de MAC zal in het leven worden geroepen, die in 2011 met voorstellen moet komen.

Toeziçht en handhaving

Toeziçht vlaggenstaat

Met het doel om de uitvoering van de vlaggenstaatstaken efficiënter en effectiever te maken en daarmee aan te sluiten bij de internationale ontwikkelingen wordt de implementatie van het nieuwe Klasse Contract overwogen. Deze overeenkomst houdt in, verdere mandatering van de inspectietaken, waarbij het overgrote deel van de inspecties door de klassenbureaus zullen worden uitgevoerd. De dan ontstane inkomstenderving wordt opgevangen via al ingevoerde tariefverhogingen, invoering van een *administration fee* en het behoud van de afgifte van certificaten. De

vrijgekomen inspectiecapaciteit kan worden ingezet ter intensivering van havenstaatcontrole, toezicht op lokale vaartuigen en toezicht op Klasse, toezicht op de reders/scheepseigenaren.

Dit contract voorziet ook in de mogelijkheid om de werkzaamheden door de Klassebureaus te monitoren door *audits*. In 2010 is voor dit doel met de Inspectie Verkeer & Waterstaat (IVW) Nederland een *Service Level Agreement* (SLA) afgesloten, waarbij IVW zal assisteren bij het opzetten en uitvoeren van deze audits en de opleiding en kennisoverdracht naar personeel van de MAC. Tegelijkertijd zal ook een systeem van risicoanalyse worden gevoerd op de schepen van Curaçao, welke gebaseerd is op *Port State Control* (PSC) rapporten uit de verschillende mondiale PSC regio's. Hierdoor is het mogelijk om gericht de eigen inspectiecapaciteit in te zetten op "slecht presterende" schepen. Het voorgaande moet leiden tot stabilisatie van Curaçao als vlaggenstaat op de witte lijst van Paris MOU en de Tokyo *MOU on Port State Control*.

Ter uitvoering van het beleid met betrekking tot risicoanalyse van schepen, dient er over een op maat gemaakt programma te worden geïntroduceerd. Dit programma maakt het dan mogelijk om slecht presterende schepen in het Curaçaose register te identificeren. Als *input* gelden inspectierapporten van verschillende toezichthouders van onze schepen. Voor het houden van toezicht op Klassenbureaus, is opleiding en praktische trainingen van het personeel vereist. Door uitbreiding van haar werkterrein naar deze schepen, hoopt het ministerie het jachtenregister meer inhoud te geven en daardoor meer inkomsten te genereren.

Haven- en kuststaatcontrole

Havenstaatcontrole (*Port State Control*) houdt in, het toezicht op buitenlandse schepen in de havens. De uitvoering van *Port State Control* is zonder meer noodzakelijk in verband met de waarborging van de veiligheid van de scheepvaart en moet geïntensiveerd worden. De MOU norm van 15% aan inspecties per jaar wordt thans gehaald. Thans zal ook worden begonnen met het identificeren van risicoschepen en uitvoering van thema-inspecties met als doel schonere en veiligere schepen in de Curaçaose wateren. Onder de kuststaatcontrole valt verder het toezicht en instandhouding van de

vuurtorens op het land en het toezicht op offshore dienstverlening aan schepen in onze kustwateren, waaronder olieleveranties en onderwater werkzaamheden.

Scheepvaartregister

Het registreren van schepen bij Curaçao moet aantrekkelijker worden gemaakt. Het Curaçaose register telt ongeveer 250 tot 300 schepen en 140 tot 160 jachten. De maritieme sector is van strategisch belang voor de economie van Curaçao en kan een essentiële rol spelen in de economische ontwikkeling. Een modern en dynamisch scheepvaartbeleid strekt daarom tot aanbeveling.

Maritieme opleidingen

Het ministerie ondersteunt de initiatieven van de Feffyk om maritieme opleidingen te ontwikkelen. Het doel moet zijn Curaçaose jongeren de kans te geven een gedegen opleiding te volgen ten einde als maritiem officier van de koopvaardij aan de slag te kunnen. Wereldwijd is er een tekort aan goed opgeleide kapiteins en scheepsofficieren. De rol van het ministerie met betrekking tot de opleidingen is nog niet bepaald en dient nog te worden vastgesteld bij landsbesluit. Internationaal zijn de toezichthoudende taken op het maritieme onderwijs een taak van de maritieme administraties onder auspiciën van het STCW- verdrag.

Beleidsunit

Naast het ondersteunen op beleids- en wetgevingsgebied van Luchtvaart en Scheepvaart heeft de Beleidsunit ook de volgende aandachtsgebieden:

Beleidskader infrastructuur en openbare ruimte

Het beleid richt zich op personenvervoer en -verkeer dat op een veilige, betaalbare, tijdsbesparende en milieuvriendelijke wijze tot stand wordt gebracht. Daarbij wordt tevens een gunstig leef- en woonklimaat gecreëerd rekeninghoudend met veiligheid, een goede infrastructuur, nutsvoorzieningen en goede woningen.

Doelstelling

Het doel voor de Beleidsunit is hierbij het ontwikkelen van beleid waardoor het beheer en onderhoud van de infrastructuur en openbare ruimte waaronder de wegen, openbare verlichting, verkeerslichten, straatmeubilair, waterafvoeren, riolering en de waterzuiveringen door de desbetreffende uitvoeringsorganisaties efficiënt zal dienen te zijn. De infrastructuur is een belangrijke drager van de sociale en economische ontwikkeling van het eiland. De mens hanteert de infrastructuur als medium om in zijn basisvoorzieningen te kunnen voorzien.

Beleidskader technische dienstverlening en openbare voorzieningen

De regering streeft naar een optimale technische dienstverlening met goede openbare voorzieningen en ruimten waarbij veiligheid en functionaliteit een heel belangrijke rol spelen.

Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling en beheer

Gestreefd wordt naar een rechtvaardige verdeling van ruimte, grond en middelen met betrekking tot onder andere het waterplan en de ontwikkeling van overheidsterreinen.

De doelstellingen zijn:

- het verhogen van flexibiliteit voor nieuwe ontwikkelingen ten gunste van algemeen belang, en
- het zorg dragen voor een betere afstemming tussen de diverse instanties met betrekking tot uitgestippelde beleidsplannen.

Sector Verkeer en Vervoer

Functie 21 Openbare Werken – Beleidsveld: *Zorg voor de beleidskaders, en het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van het openbaar vervoer;*

Zorgen voor een degelijke registratie, kenteken, documentenafgifte, informatie en informatie-uitwisseling over motorvoertuigen;

Zorgen voor een organisatie waar de technische keuringen met de nodige doeltreffendheid en deskundigheid worden uitgevoerd.

Uitvoeringsorganisatie Openbare Werken

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	15.292.100	14.836.200	14.836.200	14.836.200
Programmakosten	35.740.000	35.740.000	35.740.000	35.740.000
Totaal	51.032.100	50.576.200	50.576.200	50.576.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	2.705.000	2.705.000	2.705.000	2.705.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.705.000	2.705.000	2.705.000	2.705.000

Uitvoeringsorganisatie Openbare Werken

Het ministerie is mede verantwoordelijk voor het waarborgen van veilig verkeer op Curaçao. Onder de begrippen openbare werken vallen onder andere voorzieningen, infrastructuur, verkeer, afvalwaterinzameling en -verwerking, elektrotechnische keuringen en inspecties, werktuigbouwkundige keuringen en inspecties, wegenbouwkundige, landmeetkundige werken en opslag van vuurwerk en onderhoud van het wagenpark. In dit zorggebied is het ministerie verantwoordelijk voor de volgende resultaatgebieden:

- Infrastructuur en openbare ruimte
- Topografische basisregistratie
- Technische dienstverlening en openbare voorzieningen

Dit zorggebied biedt ondersteuning aan het resultaatgebied Ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud van openbare voorzieningen.

Beleidskader infrastructuur en openbare ruimte

Het uitvoeringsbeleid richt zich op openbare voorzieningen en verkeer, dat op een veilige, betaalbare, tijdsbesparende en milieuvriendelijke wijze tot stand wordt gebracht. Daarbij wordt tevens een gunstig leef- en woonklimaat gecreëerd, rekeninghoudend met veiligheid, een goede infrastructuur, nutsvoorzieningen en goede woningen.

Doelstelling

Het doel is het uitvoeren van beleid en het beheer en onderhoud van de infrastructuur en openbare ruimte waaronder de wegen, openbare verlichting, verkeerslichten, straatmeubilair, waterafvoeren, riolering en de waterzuiveringen.

Het beheer van het budget ten behoeve van beheer en onderhoud van de infrastructuur geschiedt door de Stichting Wegenfonds Curaçao (SWC). De plannen worden uitgevoerd door de Uitvoering Organisatie Openbare Werken op basis van een goedgekeurde jaarplanning. In het statuut van de Stichting Wegenfonds is opgenomen dat de opbrengsten van de motorrijtuigenbelasting toekomen aan de SWC.

Openbare Werken is sinds 2011 op het gebied van het onderhouden van wegen met de recycling methodiek begonnen. Deze methode vergeleken met de conventionele, is minder arbeidintensief en minder kostbaar. Voor 2012 is het de bedoeling dat Openbare Werken compleet overgaat naar onderhoudsbestekken op basis van de recycling methodiek.

De aanhoudende regenval in de laatste maanden van 2010 en begin 2011, heeft veel schade aan het waterafvoerstelsel van Curaçao veroorzaakt. In dit kader heeft Openbare Werken een afwateringsstudie van het vanggebied ten oosten van de Rijkseenheid Boulevard, vanaf Sapate gemaakt. Het resultaat hiervan is dat praktisch alle duikers in het genoemde vanggebied aangepast dan wel vergroot moeten worden, omdat het percentage verharde oppervlakte in de loop der jaren sterk is toegenomen. Dientengevolge verdient het de aanbeveling om te overwegen meer fondsen ten behoeve van het onderhoud en reconstructie van waterafvoeren te alloceren.

De toepassing van de filosofie duurzaam veilig zal door Openbare Werken in 2012 benadrukt worden. Dit zal merkbaar zijn bij alle nieuwe infrastructurele projecten in het bijzonder de projecten in het kader van de Sociaal Economische Initiatief.

De laatste jaren is de trend om LED-verlichting toe te passen in de openbare verlichting (OVL) groot, omdat het om een nieuwe technologie gaat met hoge verwachtingen ten aanzien van energie-efficiëntie en levensduur.

Momenteel wordt een verwachting van circa 10 à 15 % besparing in energie kosten ten opzichte van de bestaande veelal compact fluorescentie en de kwiklampen verwacht. In de 2e helft van 2011 zal Openbare Werken starten met een pilot project, waaruit moet blijken wat de voordelen van de toepassing

van LED verlichting zijn, opdat LED verlichting haar definitieve intrede in 2012 kan doen.

De infrastructuur is een belangrijke drager van de sociale en economische ontwikkeling van het eiland. De mens hanteert de infrastructuur als medium om in zijn basisvoorzieningen te kunnen voorzien.

Uitvoeringskader topografische basisregistratie

Het voeren van een goed ruimtelijk beleid is voor de overheid een noodzaak. In het bijzonder het saneren van woongebieden, gerichte bestemming geven aan gronden en verzamelen van statistische informatie over vastgoed (onder andere grondtransacties) zijn hier voorbeelden van.

Dit alles kan uitgevoerd worden als de overheid de beschikking heeft over actueel en goed ontsloten kaartmateriaal.

Met bovengenoemd doel voor ogen, namelijk op verantwoorde wijze inrichten van de ruimte, zal Openbare Werken in 2012 de Basisregistratie Topografie verder implementeren voor het verwerken en visualiseren van data met ruimtelijke componenten. Hiermee kunnen ruimtelijke analyses worden uitgevoerd zodat ruimtelijk beleid beter ondersteund kan worden.

Hiermee worden de volgende resultaten behaald:

- Ontsluiten van Geo-informatie;
- Op elkaar afgestemde Geo-informatie;
Inzichtelijke data en werkprocessen.

Uitvoeringskader afvalwater management

Openbare werken heeft in het kader van haar taken betreffende de adequate inzameling, transport en zuivering van afvalwater en effectief leveren van gezuiverd afvalwater, de uitvoering van het project “optimalisatie RWZI Klein Hofje” voor de jaren 2011, - 2012 en 2013 geprojecteerd. Het betreft hierbij reconstructie van totaal 34 gemalen, 500 km transport- / retourleiding en een zuiveringsinstallatie.

Het project “Optimalisatie RWZI Klein Hofje” zal conform het Design & Construct principe uitgevoerd worden.

Beleidskader intern beheer

Het beleid is gericht op het voeren van een klantgericht beleid waar de noodzakelijke eisen en verwachtingen van de klant centraal staan bij het uitoefen van de taken en het zorgen voor een professionele interne bedrijfsvoering om kwaliteit van de producten te verbeteren.

De doelstellingen zijn:

- Het personeel zoveel mogelijk *upgraden*, en
- Een efficiënte en effectieve organisatie die voldoet aan de wensen en eisen van de klanten en van de *stakeholders*.

Hiermee worden de volgende resultaten nagestreefd:

- Verbetering van de klantenservice;
- Verbetering van de efficiëntie;
- Hoog ontwikkelde en goed geschoolde medewerkers.

Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling en beheer

Gestreefd wordt naar een rechtvaardige verdeling van ruimte, grond en middelen met betrekking tot onder andere het waterplan en de ontwikkeling van overheidsterreinen.

De doelstellingen zijn:

- het verhogen van flexibiliteit voor nieuwe ontwikkelingen ten gunste van algemeen belang, en
- het zorg dragen voor een betere afstemming tussen de diverse instanties met betrekking tot uitgestippelde beleidsplannen.

Hiermee worden de volgende resultaten nagestreefd:

- Optimale benutting van de schaarse ruimte;
- Bescherming van het milieu;
- Behoud van de hydrologische cyclus.

De Raad van Advies merkt op dat in de functie 21 Openbare werken grote verschuivingen ten opzichte van de Begroting 2011 zijn waar te nemen. Onder andere een vermindering van de uitgaven op de kapitaaldienst van Openbare werken van circa ANG 3,5 miljoen ten opzichte van de Begroting 2011, een

toename van uitgaven op de subfunctie 142102 op de gewone dienst van circa ANG 6 miljoen en een vermindering van de uitgaven op de subfunctie 142101 van circa ANG 9,5 miljoen. De redenen voor deze verschuivingen worden naar het oordeel van voormelde raad niet voldoende toegelicht in de Algemene Beschouwingen. In de Algemene Beschouwingen wordt volgens voormelde raad slechts aangegeven dat duikers aangepast dan wel vergroot moeten worden, dat een pilot project zal worden gestart met LED-verlichting en dat het project “optimalisatie RWZI Klein Hofje” zal worden uitgevoerd. De kosten die aan die projecten zijn verbonden, worden volgens de Raad van Advies niet gespecificeerd in de Algemene Beschouwingen. De Raad van advies adviseert om de kosten die aan genoemde projecten verbonden zijn in de Algemene beschouwingen te specificeren.

De Regering licht dit als volgt toe. De begrote kapitaaluitgaven van de functie 21 hebben betrekking op de continuering van het reeds opgestarte groot onderhoud van Landhuis Parera (huisvesting), het uitvoeren van werken ten behoeve van de veiligheid van de huidige vuurwerkopslag te Klein Kwartier, de voorbereiding en planning van de bouw van een nieuwe vuurwerkopslag gebouw elders en de aanschaf van diverse kantoorapparatuur. Door de beperkt beschikbare fondsen zullen de investeringen in de aandachtgebieden 1, 3 en 4 worden getemporiseerd.

De toename van de uitgaven op de subfunctie 142102 houden verband met de toename van de fondsen die ter beschikking van de Stichting Wegenfonds Curaçao worden gesteld. Door deze verhoging zal een groter deel van de inkomsten verkregen uit de inning van de motorrijtuigen belasting worden aangewend voor vernieuwing, verbetering en onderhoud van de technische infrastructuur van Curaçao.

De uitgaven op de subfunctie 142101 vallen lager omdat met ingang van de nieuwe staatkundige structuur, in tegenstelling tot de voormalige Dienst Openbare Werken, de nieuwe Uitvoeringsorganisatie Openbare Werken (UO OW) geen bedrijf meer is. Hierdoor zal deze organisatie geen werkzaamheden meer voorfinancieren ten behoeve van de andere overheidsentiteiten. Daar komt nog bij dat bij de samenstelling van de begroting van het land Curacao voor het dienstjaar 2011, uit de ingeleverde wenselijksgbegrotingen van de

voormalige landsdiensten en eilandsdiensten, de begroting van de nieuwe Uitvoeringsorganisatie Verkeer en Vervoer (UO VV) voor een groot deel in de begroting van UO OW is opgenomen. Dit is een herclassificatie omdat de nieuwe UO VV gevormd wordt door de samenvoeging van een deel van de voormalige Dienst Openbaar Vervoer en het Keuringslokaal van de voormalige Dienst Openbare Werken.

De aanpassingen van duikers en dergelijke vinden plaats in het kader van de noodzakelijke verbetering van de afwatering vanuit onder meer Sapate tot nabij Zeelandia. Hierbij wordt uitgegaan van een investering van ongeveer ANG 15 miljoen.

De kosten verbonden aan het pilot project LED-verlichting bedragen ANG 150.000. Het project optimalisatie RWZI Klein Hofje behelst een investering van ANG 27 miljoen, waarvan 8 miljoen conform de USONA procedures gefinancierd zal moeten worden.

Sector Verkeer en Vervoer

Functie 22 Verkeer en Vervoer

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.873.800	1.825.000	1.810.000	1.810.000
Programmakosten	9.430.800	9.430.800	9.430.800	9.430.800
Totaal	11.304.600	11.255.800	11.240.800	11.240.800
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	451.300	451.300	451.300	451.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	451.300	451.300	451.300	451.300

Verkeersstromen, zowel in het woon- en werkverkeer als in het recreatieve verkeer, spelen zich voornamelijk af op een geconcentreerd gebied van ons eiland. Door het groeiende aantal vervoersmiddelen en de verspreidende urbanisatie wordt een hoge tol geëist van het wegennet op het gebied van veiligheid en toegankelijkheid. Voornaamste uitdaging op het gebied van verkeer en vervoer bestaat uit het verder ontwikkelen van het wegennet waarbij een verhoging van de mobiliteit en veiligheid centraal staan. Ook op het gebied van openbaar vervoer krijgt de Overheid te maken met een belangrijke beleidsuitdaging. Deze uitdaging bestaat uit het ontwikkelen van

een openbaar vervoersnet met een verhoogde penetratiegraad. Naast vergunningverlening voor openbaar vervoer zal deze uitvoeringsorganisatie zich ook toeleggen op keuring van motorvoertuigen, waardoor deze uitvoeringsorganisatie ook verantwoordelijk wordt voor het waarborgen van veilig wegverkeer op Pais Korsou.

Functie 23 Luchtvaart (luchthaven)

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	100.200	100.200	100.200	100.200
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	100.200	100.200	100.200	100.200
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de verzekeringen van de luchthaven.

De Raad van Advies geeft aan dat in de Algemene Beschouwingen, onder Luchtvaart (Functie 23), staat dat het versterken van de personeelsbezetting van de Curaçaose Luchtvaart Autoriteit prioriteit heeft. Bovendien wordt een toename van het luchtverkeer op luchthavens binnen het Caribisch gebied verwacht en is een project voor ruimteluchtvaart in voorbereiding. In het licht van het voorgaande adviseert voormelde raad om in de Algemene Beschouwingen te motiveren waarom voor de dienstjaren 2012 tot en met 2015 geen toename wordt verwacht in de uitgaven op de gewone dienst of de kapitaaldienst

De Regering geeft aan dat de op de functie 23 begrote uitgaven geen betrekking hebben op de operationele bedrijfsvoering van de Luchtvaart Autoriteit van Curacao, maar op de verzekering van de luchthaven. Omdat de luchtvaart organisatie conform de nieuwe bestuurlijke organisatie een onderdeel is van de Beleidsorganisatie worden alle met de bedrijfsvoering verbonden uitgaven en inkomsten in de functie 20 opgenomen.

Functie 24 Meteorologische aangelegenheden **Uitvoeringsorganisatie Meteorologische Dienst**

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	4.173.300	4.173.300	4.173.300	4.173.270
Programmakosten	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal	4.218.300	4.218.300	4.218.300	4.218.300
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	258.400	258.400	258.400	258.400
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	258.400	258.400	258.400	258.400

De Meteorologische Dienst Curaçao (MDC) draagt zorg voor de nationale en internationale juridische en beleidsmatige kaders betreffende meteorologie, klimatologie en andere geofysische verschijnselen, alsmede het toezicht op de uitvoering van die kaders en de kwaliteit van de dienstverlening op vernoemde terreinen. Met de uitvoering van deze taken streeft de MDC naar de bewaking van de veiligheid en het welzijn van de samenleving en materieel goed tegen maatschappijontwrichtende weersituaties, alsmede naar de ondersteuning van de duurzame sociaaleconomische ontwikkeling van de gemeenschap, in verband met meteorologische en andere geofysische omstandigheden

Toepassing cost recovery (profijtbeginself)

In het kader van de zoveel mogelijke “verzakelijking” van de meteorologische dienstverlening zal gestreefd worden om het concept van cost recovery toe te passen. Een conceptregeling zal ingediend worden voor wat betreft de luchtvaartmeteorologische dienstverlening aan NAATC en de luchthaven. Dit concept is internationaal geaccepteerd en is volledig conform internationale afspraken van de WMO, ICAO en IATA.

Kwaliteitsmanagement

In verband met de meteorologische dienstverlening in Curaçao is het noodzakelijk om Kwaliteitsmanagement en Kwaliteitscertificering te introduceren. Dit is een tendens welke van buiten af (internationaal) wordt opgelegd . In het bijzonder voor wat betreft de continue audit-activiteiten van de ICAO worden steeds meer eisen gesteld met betrekking tot Kwaliteitsmanagement en Kwaliteitscertificering in relatie tot allerlei aspecten van de luchtvaart. Bovendien zal voor een onderlinge samenwerking tussen de Aruba, Sint Maarten en Nederland een ISO certificering hier te lande nodig worden.

In deze begroting zijn beperkte middelen opgebracht voor de derde fase, welke zal moeten leiden tot een degelijke Kwaliteitsmanagementsysteem voor niet-luchtvaart gerelateerde diensten ten behoeve van de Meteorologische Dienst.

De Raad van Advies geeft aan dat op basis van de in de algemene beschouwing onder de Meteorologische aangelegenheden (Functie 24) aangegeven verzakelijking en *cost recovery* voor diensten verleend aan de luchtvaart de inkomsten in 2012 naar haar oordeel zouden moeten toenemen. Voormelde raad constateert evenwel dat de verwachte baten ten opzichte van het dienstjaar 2011 omlaag gaan: ANG 290.000 ten opzichte van ANG 450.000 in 2011. Daartegenover staat dat de lasten van de Uitvoeringsorganisatie Meteorologische Dienst op de gewone dienst toenemen. De Raad van Advies adviseert om de afname van de verwachte baten enerzijds en de toename van de lasten anderzijds in de Algemene Beschouwingen toe te lichten.

De Regering geeft aan dat de samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Antillen en Aruba, waarin ANG 450,000 in rekening werd gebracht aan Aruba, met de ontmanteling van de Nederlandse Antillen kwam te vervallen. Momenteel zijn de onderhandelingen gaande betreffende een nieuwe dienstverlening aan Aruba die mogelijk dit jaar zal worden afgerond (circa ANG 200.000) en de meteorologische dienstverlening aan Sint Maarten door Curaçao (circa ANG 700.000).

Ten aanzien van de meteorologische dienstverlening aan de BES eilanden werd met Nederland overeengekomen dat Nederland een vast bedrag (ANG 290,000) betaalt voor de operationele kosten op de BES eilanden alsook de dienstverlening door de Meteorologische Dienst Curaçao (MDC). Aan het eind van elk jaar zal op basis van een nacalculatie van de kosten, een eventueel verschil worden verrekend. De operationele kosten houden onder andere in, de personeelskosten van 4 medewerkers gestationeerd te Bonaire. Dit in beschouwing nemend, dient rekening te worden gehouden met een toename van deze lasten in de begroting 2012 van de MDC. Ook wordt wetgeving voorbereid voor de vastlegging van de *Cost Recovery*.

Functie 25 Reiniging

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000
Programmakosten	29.160.000	29.160.000	29.160.000	29.160.000
Totaal	30.560.000	30.560.000	30.560.000	30.560.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 26 Riolering en Waterzuivering

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	10.005.300	10.005.300	10.005.300	10.005.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	10.005.300	10.005.300	10.005.300	10.005.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	17.875.000	4.875.000	4.875.000	4.875.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	17.875.000	4.875.000	4.875.000	4.875.000

Het zorgen voor de adequate inzameling, transport en zuivering van afvalwater en de levering van gezuiverd afvalwater voor hergebruikdoeleinden.

Afvalwaterinzameling en zuivering vinden plaats om redenen van volksgezondheid, milieuhygiëne en in het bijzonder het duurzame behoud van de openbare infrastructuur voor het toerisme zoals onder andere stranden en koraalriffen.

Hiermee worden de volgende resultaten nagestreefd.

- Waarborging volksgezondheid en milieu hygiëne.
- Het duurzaam behoud van de openbare infrastructuur voor het toerisme zoals groenvoorziening, stranden en koraalriffen.
- Stimulering van de landbouw om aan ons eigen levensbehoeften te voldoen.
- Lange termijn planning met betrekking tot mogelijke capaciteitsverhoging en aanpassingen bij de gemalen en de zuiveringen.
- Bescherming van de flora en Fauna.

- Minimalisering van storingen en verhoging van de levensduur van de bedrijfsonderdelen

Prioriteiten voor 2012 op uitvoeringsniveau zijn:

1. De optimalisering zuiveringsinstallatie Klein Hofje.
2. Het updaten van het afvalwater structuurplan.
3. Het elimineren van oppervlaktewater vervuiling en overstort in zee.
(Julianaplein, kaya Amsterdam, Rotterdamweg en Waaigat).
4. Het preventief onderhoud aan de gemalen en zuiveringsinstallaties.
(gemalen Cabo Verde, Fortuna Ariba , Garpitoweg, Panama en SVB, en zuiveringsinstallatie Tera Kora).
5. Uitvoering aanpassing waterafvoerstelsel vanggebieden Muizenberg en Beurs.
6. Integrale aanpak onderhoud van wegen (Jaarplan Stichting Wegenfonds).
7. Voorbereiding reconstructie rotonde Zegu.
8. Optimalisering schadeverhaling wegmeubilair (uitvoering van het bestek).
9. Optimaliseren Wegbewijzing Pais Korsou (SEI project E44).
- 10 Bekendmaking Verkeersverordening Pais Korsou middels media campagne.
11. Optimaliseren uitgifte van graafvergunningen (synchronisatie van aanvragen op werken in uitvoering).
12. Integrale aanpak van onderhoud van wegen (Stichting Wegenfonds).

Functie 27 Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrond exploitaties

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	11.755.600	12.281.700	11.732.900	11.755.600
Programmakosten	609.900	609.900	609.900	609.900
Totaal	12.365.500	12.891.600	12.342.800	12.365.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	8.199.000	8.199.000	8.199.000	8.199.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	8.199.000	8.199.000	8.199.000	8.199.000

Uitvoeringsorganisatie Ruimtelijke Ordening en Planning

Het subdomein ruimtelijke planning richt zich op het uitvoeren van het beleid betreffende adequaat gebruik van ruimte, volkshuisvesting (waaronder wijk- en woningverbetering), stedelijke vernieuwing en het behoud van monumenten en erfgoed.

Een beleidsuitdaging hierbij is het verzorgen van de bereikbaarheid, het garanderen van toegankelijkheid, het verbeteren van de leefbaarheid die verbonden is aan de verkeerscirculatie en het bevorderen van natuur en milieu van Curaçao.

Het resultaatgebied Ruimtelijke Ordening Planning bestaat uit de hoofdproducten Ruimtelijke planning, Stedelijke vernieuwing, Volkshuisvesting en Monumentenzorg en erfgoed.

Beleidskader ruimtelijke planning

Via ruimtelijke planning wordt gestreefd naar een rechtvaardige verdeling van ruimte, grond en middelen. Daarnaast wordt een optimale kwaliteit van ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing, volkshuisvesting, monumenten-zorg en bescherming van waardevolle zaken beoogd. Een en ander impliceert dat er ook effectief toegezien moet worden op de handhaving en naleving van de wet- en regelgeving op dit gebied.

In dit kader zal in 2012 de actualisering van een EOP dat gerelateerd is aan een masterplan voor Curaçao en dat rekening houdt met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling, zijnde economische groei, sociale ontwikkeling en zorg voor de natuur en het milieu haar beslag moeten krijgen. Het masterplan voor Curaçao moet samen met het EOP en andere relevante beleidsinstrumenten het Land Curaçao een solide basis verschaffen voor een integrale en duurzame ontwikkeling in het belang van ons allen.

Evenzo zal met hoge prioriteit gewerkt worden aan de implementatie van een geactualiseerde bouw- en woningverordening met een bijbehorend modern bouw-besluit opdat de kwaliteit van ons bouwen en wonen verder wordt bevorderd.

Essentieel voor de naleving van de genoemde wettelijke instrumenten is een slagvaardige, gedegen en consistente controle en daadkrachtige handhaving. Vooral de illegale bouw zal stringenter aangepakt moeten worden. Bij overtreding hiervan en van vergunningsvoorschriften zal opgetreden moeten

worden. Dit zal middels de implementatie van organisatorische veranderingen meer accent krijgen. Deze werkzaamheden zullen in goede afstemming met de organisatie controle en bewaking van het Ministerie van Justitie moeten gaan plaatsvinden.

Beleidskader stedelijke vernieuwing

In het kader van de stedelijke vernieuwing zal voortgaande aandacht gegeven worden aan de uitvoering van het stedelijke ontwikkelingsplan en van wijkverbeteringsplannen, met als doel dat uiteindelijk alle wijken op Curaçao over een goed woon- en leef-klimaat en adequate infrastructuur beschikken.

Hierbij zal aansluiting worden gezocht bij de integrale wijkaanpak en het Plan Nashonal pa Desaroyo di Bario.

Voor een aantal wijken zullen de financiële mogelijkheden die het 10^e ontwikkelingsfonds van de Europese Unie biedt, worden aangewend.

Verder zal worden gewerkt aan het doelmatig beheer en behoud van de binnenstad als waarborg voor het behoud van de werelderfgoedstatus ervan, die van sociaaleconomisch belang is, vanwege het toerisme en de cultuur. In dit kader zal voortvarend gewerkt worden aan het herstel en vernieuwing van de centrumfuncties van de binnenstad. Dit impliceert de implementatie van de mobiliteitsvisie voor de binnenstad en de afronding van de herstructureringsplannen voor Scharloo Abou.

Beleidskader volkshuisvesting

Het streven is dat iedereen beschikt over een acceptabel leef- en woonklimaat en geschikte huisvesting met voldoende ruimte in en om woningen, veiligheid, gezonde leefomstandigheden, verlichting, veilig drinkwater, sanitaire voorzieningen, afvalgerelateerde voorzieningen, basisinfrastructuur en een goede bereikbaarheid.

Na de vaststelling van een nieuwe adressenverordening zal in 2012 het adressenplan uitgevoerd worden. Dit omvat het aanbrengen van straatnamen en huisnummers. Het opgeschoonde adressenbestand dient als essentiële basis voor een Geografisch Informatie Systeem (GIS) dat in onderlinge samenwerking binnen het ministerie verder zal worden opgezet.

Beleidskader monumenten

Er zal voortvarend gewerkt worden aan het behoud van bouwkundige en archeologische monumenten, onder andere door deze als zodanig aan te wijzen. Het beleid is er op gericht te voorkomen dat nog meer monumentale panden verloren gaan. Het aanschrijvingsbeleid zal daarom geïntensiveerd worden, evenals de controle op de omgang met onze monumenten. Ook zal extra aandacht besteed worden aan de bewustwording in onze samenleving van monumentale waarden.

Uitvoeringsorganisatie Domeinbeheer

Domeinbeheer legt zich toe op de ontwikkeling, de uitgifte/verkoop en beheer (grondadministratie) van de overheidsgronden en panden, de aankoop van particuliere gronden en panden en de vastgoedregistratie.

Om bestaande nieuwe gebieden te ontwikkelen, huizen te bouwen en wegen en andere openbare voorzieningen aan te leggen, zal de overheid de grond beschikbaar moeten stellen die daarvoor bestemd is. Die grond is echter schaars. Bij de verdeling daarvan is een belangrijke taak voor de Overheid weggelegd, zodat die ervoor kan zorgen dat de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen ook echt gerealiseerd worden. Op het gebied van Domeinbeheer blijft voorlopig de voornaamste uitdagingen het voorzien in de grote behoefte aan betaalbare bouwgrond voor met name woningdoeleinden en commerciële (toeristische) bestemmingen. De hoge kosten voor het bouwrijp maken van de grond is hierbij een remmende factor. Een ander punt van constante zorg is de realisatie van een effectief beheer van de portfolio huur (juridisch, financieel en administratief) en erfpachtcontracten. Het gaat om het minimaliseren van de op dit moment nog behoorlijks post nog te innen huurpenningen en erfpachtcanon en de verbeteringen van de grondadministratie.

Beleidskader resultaatgebied overheidsgronden en panden

Grond is een belangrijke productiefactor voor de economie van Curaçao. Grond is de basis voor het vastgoedconcept waarbij duurzame ontwikkeling van gronden tot leefbare woonwijken en commerciële parken en bouwwerken ten behoeve van het toerisme waaronder Hotels. De bouwrijpe grond is schaars op Curaçao. Het is dan ook van uitermate belang dat bij de verdeling van gronden alle maatschappelijke sectoren aanbod komen, ook de minder draagkrachtige.

- Doelstellingen op uitvoerend nivo: Voorzien in de behoefte aan betaalbare bouwgrond:
- infrastructurele werken.

1. Optimaal beheer van overheidsgronden en pandenbeheer van de overheidsgronden en panden door middel van automatisering en standaardisering, te versnellen en te vereenvoudigen.

Er zal verdere uitvoering gegeven worden aan het optimaliseringstraject van de werkprocessen binnen de afdelingen Beheer en Uitgifte en Financieel Economische Planning. Inzet van automatisering in de vorm van een vernieuwd grondregistratiesysteem, een geautomatiseerd workflow-systeem, een up to date Geografisch Informatie Systeem en een voortgangsbewakingsinstrument “dashboardfunctie” zal een positieve invloed hebben op de versnelling van de uitgifteprocessen.

In het kader van de bestrijding van illegale occupatie van overheidsgronden zal er een bijdrage worden geleverd aan de oprichting van en participatie in een taskforce / projectteam.

- minimaliseren van de post nog te innen huurpenningen en erfpachtcanon en contracten toezicht en naleving grondgebruik en contracten en handhaving van wet- en regelgeving.

In 2012 is de Regering voornemens het imago en de externe communicatie naar de klanten toe verder te verbeteren.

De Raad van Advies geeft aan dat in de Algemene Beschouwingen onder de functie 27 Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrondexploitatie een toename van circa ANG 6,2 miljoen is waar te nemen ten opzichte van het dienstjaar 2011. In de Algemene Beschouwingen staat dat het openstaand bedrag van nog te innen huurpenningen en erfpachtscanon zal worden teruggebracht en dat de grondadministratie zal worden verbeterd. Uit de Algemene Beschouwingen blijkt echter volgens voormelde raad niet of de vermeerdering van de verwachte baten met bedoelde toename in de functie Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrondexploitatie te maken heeft en hoe

reëel deze verwachting is. De Raad van Advies adviseert om de Algemene Beschouwingen op dit punt aan te vullen.

De Regering geeft aan dat de toename in de functie Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrondexploitatie enerzijds betrekking heeft op de verwachte extra baten uit te innen huurpenningen en erfpachtcanon door dwanginvordering, inzet van automatisering, opschoning van de contractendatabase, wegwerken van achterstanden en door de optimalisering van werkprocessen. Op basis van de realisatiecijfers van 2011 zullen deze baten voor 2012 gerealiseerd worden.

De Raad van advies geeft aan dat de verwachte uitgaven op de kapitaaldienst van de functie Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrondexploitatie afnemen ten opzichte van het dienstjaar 2011 met ANG 1,2 miljoen. Voormelde raad adviseert om in de Algemene Beschouwingen toe te lichten hoe deze daling van de uitgaven in verhouding staat met de begrote verhoging van de inkomsten. Immers, de Raad van Advies gaat ervan uit dat voor de verhoging van de inkomsten, zoals hiervoor bedoeld, investeringen nodig zijn.

Het is voor de Regering niet duidelijk hoe de Raad van Advies aan dit bedrag is gekomen. Uit de ons beschikbare cijfers blijkt dat in 2011, ongeveer ANG 11,0 miljoen aan kapitaaldienst uitgaven is begroot en voor 2012 bijna ANG 8,2 miljoen, waardoor de afname in feite ANG 2,8 miljoen bedraagt. Deze afname heeft betrekking op een, in de begroting van het dienstjaar 2011 aangekondigde, substantiële verlaging van de post ondergrondse eigendommen. Deze aankondiging houdt verband met een nieuwe kijk op de ontwikkeling van overheidsgronden waarbij meer gewerkt gaat worden met meerjaren budgetplanning.

Overigens zijn, voor wat betreft de verhouding van de inkomsten, in 2011 al de nodige investeringen gepleegd en is gestart met een optimaliseringstraject van het contractenbeheer en de debiteurenadministratie. Dit zal in 2012 continueren. De noodzakelijke investeringen in dit traject worden voornamelijk gefinancierd uit SEI fondsen (onder andere verbetering Financieel Beheer).

Functie 28 Overige Verkeer en Vervoer***Uitvoeringsorganisatie Ruimtelijke Ordening en Planning***

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.940.200	1.940.200	1.940.200	1.940.200
Programmakosten	5.170.400	5.170.400	5.170.400	5.170.400
Totaal	7.110.600	7.110.600	7.110.600	7.110.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING

Tot het Ministerie van Economische Ontwikkeling behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Economische Ontwikkeling
- Kabinet Minister van Economische Ontwikkeling
- Economische Inspectie
- Secretaris Generaal Economische Ontwikkeling
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Economische Ontwikkeling
- UO Economische Dienst
- Economische Ontwikkeling
- UO Buitenlandse Economische Samenwerking
- Bureau Intellectueel Eigendom
- UO Economische Ontwikkeling en Innovatie
- Bureau Telecommunicatie en Post

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Economische Ontwikkeling zijn:

01. Bestuursorganen

30. Algemeen beheer Economische Ontwikkeling

Zorg voor de nationale, internationale en regionale economische ontwikkeling

31. Handel en Ambacht

Ondernemen

32. Economische Samenwerking

Internationale samenwerking op economisch gebied

33. Handel en Industrie

Handel die betrekking heeft op de lokale industriële ontwikkeling

34. Economische ontwikkeling en innovatie

Innovatie ter bevordering van de economische ontwikkeling

36. Telecommunicatie

Telecommunicatie

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone Dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	756.300	756.300	756.300	756.300
30 Alg.beheer Econom.Ontwikkel	7.513.000	7.513.000	7.513.000	7.513.000
31 Handel en Ambacht	31.342.300	31.342.300	31.342.300	31.342.300
32 Economische Samenwerking	3.427.800	3.427.800	3.427.800	3.427.800
33 Handel en Industrie	600.000	600.000	600.000	600.000
34 Econ.Ontwikkeling en Innovatie	2.007.900	2.007.900	2.007.900	2.007.900
36 Telecommunicatie	14.995.900	14.995.900	14.995.900	14.995.900
Totaal	60.643.200	60.643.200	60.643.200	60.643.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen				
30 Alg. beheer Econom. Ontwikkel	470.000	470.000	470.000	470.000
31 Handel en Ambacht	75.000	75.000	75.000	75.000
32 Economische Samenwerking	-	-	-	-
33 Handel en Industrie	-	-	-	-
34 Econ.Ontwikkeling en Innovatie	800.000	800.000	800.000	800.000
36 Telecommunicatie	-	-	-	-
Totaal	1.345.000	1.345.000	1.345.000	1.345.000

01. Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	756.300	756.300	756.300	756.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	756.300	756.300	756.300	756.300
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister.

Functie 30 Algemeen beheer Economische Ontwikkeling – Beleidsveld: Zorg voor de nationale, internationale en regionale Economische Ontwikkeling

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	7.468.700	7.468.700	7.468.700	7.468.700
Programmakosten	44.300	44.300	44.300	44.300
Totaal	7.513.000	7.513.000	7.513.000	7.513.000
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	470.000	470.000	470.000	470.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	470.000	470.000	470.000	470.000

Er zijn veel initiatieven die gericht zijn op de ontwikkeling van de economie van Curaçao. De uitdagingen hierbij zijn om te komen tot:

- a. actueel stimuleringsbeleid,
- b. daarop aangepaste wet- en regelgeving, en
- c. vervolgens de uitvoering ervan.

Het ministerie kan dit oppakken vanuit haar kaderstellende rol richting uitvoerende organisaties of door haar toezicht- en controletaak.

De volgende beleidsdoelen moeten hierbij in het vizier gehouden worden:

1. Macro-economische stabiliteit.
2. Randvoorwaarden scheppend beleid.
3. Stimuleringsbeleid hoogwaardige productie.
4. Economische structuur versterking.
5. Effectief inspelen op nationale en internationale ontwikkelingen.

De speerpunten hierbij zijn:

- A. Opstellen en vaststellen beleidsnota 2010 – 2030, passend binnen de kaders van de *Masterplanning* van het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening (BPD), waarin de verschillende sectoren zijn onderzocht en leiden tot (politieke) keuzes voor de economische ontwikkeling van Curaçao.
- B. Opstellen en vaststellen van een uitvoeringsprogramma en -projecten.
- C. Uitvoeren van macro economische analyses om duurzame economische groei, lage inflatie en toename van de werkgelegenheid te realiseren. Voorwaarden hierbij zijn een evenwichtige overheidsfinanciën en een adequaat monetair beleid.
- D. Opstellen en vaststellen van een beleidsnota met betrekking tot het prijzenbeleid. Hierin worden de prijsniveaus bepaald voor een aantal consumptiegoederen als melk, bepaalde groenten en een aantal farmaceutische producten.
- E. Energie is een steeds belangrijker onderwerp in relatie tot duurzaamheid. Er wordt een beleidsnota opgesteld over hoe op langere termijn om te gaan op Curaçao met zaken als water, elektra en de raffinaderij. Dit in relatie tot de gewenste economische ontwikkeling van Curaçao.

- F. Ontwikkelen en uitvoeren van beleid om flexibilisering van de arbeidsmarkt te realiseren. Dat is een belangrijk onderdeel van liberalisering van de economie. Het betreft vooral aanpassing van wetgeving.
- G. Gebrek aan concurrentie is niet goed voor de belangen van de consument. Buiten het opzetten van een mededingsautoriteit wordt onderzocht in welke vorm een consumentenorganisatie of -autoriteit wordt ingesteld.

De Raad van Advies merkt op dat de toelichting op het hoofdstuk Ministerie van Economische Ontwikkeling heel summier is. Bovendien wordt aan de in dat hoofdstuk genoemde beleidsdoelen naar het oordeel van voormelde raad onvoldoende concrete invulling gegeven. De Raad van Advies mist concrete financieel-economische initiatieven van de overheid die gericht zijn op een duurzame economische groei.

De Raad van Advies adviseert om meer inhoud te geven aan de in de Algemene Beschouwingen genoemde beleidsdoelen. De Raad adviseert om daarnaast aan te geven welke initiatieven de overheid ter bevordering van een duurzame groei van de economie voornemens is te nemen en op welke termijn deze gerealiseerd zullen worden.

De Regering geeft hierbij een uitgebreide toelichting op het hoofdstuk Ministerie van Economische Ontwikkeling. De beleidsdoelen waarop het ministerie in de periode van 2011- 2014 zich zal richten bestrijken vier beleidsvelden die in de Algemene Beschouwingen worden weergegeven. Hieronder zal per beleidsveld een korte toelichting worden weergegeven .

Macro economische stabiliteit

Op dit beleidsgebied worden vanuit het ministerie beleidsacties gevoerd om de binnenlandse inflatie te beteugelen. Op dit terrein zijn door de Raad van Ministers drie beleidsnota's goedgekeurd, die momenteel ten uitvoering worden gebracht. Deze betreffen de beleidsnota's "Reducing cost of living", "Lowering the price of Fruits and Vegetables" en "plan di akshon Fruta i berdura". Het voornaamste doel van deze nota's is om de inflatie op het eiland te beteugelen en tevens om de algemene productiviteit te verhogen door de toegankelijkheid voor het leeuwendeel van bevolking te bevorderen.

In het kader van het Programma Sociaal Economisch Initiatief wordt momenteel gewerkt aan een lange termijn Duurzame Sociaal Economische Visie die per maart 2012 afgerond en aangeboden zal worden aan de Raad van Ministers. Om deze visie ten uitvoering te brengen wordt een vierjarige strategie geformuleerd. De uitvoering van de strategie gaat gepaard met verschillende sectorale onderzoeken die in het lopend jaar en in 2012 ten uitvoering zullen worden gebracht. Deze sectorale onderzoeken vormen de basis voor de te formuleren vierjarige economische strategie.

Het opstellen van randvoorwaardenscheppend beleid voor het bereiken van een sterke, concurrerende en competitieve positie.

Het ministerie wil duurzame economische ontwikkeling stimuleren door het scheppen van adequate randvoorwaarden. Het gaat hierbij om intersectorale condities die marktpartijen faciliteren en bijdragen aan het optimaal functioneren van de verschillende sectoren. Op basis hiervan wordt gestimuleerd dat marktpartijen de kansen in de economische groei onderkennen, benutten en uitbreiden. Enkele voorbeelden hiervan zijn de volgende.

1. (micro)Midden- en Klein Bedrijf Subsidiebeleid

Het creëren van een optimale structuur ter ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van het micro midden- en kleinbedrijf door het doen van onderzoek, het verstrekken van adviezen, het laten verzorgen van cursussen, trainingen en opleidingen, het (laten) uitvoeren van studies en regelingen, en het stimuleren van samenwerking.

2. Infrastructuur Kenniseconomie

Het onderzoeken van de voorwaarden voor het stimuleren van de kenniseconomie wat moet leiden tot een vastgestelde beleidsnota. Het betreft randvoorwaarden ten aanzien van de infrastructuur die ingevuld moeten worden op het gebied van ICT en telecommunicatie.

3. Innovatie

Innovatie is een breed begrip en om dit vanuit economisch perspectief vorm te geven, wordt een beleidsnota opgesteld (2012) met een bredere scope. Op dit

moment is innovatie in uitvoering door het subsidiëren van een leerstoel innovatie aan de universiteit.

Het opstellen van stimuleringsbeleid voor hoogwaardige productie

Voor wat betreft het stimuleringsbeleid voor hoogwaardige productie wil het ministerie specifieke economische activiteiten stimuleren die bijdragen aan duurzame economische groei. Het betreft gecreëerde arbeidsplaatsen en deviezensgenererende potentie (bijvoorbeeld toerisme) en deze ontwikkelen tot de economische pijlers van Curaçao.

Met betrekking tot het opstellen van stimuleringsbeleid voor hoogwaardige productie worden hier 3 economische activiteiten genoemd, te weten:

1. Economische agrarische en visserij productie

Het opstellen van beleid gericht op het economische aspect van de landbouw, veeteelt en visserijproductie. Dit beleid kent een landelijke component en een internationale component. De inhoudelijke kennis is aanwezig bij het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur en Economische Ontwikkeling coördineert de benodigde kennis vanuit economisch perspectief.

2. Sectorontwikkeling (speerpuntenbeleid)

Gewerkt wordt aan beleidsstudies voor de lange termijn ontwikkeling van Curaçao om productieve sectoren te stimuleren tot ontwikkeling. Gedefinieerde sectoren zijn toerisme, midden- en kleinbedrijf, transport en logistiek, financiële en zakelijke dienstverlening, industries en E-commerce. Afhankelijk van bestuurlijke keuzes in 2011 worden stimuleringsarrangementen opgezet.

3. Stimuleren van duurzaamheid

In combinatie met het speerpuntenbeleid en vestigingsbeleid (waar komen welke sectoren) is het stimuleren van duurzaamheid belangrijk. In dit geval gaat het om het opstellen van financiële arrangementen (subsidies).

Economische structuurversterking

Met het oog op de verbetering van de concurrentiepositie van Curaçao, de verhoging van zowel de productiviteit als het vertrouwen in de economie, is op dit beleidsgebied de onderstaande beleidsvoornemens ten uitvoering gebracht.

1. Red tape

In het kader van productiviteit verhoging als ook het wegwerken van red tape binnen de economische kolom is het ministerie in vergevorderd stadium met het project centralisatie van vergunning. Dit project behelst enerzijds het verkorten van de procedures ter verkrijging van economische vergunningen en anderzijds het introduceren van een “one window” concept door centralisatie van alle economische vergunningen. Dit project wordt in oktober 2011 aan de raad voorgelegd ter goedkeuring. De implementatie hiervan zal een paar maanden in beslag nemen.

2. Mededingingsautoriteit

In het kader om concurrentie te bevorderen is door het ministerie met het traject begonnen om de mededingingsautoriteit en de bijbehorende wet en regelgeving op te stellen. Dit project vormt deel uit van de SEI projecten en wordt in samenwerking met Stichting voor economische Onderzoek uitgevoerd. Dit project is in vergevorderd stadium en zal aan het eind van dit jaar aan de Raad van Ministers voorgelegd worden ter discussie c.q. goedkeuring. De implementatie van dit project zal in 2012 plaatsvinden. Met dit project beoogt het ministerie inflatie te beteugelen door de lage kosten van producten en diensten. Daarnaast zal de board tevens optreden tegen mogelijke onderlinge afspraken tussen bedrijven en/of instanties.

3. CEDB

Dit project beoogt zowel lokale als buitenlandse investeringen aan te trekken als ook om voorstellen aan te dragen ter verdere verbetering van het investeringsklimaat. Dit laatste wordt door CEDB uitgevoerd in samenwerking met het ministerie. Dit project wordt bevindt zich in de fase van opstellen van investeringsbeleid. Met dit beleid beoogt de board samen met het ministerie in staat te zijn een meer gericht promotiebeleid te voeren richting de speerpunten sectoren van onze economie. De operationalisering van deze board zal Curaçao in staat stellen meer investeringen aan te trekken die zullen leiden tot het toenemen van de arbeidsplaatsen. Het investeringsbeleid zal in het begrotingsjaar 2012 ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Raad van Ministers.

De Raad van Advies geeft aan dat de Algemene Beschouwingen, onder de functie Algemeen beheer Economische Ontwikkeling (Functie 30), zich met name richt op het opstellen van beleidsnota's en het maken van analyses. Voormelde raad is van oordeel dat de toelichting de toename met meer dan ANG 1,5 miljoen op de gewone dienst voor het verbruik van goederen en diensten niet toelicht. De Raad van Advies adviseert om de Algemene beschouwingen op dit punt aan te vullen.

De Regering geeft aan dat in dit gedeelte de begrotingspost advieskosten opgevoerd wordt met een additioneel bedrag van ruim ANG 1,5 miljoen. De toelichting die hieraan ten grondslag ligt is dat in het begrotingsjaar 2012 de lange termijn economische visie vertaald wordt naar een concreet vierjarig beleidsplan. In dit vierjarige beleidsplan zijn prioriteiten vastgesteld die in het verlengde liggen van de in het begrotingsjaar 2011 vastgestelde lange termijn visie en regeerakkoord. Om concrete invulling hieraan te kunnen geven gaat deze fase gepaard met het uitvoeren van concrete deelonderzoeken op sectoraal niveau waarbij externe expertise ingehuurd moet worden. Het resultaat van de deelonderzoeken wordt uiteengezet in het vierjarige beleidsplan. Voor deze beleidsvoornemens is een bedrag van ANG 1.000.000 opgevoerd gezien de organisaties⁶ die benaderd zullen worden voor het verrichten van de deelonderzoeken.

Als eerste stap in de voorbereiding om de Curaçaose infrastructuur te ontwikkelen tot de logistieke hub voor het Caribisch gebied en Zuid- Amerika is het formuleren van integraal havenbeleid. Het havenbeleid is onontbeerlijk in deze context. De eerste twee fasen van de beleidscyclus (beleidsvoorbereiding en beleidsformulering) vormen het fundament van het te formuleren beleid waarbij specialistische expertise vereist wordt die extern ingehuurd moet worden. De eerste contacten zijn inmiddels gelegd met verschillende internationale adviesbureaus op het gebied van maritieme ontwikkeling waarbij een selectie is gedaan (op basis van offertes) en verplichtingen aangegaan. Het betreft een totale financiering van plusminus ANG 1 miljoen die ten laste wordt gebracht van de reeds gereserveerde middelen in het begrotingsjaar 2011. Het resterende deel wordt ten laste van het begrotingsjaar 2012 gefinancierd.

⁶ Organisaties zoals UNDP;

Functie 31 Handel en Ambacht – Beleidsveld: Ondernemen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.695.200	1.695.200	1.695.200	1.695.200
Programmakosten	29.647.100	29.647.100	29.647.100	29.647.100
Totaal	31.342.300	31.342.300	31.342.300	31.342.300
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	75.000	75.000	75.000	75.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	75.000	75.000	75.000	75.000

De elementen waarop het beleid zich richt worden gedeeld met de Functie 30 Algemeen beheer Economische ontwikkeling.

De speerpunten hierbij zijn:

- A. Het creëren van een optimale structuur ter ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van het micro midden- en kleinbedrijf door het doen van onderzoek, het verstrekken van adviezen, het laten verzorgen van cursussen, trainingen en opleidingen, het (laten) uitvoeren van studies en regelingen, en het stimuleren van samenwerking tussen lokale en internationale bedrijven.
- B. In combinatie met het speerpuntenbeleid en vestigingsbeleid is het stimuleren van duurzaamheid belangrijk. In dit geval gaat het om het opstellen van financiële arrangementen (subsidies).
- C. Het opstellen van beleid voor het stimuleren van hoogwaardige productie die bijdraagt aan duurzame economische ontwikkeling. Onderdeel hiervan is het opstellen van vestigingsbeleid. Dit schetst de voorwaarden waaronder ondernemers zich mogen en kunnen vestigen op Curaçao.

Het belangrijkste deel van het budget in deze functie heeft betrekking op programmakosten. Hiervan is ANG 29.6 miljoen bestemd voor de bevordering van het toerisme. Het betreft de subsidie aan de Curaçao Tourist Board. Het overige programmabudget is bedoeld ter bevordering van de handel en ambacht en is als volgt samengesteld:

- Economic Development Board	ANG	500.000
- Coöperatieve Verenigingen	ANG	100.000
- Innovatiecentrum Curaçao	ANG	450.000
- Fekoskan	ANG	150.000
- Stimul-IT	ANG	500.000

- Adeck	ANG	75.000
- Sedeck	ANG	345.000
- Fundashon Negoshi Pikiña	ANG	200.000
- SPOC	ANG	50.000
- Fundashon pa Konsumidó	ANG	450.000
- IntEnt	ANG	100.000
- Fundashon Wega di Number Kòrsou	ANG	350.000
- Curises Hospitality Management	ANG	670.000
- Kennis voor Curaçao	ANG	100.000

De Raad van Advies geeft aan dat de Algemene Beschouwingen onder de functie Handel en Ambacht (Functie 31) een bedrag van ANG 35 miljoen aan subsidie aan de Curaçao Tourist Board als programmakosten wordt genoemd. Dit bedrag is hoger dan het totale bedrag van NAF. 29.647.100 dat voor de programmakosten wordt geraamd en kan reeds daarom niet juist zijn.

De Raad van Advies adviseert om in de Algemene Beschouwingen het juiste totale bedrag dat voor de Curaçao Tourist Board is gebudgetteerd, te vermelden.

De Regering geeft aan dat met betrekking tot de subsidie ten behoeve van Curaçao Tourist Board is inderdaad per vergissing in het tekstgedeelte het bedrag van ANG 35 miljoen opgenomen in plaatst van het begrote bedrag van ANG 29,6 miljoen. Dit is gecorrigeerd in de Algemene Beschouwingen.

De Raad van Advies merkt voorts op dat de baten op de gewone dienst van functie Handel en Ambacht, subfunctie 153102 Economische Ontwikkeling, op de Begroting 2011 op ANG 15,5 miljoen waren begroot en op de ontwerpbegroting 2012 op nul.

De Raad van Advies adviseert om in de Algemene Beschouwingen toe te lichten wat de reden hiervoor is.

De Regering merkt op dat het voornoemde bedrag van ANG 15,5 miljoen in 2011 is opgenomen als zijnde de inkomsten die gegenereerd zullen worden door de casinoheffing. Deze baten zijn hergeclassificeerd onder de kostenplaats

199802 “overige uitgaven Financiële dekkingsmiddelen onder het Ministerie van Financiën.

32. Economische samenwerking – Beleidsveld: internationale samenwerking op economisch gebied

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.427.800	3.427.800	3.427.800	3.427.800
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.427.800	3.427.800	3.427.800	3.427.800
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Ook hier worden de elementen waarop het beleid zich richt gedeeld met de Functie 30 Algemeen beheer Economische ontwikkeling.

De speerpunten hierbij zijn:

- A. Het bedrijven van regionale en internationale handelspolitiek is (jaarlijks) terugkerend en betreft het aangaan en verlengen van overeenkomsten.
- B. Het kennen van een beleids- en uitvoeringscomponent. Actualiseren van de kaders (beleid) door positionering van de Curaçaose economie in de wereldeconomie. Bevorderen van export van producten en diensten. Exportbeleid moet hiervoor worden opgesteld.
- C. Het aanboren van nieuwe bronnen voor samenwerking in de breedste zin des woords voor het land, bedrijven, NGO's en individuen. Men denkt aan fondsen, technische assistentie, uitwisselingen met betrekking tot ontwikkeling alsook “emerging trends” (milieu, globalisering, kennis, etc.)

33. Handel en Industrie – Beleidsveld: handel die betrekking heeft op de lokale industriële ontwikkeling

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	600.000	600.000	600.000	600.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	600.000	600.000	600.000	600.000
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Ook hier worden de elementen waarop het beleid zich richt gedeeld met de Functie 30 Algemeen beheer Economische ontwikkeling. Hier ligt het accent bij het opstellen van beleid gericht op het economische aspect van de landbouw, veeteelt en visserijproductie. Dit beleid kent een landelijke component en een internationale component. De inhoudelijke kennis is aanwezig bij het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN). Het Ministerie van Economische Ontwikkeling coördineert de benodigde kennis vanuit economisch perspectief.

34. Economische ontwikkeling en innovatie – Beleidsveld: innovatie ter bevordering van de economische ontwikkeling

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.901.600	1.901.600	1.901.600	1.901.600
Programmakosten	106.300	106.300	106.300	106.300
Totaal	2.007.900	2.007.900	2.007.900	2.007.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	800.000	800.000	800.000	800.000
Totaal	800.000	800.000	800.000	800.000

Ook hier worden de elementen waarop het beleid zich richt gedeeld met de Functie 30 Algemeen beheer Economische ontwikkeling.

Hier zijn de speerpunten:

- A. Innovatie is een breed begrip en om dit vanuit economisch perspectief vorm te geven, wordt een beleidsnota opgesteld met een bredere *scope*. Op dit moment is innovatie in uitvoering door het subsidiëren van een leerstoel innovatie aan de universiteit.
- B. Het onderzoeken van de voorwaarden voor het stimuleren van de kenniseconomie wat moet leiden tot een vastgestelde beleidsnota. Het betreft randvoorwaarden ten aanzien van de infrastructuur die ingevuld moeten worden op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Ook worden activiteiten uitgevoerd betreffende de verdere stimulering van “transnational education”

- C. Het reguleren / stimuleren van gezonde en eerlijke concurrentie door middel van het opzetten van de mededingingsautoriteit en het opzetten van markthallen als verkooppunt van lokale groente en fruit.
- D. Communicatie en voorlichting ten behoeve van informatieverschaffing aan (potentiële) investeerders omtrent de ontwikkelingen in de lokale economie d.m.v. de publicatie en presentatie van de "Curaçao Economic Outlook". Tevens ook publicaties in het kader van maatregelen o.a. ter uitbreiding van het basispakket. In dit kader wordt ook de nodige aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering teneinde effectief de ontwikkelingen binnen de sector te kunnen volgen en informatie hieromtrent te kunnen verschaffen.

36. Telecommunicatie - Beleidsveld: telecommunicatie

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	14.995.900	14.995.900	14.995.900	14.995.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	14.995.900	14.995.900	14.995.900	14.995.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De geraamde bedragen in deze functie hebben betrekking op de operationele lasten van het Bureau Telecommunicatie en Post. Het verlenen van concessies en vergunningen op het gebied van telecommunicatie en post is een taak die veel aandacht vergt. Daarnaast bestaat er een controle element van de communicatiesector waarbij dit beleidsveld in combinatie met bredere controle op concurrentie, een belangrijke rol vervult.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAP, CULTUUR EN SPORT

Tot het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS) behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
- Kabinet Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
- Secretaris Generaal Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
- UO Uitvoeringsteam Onderwijs en Wetenschap
- UO Openbaar Onderwijs
- Vergoeding administratiekosten
- UO Expertisecentrum voor Toetsen en Examens
- Openbaar Funderend Onderwijs
- Openbaar Speciaal Onderwijs
- Bijzonder Funderend Onderwijs
- Bijzonder Speciaal Onderwijs
- Openbaar Voortgezet Speciaal Onderwijs
- Openbaar VSBO
- Openbaar HAVO/VWO
- Openbaar Vakonderwijs (SBO)
- Bijzonder VSBO/HAVO/VWO
- Universiteit
- Inspectie Onderwijs
- Overige Gemeenschappelijke Uitgaven
- Onderwijsondersteuning
- Onderwijsvernieuwing
- Bijzonder Vakonderwijs (SBO)
- Bevordering Studie
- Openbare Leergangen
- Pedagogische en Sociale Opleidingen
- Begeleiding, Vorming Jeugd en Volwassenen
- UO Uitvoeringsorganisatie Cultuur en Sport
- Bibliotheek Publika Kòrsou
- Subsidies en bijdragen Sport

- Subsidies en bijdragen Cultuur
- Subsidie bijdragen Oudheidkunde en Musea
- Monumentenbureau
- Subsidie bijdragen Overige Cultuur en Recreatie

Onderwijs is een stuwende kracht voor zowel economische als sociale verandering en vernieuwing. Het is een van de meest krachtige instrumenten om armoede, sociale achterstelling en kwetsbaarheid te bestrijden. De onderwijsdoelstellingen zijn vertaald in een zodanige inrichting van ons onderwijs, dat het, mede gezien de internationale ontwikkelingen, de uitdagingen van deze tijd aan kan. Om dit te bereiken wordt gestreefd naar onderwijs van kwalitatief hoog niveau dat voor iedereen toegankelijk is. Het concept van *lifelong learning* moet voor een ieder realiseerbaar zijn.

Dit stelt ons onderwijs voor een grote uitdaging *die wij zijn aangegaan*. De doorgevoerde onderwijsvernieuwingen van de afgelopen decennia moeten ertoe bijdragen dat iedereen goed onderwijs en een zodanige vorming krijgt dat hen in staat stelt om in de eigen samenleving maar ook daarbuiten constructief te kunnen functioneren en zich te handhaven.

Missie

Het ministerie zet zich in voor het waarborgen van voorzieningen zodat alle inwoners van Curaçao gelijke mogelijkheden hebben om zich ten volle te ontwikkelen en uit te groeien tot een volwaardige persoon die vanuit zijn potentie constructief kan participeren en bijdragen aan de economische en algemeen maatschappelijke ontwikkeling van de gemeenschap.

Het ministerie maakt zich sterk voor:

- toegankelijk, innovatief en kwalitatief hoogwaardig onderwijs, gericht op ontwikkeling van alle mogelijkheden van de onderwijsdeelnemers;
- krachtige ontwikkeling van de wetenschap;
- vergroten van het culturele bewustzijn en van actieve culturele participatie, zodat alle inwoners de mogelijkheid krijgen tot volwaardige participatie in de maatschappij;
- het verhogen van het besef van het belang van sport en beweging, gericht op het stimuleren van sporten en bewegen.

Beleidsdomeinen en stakeholders

Het Ministerie van OWCS is belast met vier beleidsdomeinen die als volgt zijn vormgegeven:

- *Onderwijs*: binnen dit domein staat centraal het realiseren van beleid waarin alle onderwijssoorten optimaal zijn ingericht en waarin sprake is van een optimale doorstroom van leerlingen;
- *Wetenschap*: het domein wetenschap is gericht op het realiseren van een onderzoeksklimaat dat uitnodigt tot goede wetenschapsbeoefening en tot het maken van verbindingen met internationale wetenschappelijke instellingen;
- *Cultuur*: het domein cultuur richt zich op het ontwikkelen van cultureel bewustzijn en actieve culturele participatie van alle Curaçaoënaars, zodat zij zich evenwichtig kunnen ontwikkelen. Daarmee geeft het ook een impuls aan natievorming en aan het bij elkaar brengen van de verschillende culturele identiteiten;
- *Sport*: binnen dit domein ligt de focus op het realiseren van een breed aanbod aan sportvoorzieningen en het vergroten van het besef van het belang van sport en bewegen binnen de samenleving.

Het ministerie stelt zich ten doel om op georganiseerde wijze en met vereende krachten samen met directe betrokkenen zorg te dragen voor een betere samenleving. Hiertoe zal een aantal drastische maatregelen genomen moeten worden om de kwaliteit te verhogen en een betere aansluiting te kunnen garanderen op de langere termijn voor een zo groot mogelijke groep. Dit geldt op alle gebieden van onderwijs, wetenschap, cultuur en sport.

Dat betekent dat er alleen daadwerkelijke veranderingen kunnen worden bewerkstelligd als er sprake is van duidelijke sturing en een doelgerichte aanpak. Beleid wordt niet meer ontwikkeld in hoge ivoren torens maar op straat, in overleg en in samenspraak met de mensen waarvoor het bedoeld is. Hun inbreng zal garant staan voor succes.

Beleidsuitdagingen

Op elk van de beleidsdomeinen zijn zowel voor het bestaande beleid als het nieuw te ontwikkelen beleid de belangrijkste beleidsuitdagingen geformuleerd. Hieronder volgt een samenvattend overzicht van de beleidsuitdagingen.

Beleidsdomein	Uitdagingen staand beleid	Uitdagingen te ontwikkelen beleid
Onderwijs	1. Versterking onderwijssysteem en verbetering van samenwerking met stakeholders 2. Verder uitwerken van het taalbeleid 3. Realiseren grotere verantwoordelijkheid en professionalisering uitvoeringsorganisaties 4. Versterken, bevorderen en borgen van de kwaliteit, inclusief het toezicht 5. Verbeteren leerlingenzorg en ontwikkeling van Speciaal Onderwijs	1. Ontwikkelen beleid en wetgeving voor het hoger onderwijs 3. Uitwerking van vernieuwing ICT-beleid 4. Versterken en uitbreiden van openbaar onderwijs
Wetenschap		1. Ontwikkelen beleid ten aanzien van wetenschap 2. Zorgen voor verbindingen met wetenschappelijke instituten in het buitenland om infrastructuur voor wetenschap op Curaçao te maken
Cultuur	1. Vergroten van het culturele bewustzijn, de actieve culturele participatie en de samenwerking tussen de verschillende actoren op cultureel gebied 2. Versterken volwasseneneducatie (life-long learning) 3. Intensiveren publiekscommunicatie 4. Ontwikkelen effectievere aanpak van voorschoolse en naschoolse educatie	1. Ontwikkelen archeologisch en antropologisch beleid 2. Inzet van financiële middelen richten op strategische doelen cultuurbeleid 3. Stimuleren van kinderen tot leren, om achterstand bij schoolintrede te voorkomen. Een effectieve aanpak voor het bestrijden en voorkomen van voortijdig schoolverlaten , zodat deze jongeren zich zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op een maatschappelijke loopbaan. Met als doel het verkleinen van het aantal jongeren die op straat landen en het voorkomen van de problematieken die daarmee gepaard gaan.
Sport	1. Stimuleren sporten en bewegen onder alle inwoners 2. Herstructureren van het sportdomein (heldere afbakening)	1. Verbetering sportaccommodaties en infrastructuur 2. Ontwikkelen topsportbeleid 3. Ontwikkelen aanpak dopinggebruik in de sport

Beleidsprioriteiten

De regering heeft in haar Regeerprogramma 2010-2014 'Pa un Kòrsou soberano, solidario i sostenibel' een groot aantal prioriteiten gesteld, die gedurende de regeerperiode extra aandacht zullen krijgen.

Nu gaat het om het concreet aanpakken van leemten in onderwijs, wetenschap, cultuur en sport. Dat betekent ondermeer dat de onderwijswetgeving doorgelicht moet worden en gekeken dient te worden naar effectiviteit en aansluiting. Het is een vernieuwende manier van denken door te kijken naar de maatschappelijke realiteiten en zich niet laten beperken tot notities schrijven en verslagen maken. Waardoor men pro-actiever wordt.

- Openbare scholen voor funderend onderwijs in achterstandsituaties worden ondersteund op het gebied van administratieve taken en kleine klussen. Deze maatregel creëert werkgelegenheid en verlicht de directeuren die zodoende meer tijd hebben voor opvang en begeleiding van leerlingen en ouders. Alle scholen zijn verplicht samen te werken met een oudercommissie. "Rema Uní" kan hier goed bij ondersteunen. Door de ouders meer te betrekken bij het onderwijs zal het een stimulans zijn voor goede resultaten van de leerlingen. Deze maatregelen zullen een direct effect hebben op de schoolprestaties.
- De opzet van Brede scholen voor funderend onderwijs met veel sport en culturele activiteiten wordt in 2012 nader onderzocht. Gestart wordt met een vijftal pilots voor wat betreft schaken in samenwerking met de schaakfederatie. Schaken vergroot het analytische denkvermogen en door middel van pilots zullen de effecten daarna worden gemeten.
- Voor wat betreft het voorgezet onderwijs is het een breed gedragen wens om een gemoderniseerde "ambachtschool" te herintroduceren. In 2012 zal gestart worden met een pilot ter realisering hiervan. De voorbereidingskosten worden in de begroting 2012 meegenomen. Er wordt een werkgroep in het leven geroepen die nadere invulling geeft aan de realisatie ervan die in het schooljaar 2012/2013 zal starten.

- Het Academy hotel voorziet in een enorme behoefte. Onze eigen leerlingen krijgen de kans op een volwaardige stage in een leerrijke omgeving. Hierdoor wordt hun zelfbewustzijn versterkt en zijn ze goed voorbereid op een toekomstige baan in de hospitality sector. Door het toenemende toerisme zal de vraag naar goed geschoold personeel alleen maar toenemen. Het hotel is opgezet met steun vanuit Nederland. In 2012 zal daar ook een bijdrage vanuit het ministerie aan toegevoegd worden. Deze aanpak verdient navolging op andere gebieden.
- Stage lopen is een pré om een volwaardig diploma te behalen, maar het vinden van een stageplaats is niet altijd mogelijk. Om de scholen in het voortgezet onderwijs te verlichten wordt er gestart met een nationaal stagebureau. Dit stagebureau zal zorg dragen voor de matching en begeleiding van de stages van alle scholen op het eiland bij bedrijven en overheden. Van alle zijden wordt een grote inspanningsverplichting verwacht. Het stagebureau kan begin 2012 al operationeel zijn en servicegericht te werk gaan voor de eigen 'yu di Kòrsou'. Tevens zullen Curaçaose hoogopgeleide 'young professionals' uit Nederland opgevangen en begeleid worden naar een werkplek op Curaçao. Zodoende is er op termijn een kweekvijver van hoger kader.
- Initiatieven en projecten zonder concrete resultaten kunnen niet langer meer rekenen op ondersteuning. Er moet een duidelijke relatie zijn tussen doel, resultaat, middelen en inspanning.
- Op wetenschappelijk gebied zal de stimulans voor meer academici om te promoveren worden bevorderd. De realisatie van een leerstoel op het gebied van kenniseconomie zal tevens doorgang vinden. Daartoe zal de universiteit de interne huishouding goed op orde moeten hebben, teneinde meer zicht en transparantie te hebben in de financiële, personele en inhoudelijke kwaliteit van de universiteit. Door meer zicht te hebben op de tweede en derde geldstromen is het mogelijk om meer financiële armslag te hebben.
- Een concrete analyse van de beschikbare sportfaciliteiten is van groot belang. Daardoor kan op termijn sprake zijn van een herverdeling van alle faciliteiten zodat hier ook in de minder bevoorrechte wijken en gebieden gebruik van kan worden gemaakt. Sport is een vehikel voor het geven van

meer toekomstgerichte kansen aan jongeren. De wil en inzet zullen er op gericht zijn dat sporten dicht bij huis een *must* is.

- Het gaat niet om het verhogen van het besef maar het concreet aanbieden van die faciliteiten die leiden tot verbetering, verlichting en vooruitgang op het gebied van sport, onderwijs, cultuur maar vooral op wetenschap. Daarbij moeten wij vooral ook gebruik maken van de beschikbare kanalen en contacten wereldwijd. In de regio moet er nog veel werk verzet worden om de nauwe banden aan te halen en te leren van ervaringen van anderen. De UNESCO beschikt over een krachtig netwerk dat ingezet kan worden en ondersteunend is bij de uitbouw van de regionale contacten in zowel het Caribisch Gebied als ook in Latijns Amerika, Europa en de rest van de wereld.
- Op cultuurgebied moet naast culturele uitingen voor eigen consumptie ook de mogelijkheid worden geboden om in aansluiting met de toeristische groei nijverheid te bevorderen en te stimuleren. De creatieve industrie zal extra gestimuleerd en uitgedaagd moeten worden om zodoende kleine ondernemers in staat te stellen om met beperkte middelen toch economische vooruitgang te boeken. Op basis van een quick scan zal een vijftal pilots worden ontwikkeld in nauw overleg met het Ministerie van Economische Ontwikkeling. Op basis van de behaalde resultaten kan verder uitgebreid worden. In de begroting zijn er middelen beschikbaar om de kennis en ontwikkeling van eigen producten te stimuleren en te ontwikkelen.
- Het taalbeleid krijgt een centrale plaats in de verdere ontwikkeling van het onderwijs. Papiamentu als instructietaal blijft van belang. Toch zal er gestart worden met een 4 tal pilots waarbij het Engels ook in het funderend onderwijs steviger geïntroduceerd wordt. Hiertoe zal het nodige worden voorbereid en aangeschaft. Het Engels staat naast de eigen taal garant voor aansluiting op mondiaal niveau en zeker in een tijd van snelle communicatie en multimediale contacten is de zaak om een samenleving te stimuleren het Engels als sterke tweede taal te hanteren. Het Nederlands zal als vreemde taal worden onderwezen.
- Communicatie, voorlichting en informatievoorziening krijgt in 2012 speciale aandacht. In het kader van 'nation building' is het van belang dat

er programma's, voorlichtingstrajecten en allerlei vormen van interactieve communicatie worden ontwikkeld en ingezet om zo zorg te dragen voor een beter besef van eigenwaarde, van normen en waarden en van respect voor elkaar.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het ministerie zijn:

01 Bestuursorganen

40 Algemeen beheer OWS

Zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende Onderwijs, wetenschap, cultuur en sport.

41 Examenaangelegenheden

Zorg voor de examens.

42 Openbaar funderend onderwijs

43 Bijzonder funderend Onderwijs

Primair Onderwijs.

44 Openbaar speciaal onderwijs

45 Bijzonder speciaal onderwijs

46 Openbaar voortgezet onderwijs

47 Bijzonder voortgezet onderwijs

Voortgezet onderwijs.

48 Bijzonder Hoger Onderwijs

Hoger Onderwijs en Onderzoek en Wetenschap.

49 Gemeenschappelijke Uitgaven Onderwijs

Studiefinanciering.

50 Overig Onderwijs

Tegemoetkoming onderwijskosten.

Tweede kans onderwijs (waaronder sociale vormingsplicht).

51 Cultuur en Sport algemeen

Behartiging van cultuur en sportaangelegenheden.

52 Openbaar bibliotheek

53 Sport

54 Cultuur

55 Oudheidkunde en Musea

58 Overig Cultuur en Sport

Behartiging van cultuur en sportaangelegenheden, voor zover de internationale en regionale aspecten betreft.

In de begroting zijn de volgende middelen per functie geraamd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen	386.300	386.300	386.300	386.300
40. Algemeen beheer OWS	20.794.500	20.795.000	20.777.200	20.795.800
41. Examenaangelegenheden	2.328.000	2.328.000	2.328.000	2.328.000
42. Openbaar funderend onderwijs	24.642.300	24.642.300	24.642.300	24.642.300
43. Bijzonder funderend Onderwijs	59.485.500	59.485.500	59.485.500	59.485.500
44. Openbaar speciaal onderwijs	9.430.500	9.431.500	9.431.500	9.431.500
45. Bijzonder speciaal onderwijs	8.759.800	8.772.800	8.786.200	8.800.000
46. Openbaar voortgezet onderwijs	38.384.200	38.475.700	38.556.900	38.640.500
47. Bijzonder voortgezet onderwijs	62.218.400	62.218.400	62.218.400	62.218.400
48. Bijzonder Hoger Onderwijs	14.000.000	14.000.000	14.000.000	14.000.000
49. Gemeensch. Uitgaven Onderwijs	52.957.200	52.957.200	52.957.200	49.107.200
50. Overig Onderwijs	30.933.300	30.933.300	30.933.300	30.933.300
51. Cultuur en Sport algemeen	3.575.100	3.575.100	3.575.100	3.575.100
52. Openbare bibliotheek	4.249.100	4.249.100	4.249.100	4.249.100
53. Sport	10.099.400	9.980.500	9.980.500	9.980.500
54. Cultuur	1.377.500	1.377.500	1.377.500	1.377.500
55. Oudheidkunde en Musea	2.052.500	2.052.500	2.052.500	2.052.500
58. Overig Cultuur en Sport	4.199.200	4.199.200	4.199.200	4.199.200
Totaal	348.495.200	348.482.400	348.559.200	348.825.200

Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01. Bestuursorganen				
40. Algemeen beheer OWS	624.000	624.000	624.000	624.000
41. Examenaangelegenheden	682.000	682.000	682.000	682.000
42. Openbaar funderend onderwijs	90.500	90.500	90.500	90.500
43. Bijzonder funderend Onderwijs				
44. Openbaar speciaal onderwijs	81.500	81.500	81.500	81.500
46. Openbaar voortgezet onderwijs	223.500	223.500	223.500	223.500
47. Bijzonder voortgezet onderwijs				
48. Bijzonder Hoger Onderwijs				
49. Gemeensch. Uitgaven Onderwijs				
50. Overig Onderwijs	60.000	60.000	60.000	60.000
51. Cultuur en Sport algemeen				
52. Openbaar bibliotheek				
53. Sport				
54. Cultuur				
55. Oudheidkunde en Musea				
58. Overig Cultuur en Sport				
Totaal	1.761.500	1.761.500	1.761.500	1.761.500

Hieronder wordt de begroting nader per functie toegelicht.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	386.300	386.300	386.300	386.300
Programmakosten				
Totaal	386.300	386.300	386.300	386.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister.

Functie 40 Algemeen beheer Onderwijs; de zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende Onderwijs, wetenschap, cultuur en sport

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	13.604.600	13.605.100	13.587.300	13.605.900
Programmakosten	7.189.900	7.189.900	7.189.900	7.189.900
Totaal	20.794.500	20.795.000	20.777.200	20.795.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	274.000	274.000	274.000	274.000
Programmakosten	350.000	350.000	350.000	350.000
Totaal	624.000	624.000	624.000	624.000

Het betreft de zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende onderwijs, wetenschap, cultuur, en sport. Hieronder vallen de personele en materiële kosten van de organisatieonderdelen Kabinet van de Minister, Secretaris Generaal, Ministeriële Staf en de Beleidsorganisatie van het Ministerie. Ook de Uitvoeringsorganisatie Onderwijs en Wetenschap van het Ministerie valt onder deze functie.

NB De Uitvoeringsorganisatie Cultuur en Sport van het Ministerie valt onder functie 51.

Verder vallen ook de Uitvoeringsorganisatie Openbaar Onderwijs en de beheersorganen van de bijzondere scholen, de schoolbesturen onder deze functie.

Functie 41 Examenaangelegenheden

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	2.320.000	2.320.000	2.320.000	2.320.000
Programmakosten	8.000	8.000	8.000	8.000
Totaal				
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	31.440	31.440	31.440	31.440
Programmakosten	650.600	650.600	650.600	650.600
Totaal	682.040	682.040	682.040	682.040

Beleidskader en Beleidsbegroting

Het onderwijs op Curaçao heeft zich altijd gekenmerkt door een sterk van binnen uit gedreven kwaliteitsbesef. Hoewel het onderwijs op een aantal gebieden, voornamelijk de inrichting en de bevoegdheden van leerkrachten, sterk gereguleerd wordt door wetgeving, zijn het in de praktijk toch de scholen zelf, en vaak de individuele leerkrachten, die bepalen wat goed onderwijs is.

Onderwijs is een samenspel tussen diverse actoren, zoals scholen, schoolbesturen, bekostigende instanties en beleidsmakers, die hun eigen verantwoordelijkheden hebben en in overeenstemming met elkaar samen moeten werken. De samenleving stelt daarbij eisen aan de kwaliteit van het geboden onderwijs. Deze kwaliteitseisen zullen gedefinieerd moeten worden. Examinering vormt onderdeel van een geïntegreerd beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. Hiervoor is het van belang dat er een goed functionerend kwaliteitsborgingsysteem is om de onderwijsprestaties op een degelijke wijze te kunnen meten c.q. toetsen. Het doel hiervan is de toetsing en evaluatie van de kwaliteit van het onderwijsproces en de resultaten in het funderend onderwijs, voortgezette onderwijs en beroepsonderwijs.

Het onderwijsbeleid is voor wat betreft het VWO, HAVO en VSBO gericht op het ontwikkelen van meer lokale examens welke aan internationale kwaliteitsstandaarden voldoen, teneinde de waarde van de diploma's én de aansluiting op het vervolgonderwijs c.q. arbeidsmarkt te garanderen.

Op grond van het overheidsbeleid zijn de volgende kwaliteitscriteria vastgesteld waar toetsen en examens aan moeten voldoen: betrouwbaarheid, validiteit, authenticiteit, aanvaardbaarheid en transparantie. Continue

evaluatie van de processen en het opbouwen van empirische gegevens dragen bij aan de kwaliteitsbevordering.

UO Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (ETE)

Het expertisecentrum voor Toetsen en Examens is de toetsing- en examenorganisatie van het Ministerie van OWCS.

ETE heeft de volgende beleidsvelden en hoofdtaken:

1. Examinering: Kwaliteitsborging voortgezet onderwijs door middel van centrale examens VO, toetsing FO en legitimering van SBO kwalificaties.
2. Kwaliteitsborging: Onderzoek naar normhandhaving en kwaliteit van toetsen en examens.
3. Examenorganisatie: Organisatie van landsexamens.
4. Diplomawaardering: Waardering van nationale en internationale diploma's.

Het beleid voor het jaar 2012 is gericht op uitvoering van de wettelijke taken conform het onderwijsbeleid en het regeerprogramma.

Prestatie-indicatoren

- in 2012 zijn er 129 centrale examens ontwikkeld voor de verschillende examenvakken binnen het VSBO, HAVO en VWO.
- in 2012 zijn er 79 centrale examens vertaald naar het Papiaments en de Engelse taal.
- in 2012 zijn er van de 12 SBO instellingen en de geselecteerde deelkwalificaties 361 toetsplannen beoordeeld op de kwaliteitstechnische criteria en is de kwaliteit daarvan vastgesteld.
- in 2012 zijn er 800 toetsdocumentaties van de deelkwalificaties beoordeeld op kwaliteitstechnische criteria en is de kwaliteit daarvan vastgesteld.
- in 2012 is de eindtoets FO ontwikkeld voor Papiaments, Nederlands, Rekenen en Wiskunde.

Functie 42 Openbaar funderend onderwijs

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	24.591.000.	24.591.000	24.591.000	24.591.000
Programmakosten	51.300	51.300	51.300	51.300
Totaal	24.642.300	24.642.300	24.642.300	24.642.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	70.500	70.500	70.500	70.500
Programmakosten	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	90.500	90.500	90.500	90.500

Functie 43 Bijzonder funderend onderwijs.

Deze functies vormen samen het zorggebied Primair Onderwijs.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	59.434.200	59.434.200	59.434.200	59.434.200
Programmakosten	51.300	51.300	51.300	51.300
Totaal	59.485.500	59.485.500	59.485.500	59.485.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Een van de beleidskaders is de zorg voor een optimale doorstroom van leerlingen. Dit vereist een goede aansluiting tussen funderend onderwijs en voortgezet onderwijs. Het afronden van voldoende lesmateriaal voor taal, rekenen en vakken die een regionaal gebonden vakinhoud hebben is in dit kader een prioriteit.

Vanaf het schooljaar 2009-2010 wordt een aantal wettelijk geregelde voorzieningen ingezet zoals het onderwijskundige rapport en de centrale toetsing van een aantal educatiegebieden. De invloed die de inzet van deze instrumenten heeft op de aansluiting zal nauwkeurig gevolgd worden. Een belangrijk instrument is ook het leerlingvolgsysteem. Dit gebied is nog volop in

ontwikkeling. De eerste jaren zal beleidsonderzoek uitgevoerd worden gericht op het verbeteren van de effectiviteit van de instrumenten die tot doel hebben het verbeteren van de aansluiting tussen funderend onderwijs en voortgezet onderwijs.

Nu na afloop van het schooljaar 2010-2011 de tweede lichting leerlingen is doorgestroomd naar het voortgezet onderwijs, zal de introductie en het functioneren van het funderend onderwijs worden geëvalueerd. Waar nodig zal het curriculum van het funderend onderwijs en van de basisvorming van het voortgezet onderwijs worden gereviseerd en waar nodig zullen leerkrachten worden bij- en nageschoold. Daarbij zal ook bijzondere aandacht worden gegeven aan het speciaal onderwijs.

Prestatie-indicatoren

In 2012 zal een rapport worden opgesteld over de ontwikkelingen op het gebied van de aansluiting tussen het funderend onderwijs en het voortgezet onderwijs. Het rapport dient zowel een grondig overzicht van de gevonden situatie te bevatten als ook aanbevelingen voor verbetering. De mate waarin de inzet van voornoemde instrumenten inderdaad leidt tot een betere aansluiting zal gemeten worden en zal dienen als belangrijkste prestatie indicator.

Toezicht

De zorg voor het toezicht op de uitvoering van de kaders en de kwaliteit van het onderwijs geldt zowel voor primair als het voortgezet onderwijs.

Ook zal erop worden toegezien dat voldaan wordt aan de randvoorwaarden voor samenhangend en betekenisvol onderwijs, zoals het voldoen aan de gestelde eisen van de inrichting van het curriculum, de infrastructuur, de inventaris, de leermiddelen en *de competentie van de leerkrachten*.

Functie 44 Openbaar speciaal (voortgezet) onderwijs

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	9.424.500	9.424.500	9.424.500	9.424.500
Programmakosten	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal	9.430.500	9.431.500	9.431.500	9.431.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	62.500	62.500	62.500	62.500
Programmakosten	19.000	19.000	19.000	19.000
Totaal	81.500	81.500	81.500	81.500

Functie 45 Bijzonder speciaal onderwijs

Deze functies vormen samen het zorggebied Speciaal Onderwijs.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	434.400	447.400	460.800	474.600
Programmakosten	8.325.400	8.325.400	8.325.400	8.325.400
Totaal	8.759.800	8.772.800	8.786.200	8.800.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

In 2012 zal een aanvang worden gemaakt met de implementatie van het beleidsplan dat werd opgesteld voor de ontwikkeling, inrichting en ondersteuning van het speciaal onderwijs. Beoogd wordt om alle kinderen behorend tot de doelgroep van het Speciaal Onderwijs en in het bijzonder de meest kwetsbare, maximale kansen tot brede ontwikkeling te bieden.

Functie 46 Openbaar voortgezet onderwijs.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	38.100.000	38.191.500	38.272.700	38.356.300
Programmakosten	284.200	284.200	284.200	284.200
Totaal	38.384.200	38.475.700	38.556.900	38.640.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	188.500	188.500	188.500	188.500
Programmakosten	35.000	35.000	35.000	35.000
Totaal	223.500	223.500	223.500	223.500

Functie 47 Bijzonder voortgezet onderwijs.

Deze functies vormen samen het zorggebied Voortgezet Onderwijs

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.060.400	3.060.400	3.060.400	3.060.400
Programmakosten	59.158.000	59.158.000	59.158.000	59.158.000
Totaal	62.218.400	62.218.400	62.218.400	62.218.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

In 2012 zal de afronding van een aantal projecten op het gebied van de vernieuwingen in het voortgezet onderwijs (VSBO en SBO) centraal staan. De aansluiting tussen VSBO en SBO en de implementatie van de 'leerweg werkend leren' in het SBO zullen daarbij speciale aandacht krijgen. Dit laatste is, samen met de actualisering van het curriculum van cruciaal belang om de aansluiting van het beroepsonderwijs op de behoefte van de arbeidsmarkt te realiseren. De mogelijkheid om speciale vakcolleges te introduceren zal verder worden onderzocht; vooral voor technische beroepen is er een discrepantie tussen de vraag op de arbeidsmarkt en de uitstroom uit het onderwijs.

Daarnaast dient in het havo-vwo onderwijs een aantal projecten te worden afgerond. Deze projecten zijn gericht op een versnelde groei naar een voortgezet onderwijs dat een hoogwaardig onderwijs aanbiedt, aansluitend op de eisen van de moderne maatschappij, waar leerlingen volgens de laatste inzichten kwalitatief en modern onderwijs kunnen volgen, dat aansluit bij hun belangstelling, motivatie en toekomstplannen. Het streven is een hogere in- en uitstroom en het aanbieden van meer samenhangend en betekenisvol onderwijs, waarbij het leerproces van de leerling centraal staat. Ook op het havo/vwo zal taalontwikkeling meer aandacht krijgen en zal de rol van Papiaments worden versterkt.

Prestatie-indicatoren

In alle financieringsovereenkomsten die de projecten inkaderen zijn specifieke resultaten aangegeven. Het gaat hierbij veelal om resultaten op het gebied van betere leerlingprestaties, in- en uitstroom van leerlingen en metingen van de kwaliteit van het onderwijs door de inzet van kwaliteitstrajecten.

In 2012 zal er een rapport worden opgesteld over de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt. Het rapport dient zowel een grondig overzicht van de gevonden situatie te bevatten als ook aanbevelingen voor verbetering. De resultaten van de overgang van het VSBO naar het HAVO en van het SBO naar de arbeidsmarkt zal gemeten worden met behulp van de ontwikkeling van het aantal zittenblijvers en de succesvolle afronding van de vervolgopleiding.

Functie 48 Bijzonder hoger onderwijs

Deze functies vormen samen het zorggebied Hoger Onderwijs en Onderzoek en Wetenschap.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	14.000.000	14.000.000	14.000.000	14.000.000
Totaal	14.000.000	14.000.000	14.000.000	14.000.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De bekostiging en de accreditatie van het hoger onderwijs zullen bijzondere aandacht krijgen, waarbij samenwerking met Nederland van belang zal blijven. Daarbij zal ook bijzondere aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van het wetenschappelijke en beleidsvoorbereidende onderzoek binnen de universiteit. Het belangrijkste deel van de middelen in deze functie zijn bedoeld als overheidssubsidie *aan* de 'University of Curaçao' (voorheen UNA) en voor de ontwikkeling en uitvoering van wetenschapsbeleid.

Functie 49 Gemeenschappelijke uitgaven onderwijs (gedeeltelijk) – Beleidsveld: Studiefinanciering

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	18.601.800	18.601.800	18.601.800	14.751.80
Programmakosten	34.355.400	34.355.400	34.355.400	34.355.400
Totaal				
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De middelen in deze functie worden ingezet voor studiefinanciering. Het streven is een adequaat stelsel van studiefinanciering dat de jeugd in staat moet stellen zich verder te ontwikkelen en zich voor te bereiden om een belangrijke bijdrage te leveren aan de individuele en maatschappelijke vooruitgang van Curaçao.

Daarbij zal studeren in de regio worden gestimuleerd. Tevens zullen studenten uit de ons omringende landen de mogelijkheid krijgen om hun studie op Curaçao voort te zetten.

Functie 50 Overige onderwijs (gedeeltelijk)

Deze functies vormen samen het zorggebied Overige onderwijs.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.779.000	1.779.000	1.779.000	1.779.000
Programmakosten				
Totaal				
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	50.000	50.000	50.000	50.000
Programmakosten	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	60.000	60.000	60.000	60.000

De gewone dienstuitgaven hebben betrekking op nascholing leerkrachten, overheidssubsidie aan Fundashon pa Inovashon de Enseñansa na Korsou (FIDE), Fundashon Material pa Skol (FMS), Fundashon pa Planifikashon di Idioma (FPI) en Sentro pa Guia Edukashonal (SGE) en vervoerkosten en overheidsbekostiging van secundair bijzonder onderwijs SBO Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur (RKCS) en Instituto pa Formashon den Enfermeria (IFE).

De kapitaaluitgaven zijn bedoeld voor het onderhoud en de constructie van schoolgebouwen en voor onderhoud van inventaris.

De werkgevers en hun belangenorganisaties dienen zeker als belangrijke actoren binnen het onderwijsveld, in het bijzonder het beroepsonderwijs, meegenomen te worden. Daartoe zal een Raad voor Onderwijs en Arbeidsmarkt worden geïnstalleerd.

Hieronder valt uiteraard ook de Sociale Vormingsplicht die ondermeer de participatie van de sociaal vormingsplichtigen in het arbeidsproces moet bewerkstelligen.

Ook ligt de nadruk op de afstemming en samenwerking tussen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt waarbij op korte termijn de vraag vanuit verschillende sectoren op de arbeidsmarkt met lokale werknemers moet worden ingevuld.

Functie 50 Overige onderwijs (gedeeltelijk) - Beleidsveld: Tweede kans onderwijs (sociale vormingsplicht)

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	5.293.400	5.293.400	5.293.400	5.293.400
Totaal				
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De middelen op deze functie zijn bedoeld ter dekking van de kosten van Feffik voor vakopleidingen en kanstrajecten van de sociale vormingsplicht. De structurele jeugdwerkloosheid en het grote percentage voortijdige schooluitvallers gedurende decennia, hebben geleid tot het ontstaan van de Sociale Vormingsplicht als middel om de 16 – 24 jarigen een kans te bieden op een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt of aansluiting bij het secundaire beroepsonderwijs.

Functie 51 Cultuur en Sport algemeen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	2.161.200	2.161.200	2.161.200	2.161.200
Programmakosten	1.413.900	1.413.900	1.413.900	1.413.900
Totaal	3.575.100	3.575.100	3.575.100	3.575.100
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De Uitvoeringsorganisatie Cultuur en Sport van het Ministerie valt onder functie 51.

Functie 52 Openbaar bibliotheekwerk

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	30.400	30.400	30.400	30.400
Programmakosten	4.218.700	4.218.700	4.218.700	4.218.700
Totaal	4.249.100	4.249.100	4.249.100	4.249.100
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 53 Sport

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	237.700	118.800	118.800	118.800
Programmakosten	8.484.200	8.484.200	8.484.200	8.484.200
Totaal	10.099.400	9.980.500	9.980.500	9.980.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 54 Cultuur

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	370.000	370.000	370.000	370.000
Programmakosten	1.007.500	1.007.500	1.007.500	1.007.500
Totaal	1.377.500	1.377.500	1.377.500	1.377.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 55 Oudheidkunde en Musea

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	130.200	130.200	130.200	130.200
Programmakosten	1.922.300	1.922.300	1.922.300	1.922.300
Totaal	2.052.500	2.052.500	2.052.500	2.052.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 58 Overige Cultuur en Sport (gedeeltelijk)

Deze functies (52 tot en met 55 en 58) vormen samen het zorggebied behartiging van culturele aangelegenheden, voor zover het de nationale, internationale en regionale aspecten betreft.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Programmakosten	4.099.200	4.099.200	4.099.200	4.099.200
Totaal	4.199.200	4.199.200	4.199.200	4.199.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De verschillende functies van Caribbean Research & Management of Biodiversity (CARMABI) en National Archeologische Antropologische Museum (NAAM) als uitvoeringsorganisaties van het culturele beleid zullen alsnog volop bezig zijn met de overdracht van collecties, kennis, middelen, enzovoorts aan de andere nieuwe entiteiten of eventueel met het sluiten van nieuwe samenwerkingsverbanden tussen de entiteiten.

Cultureel Educatieve Ontwikkeling

Gelet op de staatkundige veranderingen die hebben plaatsgevonden is het van belang om het culturele beleid te plaatsen als een kernelement binnen de nationale ontwikkeling naar emancipatie van onze gemeenschap.

Een emancipatorisch cultuur- en educatiebeleid moet worden vastgesteld op basis van de nationale noden waarin herwaardering van de nationale cultuur een belangrijke plaats krijgt toebedeeld.

Het geheel dient uit te monden in een geïntegreerd cultuurbeleid dat binnen het nationale ontwikkelingskader geplaatst kan worden.

Zowel binnen als buiten schoolverband dient vanuit het grote aanbod van culturele expressievormen een programma te worden ontwikkeld gericht op jongeren.

Aandachtspunten binnen het cultuurbeleid zijn:

- het multiculturele karakter van de samenleving;
- het investeren in en het uitdiepen van het culturele erfgoed;
- uitwisseling van culturele evenementen met de regio;
- het plaatsen van het culturele erfgoed binnen de toeristische ontwikkeling.

Functie 53 Sport

Functie 58 Overige Cultuur en Sport (gedeeltelijk)

Deze functies vormen samen het zorggebied, behartiging van sportaangelegenheden, voor zover het de nationale, internationale en regionale aspecten betreft.

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Programmakosten	4.099.200	4.099.200	4.099.200	4.099.200
Totaal	4.199.200	4.199.200	4.199.200	4.199.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De Curaçaose sportbonden zijn na 10 oktober 2010 de nationale sportbonden van het Land Curaçao geworden.

Het beleid stimuleert de sportbonden internationale erkenning te verkrijgen door zich aan te sluiten als lid van hun respectievelijke internationale federatie (IF).

Tevens is het beleid gericht op verhoging van de kwaliteit van de sportuitoefening, door middel van trainingen en organisatieverbetering (waaronder aanpassing statuten) van de nationale sportfederaties.

Er is een stichting opgericht die de uitzending van atleten in samenwerking met het Internationale Olympische Comité (IOC) coördineert.

Voor het opstellen van beoordelingscriteria voor subsidieaanvragen voor uitzendingen van internationaal erkende spelen, wordt een samenwerkingsstructuur opgezet tussen het voormalige Netherlands Antilles Olympic Committee (NAOC), Curaçase Sport & Olympische Federatie (CSOF) en de sector Cultuur & Sport van het Ministerie.

Het streven is gericht op erkenning van een eigen Olympische Comité door het International Olympic Committee (IOC).

Onderzoek naar mogelijke opzet van een sportopleiding op SBO/HBO niveau zal worden voortgezet en afgerond. Dit traject sluit nauw aan op de mogelijkheden en trajecten die al zijn geschapen en opgestart in het kader van een tweede kans op onderwijs onder de sociale vormingsplicht.

MINISTERIE VAN SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID EN WELZIJN

Tot het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
- Kabinet Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
- Inspectie Arbeidszaken
- Secretaris Generaal Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
- UO Regiokantoren
- Sociale Zorg
- Maatschappelijke Zorg
- Electra- en watersubsidie
- UO Uitvoeringsteam Arbeid
- UO Bureau Mediation
- UO Bedrijfsvoering Regiokantoren
- Sociale werkplaatsen
- Maatschappelijke Opbouw en Begeleiding
- Jeugdzorg
- Jeugdwerk
- Subsidie bijdragen Bejaardenoorden
- UO Uitvoeringsteam Familie, Jeugd en Sociale Ontwikkeling
- Sociale verzekeringen

Missie

Het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW) is een sleutelministerie voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van Curaçao.

De visie van dit ministerie is dat ieder mens een grote waarde heeft en dat eenieder de mogelijkheid en verantwoordelijkheid heeft om zich optimaal te ontwikkelen binnen de familie en gemeenschap. Dat eenieder bij te draagt aan het welzijn van elkaar en van de gemeenschap. De missie is dat iedereen samenleeft, opvoedt en vorming krijgt in een leefomgeving die stimuleert, waar geleerd kan worden in liefde, die veilig en gezond is en gericht is op

verantwoord en duurzaam samenleven, rekening houdend met mensen en kinderrechten. Om dit te bereiken wordt er gewerkt op een gecoördineerde manier waarbij participatie en verantwoordelijkheid voor de burger, het bedrijfsleven en instituten wordt gecreëerd.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn zijn:

01 Bestuursorganen

60 Algemeen beheer Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Sociaal Ontwikkeling Beleid

Het behartigen van sociale ontwikkelingsaangelegenheden.

Jeugd en Jongeren beleid

De zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende het jeugd- en jongeren ontwikkeling.

Arbeidsparticipatie

De zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende de nationale, internationale en regionale arbeidszaken en –verhoudingen, waaronder de relatie met de Internationale Arbeidsorganisatie.

Inspectie Arbeidszaken

De uitvoering van arbeids-en veiligheidsinspectie en de uitvoering van de juridische en beleidskaders betreffende de arbeidszaken.

61 Bijstandverlening

Sociale zorg

62 Werkgelegenheid

63 Maatschappelijke Begeleiding en Advies

64 Sociaal Cultureel Jeugd en Jongerenwerk

De zorg voor de uitvoering van de juridische en beleidskaders betreffende het jeugd- en jongeren Ontwikkeling.

65 Bejaardenoorden

68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	749.300	749.300	749.300	749.300
60 Algemeen beheer Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	14.022.800	14.030.800	14.030.800	14.030.800
61 Bijstandverlening	218.916.200	238.823.700	241.776.900	241.784.300
62 Werkgelegenheid	13.422.700	13.422.700	13.422.700	13.422.700
63 Maatschappelijke Begeleiding en Advies	14.653.500	14.653.500	14.653.500	14.653.500
64 Sociaal Cultureel Jeugd en Jongerenwerk	12.154.400	12.154.400	12.154.400	12.154.400
65 Bejaardenoorden	13.986.000	13.986.000	13.986.000	13.986.000
68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	67.437.800	74.940.000	83.971.400	94.936.000
Totaal	355.342.700	382.760.400	394.745.000	405.717.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen				
60 Algemeen beheer Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	206.800	206.800	206.800	206.800
61 Bijstandverlening	425.000	425.000	425.000	425.000
62 Werkgelegenheid	330.800	330.800	330.800	330.800
63 Maatschappelijke Begeleiding en Advies	-	-	-	-
64 Sociaal Cultureel Jeugd en Jongerenwerk	-	-	-	-
65 Bejaardenoorden				
68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	365.000	365.000	365.000	365.000
Totaal	1.327.600	1.327.600	1.327.600	1.327.600

De beleidsprioriteiten voor het jaar 2012 zijn:

- Vermindering van ongelijkheid en sociale achterstelling, met specifieke aandacht voor het verminderen van ongelijkheid in inkomen in onze samenleving en ontwikkelen van een armoedemonitor;

- Nadruk leggen op wijken als kern van ontwikkeling met specifieke aandacht voor beleid hiertoe. Actieve participatie in de identificatie en oplossing van wijkproblemen met specifieke aandacht voor een integraal ontwikkelingsplan voor wijken, en het vervolgen van de buurtmonitor en – profielen als instrumenten voor beleid gericht op identificatie van problemen in de wijken;
- Het versterken van instituten en organisaties ter bescherming van de Rechten van het Kind (RvK) met specifieke aandacht voor bijdrage aan rapportages inzake internationale verdragen inclusief participatie aan behandeling door de Verenigde Naties, en deelname aan conferenties in ditzelfde kader, en in het kader van deskundigheidsbevordering op het gebied van internationale ontwikkelingen op sociaal gebied; lokale wetten evalueren om ze in overeenstemming te brengen met de artikelen van internationale verdragen en het (verder) ontwikkelen en verrichten van de Jeugd- en familiemonitor;
- Specifieke aandacht voor het afronden van het wettraject Wet op de Jeugdzorg en het operationaliseren ervan in het kader van begeleiding van jongeren met sociaal-emotionele problemen;
- Aandacht voor bestrijding van geweld in de relationele sfeer met specifieke aandacht voor actieplannen op korte en lange termijn in samenwerking met de sectoren en stakeholders, deelname aan de werkgroep ter bestrijding van Mensensmokkel (IOM) en het formuleren van een wetsvoorstel om jongeren tot 25 jaar die ‘first offender’ zijn op te nemen in een traject van *restorative justice*;
- Reviseren van arbeidswetten met specifieke aandacht voor het reviseren en aanpassen van de Lei di Labor 2000, het actualiseren van de Lei di Referendum ter implementatie en reviseren van de Lei di Bion en implementeren;
- De mogelijkheid om kortlopende contracten herhaaldelijk te verlengen moet worden tegengegaan of onmogelijk worden gemaakt met specifieke aandacht voor het reviseren en aanpassen van de bestaande beleidsnota en komen tot een actieplan;
- Implementeren van de Lei di Maternidat met specifieke aandacht voor het afronden van het wettraject inzake de Lei di Maternidat;

- Implementeren van de Lei 80-20 met specifieke aandacht voor het afronden van het hiervoor benodigde Landsbesluit h.a.m. en het resterende wettelijke traject inzake de Lei 80-20.
- Introduceren van een algemene wet voor pensioenen met specifieke aandacht voor voorbereiding van een wetsvoorstel ten aanzien van een algemene pensioenvoorziening.
- Empowerment van de burger teneinde de zelfredzaamheid te stimuleren

Nadere beschouwing Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Achtereenvolgens volgen nadere beschouwingen bij sociale ontwikkeling, familie en jeugd en arbeid:

- a. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en beleid op het gebied van beleid
- b. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en beleid op het gebied van sociale ontwikkeling,
- c. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en beleid op het gebied van arbeid
- d. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en beleid op het gebied van welzijn.

a. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en mogelijke oplossingen in beleid op het gebied van sociale ontwikkeling, familie- en jeugdontwikkeling en arbeid (Beleidsorganisatie)

Belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingen:

- Ondanks veel initiatieven in de loop der jaren om het armoedeprobleem aan te pakken, leeft nog steeds een deel van de bevolking in armoede. Het ontwikkelen van een armoedemonitor zal inzicht geven in de problematiek en zal het gemakkelijker maken om het effectief aan te pakken;
- Wijkontwikkeling vormt een basis voor de aanpak van armoede en door de wijk als kern van ontwikkeling aan te wijzen zal de problematiek van de armoede aangepakt kunnen worden;
- Er zijn kwetsbare groepen in de samenleving, zoals mensen met een beperking en ouderen, waarvoor de voorzieningen niet voldoende

ontwikkeld zijn. Door middel van structureel beleid zal de hulpverlening beter georganiseerd worden;

- Er is een aantal wijken geïdentificeerd als wijken die aandacht behoeven. Behalve het initiatief Integrale Wijkaanpak Curaçao, zal beleid gemaakt worden waardoor dit initiatief structureel wordt. De instrumenten buurtmonitor en -profielen zullen worden gebruikt om dit beleid te ondersteunen;
- Curaçao heeft verantwoordelijkheden ten aanzien van een groot aantal internationale verdragen en instellingen, waaronder het Comité voor de Eliminatie van Discriminatie tegen vrouwen (CEDAW), het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) en de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Ten einde zich te verantwoorden dient Curaçao vertegenwoordigd te zijn op internationale conferenties die tegelijkertijd dienen tot deskundigheidsbevordering ten aanzien van internationale ontwikkelingen. Wetenschappelijk onderzoek is een instrument om te voldoen aan de vereisten van de verdragen en tevens dient het tot onderbouwing van beleid;
- Vaak wordt er bij projecten voor de wijkaanpak veel geïnvesteerd in infrastructuur. Door een beleidsplan gericht op sociaal werk in wijken met aandacht voor de familie en jeugd zal het sociale werk in de wijken efficiënter kunnen worden gemaakt;
- De achterblijvende hulp aan de jeugd. Het aanbod aan hulp is tot nog toe ontoereikend in vergelijking met de vraag naar hulp. Door de vernieuwing op de jeugdzorg volgens de ontwerp-Landsverordening (LV) Jeugdzorg zal dit knelpunt praktisch volledig verdwijnen;
- Ter bestrijding van het probleem van geweld in de relationele sfeer zullen actieplannen voor de korte en lange termijn worden geformuleerd en zal een wetsvoorstel worden voorgesteld om jongeren tot 25 die 'first offenders' zijn via restorative justice te begeleiden;
- Diverse bestaande arbeidswetten zullen gereviseerd, geactualiseerd en/of geïmplementeerd worden: Lei di Labor 2000, Lei di Referèndem, Lei di Bion, Lei di Maternidat;
- Er worden te veel kortlopende contracten afgesloten die voor korte duur verlengd blijven worden zonder uitzicht op een vaste baan. Door de

bestaande beleidsnota hieromtrent te reviseren en met een actieplan te komen zal dit fenomeen worden aangepakt;

- Veel werkenden hebben geen pensioenvoorziening waarop ze terug kunnen vallen aan het einde van hun loopbaan. Door middel van een wetsvoorstel ten aanzien van een algemene regeling pensioenvoorziening zal deze situatie worden aangepakt.

Ontwikkelingen

- Er is een groot deel van de bevolking dat onder de armoedegrens, zoals berekend door het CBS, leeft. Er zijn diverse zaken die aangepakt moeten worden om de armoedeproblematiek aan te pakken, waaronder een armoedemonitor ontwikkelen, de wijkontwikkeling aanpakken met de wijk als kern van ontwikkeling, de integrale wijkaanpak als structureel beleid opnemen met als instrumenten buurtmonitor en –profielen.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het inzicht in de armoedeproblematiek door middel van de armoedemonitor, het percentage families dat voldoende inkomen heeft en dus boven de armoedegrens leeft en dat in een leefbare wijk leeft, is een maat om de effectiviteit van deze programma's te meten.
Beschrijving	Door middel van beleid en de inzet van instrumenten (armoedemonitor, buurtmonitor en –profielen) en het toeleiden naar werk kan een deel van de bevolking voldoende inkomen gaan genereren om voor zichzelf en hun familie te zorgen. Door middel van integrale wijkaanpak kunnen aandachtswijken gevormd worden tot leefbare wijken Deze indicator bestaat uit drie onderdelen:
	- Het aantal families dat voldoende inkomen genereert om voor zichzelf en zijn familie te zorgen - Het (jeugd)werkloosheidscijfer in wijken - Het aantal leefbare wijken
Streefdoel	In 2012 is het werkloosheidspercentage gedaald naar 8,7 en het jeugdwerkloosheidscijfer naar 22 procent.
	In 2012 zijn 12 wijken leefbaar gemaakt.
Toets	Verlaging van zowel het werkloosheidspercentage van de gehele beroepsbevolking als het jeugdwerkloosheidspercentage en

	verhoging van het aantal leefbare wijken.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de stakeholders die zich bezighouden met integrale wijkaanpak, Arbeidskrachtenonderzoek CBS.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Om de vijf jaar dient de regering verantwoording af te leggen ten aanzien van internationale verdragen. Hiertoe is het van belang dat zij vertegenwoordigd is op internationale conferenties die tegelijkertijd dienen tot deskundigheidsbevordering ten aanzien van internationale ontwikkelingen.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	De resultaten van de conferenties in de vorm van verslagen is een maat om de effectiviteit van deze programma's te meten.
Beschrijving	Iedere vijf jaar rapporteert de regering ten aanzien van bepaalde verdragen. Om deze rapportages op te stellen dienen er professionelen in de arm te worden genomen. Tijdens de behandeling van deze rapportages dient de regering zich te verdedigen ten aanzien van het Comité van de Verenigde Naties. Hiernaast zijn er internationale conferenties waar uitwisseling van deskundigheid plaatsvindt wat van groot belang is voor de continuïteit van beleid. Deze indicator bestaat uit twee onderdelen:
	- De rapportage die ingediend wordt bij het Comité van de Verenigde Naties; - De verslagen van participatie aan internationale conferenties.
Streefdoel	In 2012 zijn alle rapportages die in dat jaar ingediend moeten worden, ingediend.
	In 2012 heeft de regering van Curaçao zich voor relevante Comitès van de VN verantwoord.
	In 2012 zijn internationale conferenties bijgewoond die bijdragen aan de deskundigheidsbevordering van beleidsmedewerkers.
Toets	Zo weinig mogelijk opmerkingen van de VN Comitès ten aanzien van de naleving van verdragen, zo veel mogelijk kennisvergaring en verspreiding onder beleidsmedewerkers.
Meetinstrument	Dossieronderzoek

Informatiebron	Rapportages t.a.v. verdragen, rapportages t.a.v. conferentiebezoeken.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Wetenschappelijk onderzoek dient te worden verricht ten einde een basis te hebben voor beleid en tevens om voeling te houden met de belevingswereld van de bevolkingsgroepen.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012
Onderbouwing	De resultaten van de familie- en jeugdmonitor dienen als maat om de effectiviteit van deze programma's te meten.
Beschrijving	Iedere 4-5 jaar wordt de familie- en jeugdmonitor uitgevoerd ten einde een basis te hebben voor het bijstellen van bestaand beleid dan wel het formuleren van nieuw beleid.
	- De cijfers van het onderzoek;
Streefdoel	In 2012 is het onderzoek verricht en is er gerapporteerd.
Toets	De resultaten van het onderzoek.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van Beleidsorganisatie SOAW.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Het probleem van geweld in de relationele sfeer wordt reeds op verschillende plaatsen (Stichting Slachtofferhulp en politie) aangepakt, echter de oorzaak van het probleem blijft vooralsnog bestaan. Door middel van een actieplan op korte en lange termijn en met behulp van bewustwordingscampagnes zal er meer aandacht gegeven worden aan het probleem, de oorzaken en de gevolgen.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage slachtoffers van geweld in de relationele sfeer is een maat om de effectiviteit van het plan van aanpak en de bewustwording te meten.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit drie onderdelen: - Het percentage vrouwen dat mishandeld wordt; - Het percentage mannen dat mishandeld wordt; - Het percentage kinderen dat mishandeld wordt.
Streefdoel	In 2012 is 50 procent van de bevolking zich bewust van de oorzaken en gevolgen van geweld in de relationele sfeer en is het aantal slachtoffers met 10 procent verminderd.
Toets	Aantal slachtoffers van geweld in de relationele sfeer is verminderd.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de Stichting Slachtofferhulp en politie
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Ten behoeve van het toepassen van restorative justice wordt een wetsvoorstel gemaakt om jongeren tot 25 jaar die 'first offender' zijn op te nemen in een traject van restorative justice ter resocialisatie en heropvoeding.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Jongeren die hebben toegegeven een misdaad te hebben begaan zouden via trajecten van restorative justice geholpen kunnen worden met hun resocialisatie en heropvoeding.
Beschrijving	Het percentage personen dat tot de doelgroep behoren en probleemgedrag vertonen met name geweld en criminaliteit die een hersocialisatieprogramma volgen
Streefdoel	In 2012 is er een wetsvoorstel.
Toets	Het wetsvoorstel is door Sector Wetgeving Juridische Zaken (WJZ) goedgekeurd.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van Beleidsorganisatie SOAW.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Diverse arbeidswetten zijn reeds gemaakt dan wel voorgesteld en dienen geïmplementeerd te worden. Alvorens dit te doen zullen ze gereviseerd, geactualiseerd en/of geïmplementeerd moeten worden: Lei di Labor 2000, Lei di Referèndem, Lei di Bion, Lei di Maternidat, Lei 80-20.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	De effectiviteit wordt gemeten aan het aantal wetten dat gereviseerd, geactualiseerd en/of geïmplementeerd is.
Beschrijving	Ten einde de bestaande arbeidswetten te kunnen implementeren dienen deze gereviseerd, en geactualiseerd te worden.
	Indicator: Het aantal wetten dat geïmplementeerd kan worden en tot resultaat leiden voor de bevolking.
Streefdoel	In 2012 zijn 5 wetten (Lei di Labor 2000, Lei di Referèndem, Lei di Bion, Lei di Maternitat, Lei 80-20) gereviseerd, geactualiseerd en geïmplementeerd.
Toets	De 4 wetten in werking getreden moeten zijn.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van Sector WJZ
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Kortlopende contracten worden vaak herhaald waardoor de werknemer vaak geen vooruitzicht heeft op een vaste baan. Deze contracten dienen te worden beëindigd.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Kortlopende contracten worden vaak herhaald waardoor de werknemer vaak geen vooruitzicht heeft op een vaste baan.
Beschrijving	Deze contracten dienen te worden beëindigd en ervoor in de plaats moet een regeling komen om werknemers naar vaste banen te geleiden. Indicator:
	- Een voorstel voor De mogelijkheid om kortlopende contracten herhaaldelijk te verlengen moet worden tegengegaan of onmogelijk worden gemaakt
Streefdoel	In 2012 ligt er een voorstel voor de mogelijkheid om kortlopende contracten herhaaldelijk te verlengen moet worden tegengegaan of onmogelijk worden gemaakt.
Toets	Het voorstel is goedgekeurd.

Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van Beleidsorganisatie SOAW.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Veel werkenden hebben geen pensioenvoorziening waarop ze terug kunnen vallen aan het einde van hun loopbaan. Door middel van een wetsvoorstel ten aanzien van een algemene regeling pensioenvoorziening zal deze situatie worden aangepakt.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Voor de huidige werkenden die geen pensioenvoorziening hebben, zal een wetsvoorstel ten aanzien van een algemene regeling pensioenvoorziening worden gepresenteerd.
Beschrijving	Het wetvoorstel moet leiden tot een regeling waar alle werkgevers zich aan dienen te houden. Indicator:
	- Een wetsvoorstel voor een algemene pensioenvoorziening
Streefdoel	In 2012 is er wetsvoorstel voor een algemene pensioenvoorziening
Toets	de wetten in werking getreden moeten zijn
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van Beleidsorganisatie SOAW
Type indicator	Uitkomst

Uitwerking beleid van het ministerie SOAW voor 2012, 2013, 2014, 2015

- Diverse zaken zullen aangepakt worden om de armoedeproblematiek aan te pakken;

- De Regering zal verantwoording afleggen ten aanzien van internationale verdragen. Hiertoe zal zij vertegenwoordigd zijn op internationale conferenties die tegelijkertijd dienen tot deskundigheidsbevordering;
- Wetenschappelijk onderzoek dient te worden verricht ten einde als basis te dienen voor beleid en tevens om voeling te houden met de belevingswereld van de bevolkingsgroepen;
- Het probleem van geweld in de relationele sfeer wordt aangepakt door middel van actieplannen op korte en lange termijn en met behulp van bewustwordingscampagnes;
- Ten behoeve van het toepassen van restorative justice wordt een wetsvoorstel gemaakt ter resocialisatie en heropvoeding van jonge daders tot 25 jaar die 'first offender' zijn en crimineel en gewelddadig gedrag hebben vertoond en om hun slachtoffers en hun familie te helpen;
- Diverse arbeidswetten zullen gereviseerd, geactualiseerd en/of geïmplementeerd worden: Lei di Labor 2000, Lei di Referendum, Lei di Bion, Lei di Maternitat, Lei 80-20;
- Er zal een voorstel worden gemaakt voor de beëindiging van herhaalde kortlopende contracten;
- Er wordt een wetsvoorstel gemaakt voor een algemene regeling pensioenvoorziening.

Samengevat: beleid van het ministerie SOAW voor 2012, 2013, 2014, 2015

- De armoedeproblematiek wordt aangepakt;
- Rapportages t.b.v. internationale verdragen worden gemaakt en conferenties worden bijgewoond;
- Wetenschappelijk onderzoek wordt verricht;
- Het probleem van geweld in de relationele sfeer wordt aangepakt;
- Een wetsvoorstel wordt gemaakt ter resocialisatie en heropvoeding van jonge daders tot 25 jaar die 'first offender' zijn;
- Diverse arbeidswetten worden gereviseerd, geactualiseerd en/of geïmplementeerd;
- Een wetsvoorstel wordt gemaakt voor een algemene regeling pensioenvoorziening.

b. Knelpunten en mogelijke oplossingen, ontwikkelingen en prestatie-indicatoren, knelpunten en mogelijke oplossingen, in de uitvoering op het beleidsdomein familie- en jeugdontwikkeling voor 2012, 2013, 2014, 2015 (Sector Familie en Jeugd).

Belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingen:

- Nog steeds is een groot deel van de ouders op Curaçao onvoldoende in staat om hun opvoedingstaken goed te verrichten. Het programma Vroegkinderlijke Zorg en Ontwikkeling schenkt nadrukkelijk aandacht aan beleid ten aanzien van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering.
- De Sociale Vormingsplicht (SVP) is recentelijk door een periode gegaan dat er minder jongeren bediend konden worden. Er zijn trainingen verzorgd ten einde te komen tot:
 - invoering nieuwe intakeprocedures, examens en competentiegerichte vorming;
 - kwaliteitsverhoging, effectieve invoering zorgtraject;
 - extra inzet op handhavend toezicht.

Door middel van deze en andere verbeteringen zal er een substantiële verhoging van het bereik van de doelgroep in de SVP teweeg worden gebracht met als gevolg een verhoging van succesvolle uitstroom en plaatsing in banen die de SVP'er voor een langere periode kan behouden.

- In de samenleving is de bekendheid met het Verdrag betreffende de Rechten van het kind nog onvoldoende. De uitvoering van het communicatieplan Rechten van het Kind zal een groter deel van de bevolking bewust maken van de rechten en hoe ze toegepast moeten worden.
- Op Curaçao zijn de meeste voorzieningen slechts tijdens kantooruren bereikbaar. Er bestaat echter wel behoefte aan voorzieningen die 24/7 open zijn. Residentiële opvang voor jongeren in crisissituatie zal hier verlichting in brengen.
- De achterblijvende hulp aan de jeugd. Het aanbod aan hulp is tot nog toe ontoereikend in vergelijking met de vraag naar hulp. Door de vernieuwing van de jeugdzorg volgens de ontwerp-LV Jeugdzorg zal dit knelpunt praktisch volledig verdwijnen.

- In 2012 zullen twee Centra voor Familie en Jeugd operationeel zijn waarin jongeren met sociaal-emotionele problemen en hun familie hulp op maat zullen krijgen. In een van deze centra zal een pilot project worden uitgevoerd waarin 250 jongeren hulp krijgen aangeboden waarbij ze onder meer begeleiding krijgen samen met hun families.
- In gevallen van crimineel en gewelddadig gedrag wordt het programma 'restorative justice' geïntroduceerd. Hiertoe zal binnen de Centra voor Familie en Jeugd een unit worden opgezet.

Ontwikkelingen

- Uit ontwikkelingen in de samenleving en uit onderzoek valt op te maken dat er binnen de familie en het gezin leemten zijn ontstaan ten aanzien van de opvoeding van kinderen en het gezinsleven. Van belang is dat voorwaarden gecreëerd worden en preventieve maatregelen genomen worden gericht op het realiseren van een familieomgeving waarin sociaal-maatschappelijke ontwikkeling en vorming gestimuleerd worden. Door middel van het programma Vroegkinderlijke Zorg en Ontwikkeling kan een deel van de ouders bereikt worden met opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsondersteuning van hun kinderen van conceptie tot en met 8 jaar. Op basis hiervan zullen bestaande opvoedingsondersteuning programma's worden versterkt en uitgebreid met meerdere niveaus en zullen andere 'evidence-based' programma's worden ingevoerd, waarbij professionals zullen worden getraind.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage ouders/families dat met succes aan opvoedingsondersteuningsprogramma's (OOP) heeft deelgenomen is een maat om de effectiviteit van deze programma's te meten.
Beschrijving	Voorwaarden dienen te worden gecreëerd en preventieve maatregelen dienen te worden genomen gericht op het realiseren van een familieomgeving waarin sociaal-maatschappelijke ontwikkeling en vorming gestimuleerd worden. Deze indicator bestaat uit vier onderdelen:
	- Het aantal ouders/verzorgers/families dat (met succes) deelneemt aan OOP.

	- Het aantal deelnemers dat voortijdig stopt met een OOP; - De registratie van de resultaten van de OOP's; - Het aantal ernstige gevallen van problematiek t.a.v. opvoeding; - Aantal kindercentra waarvan de begeleiders getraind zijn om cursussen; familie- /opvoedingsondersteuning/voorlichting te geven.
Streefdoel	In 2012 heeft 70% van de ouders die zich in een achterstandssituatie bevindt deelgenomen aan minimaal één cursus familie-/opvoedingsondersteuning.
	In 2012 is per kindercentrum minstens 25% van de begeleiders getraind om opvoedingsondersteuning/ voorlichting te bieden.
Toets	Verhoging van het bereik van de doelgroep die succesvol OOP's heeft afgerond, vermindering van het aantal serieuze gevallen van problematiek t.a.v. opvoeding, verhoging van het aantal kindercentra waarvan de begeleiders getraind zijn om cursussen OOP's te geven.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de stakeholders die de programma's aanbieden.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- De situatie van de jongeren qua arbeidsmarkt laat het volgende beeld zien:

Curaçao Jaartal	Percentage
2004	36,8
2005	44,0
2006	37,6
2007	24,2
2008	26,3
2009	24,7

De voornaamste oorzaken van de daling (cijfers Arbeidskrachten-onderzoeken CBS) zijn de afname van het aantal werkzoekende jongeren en tevens de toename van het aantal werkende jongeren. Deze trend is gedeeltelijk toe te schrijven aan de wet op de sociale vormingsplicht.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage jongeren dat met een certificaat/diploma uitstroomt uit de kanstrajecten van de Sociale Vormingsplicht (SVP) naar banen of naar een vervolgopleiding is een maat om de effectiviteit van de SVP te meten.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit vijf onderdelen:

	- Het percentage jongeren dat de SVP trajecten op SV1-niveau met een certificaat/diploma afrondt;
	- Het percentage jongeren dat de SVP trajecten op SV2-niveau een diploma afrondt;
	- Het percentage jongeren dat de SVP trajecten succesvol afrondt en een vervolgopleiding gaat doen;
	- Het percentage jongeren dat na de SVP trajecten een baan krijgt;
	- Het percentage jongeren dat na de SVP trajecten een baan krijgt en het behoudt;
Streefdoel	In 2012 rondt 75 procent van de jongeren de SVP trajecten succesvol af, en krijgt of behoudt een baan.
Toets	Substantiële verhoging van het bereik van de doelgroep in de SVP en het percentage dat de trajecten succesvol heeft afgerond en een baan heeft en behoudt.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de projectbureaus.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Er is een communicatieplan Rechten van het Kind opgesteld dat door het Comité Rechten van het Kind wordt aangemoedigd. Dit plan zal in fasen een groter deel van de bevolking dan nu bewust maken van de rechten en hoe deze toegepast moeten worden.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage uit elke doelgroep dat na het eerste jaar meer informatie heeft ontvangen en dat de strekking van de belangrijkste artikelen uit het verdrag begrijpt.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit vier onderdelen/doelgroepen: Verandering in kennis (weten en begrijpen) van de rechten van het kind wordt beoogd ten aanzien van de doelgroepen: 1. Kinderen van 4 tot en met 12 jaar. 2. Jongeren van 13 tot 18 jaar. 3. Ouders en verzorgers van de kinderen die op school lessen (workshops) over kinderrechten volgen. 4. Beroepshalve betrokkenen: leerkrachten die aan de slag gaan met de lespakketten en leerkrachten van de leerkrachtenopleiding Funderend Onderwijs (FO).
Streefdoel	In 2012 heeft 30 procent van de doelgroepen voldoende informatie gekregen om de strekking van de belangrijkste artikelen uit het verdrag te begrijpen.
Toets	De kennis en begrip zal op gezette tijden getest worden: van de groepen 1, 2, en 3 via de scholen en van groep 4 via telefonische enquêtes
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de projectbureaus.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Voor veel jongeren en hun familie is het van belang dat de jongeren uit huis geplaatst kunnen worden wanneer crisissituaties zich voordoen.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage jongeren dat 24-uurs opvang kan krijgen wanneer er in de familie moeilijkheden zijn.
Beschrijving	Kinderen en jongeren die bij de familie in een crisissituatie terecht komen dienen tijdig opvang en hulp te krijgen. Dit geldt ook voor hun ouders en hun professionele opvoeders. Dit door middel van 24-uurs opvang met professionele begeleiding.
Streefdoel	In 2012 is 20 procent meer jongeren opgevangen tijdens crisissituaties.
Toets	Aantal jongeren (dat onmiddellijk opgevangen zou moeten worden) op wachtlijsten is verminderd.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de Centra voor Familie en Jeugd.
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- De hulp aan de jeugd en familie blijft achter ten opzichte van de vraag. Het aanbod aan hulp is zeer ontoereikend in vergelijking met de vraag naar hulp. Het niet optimaal functioneren van sociale systemen zoals de familie en het onderwijs heeft ook tot gevolg dat de jeugd onvoldoende hulp krijgt.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het aantal jongeren met psychosociale problemen dat zorg heeft.
Beschrijving	Jeugdigen met problemen en functiestoornissen/beperkingen die optimale ontwikkeling (intellectuele, fysieke, emotionele, sociale) in de weg staan, dienen tijdig passende hulp te krijgen. Dit geldt ook voor hun ouders en hun professionele opvoeders. Dit door middel van een strikte controle en voldoende sturings- en monitoringsmechanismen, zoals beleid en wetgeving.
Streefdoel	Van het pilotproject van 250 jongeren met hun familie die in 2012 geholpen zullen worden in een van de Centra voor Familie en Jeugd, krijgt 100 procent hulp en is 30 procent aan het eind van het jaar daadwerkelijk geholpen.
Toets	Aantal jongeren en hun familie dat via de Centra voor Familie en Jeugd is opgevangen en hulp heeft ontvangen.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van het Centra voor Familie en Jeugd
Type indicator	Uitkomst

Ontwikkelingen

- Aandacht voor kwetsbare groepen, zoals jongeren met probleemgedrag, en resocialisatie en heropvoeding,. Het zich voordoen van jeugddelinquentie, waarbij de aard van het gepleegde delict zeer ernstig is. In Bon Futuro zitten jongeren opgesloten wat niet hoort.

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage jongeren dat met justitie in aanraking komt, dan wel een civiele beschermingsmaatregel krijgt opgelegd is een maat om de effectiviteit van het beleid t.a.v. jeugdbescherming te meten.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit 6 onderdelen:
	- Het percentage jongeren dat met justitie in aanraking komt;
	- Het percentage jongeren dat in detentie zit;
	- Het percentage jongeren dat deelneemt aan resocialisatie programma's en programma's voor onderwijs en beroepsopleiding;
	- Het percentage jongeren dat een TBR maatregel (ter beschikkingstelling van de regering) opgelegd krijgt;
	- Het percentage jongeren dat een jeugdreclassering-maatregel opgelegd krijgt;
	- Het percentage jongeren dat een voogdijmaatregel opgelegd krijgt.
Streefdoel	In 2012 is het percentage jongeren dat een justitiële of een civiele (beschermings)maatregel krijgt opgelegd verlaagd met 10 procent.
Toets	Verlaging van het percentage jongeren dat een justitiële of een civiele (beschermings)maatregel krijgt opgelegd.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de Beleidsorganisatie Justitie en de Voogdijraad en Gezinsvoogdijinstellingen.
Type indicator	Uitkomst

Prestatie-indicatoren

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het aantal personen dat via de unit in de Centra voor Familie en Jeugd hulp heeft gekregen door middel van crisisinterventie is een maat om de effectiviteit van deze unit te meten.
Beschrijving	Het percentage personen met probleemgedrag voornamelijk qua geweld en criminaliteit die hersocialisatieprogramma's volgt.
Streefdoel	Het percentage personen dat hulpverlening heeft ontvangen is gestegen met 10 procent.
Toets	Aantal personen dat via de Centra voor Familie en Jeugd is opgevangen en hulp heeft ontvangen.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van het Centra voor Familie en Jeugd.
Type indicator	Uitkomst

Uitwerking aandachtspunten voor de uitvoering op het beleidsdomein familie- en jeugdontwikkeling voor 2012, 2013, 2014, 2015

- Door middel van opvoedingsondersteuningsprogramma's worden leemten ten aanzien van de opvoeding van kinderen in de familie op basis van het programma Vroegkinderlijke Zorg en Ontwikkeling aangepakt.
- Door middel van verbetering van de kwaliteit van de trajecten van de Sociale Vormingsplicht en de zorg en toezicht binnen de programma's (invoering nieuwe intakeprocedures, examens en competentiegerichte vorming, kwaliteitsverhoging, effectieve invoering zorgtraject, extra inzet op handhavend toezicht) en een aanzet tot *life-long learning* ten behoeve van de jongere en zijn familie en andere specifieke kwetsbare groepen zal vorming en opvoeding gestimuleerd en gefaciliteerd worden.
- Door de uitvoering van het communicatieplan Rechten van het Kind en het voldoen aan de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité zullen instituten en organisaties ter bescherming van de Rechten van het Kind (RvK) versterkt worden.
- Door het oprichten en openstellen van residentiële opvang voor jongeren in crisissituaties worden er meer voorzieningen op Curaçao gecreëerd die 24/7 open zijn om jongeren van alle leeftijden op te vangen.
- Door de Centra voor Familie en Jeugd operationeel te maken, het samenbrengen van initiatieven voor wijkwerk en het installeren van een Wijkraad inclusief een communicatieplan zal onder meer sociaal werk gericht op familie en jeugd geïnventariseerd en geherstructureerd worden.

- Door de uitvoering van een pilot om 250 jongeren hulp te bieden in een van de Centra voor Familie en Jeugd zullen jongeren met sociaal-emotionele problemen en hun familie begeleid worden.
- Door het verzorgen van familiebegeleiding/opvoedingsondersteuning binnen de Centra voor Familie en Jeugd ten behoeve van kinderen en jongeren in hoge risicosituaties en hun families, wordt aandacht gegeven aan de kwetsbare groep familie en jeugd.
- Door het maken van een plan van aanpak met bijbehorende publiciteitscampagnes, het ondersteunen van NGO's en de justitiële keten en deelname aan de bestrijding van mensensmokkel zal het probleem van geweld in de relationele sfeer bestreden worden.
- Door de installatie van een behandelingseenheid die tegelijkertijd een centrum is voor crisisinterventie binnen een van de Centra voor Familie en Jeugd wordt onder meer door het toepassen van restorative justice gewerkt worden aan resocialisatie en heropvoeding ter herstel van crimineel en gewelddadig gedrag van daders ten behoeve van slachtoffers en hun familie.

Samengevat: aandachtspunten voor de uitvoering op het beleidsdomein familie- en jeugdontwikkeling voor 2012, 2013, 2014, 2015

- Operationeel maken van twee Centra voor Familie en Jeugd, samenbrengen van initiatieven voor wijkwerk en installeren van een Wijkraad inclusief een communicatieplan;
- Uitvoering van een pilot om 250 jongeren en hun familie hulp te bieden in een van de Centra voor Familie en Jeugd;
- Intensiveren van opvoedingsondersteuningsprogramma's (OOP's) en familiebegeleiding en introduceren van nieuwe evidence-based OOP's onder leiding van de Centra voor Familie en Jeugd;
- Installatie van een behandelingseenheid die tegelijkertijd een centrum is voor crisisinterventie binnen een van de Centra voor Familie en Jeugd voor onder meer het toepassen van restorative justice;
- Verbetering van de kwaliteit van de trajecten van de Sociale Vormingsplicht;
- Uitvoering van het communicatieplan Rechten van het Kind en het voldoen aan de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité;

- Oprichten en openstellen van residentiële opvang voor jongeren in crisissituaties 24/7.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	704.300	704.300	704.300	704.300
Programmakosten	45.000	45.000	45000	45.000
Totaal	749.300	749.300	749.300	749.300
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de minister.

Functie 60 Algemeen beheer Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	13.744.500	13.752.500	13.752.500	13.752.500
Programmakosten	278.300	278.300	278.300	278.300
Totaal	14.022.800	14.030.800	14.030.800	14.030.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	206.800	206.800	206.800	206.800
Programmakosten				
Totaal	206.800	206.800	206.800	206.800

Hieronder vallen de volgende zorggebieden:

Sector Sociale ontwikkeling

De samenvoeging van beleid en uitvoering in de nieuwe bestuurlijke organisatie scherpt de bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheden aan. Naast deze concentratie is er tevens een organisatieontwikkeling zichtbaar voor intern en extern toezicht op de sociale ontwikkeling. Ook deze toezichtfunctie zal waarschijnlijk een positief effect hebben op de resultaatgerichte aanpak en concretisering van sociale producten. Van enkele

overheidssectoren valt te leren dat naarmate er meer toezicht en controle op de sector is gerealiseerd, dit ten goede is gekomen aan hun planning- en uitvoeringskwaliteit.

Meer kwaliteitsverbetering kan verder worden verwacht vanwege het internationaal sociaal recht (waaronder de Rechten van het Kind) en de toegenomen samenwerking op het gebied van sociale ontwikkeling met internationale organisaties (de VN en ILO) en regionale organisaties (CARICOM en ECLAC).

Gelet op de verwachte dynamiek kan er vanuit worden gegaan dat van verschillende zijden hogere eisen aan de sociale sector zullen worden gesteld in 2012. Er zullen meer resultaatgerichte en tastbare producten van sociale ontwikkeling worden verwacht, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, psychosociale zorg, de rechten van het kind, verslaving, ouderenzorg en sociale zekerheid.

Doelformulering

In het jaar 2012 zal aandacht worden besteed aan de volgende inhoudelijke *targets*:

1. Sociale correctie en preventie van geweld en criminaliteit.

In sociale *mediation* is tevens de informele en niet-gouvernementele (NGO) aanpak, die dicht bij burgers staat van belang. Daardoor zal in dit beleid verder worden nagegaan hoe hier meer aandacht aan gegeven kan worden.

Ondersteuning en onderzoek zullen blijven plaatsvinden op het gebied van gezinsgerichte hulpverlening ten behoeve van multiprobleem-gezinnen binnen onder andere het Gouvernements Opvoedingsgesticht (GOG). In dit laatste geval gaat het om concrete begeleiding van het maatschappelijke werkteam en ondersteuning bij de ontwikkeling van het gezinsgerichte beleid (o.a. intake).

Speciale aandacht zal er zijn voor beleid en onderzoek ter preventie en correctie van huiselijk geweld (relationeel geweld en kindermishandeling), waaronder slachtofferhulp voor kinderen, vrouwen, mannen en ouderen. In deze bijdrage zal het gender-, gezin- en ouderaspect worden benadrukt.

2. De ontwikkeling (waaronder evaluatie) van het ouderenbeleid op regionaal niveau zal worden voortgezet conform de “*Regional Plan of Action of the Madrid International Plan of Action*” (2003). Hierbij gaat het onder andere om aangepaste wetgeving en de ontwikkeling van senior personeelsbeleid binnen de publieke en private sector (vermindering van het aantal personen dat in de nabije toekomst aanspraak kan maken op een pensioen).
3. Diverse organisaties op het gebied van personen met een handicap dringen aan op meer beleid en betere wetgeving. De overheid heeft in 2008 gekozen voor een beleidsvertaling op nationaal niveau van de *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (2006), waaronder aangepaste wetgeving en capaciteitsversterking binnen het regionale streefkader.
4. Genderbeleid blijft van belang in het ontwikkelingsbeleid, onder andere vanwege de positie van arme vrouwen maar ook op het gebied van de achterstand van jongens. In koninkrijksverband is mede gelet op de eisen van VN-zijde, aangedrongen op meer samenwerking en de verbetering van de nationale beleidscoördinatie.

In 2012 concentreert het beleid zich op een samenwerkende organisatie ten behoeve van intersectorale *gender-mainstreaming* en monitoring (onder andere aan de hand van de conclusies van de CEDAW-conferentie 2010, de *Convention Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* en de *Plan of Action Regional Conference of Women*, ECLAC 2004/7).

Sector Familie en Jeugd

Voor deze sector zal integraal beleid voor familie en jeugd garanderen dat steun en begeleiding voor de jongere en zijn familie en andere specifieke kwetsbare groepen effectief is om mensen te vormen die bewust en verantwoordelijk zijn voor hun samenleving en medemens. Aan de hand van onderzoek onder de doelgroepen is gekomen tot een aantal prioriteiten.

De prioriteiten voor 2012 zijn:

- o Ondersteuning van ouders en jonge moeders in de opvoeding, met specifieke aandacht voor implementeren van programma's t.b.v. opvoedingsondersteuning volgend uit het programma Vroegkinderlijke Zorg en Ontwikkeling;
- o Stimuleren en faciliteren van vorming en opvoeding met speciale aandacht voor de Sociale Vormingsplicht voor de jongere en zijn familie en andere specifieke kwetsbare groepen met name voor de verbetering van kwaliteit van het product en de zorg en een aanzet tot life-long learning;
- o Het versterken van instituten en organisaties ter bescherming van de Rechten van het Kind (RvK) met specifieke aandacht voor de uitvoering van het communicatieplan RvK om de bevolking bewust te maken van de rechten en voor het voldoen aan de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité;
- o Stimuleren van meer voorzieningen op Curaçao die 24/7 open zijn om jongeren van alle leeftijden op te vangen met specifieke aandacht voor residentiële opvang voor jongeren in crisissituaties waarbij ze niet bij de familie kunnen blijven wonen;
- o Inventariseren en herstructureren van sociaal werk in de wijk, gericht op familie en jeugd met specifieke aandacht voor een implementatieplan voor Centra voor Familie en Jeugd, het oprichten van deze Centra en het verzorgen van een instellingsbesluit; samenbrengen van initiatieven voor wijkwerk, installeren van een Wijkraad inclusief een communicatieplan;
- o Begeleiding van jongeren en hun familie met sociaal-emotionele problemen met specifieke aandacht voor uitvoering van een pilot om 250 jongeren en hun familie hulp te bieden in een Centrum voor Familie en Jeugd;
- o Aandacht voor specifieke kwetsbare groepen met specifieke aandacht voor familiebegeleiding/opvoedingsondersteuning, het opzetten van Centra voor Familie en Jeugd ter begeleiding van kinderen en jongeren in hoge risico situaties en hun families;
- o Aandacht voor bestrijding van geweld in de relationele sfeer met specifieke aandacht voor een nationaal plan, het ondersteunen van NGO's en de justitiële keten, deelname aan bestrijding mensensmokkel;

- o Aandacht voor resocialisatie en heropvoeding ter herstel van crimineel en gewelddadig gedrag met specifieke aandacht voor installatie van een behandelingsseenheid die tegelijkertijd een centrum is voor crisisinterventie.

Sector Arbeid

Zorg voor de nationale, internationale en regionale sociale en arbeidszaken en -verhoudingen, waaronder de relatie met de Internationale Arbeidsorganisatie

De overheid streeft naar een rechtvaardige en stimulerende arbeidsontwikkeling welke niet los staat van andere ontwikkelingsinstrumenten, zoals wijkontwikkeling, sociale hulpverlening of bemiddeling, als ook zinvolle participatie in beleid. Het verrijkt dit pakket met ontwikkelingsinstrumenten die de andere ministeries, bijvoorbeeld Onderwijs en Economische Ontwikkeling, te bieden hebben. In dit geheel blijft het zich praktisch richten op de principes van *fair labor*, d.w.z. de organisatie van rechtvaardige arbeidsrelaties en niet-discriminerende toegang tot arbeidsplaatsen.

Het ministerie van SOAW zal samen met de ministeries van Onderwijs en Economische Ontwikkeling de Taskforce Onderwijs en Arbeid concreet vorm geven. Gesteld kan worden dat deze synergie van ontwikkelingsinstrumenten vooral op achterstandsgebieden resultaatgericht zichtbaar dient te leiden tot zinvolle arbeid. Het bereiken van zinvolle arbeid voor grote groepen is een welzijnsindicator van het nieuwe land Curaçao.

Het realiseren van een rechtvaardige, veilige en stimulerende arbeidsparticipatie is niet mogelijk zonder een structuur waarin betrokken actoren periodiek met elkaar dialogen voeren. Deze samenwerking krijgt gestalte met een overlegstructuur en inhoud met een flankerend beleid van voldoende empirisch onderzoek en/of evaluatie, exploratie van nieuwe arbeidsconcepten en de integrale combinaties met andere ontwikkelingsinstrumenten. Vanzelfsprekend hecht de overheid ook bijzondere waarde aan een goede kwaliteit Dialogo Sosial Tripartit.

Uiterst relevant acht de nieuwe regering het creëren van een conflictoplossende cultuur, zowel in de arbeidssector als het sociale leven. Het

is van essentieel belang dat arbeidsconflicten positief worden benaderd en hiermee meer arbeidsrust en -vrede te creëren. Van belang is niet alleen deze reactieve benadering van conflicten, maar ook de preventieve bewerking van de spanningsvelden. Van belang is dan effectief arbeidsbeleid, waaronder deugdelijke wetgeving, modern human resource beleid binnen de werkorganisaties als ook een op dialooggericht arbeidsklimaat.

Het te voeren beleid richt zich op het volgende:

- a. Realisering van een overlegstructuur van participatieve beleidsontwikkeling en -analyse Arbeid samen met de sociale partners.
- b. Instelling en inrichting van de Taskforce Onderwijs en Arbeid met een programma van jaarlijkse producten en projecten.
- c. Indiening van actuele wetsontwerpen (waaronder de definitieve afronding van de Lei di Maternidat en Wet op Uitzendwezen).
- d. Integraal instrumentenpakket van arbeidsparticipatie, onderwijs, sociale hulpverlening, bemiddeling en afspraken met werkgevers. Speciaal voor doelgroepen (o.a. jeugdigen, personen met een handicap en ex-gedetineerden).
- e. Bureau Mediation realiseert professionele ontwikkeling (waaronder accreditatie) van de sociale mediators en een integrale inbedding van deze functie in de wijken.

Functie 61 Bijstandverlening - Beleidsveld: Sociale zorg

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	7.622.700	7.622.700	7.615.300	7.622.700
Programmakosten	101.493.500	66.437.700	67.209.000	68.104.300
Totaal	109.116.200	74.060.400	74.824.300	75.727.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2013	2013
Apparaatskosten	425.000	425.000	425.000	425.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	425.000	425.000	425.000	425.000

Geplande resultaten materiële hulpverlening:

- In samenwerking met werkgevers en NGO's wordt gezorgd dat werklozen door middel van vorming c.q. scholing en inzet van werkervaringsplaatsen hun "employability" vergroten qua werkattitude en op het vaktechnische gebied.
- Terugdringing van het aantal onderstandtrekkers door het implementeren van trajectbegeleidingsprojecten, in samenwerking met andere overheidsinstanties en NGO's .
- Hulpverlening aan daklozen.

De programmakosten in deze functie hebben hoofdzakelijk betrekking op de medische kosten van PP-patiënten die oploopt van circa ANG 146,3 miljoen in 2012 tot circa ANG 167,0 miljoen in 2015. Daarnaast vallen hieronder de overheidsbijdrage aan het Fonds Algemene Verzekering Bijzondere Ziektekosten die oploopt van circa ANG 15,7 miljoen in 2012 tot circa ANG 17,9 miljoen in 2015. Ten slotte vallen hieronder ook de lasten voor onderstanduitkeringen. Deze bedragen nominaal circa ANG 41,7 miljoen per jaar.

Functie 62 werkgelegenheid

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	7.031.200	7.031.200	7.031.200	7.031.200
Programmakosten	6.391.500	6.391.500	6.391.500	6.391.500
Totaal	13.422.700	13.422.700	13.422.700	13.422.700
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2013
Apparaatskosten	330.800	330.800	330.800	330.800
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	330.800	330.800	330.800	330.800

Een van de belangrijkste doelstellingen van de sector Arbeid is het toeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt. Het is wenselijk dat er een re-integratiebeleid komt dat systematisch werkt aan het verbeteren van de kansen op werk van Curaçaoënaars die op afstand staan van de arbeidsmarkt. Dit beleid zou gebaseerd moeten zijn op een indeling van werkzoekenden naar (mate) van afstand tot die arbeidsmarkt. Op de verschillende categorieën kan dan een maatwerk aanpak van ondersteuning op weg terug naar de

arbeidsmarkt worden ontwikkeld. Verder wordt het belangrijk geacht aandacht te besteden aan het terugdringen van het aantal illegale buitenlanders op de Curaçaose arbeidsmarkt. Zij nemen veelal werkplekken in die uitermate geschikt zijn voor werklozen van het eiland. Het ontwikkelen van re-integratie beleid en het creëren van banen voor de inwoners van Curaçao vergt samenwerking en afstemming tussen betrokken *stakeholders* in het domein. Nog te vaak zijn partijen bezig met het afschermen van hun eigen domein. Dat moet doorbroken worden door middel van een gezamenlijke strategische agenda.

Functie 63 Maatschappelijke begeleiding en adviezen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	14.653.500	14.653.500	14.653.500	14.653.500
Totaal	14.653.500	14.653.500	14.653.500	14.653.500
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2013
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De programmakosten betreffen de volgende subsidies

• Federatie Kindercreches	ANG	3.910.000
• Opvang Res.zorg	ANG	6.520.000
• Coördinatie & Organisatie Jeugdhulpverlening	ANG	1.666.666
• Stichting Kinderbescherming	ANG	127.500
• Project Hulpmoeders	ANG	200.000
• Project leerwerktrajecten	ANG	1.200.000
• Overige Sociale Projecten	ANG	450.000

Functie 64 Sociaal Cultureel Jeugd en Jongerenwerk – Beleidsveld: De zorg voor de uitvoering van de juridische en beleidskaders betreffende de jeugd- en jongerenontwikkeling

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	12.154.400	12.154.400	12.154.400	12.154.400
Totaal	12.154.400	12.154.400	12.154.400	12.154.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2013
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten				
Totaal	-	-	-	-

Toezicht is nodig voor de handhaving van de Rechten van het kind en van de Sociale Vormingsplicht in het bijzonder.

Prestatie-indicatoren

- Prestatie-indicator: Toezicht op de werking van de Sociale Vormingsplicht

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit 4 onderdelen:
Onderbouwing	De mate waarin het toezicht op de naleving van de Sociale Vormingsplicht plaatsvindt, bepaalt de participatiegraad van de jongeren.
	Bevorderen van de naleving van de LV Sociale Vormingsplicht door voorlichting en advisering;
	Controleren van de reikwijdte en kwaliteit van de toepassing door onderzoek, monitoring, analyse, evaluatie en terugkoppeling;
	Opsporen en aanpakken van schendingen door signalering, interventie en procesverbaal en doorgeleiden naar OM;
	Ontwikkeling en handhaving van een kwaliteitssysteem gericht op organisatieontwikkeling, Competentiemonitor, Centraal Examen en duurzame nascholing van de beroepskrachten in de Sociale Vormingsplicht.
Streefdoel	In 2013 is de Unit Handhavend toezicht operationeel en in staat om schendingen op te sporen en aan te pakken.
Toets	Verlaging van het percentage jongeren dat weigert deel te nemen aan de Sociale Vormingsplicht.
Meetinstrument	Participatiegraad van voor de sociale vormingsplicht opgeroepen jongeren.
Informatiebron	Voortgangsrapportages van trajectaanbieders.
Type indicator	Uitkomst

- Prestatie-indicator: vermindering jeugdcriminaliteit

Status	Verplicht aan te leveren over het verslagjaar 2012.
Onderbouwing	Het percentage jongeren dat met justitie in aanraking komt, dan wel een civiele beschermingsmaatregel krijgt opgelegd is een maat om de effectiviteit van het beleid t.a.v. jeugdbescherming te meten.
Beschrijving	Deze indicator bestaat uit 6 onderdelen:
	- Het percentage jongeren dat met justitie in aanraking komt; - Het percentage jongeren dat in detentie zit; - Het percentage jongeren dat deelneemt aan resocialisatie programma's en programma's voor onderwijs en beroepsopleiding; - Het percentage jongeren dat een TBR maatregel opgelegd krijgt; - Het percentage jongeren dat een jeugdreclasseringmaatregel opgelegd krijgt; - Het percentage jongeren dat een voogdijmaatregel opgelegd krijgt.
Streefdoel	In 2013 is het percentage jongeren dat een justitiële of een civiele (beschermings)maatregel krijgt opgelegd verlaagd met 5 procent.
Toets	Verlaging van het percentage jongeren dat een justitiële of een civiele (beschermings)maatregel krijgt opgelegd.
Meetinstrument	Dossieronderzoek
Informatiebron	Dossiers van de Directie Justitie en de Voogdijraden.
Type indicator	Uitkomst

De programmakosten betreffen de volgende subsidies/bijdragen:

• SIFMA	ANG	225.000
• Jeugdcentrale Curaçao	ANG	196.900
• Stichting Pro-Alfa	ANG	42.500
• Federatie van Buurtcentra	ANG	1.400.000
• Konseho di Hubentut	ANG	90.000
• Federatie Antilliaanse Jeugdzorg	ANG	200.000
• Fundashon Progression i Desaroyo	ANG	4.000.000
• Bijdr. Sociale Vormingsplicht	ANG	6.000.000

Functie 65 Bejaardenorden

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten				
Programmakosten	13.986.000	13.986.000	13.986.000	13.986.000
Totaal	13.986.000	13.986.000	13.986.000	13.986.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2013
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de overheidssubsidies/-bijdragen aan bejaardenorden.

De programmakosten betreffen de volgende subsidies/bijdragen:

• Stichting Huize Bloem	ANG	365.000
• Stichting Huize Tabita	ANG	328.500
• St. Birgen de Rosario	ANG	9.700.225
• Fundashon Nos Welita	ANG	574.875
• Fundashon Kuido Integral Banda Abao	ANG	574.875
• Stichting Hamied	ANG	231.875
• Stichting Zorg En Hoop	ANG	410.625
• Zakgeld en andere kosten	ANG	1.650.025

De Raad van advies geeft aan dat de Algemene Beschouwingen, onder de functie 65 Bejaardenorden, een bedrag wordt genoemd van ANG 1.650.025 voor zakgeld en andere kosten. De Raad van Advies adviseert om in de Algemene Beschouwingen nader toe te lichten welke kostenposten met genoemd bedrag zullen worden gedekt.

De Regering zal staande de parlementaire vergadering hierop reageren.

**Functie 68 Overige voorziening Maatschappelijke dienstverlening –
Beleidsveld: Zorg voor de sociale verzekeringen**

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.872.700	3.872.700	3.872.700	3.872.700
Programmakosten	201.365.000	240.053.900	252.606.200	266.320.700
Totaal	205.237.700	243.926.600	256.478.900	270.193.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	365.000	365.000	365.000	365.000
Programmakosten				
Totaal	365.000	365.000	365.000	365.000

De programmakosten betreffen de premie ziektekosten die aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verschuldigd zijn voor het meeverzekeren van gezinsleden en de aanzuivering van de tekorten in de sociale fondsen die door de Sociale Verzekeringsbank worden beheerd.

Om de oudedagsvoorzieningen (pensioenfondsen) structureel kostendekkend te maken, wat de houdbaarheid van de pensioenfondsen in de toekomst moet garanderen, is besloten de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen naar 65 jaar en de ambtenaren pensioenregeling te versoberen.

AOV-fonds

Ter sanering van het AOV-fonds heeft de Regering het volgende besloten:

- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar met een overgangsregeling voor degenen die in 2012 58 jaar en ouder (die kunnen nog met 60 jaar met pensioen).
- Premieverhoging van 1% per 2015 (de noodzaak te evalueren in 2014).
- Indexatiebeleid wordt niet gewijzigd, d.w.z. dat dit niet afhankelijk is van de economische groei.

Hiernaast worden aanvullende maatregelen voorbereid, zoals de premieplichtig voor gepensioneerd, het verhogen van de premieloongrens en mogelijke algemeen verplicht kapitaaldekkingspensioenstelsel.

Implementatie: april 2012.

Ambtenarenpensioen-fonds

Ten aanzien van het ambtenarenpensioenfonds is besloten:

- Wijziging van de onvoorwaardelijke indexatie tot een voorwaardelijke indexatie, afhankelijk van de dekkingsgraad. Hierbij zal vanaf een dekkingsgraad hoger dan 103% geïndexeerd worden. Binnen vastgestelde schakels voor de dekkingsgraad is de indexatie gemaximaliseerd.
- Verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar conform die geldende voor de AOV-pensioen.
- Volledige afschaffing van de VUT-regeling.

Thans is het ambtenarenpensioenfonds bezig met het aanpassen van de vereiste ontwerp-wetgeving voor finale besluitvorming, waarna het formele adviestraject in gang gezet kan worden. Voor wat betreft de wijziging van de eindloonregeling tot een middelloonregeling is het pensioenfonds verzocht om scenario's (de effecten op het pensioen bij pensionering) uit te werken, waarna de besluitvorming hieromtrent geëvalueerd zal worden.

De hierboven genoemde stappen vormen de drie voornaamste pijlers bij het houdbaar houden van de pensioenfondsen. Geconcludeerd kan worden dat middels deze stappen een structureel kostendekkend plaatje ontstaat voor de pensioenfondsen. Deze wijzigingen zijn beoogd om in het jaar 2013 van start te gaan.

De stijging van de programmakosten van de functie 68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening kan verklaard worden aan de hand van de ziektekosten waarop ze betrekking hebben. Deze kosten groeien autonoom als gevolg van prijsontwikkelingen en demografische ontwikkelingen.

De Raad van Advies adviseert om Engelse termen zoals “restorative justice” en “fair labor” te vermijden en om de officiële citeertitel van wet- en regelgeving te gebruiken.

De Regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

MINISTERIE VAN GEZONDHEID, MILIEU EN NATUUR

Tot het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur
- Kabinet Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur
- Raad voor de Volksgezondheid
- Secretaris Generaal Gezondheid, Milieu en Natuur
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Gezondheid, Milieu en Natuur
- Inspectie Volksgezondheid
- UO Geneeskundige en Gezondheidszaken
- Subsidie bijdragen Ambulancevervoer
- Dr. Capriles Kliniek
- UO Veterinaire Zaken
- UO Agrarisch en Visserijbeheer
- UO Milieu en Natuur Beheer
- Subsidiebijdragen Milieu, Natuur
- Begraafplaatsen
- Overige uitgaven Volksgezondheid

Missie

Het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur draagt zorg voor het bevorderen van de gezondheid van de bevolking en voor een gezond milieu waarin mens, dier en natuur zich duurzaam kunnen ontwikkelen.

Het ministerie wil haar missie nastreven door:

1. Het initiëren, coördineren, afstemmen, uitvoeren en zorg dragen voor continuïteit van het Regeringsbeleid op het gebied van de volksgezondheid, milieu, natuur, veterinaire zaken, landbouw, veeteelt en visserij.
2. Het gevraagd en ongevraagd geven van kwalitatief hoogwaardig advies.
3. Het voorbereiden van wet- en regelgeving en in voorkomende gevallen, rekening houdende met internationale wet- en regelgeving.
4. Het uitvoeren van verplichtingen voortvloeiend uit verdragen en het nakomen van internationale afspraken.

5. Het informeren van de samenleving en het bevorderen van participatie in voorkomende gevallen.
6. Het ontwikkelen van duidelijke en transparante uitvoeringsprocedures.
7. Het actief netwerken en deelnemen aan (inter)nationale activiteiten.
8. Het tijdig signaleren en onderkennen van relevante ontwikkelingen, dreigingen en risico's binnen de beleidsdomeinen.
9. Het verlenen van excellente diensten.
10. Het continu stimuleren van innovaties, trainingen en upgrading.
11. Het verrichten van inspectiediensten.

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur zijn:

70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur

De zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende de volksgezondheid, gezondheidszorg, milieu, natuur, gezondheid van dieren en voor epidemiologisch onderzoek en onderzoek betreffende gezondheidssystemen en voorzieningen.

71 Preventieve en Curatieve Gezondheidszorg

De zorg op het toezicht op de uitvoering van die kaders en de kwaliteit van de volksgezondheid en gezondheidszorg.

72 Ambulancevervoer

De zorg op het toezicht op de uitvoering van ambulancezorg conform wettelijke regelgeving.

73 Verpleeginrichtingen

75 Agrarische Zaken, Jacht, Visserij

De zorg voor het toezicht op de uitvoering van agrarische zaken en de kwaliteit van de gezondheidszorg van dieren.

76 Milieubeheer

De zorg voor het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit betreffende het milieu.

77 Lijkbezorging

78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur

Hierbij dient eventueel rekening te worden gehouden met de verschillende SEI-projecten die binnen het ministerie lopen en die duurzaam moeten worden ingebed, dus ook begrotingstechnisch.

Hiervoor zijn per functie de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	307.800	307.800	307.800	307.800
70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur	7.731.200	7.731.200	7.729.400	7.731.200
71 Preventieve en Curatieve Gezondheidszorg	18.522.600	18.522.600	18.522.600	18.522.600
72 Ambulancevervoer	3.118.400	3.118.400	3.118.400	3.118.400
73 Verpleeginrichtingen	205.900	205.900	205.900	205.900
75 Agrarische Zaken, Jacht en Visserij	12.556.100	12.556.100	12.556.100	12.556.100
76 Milieubeheer	4.478.800	4.478.800	4.478.800	4.478.800
77 Lijkbezorging	52.000	52.000	52.000	52.000
78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur	11.986.200	11.986.200	11.986.200	11.986.200
Totaal	58.959.000	58.959.000	58.957.200	58.959.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen				
70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur	-	-	-	-
71 Preventieve en Curatieve Gezondheidszorg	-	-	-	-
72 Ambulancevervoer	-	-	-	-
73 Verpleeginrichtingen	-	-	-	-
75 Agrarische Zaken, Jacht en Visserij	933.000	933.000	933.000	933.000
76 Milieubeheer	-	-	-	-
77 Lijkbezorging	-	-	-	-
78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur	-	-	-	-
Totaal	933.000	933.000	933.000	933.000

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	306.350	306.350	306.350	306.350
Programmakosten	1.450	1.450	1.450	1.450
Totaal	307.800	307.800	307.800	307.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister.

**70 Algemeen beheer Gezondheidszorg, Milieu en Natuur – Beleidsveld:
Zorg voor de juridische en beleidskaders betreffende de volksgezondheid,
milieu, natuur en gezondheidszorg en gezondheid van dieren**

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	7.599.900	7.599.900	7.598.100	7.599.900
Programmakosten	131.300	131.300	131.300	131.300
Totaal	7.731.200	7.731.200	7.729.400	7.731.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Volksgezondheid en gezondheidszorg

Er is grote behoefte aan een herziening van het zorgstelsel. Het streven is om hierbij te zorgen voor een verhoging van de kwaliteit, effectiviteit en doelmatigheid van het zorgstelsel. Hierbij dient er gewerkt te worden aan een gezamenlijke visie over de contouren en inrichting van de zorg. Er dient hierbij continu sprake te zijn van de monitoring van de gezondheidstoestand van de bevolking en beschikbaarheid van actuele gegevens van het zorgstelsel en de financiële zorgdata. Om dit te kunnen verwezenlijken dienen ondermeer de volgende beleidslijnen te worden doorlopen:

- Vaststelling van een beleidskader ten aanzien van de benodigde kwaliteit en kwantiteit van het zorgaanbod op basis van de reële behoefte van de bevolking.
- Herziening van de bestaande zorg(verzekering)stelsel. Het huidige stelsel is niet langer houdbaar. Het recht op zorgverzekering is niet voor alle burgers ingevuld.
- De voorzieningen van gezondheidszorg (echelons) moeten functioneren als een gesloten systeem (integrale zorgketen), waarin samenhang en samenwerking voorop staan.
- Ontwikkeling van een (nieuw) financiële vergoedingsstructuur voor zorgverleners.
- In het kader van de garantie van continuïteit van zorg is het van belang om te komen tot een wettelijk kader voor de invoering van een stelsel van budgetfinanciering als randvoorwaarden voor het welslagen van de voorgenomen algemene ziektekosten verzekering.

- Integratie van de fondsen van de Sociale Verzekeringsbank en het Bureau Ziektekostenvoorzieningen.
- Introductie van integraal samenhangend ziektekostenpakket met speciale aandacht voor kwetsbare groepen, dat ondermeer dient zorg te dragen dat de draagkracht van de fondsen in overeenstemming is met de verwachte zorguitgaven.
- Adoptie en toepassing van de 11 *Essential Public Health Functions* zoals die officieel zijn geformuleerd door WHO/PAHO.
- Vaststelling van beleid voor gesubsidieerde en getarifeerde zorg conform het subsidiebeleid.
- Het aansturen en coördineren van het proces om te komen tot een nieuw ziekenhuis rekeninghoudend met al het hiervoor noodzakelijke financiële, juridische, zorginhoudelijke en kwalitatieve randvoorwaarden.

Ontwikkelingen in het volksgezondheidsveld

Op basis van de beschikbare informatie over de verwachte ontwikkeling van de zorgvraag, de verwachte autonome kostenstijgingen binnen de gezondheidszorg, de vergrijzing en de ontgroening van de bevolking van Curaçao, worden onafwendbare kostenstijgingen voor de volksgezondheid verwacht. Dit neemt niet weg dat het mogelijk is de kosten voor de volksgezondheidszorg te beheersen op microniveau.

In het kader van het beleidskader dient met betrekking tot de inrichting van de *cure*, de focus van “ziekte en zorg” meer naar “gedrag en gezondheid” te worden verlegd. Op korte termijn zal dit zorgen voor kostenstijgingen door meer aandacht voor preventie, het versterken van de eerstelijnszorg en het versterken van de *care*-activiteiten. Op de lange(re) termijn zal dit moeten zorgen voor een betere kostenbeheersing binnen de gezondheidszorg.

Veel (budgetneutrale) bezuinigingsvoorstellen zullen maar een deel van het begrotingsprobleem kunnen oplossen vanwege de autonome stijging van de mondiale kosten voor de volksgezondheid (meer zorgvraag, technologische ontwikkelingen en vergrijzing van de bevolking). Hierbij speelt voor Curaçao nog het risico van bovengemiddelde kostenstijgingen in verband met de verwachte sterke toename van chronische ziekten, gerelateerd aan onder andere de obesitas-problematiek.

Bij de totstandkoming van de begroting 2010 van het voormalige Eilandgebied Curaçao is met het College financieel toezicht overeengekomen dat de begroting voor de sector Gezondheidszorg doorgelicht zou worden. De belangrijkste doelen van deze doorlichting waren een verbeterde onderbouwing van de meerjarenramingen en een vollediger zicht op de risico's, met als 'stip aan de horizon' de begroting 2011 van het Land Curaçao. De doorlichtingen, die in 2009 en 2010 hebben plaatsgevonden, zijn inmiddels afgerond. Het College financieel toezicht is hierbij nauw betrokken geweest.

De doorlichting Gezondheidszorg is begin juli door de Task Force Financieel Beleid en Beheer (als opdrachtgever) vastgesteld.

De belangrijkste bevindingen uit de doorlichtingen zijn voor een groot deel in de Begroting 2011 en 2012 verwerkt. Een aantal van de grootste risico's / tegenvallers in de Gezondheidsbegroting, met name de tekorten in het Ziektekostenverzekeringsfonds dat door de Sociale Verzekeringsbank wordt beheerd en in het Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden, zijn opgenomen in de voorliggende meerjarenbegroting. Hetzelfde geldt voor een aantal in absolute bedragen uitgedrukt minder omvangrijke tekorten. Tot slot is in de meerjarenbegroting voor het onderdeel Gezondheidszorg uitgegaan van de autonome groei waarin de effecten van onder andere de vergrijzing zijn meegenomen.

De doorlichting heeft dus tot het beoogde effect in de (meerjaren)begroting geleid. Dit neemt niet weg dat een deel van de aanbevelingen en bevindingen nog nadere uitwerking en opvolging behoeft. Hiertoe wordt momenteel voor Gezondheidszorg een plan van aanpak opgesteld, waarin ook de verdere, structurele inbedding van de aanbevelingen in het begrotingsproces aan de orde komen.

Milieu en Natuur

Aandacht voor het milieu en de natuur blijft een voortdurende zorg. Voortzetting van het *Nature and Environment Policy Plan 2004 – 2007* blijft daarbij de leidraad. De inspanningen voor duurzame financiering van het natuurbeheer, het in kaart brengen en duurzaam beheer van de biodiversiteit en het beheer van de biodiversiteitsdatabase zullen voortgezet worden. Er zal

verder gewerkt worden aan de voltooiing van de milieuwetgeving en de implementatie van milieunormen. Dit geldt ook op gebied van natuur.

Het bevorderen van de gezondheid en welzijn van dieren

Er dient veel aandacht besteed te worden aan de bewustwording van de bevolking op het gebied van dierenleed. Op basis van actuele data over dierziektes en vectoren is het doel om zorg te dragen voor de invulling van dierenwelzijn conform nationale en internationale inzichten. Om dit doel te kunnen verwezenlijken dient er ondermeer gewerkt te worden aan de volgende beleidslijnen:

- Vaststelling van een beleidsplan dierengezondheidszorg en uitvoering van onderzoek ter ondersteuning van het beleid.
- Modernisering van veterinaire wetgeving op het gebied van dierengezondheidszorg.
- Vaststelling van een beleidsplan op het gebied van dierenwelzijn.
- Opstellen van een draaiboek in geval van een natuurramp.

Functie 71 Preventieve en Curatieve Gezondheidszorg: Zorg op het toezicht op de uitvoering van die kaders en de kwaliteit van de volksgezondheid en gezondheidszorg

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	17.225.500	17.225.500	17.225.500	17.225.500
Programmakosten	1.297.100	1.297.100	1.297.100	1.297.100
Totaal	18.522.600	18.522.600	18.522.600	18.522.600
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De Inspectie neemt een onafhankelijke positie in binnen het ministerie. Dit houdt in dat de Inspectie zonder beïnvloed te worden door beleidmakers, de onder toezicht staande partij, de verantwoordelijke bestuurder of anderen, objectief te werk moet kunnen gaan en op grond daarvan tot een oordeel moet kunnen komen. De onafhankelijkheid van de Inspectie is gewaarborgd door enerzijds een scheiding van de inspectiefunctie en de beleidsfunctie van het ministerie en anderzijds door het inbouwen van waarborgen bij de uitoefening van de inspectiefunctie, door taken en bevoegdheden wettelijk vast te leggen.

De inspectie draagt zorg voor de handhaving van wet- en regelgeving op de volgende aandachtsgebieden:

- Geneesmiddelenvoorziening
- Gezondheidszorg
- Gezondheidsbescherming
- Milieu en Natuur

Beschermen van volksgezondheid, milieu en natuur door het effectief en efficiënt handhaven van de wettelijke regelingen op deze gebieden.

De Inspectie Volksgezondheid van het voormalige Land Nederlandse Antillen wordt aangevuld met een inspectieonderdeel Milieu en Natuur. Het is noodzakelijk om op basis van een risicoanalyse prioriteiten te stellen om tot handhavingsbeleid te komen. Hierbij dienen de bestaande bestuursrechtelijke handhavingsinstrumentaria te worden uitgewerkt ten einde een sanctiebeleid te kunnen formuleren. Om dit doel te verwezenlijken dient ondermeer gewerkt te worden aan de volgende beleidslijnen:

- Inventarisatie van handhavingstaken voortvloeiende uit wet- en regelgeving.
- Verrichten van risicoanalyses om vast te stellen wat de grootse gezondheidsrisico's zijn.
- Het uitwerken van de bestaande bestuursrechtelijke handhavingsinstrumentaria.

De uitvoerende organisatie Geneeskundige en Gezondheidszaken heeft de publieke gezondheid als taak. Met betrekking tot de taakstelling van de publieke gezondheid zijn er vier onderdelen te identificeren, namelijk:

- Infectieziektebestrijding
- Jeugdgezondheidszorg (min 9 maanden – 24 jaar).
- Technisch hygiënieonderzoek.
- Zorginkoop

Functie 72 Ambulancevervoer

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	3.118.400	3.118.400	3.118.400	3.118.400
Totaal	3.118.400	3.118.400	3.118.400	3.118.400
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de overheidsbijdrage aan de Stichting FKA (Fundashon Kuido di Ambulans).

Functie 73 Verpleeginrichtingen -

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	205.900	205.900	205.900	205.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	205.900	205.900	205.900	205.900
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op kredieten ter betaling van de wachtgelden voor ex-personeel van de Capriles Kliniek die na de verzelfstandiging teruggekomen zijn in dienst van de overheid.

Functie 75 Agrarische Zaken, Jacht, Visserij - Beleidsveld: De zorg voor het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit van de gezondheid van dieren

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	11.000.600	11.000.600	11.000.600	11.000.600
Programmakosten	1.555.500	1.555.500	1.555.500	1.555.500
Totaal	12.556.100	12.556.100	12.556.100	12.556.100
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	933.000	933.000	933.000	933.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	933.000	933.000	933.000	933.000

Het is in het algemeen belang van Curaçao dat de agrarische en visserijsector duurzaam tot bloei komen. Hierbij is het essentieel dat er gewerkt wordt aan

kennisvergroting, onderzoek, innovaties en *incentives*. De sector moet gemoderniseerd worden en de agrarische en visserij productie moet omhoog. Het identificeren van kansen voor duurzame agro/visserij ontwikkelingsmogelijkheden is het doel.

Samenwerking om het beheer van de Exclusieve Economische Zone (EEZ) tot stand te brengen is al eerder als een uitdaging genoemd. Het betreft hierbij de organisatie van het beheer van de Curaçaose wateren (EEZ + territoriale wateren).

Het bevorderen van preventieve en curatieve plantengezondheid verdient daarnaast specifieke aandacht. Hierbij is er behoefte aan wetgeving die beantwoordt aan maatschappelijke behoefte en waar nodig voldoet aan internationale wet- en regelgeving. Om dit doel te kunnen verwezenlijken dient er ondermeer gewerkt te worden aan de volgende beleidslijnen:

- Uitvoering van een aquacultuurstudie en ontwikkeling van een aquacultuurontwikkelingsplan inclusief stappenplan.
- Onderzoek naar nichemarkten en alternatieve teeltmethoden en potentiële innovaties en onderzoek naar mogelijkheden tot vergroting van de markt voor agro-producten inclusief een evaluatie van het functioneren van de lokale *marketing* van land- en tuinbouwproducten.
- Vaststelling van een agro/visserijbeleid.
- Vaststelling van een planten- en bodembeleid.
- Modernisering van de bestrijdingsmiddelenwet.
- Vaststelling van fytosanitaire regelgeving.
- Internationale samenwerking op het gebied van plantengezondheid.

Functie 76 Milieubeheer – Beleidsveld Zorg voor het toezicht op de uitvoering en de kwaliteit betreffende het milieu

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	3.137.900	3.137.900	3.137.900	3.137.900
Programmakosten	1.340.900	1.340.900	1.340.900	1.340.900
Totaal	4.478.800	4.478.800	4.478.800	4.478.800
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Ten behoeve van de leefkwaliteit, leefomgeving en duurzame ontwikkeling van Curaçao dient er gewerkt te worden aan de bewustwording ten aanzien van de zorg voor milieu en natuur en dienen er duidelijke regels te zijn vastgelegd ten aanzien van adequaat milieu en natuurbeheer. Zorg voor milieu en natuur dient hierbij aandacht te krijgen en geïntegreerd te worden in andere beleidsvelden (zoals toerisme). Deze invulling van het beheer en de bescherming van het milieu en de natuur op Curaçao dient conform nationale en internationale inzichten en vastgestelde normen te worden gehandhaafd. Terugdringing van de bestaande verontreiniging en het identificeren van de belangrijke natuurgebieden zijn hierbij prioriteit. Tevens bestaat er op dit moment een bedreiging voor de agrarische sector, milieu en natuur door zoutwaterintrusie en de behoefte aan een *overall* plan voor zoetwaterconservering. Om dit doel te verwezenlijken dient er ondermeer gewerkt te worden aan de volgende beleidslijnen:

- Vaststelling van een milieubeleidsplan inclusief het wettelijke kader voor milieubeleid en een milieueffectrapport (MER) regeling en MER-commissie.
- In kaart brengen en kwantificeren van bestaande verontreiniging en vaststelling van het plan van aanpak tot sanering.
- Vaststelling/actualisering van natuurbeleidsplan.
- Actualisering van de natuurverordening en bijbehorende besluiten.
- Identificatie van belangrijkste natuurgebieden en de aanwijzing en instelling van parkgebieden.
- Vaststelling van beleidskaderbeheer en natuurbescherming.
- Vaststelling en uitvoering van het Integrated Coastal Zone Management Plan (onder meer kust en rif).
- Vaststelling van een waterplan inclusief het wettelijke kader grondwater.

De programmakosten in deze functie hebben betrekking op de hiernavolgende overheidssubsidies/-bijdragen:

- Dierenbescherming
- SOLTUNA
- Exploitatietekort CARMABI
- Primaire activiteiten
- Fundashon Parke Tropikal

Functie 77 Lijkbezorging

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	52.000	52.000	52.000	52.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	52.000	52.000	52.000	52.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	11.986.200	11.986.200	11.986.200	11.986.200
Totaal	11.986.200	11.986.200	11.986.200	11.986.200
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Voor wat betreft de apparaatskosten heeft deze functie voornamelijk betrekking op een overheidsbijdrage van ANG 3.050.000 aan de Stichting Bureau Ziektekostenvoorzieningen (BZV) ter dekking van zijn operationele lasten.

Voor wat betreft de apparaatskosten heeft deze functie betrekking op overheidssubsidie/-bijdrage aan de volgende instanties:

- Fundashon pa Maneho di Adikshon
- Sosiedat Kurasoleño di Diabetiko
- Perspectiva i Sosten Integral

MINISTERIE VAN FINANCIËN

Tot het Ministerie van Financiën behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Minister van Financiën
- Kabinet Minister van Financiën
- Secretaris Generaal Financiën
- Ministeriële Staf
- Beleidsorganisatie Financiën
- Sector Financiën Beleid en Begrotingszaken
- Stichting OAB
- Douane
- Sector Fiscale Zaken
- Nieuwe Belastingorganisatie Curaçao
- Geldleningen
- Onvoorziene Uitgaven
- Meldpunt Ongebruikelijke Transacties
- Overige Uitgaven Financiën/Dekkingsmiddelen

Missie

Het bevorderen van een doeltreffend en evenwichtig financieel- fiscaal- en douanebeleid voor een verantwoorde, doelmatige en rechtmatige verwerving en besteding van de overheidsmiddelen en bewaking van de budgettaire aangelegenheden, alsmede een effectieve en efficiënte uitvoering van de fiscale- en douane aangelegenheden.

Beleidsvelden

De belangrijkste beleidsvelden en daaronder ressorterende hoofdtaken van het Ministerie van Financiën zijn:

01. Financieel beleid, beheer en uitvoering:

- ontwikkelen van financieel beleid,
- bewaking budgettaire aangelegenheden,
- controle besteding overheidsmiddelen.

02. Fiscaal beleid, uitvoering en douane beleid:

- ontwikkelen van fiscaal beleid (nationaal en internationaal), wetgeving en toezicht,

- effectieve en doelmatige uitvoering van de fiscale en douane aangelegenheden.

03. Financiële markten en beleid:

- ontwikkelen van beleid(nationaal en internationaal) op het gebied van geld-, krediet- en bankwezen,
- effectieve en doelmatige uitvoering van markt gevoelige aangelegenheden.

04. Stelposten en onvoorzien

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	814.800	814.800	814.800	814.800
90 Algemeen beheer Financiën	25.343.800	25.042.900	25.001.100	25.042.900
91 Belastingen	70.076.000	71.746.200	72.488.500	72.932.900
93 Geldleningen	50.700.000	50.700.000	50.700.000	50.700.000
95 Algemene Uitgaven en Inkomsten	28.796.900	32.423.300	37.898.900	46.495.900
98 Overige Financiële Algemene Dekkingsmiddelen	27.014.800	41.471.000	65.432.200	80.689.500
Totaal	202.746.300	222.198.200	252.335.500	276.676.000
Kapitaaldienst	2012	2013	2014	2015
01 Bestuursorganen	-	-	-	-
90 Algemeen beheer Financiën	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000
91 Belastingen	2.289.300	2.139.300	2.139.300	2.193.300
93 Geldleningen	-	-	-	-
95 Algemene Uitgaven en Inkomsten	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
98 Overige Financiële Algemene Dekkingsmiddelen	460.000	460.000	460.000	460.000
Totaal	9.699.300	9.549.300	9.549.300	9.549.300

Hieronder wordt de begroting per functie nader toegelicht.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	814.800	814.800	814.800	814.800
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de Minister.

Functie 90 Algemeen beheer Financiën – Beleidsveld: Financieel beleid, beheer en uitvoering

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	25.343.800	25.042.900	25.001.100	25.042.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	25.343.800	25.042.900	25.001.100	25.042.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000

De overheidsfinanciën worden beïnvloed door mondiale ontwikkelingen. Als gevolg van de financiële crisis in 2008 is de wereldeconomie in een zware recessie beland. Intussen is het economisch herstel weer ingezet, maar dit herstel staat sinds begin 2010 onder enorme druk. Dit wordt veroorzaakt door de situatie in de overheidsfinanciën van enkele perifere Eurolanden, waarbij de schuldenproblematiek een centrale rol van betekenis verkregen heeft. Met deze nieuwe turbulentiegolf is het economische herstel wederom met grote onzekerheden omgeven.

De risico's van deze mondiale ontwikkelingen voor de overheidsfinanciën zijn ingecalculeerd door uit te gaan van behoedzame aannames bij de voorbereiding van de Begroting 2012 en de meerjarige prognose. Zo wordt van een behoedzaam scenario uitgegaan bij de economische groei en de inflatiecijfers.

De overheidsfinanciën zijn aanzienlijk ontlast dankzij de overname van schulden door Nederland. Hierdoor komt op termijn ruimte vrij voor een alternatieve aanwending van financiële middelen (beleidsintensivering en/of een aanpassing van het fiscaalstelsel). Deze ontwikkeling zet zich meerjarig door, wat blijkt uit de meerjarenbegroting. Dit resultaat wordt echter bereikt met inachtneming van de voorgenomen saneringen in de gezondheidszorg en in de personeelssfeer.

Het beleid is erop gericht deze ontwikkeling te consolideren en de concurrentiepositie van Curaçao te verbeteren. Een belangrijk doel van dit beleid is het genereren van deviezen en het beheersbaar maken van het tekort.

Het beleid van Economische Ontwikkeling, ten aanzien van langere aanmeertijden van cruiseschepen, valt ondermeer onder één van de beleidstrajecten die effect hebben op de instroom van meer deviezen.

Het genereren van deviezen, wordt bewerkstelligd door een beleid wat erop gericht is een aantrekkelijk investeringsklimaat te creëren, dat vooral de concurrentiepositie van de exportsectoren dient te versterken. Een effect van dit beleid, is dat er een grotere instroom van deviezen plaatsvindt.

Verder is met Nederland overeengekomen, dat zij standaard zal inschrijven op schuldemissies door de Curaçaose overheid. Omdat dit tegen voor de Nederlandse Staat gangbare rentepercentages zal geschieden, betekent dit een structurele verlichting van de rentelasten.

De schuldovername is gepaard gegaan met de wettelijke verankering van financiële normen en het instellen van toezicht op de naleving daarvan. Vandaar dat dit proces ondersteund wordt door:

- het inbouwen van de nodige instrumenten om te voorkomen, dat opnieuw een onhoudbare schuldpositie ontstaat;
- het instellen van een effectief toezichtkader;
- het verbeteren van het financiële beheer.

De financiële normen zijn:

1. De rentelastnorm; de rentelasten in een dienstjaar mogen niet hoger zijn dan 5% van de gemiddelde baten die in drie voorgaande jaren zijn gerealiseerd.
2. De Gewone dienst moet sluitend zijn; de lopende baten en lasten dienen in evenwicht te zijn.
3. Toelaatbaar tekort op de Kapitaaldienst; financiering van kapitaaluitgaven mag, mits dit pas binnen de rentelastnorm en de Gewone dienst sluitend is.

Beheersen overheidsfinanciën

Met het oog op compliance van deze financiële normen, is het van belang dat de regels ter versterking van de budgetdiscipline stringent worden toegepast. Het beleid om de overheidsfinanciën te beheersen berust op de volgende pijlers:

1. Naleving van de *Corporate governance code*, die van toepassing is op de overheidsondernemingen en overheidsinstellingen. De Stichting BTNO wordt in het jaar 2011 operationeel gemaakt. Deze stichting is belast met het toezicht op de naleving van de *corporate governance code* in overheidsbedrijven en -instellingen. Voorheen werd de Stichting OAB tijdelijk belast met de uitvoering van deze taak. De Regering acht het evenwel van wezenlijk belang dat deze taak ingevolge de wettelijke voorschriften in een aparte stichting worden ondergebracht.
2. De noodzakelijke saneringsmaatregelen zullen worden getroffen om de financiële positie van het Algemene Ouderdomsverzekeringsfonds, de Sociale Verzekeringsbank, en het Algemeen Pensioenfonds Curaçao te versterken. Het betreft in dit geval de verhoging van de pensioenleeftijd en de versoering van de pensioenregeling.
3. De ziektekostenfondsen zullen na de reeds doorgevoerde saneringsinspanningen en verrichte doorlichting, strakker worden gemonitord om duurzaamheid op dit punt te doen bevorderen.
4. Beheersbaarheid van de financiën van de verzelfstandigde entiteiten;
 - a. Voor deze entiteiten worden uitgaven plafonds vastgesteld in de overheidsbegroting.
 - b. Aanpassing van wet- en regelgeving, waar nodig, om het overheidstoezicht en de rapportagestructuur te versterken, inclusief rapportageplicht aan de overheid. Hierin moet verantwoording afgelegd worden over de gebruikte financiële middelen en de hiermee behaalde resultaten.

In de tweede helft van 2011 wordt aangevangen met de voorbereiding van de wetgeving op dit terrein teneinde deze in de eerste helft van 2012 door de Staten te laten vaststellen.
5. Om de efficiëntie binnen het overheidsapparaat te bevorderen wordt de komende vier jaar uitgegaan van een jaarlijks beperkt aantal in te vullen vacatures. Voorts zal de Regering het natuurlijk verloop deels op zijn beloop laten gaan. Het beleid op dit terrein houdt in dat 50% van de vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop niet worden ingevuld. De periode waarin de Regering deze doelstelling wil verwezenlijken loopt tot en met het jaar 2014.
6. Dit beleid zal gepaard gaan met de beheersing van de materiële lasten. De verwachting is dat het ineenschuiven van de twee bestuurslagen, in

combinatie met het beleid dat 50% van de vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop niet zullen worden ingevuld, op termijn ruimte bieden voor een efficiëntieslag. Dit zal worden gerealiseerd door de komende jaren geen volledige prijscompensatie in de materiële posten door te voeren, alsook door geïdentificeerde doublures via de opzegging van overeenkomsten te elimineren. In dit verband en om dit proces te bespoedigen zijn reeds in de Begroting 2012 taakstellende bezuinigen doorgevoerd.

Transparante overheidsfinanciën

Voor het jaar 2012 ligt de prioriteit, evenals in 2011, op het verder bevorderen van de transparantie in de overheidsfinanciën. Daarbij wordt zoveel als mogelijk aangesloten op de codes voor transparantie in de overheidsfinanciën van het Internationaal Monetaire Fonds⁷ en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling⁸.

De begroting is een weergave van een integraal afwegingsproces, met de allocatie van de schaarse algemene middelen als afgeleide. De begroting dient een volledig en getrouw beeld te geven van de beleidsvoornemens voor het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren.

Het verzorgen van een inzichtelijke begroting met een adequate analytische onderbouwing valt tevens onder het zorgdragen voor de overheidsfinanciën. De begroting moet over de volgende elementen beschikken om te voldoen aan deze eisen:

1. Transparant beeld schetsen van de beleidsvoornemens.
2. Inzicht verschaffen in de meerjarige consequenties van het beleid.
3. Realistisch zijn. Dat wil zeggen dat de begroting volledig moet zijn en dat de voorgenomen uitgaven dienen aan te sluiten op de financiering, waarbij voldaan moet worden aan de financiële normen.
4. Passende onderbouwing bezitten ter vergroting van de transparantie.

Bij de voorbereiding van de Begroting 2012 is er onderscheid gemaakt tussen apparaatskosten en programmakosten. De kosten die indirect worden gemaakt bij het voeren van beleid worden de apparaatkosten genoemd. Daarentegen

⁷ Code of good practice on fiscal transparency, 2007.

⁸ OECD best practices for budget transparency, mei 2001.

zijn de programmakosten, de kosten die gemaakt worden die direct verband houden met de beleidsvoering.

Nadat bovenstaande processen verder zijn geconsolideerd, zullen de meerjarenbegrotingen in de toekomst, accurater dan nu het geval is, inzicht moeten verschaffen in de meerjarige financiële consequenties van beslissingen.

In 2011 zal de jaarrekening over het jaar 2010 worden opgemaakt. Die beslaat enkel de periode vanaf 10 oktober 2010 tot eind van het jaar. De tijdige opmaak van de jaarrekening is in dit geheel een prioriteit zodat ook tijdige verantwoording kan worden afgelegd over de bestede middelen en de resultaten van het gevoerde beleid. Dit is evenwel een complex proces daar eerst de jaarrekeningen van het voormalige Land Nederlandse Antillen en van het voormalige Eilandgebied Curaçao afgerond moeten zijn. Die bepalen de startsituatie van Curaçao.

Het College financieel toezicht

Het College financieel toezicht is belast met het toezicht op de financiële normen. Die ziet erop toe, dat tijdens de gehele begrotingscyclus in overeenstemming met de financiële normen wordt gehandeld. Dat toezicht houdt geen inhoudelijke toets van de begroting in. Dat wil zeggen, dat het College financieel toezicht niet ingaat op de beleidsprioriteiten, noch op de allocatie van de middelen. Evenmin wordt getoetst of het beleid, zoals vervat in de begroting, daadwerkelijk in overeenstemming met het budgetrecht van het parlement, wordt uitgevoerd. De (ambtelijke) controle-instanties, alsook de Algemene Rekenkamer en de volksvertegenwoordiging dragen hiervoor verantwoording.

Verbetering financieel beheer

De verbetering van het financieel beheer dient een geordende uitvoering van de begroting in overeenstemming met de financiële normen te ondersteunen. Daarnaast zal de nodige aandacht worden geschonken aan het adequaat inrichten van de procedures om van de beheersbegroting af te wijken en om de begroting uit te putten.

In dit verband vindt dit jaar een nulmeting plaats. Deze nulmeting dient inzicht te verschaffen in de sterke en zwaktepunten in het financieel beheer van de overheid. Dit vindt plaats aan de hand van het Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA) kader, zoals dat is ontwikkeld door de Wereldbank.

Aan de hand hiervan worden in de tweede helft van 2011 implementatieplannen vastgesteld terzake de activiteiten die nodig zijn om de nodige verbeteringen te realiseren. Deze plannen zullen per criterium de noodzakelijke activiteiten aangeven om de gewenste verbetering te realiseren alsook een tijdspad hiervoor uitstippelen.

Functie 91 Belastingen – Beleidsveld: Fiscaal beleid en uitvoering

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	70.076.000	71.746.200	72.488.500	72.932.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	70.076.000	71.746.200	72.488.500	72.932.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	2.289.300	2.139.300	2.139.300	2.139.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.289.300	2.139.300	2.139.300	2.139.300

In 2012 zullen de benodigde stappen worden ondernomen om het belastingstelsel aan te passen aan de realiteit van een autonoom land binnen het Koninkrijk, en met inachtneming van de mondiale ontwikkelingen. Uitgangspunt daarbij is een evenwichtige en eenvoudige opbouw van het belastingstelsel. Het streven blijft, waarbij in 2011 belangrijke nieuwe stappen zijn gezet, om de *tax compliance* te verbeteren. Hiernaast zal ter vergroting van de inning van achterstallige aanslagen een adequate incentives-regeling worden ingesteld. Het voorlichtingstraject, waarmee in 2011 is aangevangen, wordt verder gecontinueerd ter vergroting van de algemene bewustwording.

Er is sprake van een nationale fiscale politiek die een evenwichtiger opbouw van het belastingstelsel en het zoeken naar een rechtvaardige inkomensverdeling beoogt.

Van groot belang is dat er binnen de belastingorganisatie van het land Curaçao sprake is van eenheid van fiscaal beleid en uitvoering. Fiscale *shopping* moet worden voorkomen en van eminent belang is dat alle belastingplichtigen onder vergelijkbare omstandigheden op gelijke wijze worden behandeld.

Uitvoering Fiscaal beleid

Het beleid van de Regering richt zich op een doelmatige en doeltreffende heffing, inning en controle van belastingen. Een uniforme en correcte toepassing van de fiscale wetgeving is daarbij van belang.

Om dit proces te ondersteunen zal op de korte en middellange termijn gewerkt worden aan de volgende aandachtsgebieden:

- **Automatiseringsbeleid:** Inspanningen zullen de komende vijf jaren met name gericht zijn op goed functionerende automatiserings-systemen, waarbij aandacht wordt besteed aan het monitoren van nieuwe technologische ontwikkelingen en het ontwerpen en implementeren van nieuwe toepassingen conform het in het dienstjaar 2010 bij te stellen automatiseringsbeleidsplan 2011-2014. In 2012 wordt gecontinueerd met het automatiseringsbeleidsplan.
- **Tax compliance:** Ter verhoging van de *Tax compliance* onder belastingplichtigen worden diverse stappen ondernomen om het aangiftegedrag van de belastingplichtigen te verbeteren. De meerjarenstrategie is onder andere gericht op de verbetering van de bestanden, het vergemakkelijken van het doen van aangifte door onder andere de mogelijkheid van elektronisch aangifte doen te introduceren en de kwaliteit van de dienstverlening en de aanslagregeling te verbeteren.

Douane

De Douane ressorteert rechtstreeks onder de politieke verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën. In het kader van de implementatie van de nieuwe bestuurlijke organisatie wordt thans een businessplan samengesteld dat een verdergaande samenwerking met de overige belastingdienst eenheden behelst.

De primaire taak van de Douane is de beheersing van de goederenstroom die de grenzen van Curaçao passeert. De Douane draagt hierbij enerzijds zorg voor

de heffing, controle, inning en opsporing terzake de Invoerheffingen en Accijnzen. Anderzijds vervult de Douane belangrijke niet-fiscale douanetaken zoals het controleren en opsporen van de in, uit- en doorvoer van verboden goederen. Tot slot houdt de Douane bij de grensoverschrijding van goederen toezicht op de naleving van wetgeving op economisch-, gezondheids-, milieu- en veiligheidsterrein, economische ordening en financiële integriteit.

De Douane telt vier posten:

1. Haven.
2. Punda.
3. Luchthaven.
4. Inlichtingen & Opsporing

Deze posten bestaan elk uit een aantal teams, deze zijn belast met een integraal deel van de douaneprocessen. Daarnaast beschikt de DC over vier stafafdelingen, zijnde de Afdeling Development en Innovatie, de Afdeling Bedrijfsvoering, de Afdeling Beleid en Juridische Zaken en het Douane Informatie Centrum die verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van de primaire processen. Deze laatste Afdeling (DIC) zal worden omgevormd in een Team Inlichtingen, die alsdan onderdeel zal worden van de Post Inlichtingen en Opsporing Douane. Hierdoor kan het informatiegestuurde optreden van de Douane veel effectiever worden ingevuld.

Dit plan is tot stand gekomen met de medewerking en inbreng van enkele belangrijke actoren binnen de Douane, zijnde: het managementteam, de hoofden van de post, de afdelingshoofden en teamleiders.

Netwerk van actoren

De directe klantenkring van de Douane bestaat uit importeurs, exporteurs, brokers, consolidators, koeriersdiensten, distributeurs, enkele consulaten, de overheid en een aantal landen waarmee nauw wordt samengewerkt. Een analyse van het klantenbestand van de Douane heeft geleerd dat vracht- en transportbedrijven naast de koeriersbedrijven zoals FedEx en DHL tot de grootste klanten van Douane gerekend kunnen worden. Verder blijkt dat een aantal supermarkten en zgn. general stores tot de klanten behoren, die de

meeste aangiftes indienen. Uit de cijfermatige gegevens blijkt verder dat de Douane vooral werk aangeboden krijgt van een beperkt aantal grote klanten.⁹

De Douane onderhoudt nauwe contacten met belangenorganisaties, zoals de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC), de Kamer van Koophandel (KvK), etcetera, waarin de diverse grote klanten vertegenwoordigd zijn. Deze contacten hebben veelal betrekking op de behandeling van verzoeken die bij de Douane binnenkomen.

De Douane kent diverse leveranciers van uiteenlopende diensten en producten die in verband met de taakuitvoering van de douane geleverd worden. Daaronder vallen in het bijzonder organisaties, zoals Curaçao Ports Authorities (CPA), Curaçao Airport Partners (CAP), Curinde, Swissport, bankinstellingen, etcetera.

Verder wordt op nationaal niveau nauw samengewerkt met onder meer de Inspectie der Belastingen, de Stichting Belasting Accountants Bureau (SBAB), de Ontvanger, het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT), de Kustwacht, de Koninklijke Marechaussee, de Koninklijke Marine, het Ministerie van Economische Ontwikkeling, het Korps Politie, de Vreemdelingendienst, de Veterinaire Dienst, de dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij, de Geneeskundige en Gezondheidsdienst (GGD). Verder worden er contacten onderhouden met Curinde, de Stichting Overheidsaccountants Bureau, de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Aan deze laatste twee verstrekt de Douane structureel informatie ten behoeve van de macro economische analyse en de statistiek.

Naast de actoren die zich op Curaçao bevinden, heeft de Douane voor de uitvoering van de douanetaak tevens samenwerkingsverbanden met diverse landen. Er zijn met enkele landen, zoals de Verenigde Staten en Suriname, douaneverdragen en met diverse andere landen MOU's op deelaspecten van de douanetaken gesloten. Voorts zijn er een aantal Verdragen in een afrondende fase. Ook de samenwerking met de douane van de BES-eilanden en Sint Maarten, die middels een Rijkswet is geregeld, dient in dit verband genoemd te worden. Aan deze laatstgenoemde samenwerkingsregeling dient, nu de Nederlandse Antillen zijn opgeheven, opnieuw vorm te worden gegeven.

⁹ Het klantenbestand van de DC bestaat uit duizenden klanten.

Tot slot behoren ook de internationale organisaties zoals de World Customs Organization (WCO), Caribbean Customs Law Enforcement Council (CCLEC) en de United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) tot organisaties waarmee de Douane zeer regelmatig contacten onderhoudt. De Douane is zelfs zelfstandig lid van zowel WCO als van de CCLEC.

De waardetoevoeging van de Douane is drieledig:

1. Bevordering van de economische ontwikkeling door:
 - effectief bij te dragen aan de stimulering van buitenlandse investeringen in de industriële- en dienstverlenings (brokers, consolidators en dergelijke) sector, in E-zones, stimulering van de (lucht)havenactiviteiten (CPA, CPS, CAP en dergelijke), de bevordering van de import, export en transshipment en de stimulering van de handelssector.
2. Bijdragen aan de bescherming van de (internationale) gemeenschap door:
 - effectief toezicht, controle en opsporing terzake de in-, uit- en doorvoer; en
 - toezicht en controle op de naleving van wetgeving op economisch-, gezondheids-, milieu- en veiligheidsterrein, economische ordening en financiële integriteit.
3. Verbeterde prestaties van de douaneorganisatie, door:
 - het verlagen van de interne kosten (met name overwerkuitgaven en administratieve kosten);
 - slagvaardig en effectief toezicht op de in- uit- en doorvoer van goederen (door gebruik moderne apparatuur); en
 - het verhogen van de productiecapaciteit (meer productie per mensuur) en
 - het integreren van de dienstverlening in een zogenaamde One-Window.

De strategische prioriteiten van de Douane zijn tegen deze achtergrond als volgt gedefinieerd:

- Competent douanepersoneel: De aandacht voor de professionalisering van het douanepersoneel zal in het bijzonder gericht zijn op het

systematisch aanbieden van deskundigheidsbevordering, begeleiding en prestatiegericht belonen;

- Verbetering van de Interne Communicatie: Er zal structureel aandacht besteed worden aan overleg en werkdienststemming, individuele en groepscommunicatie over alles wat het douanepersoneel rechtstreeks aangaat;
- Uniforme en moderne douaneprocessen: Vooral de werving- en selectieprocessen, het publieke imago, prestatie-evaluatie, onderzoek en ontwikkeling ten behoeve van de verdere planning, middelenmanagement en IT-processen zullen vereenvoudigd en gemoderniseerd worden;
- Professionalisering van de *Human Resource* functie met de nadruk op prestatie management;
- Modernisering van douanewetten;
- *Compliance* aan internationale normen.

Bijzondere Aandachtspunten in 2012

Ook in 2012 bestaat het voornemen om verder te “bouwen” aan de ontwikkeling van de organisatie door onder meer de opleidingen voort te zetten, danwel in specialisaties te voorzien, nieuwe opleidingen te starten, de geautomatiseerde systemen (hardware en software) verder te upgraden. Ook zal de samenwerkingrelaties met de verschillende zusterorganisaties verder worden verstevigd en uitgebouwd zodat de noodzakelijke informatiedeling een feit wordt. Tot slot zullen enkele (technologische) hulpmiddelen worden vervangen en/of uitgebreid om de werkzaamheden nog effectiever te kunnen laten plaatsvinden. In 2012 zullen ook de laatste voorbereidingen worden getroffen om een integraal onderdeel van de nieuwe belastingorganisatie te worden.

De douane is sedert de reorganisatie bezig om zoveel mogelijk processen te digitaliseren en automatiseren ter verhoging van de efficiëntie. In dit kader dienen een aantal software programma's te worden aangeschaft/geupgrade.

Zoals bekend heeft begin 2007 de WCO in het kader van de *WCO Framework of Standards* (FoS) bij de Douane Nederlandse Antillen een *diagnostic study* uitgevoerd. Het uiteindelijke rapport met aanbevelingen is in januari 2008 ontvangen.

Aan de hand van het rapport is door de Douane Nederlandse Antillen een plan van aanpak gemaakt waarin de aanbevelingen zijn opgenomen in korte-, middellange en lange termijn acties.

Als gevolg van de reorganisatie en de modernisering van de processen en procedures zijn de eerder bedoelde opleidingen van cruciaal belang. Tot nog toe is amper geïnvesteerd in het personeel aangezien er zeer beperkte middelen hiervoor beschikbaar waren. Door dit laatste zijn vrijwel alle middelen aangewend voor uitsluitend de douanetechnische opleidingen. Hierdoor is op hogergenoemde gebieden een zware achterstand ontstaan wat thans tot een zware belemmering leidt van de algemene organisatie ontwikkeling. In 2012 zal de opleiding voor de groepsfunctie Kommies voortgaan. Voor de overige Groepsfuncties (Verificateur en Hoofdkommies) geldt dat aansluitend op hun opleidingen die in 2011 zijn afgerond in specialisatie cursussen zal worden voorzien.

Daarnaast is 75 % van de oude leiding vervangen door nieuwe leidinggevendenden. Dit alles terwijl er bij de reorganisatie tevens nieuwe managementprincipes voor de Douane Nederlandse Antillen werden geïntroduceerd. De invoering van dergelijke managementprincipes vergt training van het managementteam en alle individuele leidinggevendenden. Doordat er voor is gekozen om allereerst alle beschikbare budgetten aan te wenden voor de overige technische medewerkers is pas in 2011 aangevangen met de opleidingen van het nieuwe management. Deze opleidingen lopen in 2012 door.

Het continu verbeteren op basis van analyse van werkprocessen met prestatie-indicatoren, alles gericht op de wensen van de klant, duidt op de invoering van kwaliteitsmanagement waarvoor recentelijk nieuwe normen zijn uitgekomen. Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt dat door de reorganisatie de Douane het aantal leidinggevendenden heeft teruggebracht van 54 leidinggevendenden naar thans 24. Hiervan zijn dus 16 nieuwe managers. De 24 zijn weer onderverdeeld in 12 teamleiders; 8 Hoofden van Posten en Afdelingen, 3 procesmanagers (MT-leden) en 1 voorzitter MT (directeur).

93. Geldleningen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Stelposten	50.700.000	50.700.000	50.700.000	50.700.000
Totaal	50.700.000	50.700.000	50.700.000	50.700.000
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Stelposten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Uit bovenstaande tabel valt te lezen dat de rentelasten worden geraamd op een structureel bedrag van circa ANG 50,7 miljoen. Dit is inclusief de rente ter financiering van een eventueel (kortstondige) financieringsbehoefte, waarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde rente van 4,25%.

95. Algemene uitgaven en inkomsten

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	269.900	269.900	269.900	269.900
Programmakosten	-	-	-	-
Stelposten	13.927.000	32.153.400	37.629.000	46.226.000
Totaal	14.196.900	32.423.300	37.898.900	46.495.900
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Stelposten	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Totaal	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000

In deze functie zijn twee stelposten opgevoerd. Een jaarlijks nominaal bedrag van ANG 10,0 miljoen is opgevoerd als structurele investering in de kwaliteit van de overheidsorganisatie (in opleidingen, arbeidsvoorwaarden en apparatuur). Tevens bewerkstelligt deze investering een verhoging van het rendement van de organisatie. Daarnaast is een budget opgevoerd van ANG 11,2 miljoen ter dekking overheidsbreed van onvoorziene uitgaven, alsook ter dekking van het inrichtingsplan van het Ministerie van Justitie op het gebied van de Gemeenschappelijke Voorziening Politie.

Het budget op de Kapitaaldienst heeft grotendeels betrekking op een structurele stelpost van ANG 5,0 miljoen voor onvoorziene kapitaaluitgaven.

Binnen de verdeling van de Programmakosten, op de Gewone Dienst bij functie 98, geldt: voor dat er voor de Stichting Bureau Toezicht en Normeringsorganisatie ANG 1,0 miljoen is gebudgetteerd, voor de Gaming Control Board is er ANG 5,2 miljoen gebudgetteerd voor het jaar 2012 en meerjarig een bedrag van ANG 5,6 miljoen.

98. Overige Financiële en Algemene dekkingsmiddelen

Gewone dienst	2012	2013	2014	2015
	2.982.200	2.982.200	2.982.200	2.982.200
Apparaatskosten	6.250.000	6.625.000	6.625.000	6.625.000
Programmakosten	17.782.600	31.540.500	60.107.500	80.862.500
Stelposten	27.014.800	41.147.700	69.714.700	90.469.700
Totaal				
Kapitaal dienst	2012	2013	2014	2015
Apparaatskosten	460.000	460.000	460.000	460.000
Programmakosten	-	-	-	-
Stelposten	-	-	-	-
Totaal	460.000	460.000	460.000	460.000

Beleidsveld: Financiële markten

Curaçao en Sint Maarten hebben een gemeenschappelijke geldstelsel en Centrale Bank. De doelstellingen van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten zoals vastgelegd in het Centrale Bank-statuuut voor Curaçao en Sint Maarten zijn:

- Het bevorderen van de stabiliteit van de waarde van de geldeenheid van Curaçao en Sint Maarten.
- Het bevorderen van de gezondheid van het financiële systeem van Curaçao en Sint Maarten.
- Het bevorderen van een veilig en efficiënt betalingsverkeer op Curaçao en Sint Maarten.

Curaçao en Sint Maarten hebben zich in dit verband verplicht te zullen waarborgen dat hun nationale wetgeving voor zover in relatie tot de doelstellingen van de Bank, en de daarop berustende uitvoeringsbepalingen,

eenvormig en verenigbaar zijn met het Centrale Bank-statuuut voor Curaçao en Sint Maarten, alsmede een gelijklopende ingangsdatum bevatten.

Zowel Curaçao als Sint Maarten hebben hun wens uitgesproken om over een zelfstandige Centrale Bank te beschikken. Thans vindt onderzoek plaats naar de daarvoor noodzakelijk te ondernemen stappen en de nadere vormgeving daarvan.

In dit beleidsveld neemt in de uitvoeringssfeer het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT) een vooraanstaande positie in.

Het beleidsveld van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties is de bestrijding, de opsporing en de preventie van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme ter uitvoering van internationale verplichtingen, met name de 40 Aanbevelingen en de 9 Speciale Aanbevelingen van de FATF.

Curaçao is door zijn participatie in internationale organisaties, zoals de FATF, CFATF en de EGMONT Groep, verplicht om de integriteit van zijn financieel stelsel te handhaven. Bij het Meldpunt wordt voorts getracht om te komen tot een internationale forum van gegevensuitwisseling betreffende het witwassen van geld en het financieren van terrorisme. Op deze manier wordt voorkomen dat zowel criminele personen als organisaties misbruik maken van het Curaçaose financiële stelsel door het witwassen van geld en het financieren van terrorisme.

Hoofdtaken:

1. Het ontvangen van ongebruikelijke transacties van meldplichtige instellingen, te weten:
het verzamelen, registreren, bewerken en analyseren van de gegevens die het verkrijgt, teneinde te bezien of deze gegevens van belang kunnen zijn voor de voorkoming en opsporing van het witwassen van geld en de hieraan ten grondslag liggende misdrijven of het financieren van terrorisme;
2. Informatie-uitwisseling, te weten:
 - a. het verstrekken van gegevens in overeenstemming met het bij of krachtens deze landsverordening bepaalde;

- b. het onderhouden van contacten met buitenlandse van overheidswege aangewezen politieke en niet-politieke instanties die een vergelijkbare taak hebben als het Meldpunt;
3. Informatieverstrekking, te weten:
- degene die overeenkomstig artikel 11 van de Landsverordening MOT een melding heeft gedaan met het oog op de juiste naleving van de meldingsplicht, te berichten over de afdoening van de melding. In dat geval wordt slechts meegedeeld of verstrekking heeft plaatsgevonden;
4. Het doen van Eigen Onderzoeken, te weten:
- het verrichten van onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van het witwassen van geld of het financieren van terrorisme en naar de verbetering van de methoden om het witwassen van geld of het financieren van terrorisme te voorkomen en op te sporen;
5. Het doen van aanbevelingen ter voorkoming van het witwassen van gelden en terrorismefinanciering, te weten:
- het geven van aanbevelingen, gehoord de betrokken toezichthouders danwel beroepsorganisaties, voor de relevante bedrijfstakken omtrent de invoering van passende procedures voor interne controle en communicatie en andere te treffen maatregelen tot voorkoming van het gebruik van de relevante bedrijfstakken voor het witwassen van geld of het financieren van terrorisme;
6. Voorlichtingstaak d.m.v. het houden van presentaties, het geven van trainingen en het verzorgen van seminars etcetera, te weten:
- het geven van voorlichting aan de bedrijfstakken en beroepsgroepen, de personen en instellingen die met het toezicht op de naleving van deze landsverordening zijn belast, het openbaar ministerie, de ambtenaren belast met de opsporing van strafbare feiten en aan het publiek omtrent de verschijningsvormen en de voorkoming van het witwassen van geld of het financieren van terrorisme;
7. Deelnemen in internationale organisaties zoals de FATF, CFATF en de EGMONT Groep, te weten:
- het onderhouden van contacten met en het deelnemen aan vergaderingen van internationale en intergouvernementele instanties op het gebied van de bestrijding van zowel het witwassen van geld als het financieren van terrorisme;
8. Uitbrengen van een Jaarverslag, te weten:

het jaarlijks uitbrengen van een verslag van zijn werkzaamheden en van zijn voornemens voor het komende jaar aan de minister van Financiën en het ter kennis brengen van dit verslag aan de Minister van Justitie.

9. Toezichtstaak, te weten:

Daarnaast is het Meldpunt ook belast met het toezicht op de naleving van de Landsverordening MOT en de landsverordening identificatie bij dienstverlening.

Beleidsintensivering en extensiveringen:

A. Investering in het online meldsysteem:

Het MOT is in 2011 overgegaan op een “*online*-meldsysteem”, waarbij de melders hun ongebruikelijke transacties *online* via het internet aan het meldpunt kunnen rapporteren. Met het nieuwe meldsysteem is het mogelijk om direct *online* te melden. In verband met het grote aantal nieuwe melders zal elk jaar geïnvesteerd moeten worden in het meldsysteem teneinde meer capaciteit te scheppen. Ervan wordt uitgegaan dat hoe meer de nieuwe melders met dit meldsysteem gewend raken hoe meer de binnenkomende meldingen zullen toenemen. Dit brengt dan ook hogere onderhoudskosten en extra kosten voor licentieovereenkomsten met zich mee in de komende jaren.

B. Verruiming meldplicht en uitoefenen toezichttaak:

Op grond van aanbevelingen van de FATF diende de meldplicht te worden uitgebreid naar de vrije beroepsbeoefenaren en niet-financiële bedrijfstakken. Met de verruiming van de meldplicht zijn er ongeveer 800 nieuwe instellingen onder de meldplicht ingevolge de Landsverordening MOT komen te vallen. Het aantal melders zal met de vestiging van nieuwe bedrijven op Curacao, ook blijven toenemen. Teneinde het extra aantal nieuwe meldingen te kunnen verwerken en deze adequaat en efficiënt te analyseren diende ook te worden overgegaan op een efficiënter en doelmatiger meldsysteem. Daarnaast dient binnenkort meer personeel in dienst te worden genomen. Ingevolge de gewijzigde Landsverordening identificatie bij financiële dienstverlening (P.B. 2009, no. 66) en de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties (P.B. 2009, no. 65) is het Meldpunt ook aangewezen als toezichthouder op de vrije beroepsbeoefenaren en niet-financiële bedrijfstakken. De Afdeling Toezicht oefent toezicht uit op de vrije beroepsbeoefenaren en niet-financiële bedrijfstakken die onder de meldplicht vallen. De regering is reeds gezien de

toename in het aantal meldingen akkoord gegaan met een personeelsuitbreiding ten behoeve van deze afdeling. Dit brengt met zich mee dat bij het aannemen van meer personeel er ook extra kantoorbenodigdheden moeten worden aangeschaft. Door het opzetten van de Toezichtafdeling en de bemanning van deze afdeling is er in het huidige kantoorgebouw ook al een tekort aan ruimte ontstaan. Het MOT heeft thans onder meer dringend behoefte aan vergader- en archiefruimte. Overigens is het beschikken over een goed functionerend archiefsysteem bij het MOT een vereiste van de FATF. Dit alles brengt hogere kosten voor het MOT met zich mee.

C. Personeelsuitbreiding:

Als gevolg van de wijziging van de Landsverordening identificatie bij financiële dienstverlening (P.B. 2009, no. 66) en de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties (P.B. 2009, no. 65) zijn de taken en de werkzaamheden van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties toegenomen en diende de organisatie van het Meldpunt onder andere uitgebreid te worden met een afdeling Toezicht. De regering heeft mede hierdoor besloten de formatie van het Meldpunt uit te breiden met nog zeven vacatures (te weten van 14 naar 21 formatieplaatsen). Het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT) heeft dus op dit moment 21 formatieplaatsen, waarvan 15 zijn bezet.

Teneinde het extra aantal nieuwe meldingen te kunnen verwerken en adequaat en efficiënt toezicht uit te kunnen oefenen dienen deze zes vacatures op den duur ook te worden ingevuld. Ook voor de FATF/CFATF is het - gezien de vele evaluaties die reeds eerder hebben plaatsgevonden - van belang dat de kerntaken van een Meldpunt, effectief worden uitgevoerd. Het niet effectief kunnen uitvoeren van deze kerntaken kan in de toekomst tot een *non-compliant* van de FATF/CFATF leiden. De effectiviteit bepaalt de FATF/CFATF onder andere aan de hand van het aantal medewerkers, nodig voor het uitvoeren van de kernactiviteiten. Een *non-compliant* houdt onder ander in dat wij de kans lopen om internationaal als “witwas-land en financierders van terrorisme” te worden aangemerkt. Dit is niet in het belang van Curaçao.

Doelstelling meetbare targets:

1. Het *online* melden dient in het begrotingsjaar 2012 op een doelmatige en efficiënte wijze plaats te vinden. De melding van ongebruikelijke transacties dient een stijging te vertonen.
2. De Toezicht afdeling dient in 2012 volledig operationeel te zijn. Aangegeven moet kunnen worden hoeveel instellingen reeds zijn geaudit.
3. De zes vacatures bij het MOT dienen in 2012 te zijn ingevuld.

Motivering gekozen instrumenten:

Online meldsysteem

Dit nieuwe meldsysteem zal er toe bijdragen dat de nieuwe meldpunten over een veel effectiever en doelmatiger meldsysteem kunnen beschikken. Ervan wordt uitgegaan dat hoe meer de nieuwe melders met dit meldsysteem gewend raken, hoe meer de binnenkomende meldingen zullen toenemen.

Verruiming meldplicht en uitoefenen toezichttaak en Personeelsuitbreiding:

Op grond van aanbevelingen van de FATF diende de meldplicht te worden uitgebreid naar de vrije beroepsbeoefenaren en niet-financiële bedrijfstakken en diende een Toezicht afdeling te worden opgezet bij het Meldpunt. Als gevolg van de wijziging van de Landsverordening identificatie bij financiële dienstverlening (P.B. 2009, no. 66) en de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties (P.B. 2009, no. 65) zijn de taken en de werkzaamheden van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties derhalve toegenomen en werd het Meldpunt tevens aangewezen als de Toezichthouder op de de vrije beroepsbeoefenaren en niet-financiële bedrijfstakken.

In deze categorie is tevens een stelpost opgevoerd ter dekking van de autonome groei van de personeelslasten als gevolg van de indexering van bezoldigingen aan het inflatiecijfer en van de beoordelingssystematiek en de invulling van vacatures, nadat rekening is gehouden met het beleid dat in de periode 2011 - 2014 50% van de vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop niet worden ingevuld. Deze stelpost bedraagt circa ANG 8,2 miljoen in 2012 en loopt op tot circa ANG 53,0 miljoen in 2015.

Ook is in deze functie een reservedotatie opgevoerd van circa ANG 9,6 miljoen in 2012. Deze loopt op tot circa ANG 18,1 miljoen in 2015. De reservedotaties komen jaarlijks overeen met een feitelijk overschot op de Begroting 2012.

NOTA VAN FINANCIËN

O. INLEIDING

De informatiefunctie van de overheid, is een functie die verantwoordelijkheden schept waaraan de verschillende onderdelen van de overheid moeten voldoen. In het licht van deze verantwoordelijkheid dient de Nota van Financiën geplaatst te worden. De Nota van Financiën maakt de cijfers die opgenomen zijn in de Begroting van het jaar 2012 inzichtelijk. In dit document wordt een uitgebreide toelichting van de cijfers gegeven en naast deze toelichting wordt de lezer tevens inzicht geboden in de totstandkoming van de cijfers zoals deze in de Begroting van het jaar 2012 gepresenteerd worden.

De Nota van Financiën stopt niet bij het verschaffen van inzicht in de cijfers over het jaar 2012, maar bevat tevens een toekomstschets. Deze projectie naar de toekomst is direct te koppelen aan de presentatie van de meerjarenbegroting. De toekomstprojectie, zoals die wordt geregeld in de Comptabiliteitsvoorschriften, wordt voorzien van een duur van 3 jaar. De hieruit resulterende meerjarenbegroting over de jaren 2013 tot en met 2015 gaat hand in hand met het meerjarig inzicht dat de Nota van Financiën verschaft.

Deze Nota van Financiën stelt zich tot doel om de volgende drie resultaten te bereiken:

1. De Begroting 2012 en de meerjarenbegroting van 2013 tot en met 2015 te voorzien van de correcte context.
2. De Begroting 2012 en de meerjarenbegroting van 2013 tot en met 2015 adequaat te onderbouwen en hierdoor de inzichtelijkheid te vergroten.
3. De Begrotingen te voorzien van een structureel karakter, waarbij de projecties naar de toekomst een grote rol spelen bij de verwezenlijking van dit structurele karakter.

In de Nota van Financiën komen drie thema's aan bod, waarnaar de Nota is ingedeeld. In het eerste hoofdstuk wordt de financieel-economische inkadering behandeld, waarbij de volgende elementen aan de orde komen:

- a. De vigerende financiële normen die een houdbare schuldpositie ondersteunen worden systematisch toegelicht.
- b. Ter verduidelijking van de mondiale context van de Begroting 2012 en opeenvolgende meerjarenbegrotingen, passeren de perspectieven voor de wereldeconomie de revue.

- c. Als laatste element binnen het eerste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan economische blokken die van belang zijn voor Curaçao.

In het tweede hoofdstuk, wordt de financiële situatie van de overheid integraal weergegeven. Hierbij spelen de volgende elementen een rol:

- a. De belastingopbrengsten worden naar relevant belastingmiddel gespecificeerd.
- b. Baten die niet verkregen worden aan de hand van belastingen, de zogenaamde niet-belastingopbrengsten, worden waar relevant nader toegelicht.
- c. De lasten worden gespecificeerd naar categorie.

In het derde hoofdstuk worden de lasten per hoofdstuk weergegeven.

In de bijlage bij de Nota van Financiën worden de stappen inzichtelijk gemaakt die geleid hebben tot de verschillende grafische overzichten. Deze bijlage fungeert tevens als een referentiekader voor de gebruikte grafieken in de Nota van Financiën.

I. FINANCIEEL-ECONOMISCHE INKADERING

De schuldovername door Nederland is per 10 oktober 2010 voltooid. Zoals overeengekomen in de Slotverklaring van 2006, heeft Nederland de schulden overgenomen die tot en met eind 2005 door het voormalige Land Nederlandse Antillen en het voormalige eilandgebied Curaçao waren opgebouwd tot aan een limiet van de rentelastnorm per 2005. Dit impliceerde schuldovername van dat gedeelte van de schulden eind 2005, waarvan de rentelasten boven de rentelastnorm voor 2005 lagen. Tevens heeft Nederland schulden overgenomen die sinds eind 2005 door laatstvermelde entiteiten waren aangegaan ter herfinanciering van eind 2005 uitstaande leningen, die sindsdien zijn vervallen, alsook de schulden die tot aan de start van de schuldovername zijn aangegaan ter financiering van de rentelasten over de schulden, eind 2005, die door Nederland zouden worden overgenomen.

De schuldsanering heeft gezorgd voor een aanzienlijke verbetering van de situatie in de overheidsfinanciën. Doch verdere aanpassingen zijn noodzakelijk om tot een daadwerkelijke verduurzaming te komen. De schuldpositie van een land is houdbaar, indien de schuldverplichtingen kunnen worden voldaan zonder ingrijpende begrotingsaanpassingen. Omdat het bereiken van een structureel evenwichtige begroting en een houdbare schuldpositie tijd vergt, moet rekening gehouden worden met een convergentietraject naar een duurzame financieel-economische situatie.

Financiële normen

Ter voorkoming van een toekomstige onhoudbare schuldpositie zijn begrotingsnormen verankerd in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. De wettelijke verankering van begrotingsnormen maakt het begrotingsbeleid transparanter en bevordert het vertrouwen in de overheid.

De financiële normen zijn:

- een sluitende Gewone dienst. Dat wil zeggen dat de Gewone dienst in evenwicht moet zijn c.q. dat de lopende ontvangsten en uitgaven gelijk moeten zijn;
- op de Kapitaaldienst is een tekort toelaatbaar. Dit houdt in dat ter financiering van kapitaaluitgaven geleend mag worden, mits dit past binnen de rentelastnorm en de Gewone dienst in evenwicht blijft.

- de rentelastnorm. De rentelastnorm houdt in dat de totale rentelasten in een dienstjaar niet meer mogen bedragen dan het bedrag dat overeenkomt met 5% van de gemiddeld in drie voorafgaande jaren gerealiseerde inkomsten.

Een belangrijk aspect om dit te bewerkstelligen is uiteraard het bevorderen van budgetdiscipline en toezicht op de naleving hiervan. Hiertoe dienen de vigerende regels ter versterking van de budgetdiscipline strikt te worden nageleefd en dienen alle beleidsaangelegenheden op hun financiële c.q. budgettaire implicaties te worden getoetst, alvorens daarover besluitvorming plaatsvindt. Daarnaast is het College financieel toezicht krachtens het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ingesteld dat belast is met het toezicht op de financiële normen.

De toezichthouder ziet erop toe dat tijdens de gehele begrotingscyclus in overeenstemming met de financiële normen wordt gehandeld. Dat toezicht houdt geen inhoudelijke toets van de begroting in. Dat wil zeggen dat de toezichthouder niet ingaat op de beleidsprioriteiten noch op de allocatie van de middelen. Evenmin wordt getoetst of de beleidsvoornemens, zoals vervat in de begroting, daadwerkelijk in overeenstemming met het budgetrecht van het parlement worden uitgevoerd. De (ambtelijke) controle-instanties, alsook de Algemene Rekenkamer en het parlement, zijn hiervoor verantwoordelijk.

De verbetering van het financieel beheer dient een geordende uitvoering van de begroting in overeenstemming met de financiële normen te ondersteunen. Onder meer zullen afwijkingen in de uitvoering van de begroting, aangezien de vastgestelde begroting in overeenstemming met bedoelde normen moet zijn, moeten worden voorkomen en anders tijdig moeten kunnen worden gesignaleerd, zodat de nodige stappen worden genomen om die te compenseren en de overeenstemming met de financiële normen in de uitvoering van de begroting wordt hersteld. Anders zal, mocht dit tijdens de uitvoering van de desbetreffende begroting niet meer mogelijk zijn, dit onvermijdelijk de begroting van het daaropvolgende jaar onder toegenomen druk zetten, daar dan in dat jaar bedoelde afwijkingen zullen dienen te worden gecompenseerd. *Compliance* met de financiële normen vereist daarom een strikte toepassing van de regels budgetdiscipline.

Het financieel-economische beleid zal verder trachten knelpunten op te lossen of te neutraliseren en verslechtingen te voorkomen.

Perspectieven voor de wereldeconomie

In het jaar 2008 vond een mondiale groeiomslag plaats. De crisis die zich in eerste instantie kenmerkte door een grote volatiliteit op de financiële markten heeft zich in 2008 verspreid naar de reële economie.

Als gevolg van de crisis is de wereldeconomie in een zware recessie beland. Nadien is het economisch herstel ingezet, maar dit herstel staat sinds begin 2010 onder enorme druk. Dit wordt veroorzaakt door de situatie in de overheidsfinanciën van enkele perifere euro-landen, waar onzekerheid heerst over hun schuldhoudbaarheid. Ondanks de financieringssteunpakketten die door de eurolanden en het Internationale Monetaire Fonds zijn verstrekt en het noodplan om de financiële stabiliteit van de eurozone te waarborgen dreigt nog steeds een brede besmetting van het financiële stelsel. Staatsleningen van vooral andere perifere eurolanden zijn slecht verhandelbaar geworden vanwege toegenomen risico-aversie.

Anderzijds herstellen de opkomende economieën en de economie van de Verenigde Staten.

Tegen deze achtergrond verwacht het Internationaal Monetaire Fonds een groei van 4,4% in 2011 gevolgd door een groei van 4,5% in 2012. Dit is gepresenteerd in Tabel 1. Met de turbulentie veroorzaakt door de Europese overheidsfinanciën is het economische herstel wederom met grote onzekerheden omgeven.

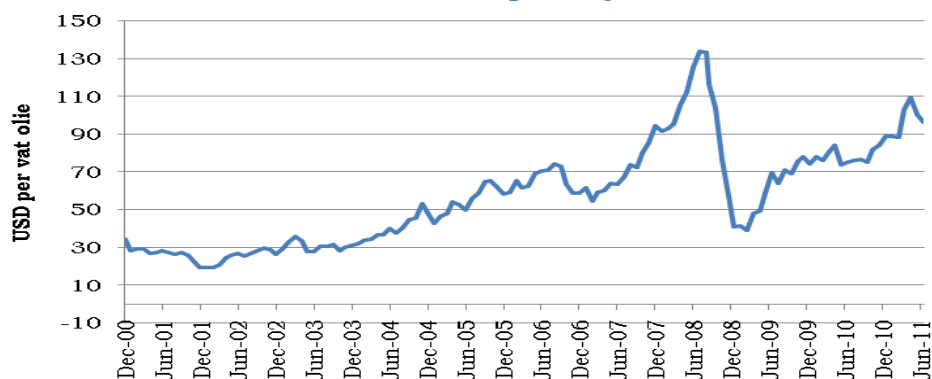
Tabel 1. Economische groei

	Realisatie		Projectie	
	2009	2010	2010	2011
Wereld	-0,5	5,0	4,4	4,5
<i>Industrielanden</i>	-3,4	3,0	2,4	2,6
Verenigde Staten	-2,6	2,8	2,8	2,9
Europese Unie	-4,1	1,8	2,1	2,1
Eurozonegebied	-4,1	1,7	1,6	1,8
Nederland	-3,9	1,7	1,5	1,5
Japan	-6,3	3,9	1,4	2,1
<i>Opkomende economiën en ontwikkelingslanden</i>	2,7	7,3	6,5	6,5
Rusland	-7,8	4,0	4,8	4,5
China	9,2	10,3	9,6	9,5
India	6,8	10,4	8,2	7,8
Mexico	-6,1	5,5	4,6	4,0
Brazilië	-0,6	7,5	4,5	4,1
Venezuela	-3,3	-1,9	1,8	1,6
<i>Curaçao</i>	-0,5	0,4	0,6	0,6

Bron: World Economic Outlook, International Monetary Fund, April 2011, en v.w.b. Curaçao de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (2009 – 2011).

Inflatie

De sterke stijging van voedsel- en olieprijsen zorgen voor een toegenomen inflatoire druk. In Grafiek 1 is de ontwikkeling van de olieprijs grafisch afgebeeld.

Grafiek 1. West Texas Intermediate Spot Prijs

Bron: Energy Information Administration.

Uit grafiek 1 kan worden afgeleid dat de olieprijs sinds de eerste helft van 2009 is gestegen in verband met verwachte groei van de vraag naar olie en in verband met de veronderstelling dat de wereldeconomie voorbij het dieptepunt van de crisis was.

De inflatieverwachtingen van het Internationaal Monetair Fonds zijn gepresenteerd in Tabel 2.

Tabel 2. Inflatie (CPI)

	Realisatie		Projectie	
	2009	2010	2011	2012
Wereld				
<i>Industrielanden</i>	0,1	1,6	2,2	1,7
Verenigde Staten	-0,3	1,6	2,2	1,6
Europese Unie	0,9	2,0	2,7	1,9
Eurozone	0,3	1,6	2,3	1,7
Nederland	1,0	0,9	2,3	2,2
Japan	-1,4	-0,7	0,2	0,2
<i>Opkomende economiën en ontwikkelingslanden</i>	5,2	6,2	6,9	5,3
Rusland	11,7	6,9	9,3	8,0
China	-0,7	3,3	5,0	2,5
India	10,9	13,2	7,5	6,9
Mexico	5,3	4,2	3,6	3,1
Brazilië	4,9	5,0	6,3	4,8
Venezuela	27,1	28,2	29,8	31,3
<i>Curaçao</i>	1,8	2,8	2,1	2,1

Bron: World Economic Outlook, International Monetary Fund, April 2011, en v.w.b. Curaçao het Centraal Bureau voor de Statistiek (2009 – 2010).

De olieprijs is na een aanvankelijke afname in 2008 fors gestegen, maar nadien heeft de olieprijs een correctie ondergaan. Deze prijsdaling is veroorzaakt door de sterke groeivertraging en de sterk verslechterde economische vooruitzichten.

Economische blokken en Curaçao

In het volgende onderdeel wordt bijzondere aandacht geschonken aan de samenhang tussen economisch relevante geografische blokken en Curaçao.

Verenigde Staten

De Amerikaanse economie is in 2009 met 2,6% gekrompen en is in 2010 met 2,8% gegroeid. Voor 2011 wordt eveneens een groei verwacht van 2,8% en in 2012 van 2,9%.

Ondanks een begrotingstekort van 12,7% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) in 2009 en 10,6% in 2010, en een projectie van 10,8% in 2011, vinden er nog geen (noemenswaardige) ombuigingen plaats. Ook handhaaft de *Federal Reserve* de beleidsrente vanaf 16 december 2008 in een interval tussen 0 en 0,25%.

Europese Unie

Voor dit jaar verwacht het Internationaal Monetair Fonds dat de economie van de Europese Unie met 1,8% groeit en dat de groei in 2012 aantrekt tot 2,1%. Voor de Eurozone zijn deze respectievelijk 1,6% en 1,8%.

In 2010 bedroeg de inflatie in de Europese Unie 2,0% en in de Eurozone 1,6%, gemeten op basis van de geharmoniseerde consumentenprijsindex. Voor 2011 verwacht het Internationaal Monetair Fonds een inflatie van 2,7% in de Europese Unie en 2,3% in de Eurozone. Voor het jaar 2012 wordt respectievelijk 1,9% en 1,7% verwacht.

De Europese Centrale Bank handhaafde vanaf 13 mei 2009 tot 13 mei 2011 de beleidsrente op een constant niveau, namelijk 1,0%. Toen is die verhoogd naar 1,25% en op 13 juli 2011 is die verder verhoogd naar 1,50%.

Voor de Europese Centrale Bank is de verankering van de inflatieverwachtingen op een niveau dat verenigbaar is met prijsstabiliteit een prioriteit. Dit is gedefinieerd als een inflatie van minder dan, maar bijna 2%. Met dit beleid wordt bijgedragen aan de financiële stabiliteit en aan de economische groei op de langere termijn.

In de Eurozone zijn ook budgettaire stimuleringsprogramma's in uitvoering gebracht. Deze hebben er echter toe geleid dat sommige Euro-landen recordtekorten boekten sinds 2009 en tot een stijging van de schuldquote in de Eurozone. Naast de oplopende tekorten kan de stijging van de schuldquote toegeschreven worden aan de overheidssteun ten behoeve van de financiële sector.

De Nederlandse economie

De Nederlandse economie is in 2010 gegroeid met 1,7%. Het Internationaal Monetair Fonds verwacht voor zowel 2011 als 2012 een groei van 1,5%.

Japan

Na een economische krimp van 6,3% in 2009, herstelde de economie in 2010 met een groei van 3,9%. Het Internationaal Monetair Fonds verwacht voor 2011 en 2012 een economische groei van, respectievelijk, 1,4% en 2,1%.

Opkomende economieën

In 2010 trok de groei in de opkomende economieën aan tot 7,3%, vergeleken met 2,7% in 2009. Uitschieter waren India en China met een groei van respectievelijk 10,4% en 10,3%. De inflatie bedroeg in 2010 respectievelijk 13,2% en 6,2%.

De groeiverwachtingen voor 2011 en 2012 zijn respectievelijk 9,6% en 9,5% (China) en 8,2% en 7,8% (India).

In Rusland groeide de economie met 4,0% in 2010 en bedroeg de inflatie 11,7%. Voor wat betreft Midden- en Zuid-Amerika groeide de economie in Brazilië met 7,5% in 2010 en in Mexico met 5,5%, terwijl in buurland Venezuela de economie kromp met 1,9%. De groeiverwachting voor 2010 en 2011 is respectievelijk 4,5% en 4,1% (Brazilië), 4,6% en 4,0% (Mexico) en 1,8% en 1,6% (Venezuela).

De groeiverwachtingen voor de opkomende economieën in 2011 en 2012 zijn 6,5.

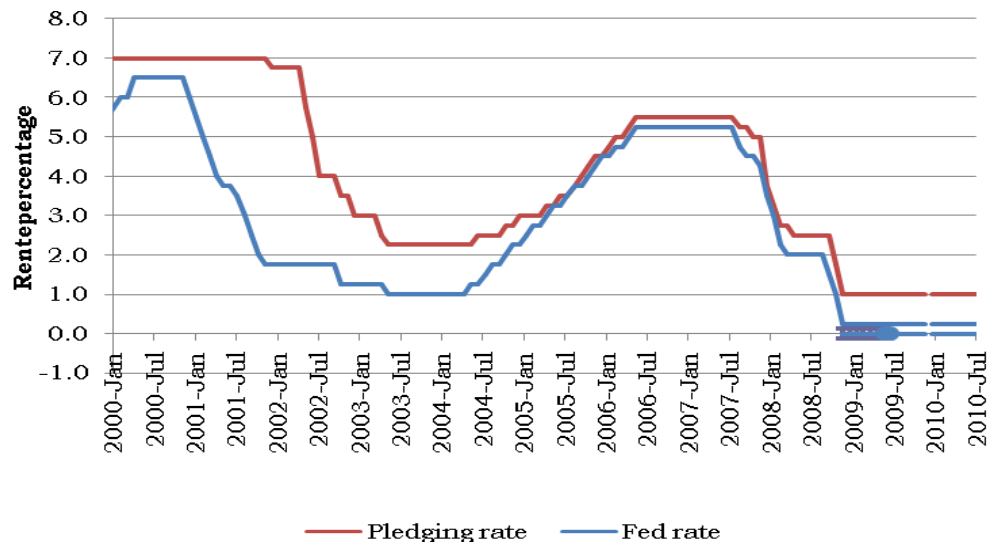
Curaçao

De reeds geschetste internationale omgeving is ook van invloed op de economische ontwikkeling op Curaçao. In 2009 kromp de economie met 0,5%. In 2010 en 2011 wordt een economische groei verwacht van respectievelijk 0,4% en 0,6%.

In 2009 bedroeg de inflatie in de Nederlandse Antillen 1,8% en in 2010 2,8%. Voor de periode 2011 – 2014 wordt uitgegaan van een gemiddelde inflatie van 2,1%. Maar stijgende energie- en voedselprijzen kunnen zorgen voor aanwakking van de inflatie.

Ook de Centrale Bank heeft vanwege de koppeling van de munt aan de USD haar beleid moeten aanpassen. Hieruit blijkt dat de Centrale Bank het rentebeleid van de Federal Reserve van dichtbij heeft gevolgd. Dat is grafisch gepresenteerd in Grafiek 2.

Grafiek 2. Pledging rate Centrale Bank

Bron. Centrale Bank v.w.b. de pledging rate en de Federal Reserve v.w.b. de Fed rate.

II. NOTA VAN FINANCIËN BEGROTING 2012

In dit hoofdstuk worden de begrotingscijfers weergegeven met een samenhangende verantwoording van de baten en lasten die verwacht worden binnen de begroting. Tevens wordt in dit hoofdstuk inzicht verschaft in de meerjarige cijfers. Dit hoofdstuk dient als instrument om de begrotingstrend jaar op jaar in kaart te brengen. Een beter inzicht verschaffen in de cijfers en het vergroten van zekerheden ten aanzien van de cijfers moet gezien worden als de primaire taak die dit hoofdstuk vervult binnen de Nota van Financiën.

Recapitulatie

In de recapitulatie worden de totaalbedragen van de Begroting 2012 gepresenteerd, vergezeld van de meerjaren projectie van de totaalbedragen. Tevens worden de totaalbedragen, zowel 2012 als meerjarig, verder inzichtelijk gemaakt aan de hand van relevante analyse grootheden.

In Tabel 3 zijn de totaalbedragen van de Begroting 2012 en de Meerjarenbegroting gepresenteerd (in ANG miljoen).

Tabel 3. Recapitulatie

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo Gewone dienst	50,8	44,2	28,9	28,9	28,9
Baten	1.717,7	1.723,4	1.737,7	1.787,7	1.831,1
Lasten	1.667,0	1.679,2	1.708,9	1.758,8	1.802,3
Saldo Kapitaaldienst	- 50,8	- 44,2	- 28,9	- 28,9	- 28,9
Baten	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Lasten	71,3	64,3	49,0	49,0	49,0
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

De Begroting 2012 sluit af met een saldo van nul. De Gewone Dienst sluit in 2012 met een positief saldo van ANG 44,2 miljoen en de Kapitaaldienst met een negatief saldo van ANG 44,2 miljoen. Ook meerjarig is de begroting in evenwicht.

In Tabel 4 worden deze totaalbedragen ontleed in de relevante analyse grootheden (in ANG miljoen).

Tabel 4. Recapitulatie

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo Gewone dienst exclusief interestlasten	121,5	94,9	79,6	79,6	79,6
Investerings en vermogensoverdrachten	71,3	64,3	49,0	49,0	49,0
Afschrijvingen	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Primair saldo (+overschot/-tekort)	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Rentelasten	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Globaal saldo/ Financieringssaldo voor aflossingen (+overschot/-tekort)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aflossing op opgenomen leningen	-	-	-	-	-
Terug te ontvangen aflossingen op uitgegeven leningen	-	-	-	-	-
Financieringsbehoefte	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bij de projectie zoals gepresenteerd in Tabel 4 zijn de uitgangspunten gehanteerd voor de relevante economische grootheden (in procenten), zoals weergegeven in Tabel 5.

Tabel 5. Economische grootheden

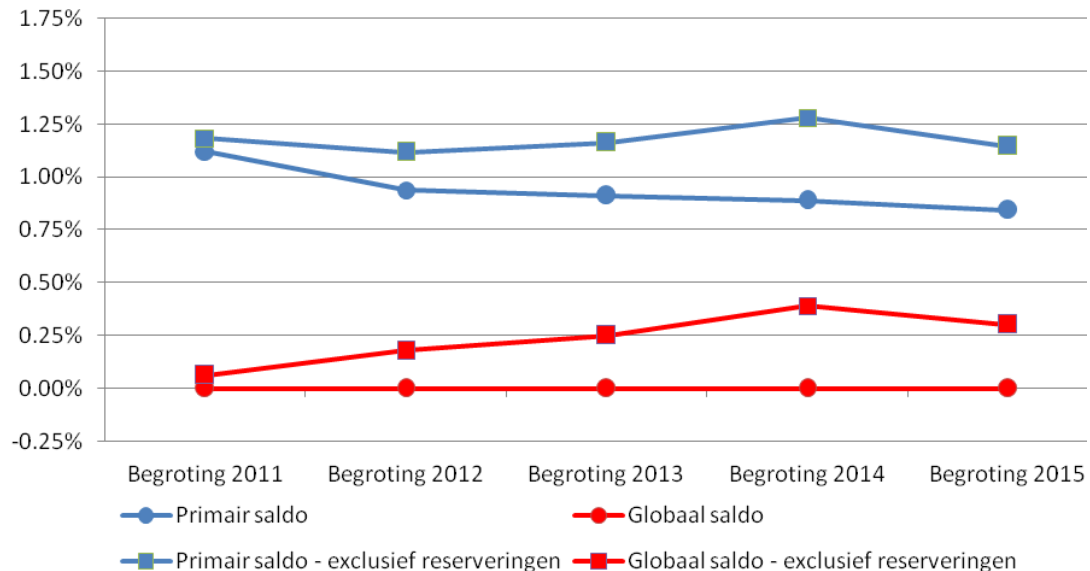
	2012	2013	2014	2015
Reële economische groei	-0,1	0,6	0,6	0,6
Inflatie	2,1	2,1	2,1	2,1
Nominale rente op 5 jaar overheidsobligaties	4,25	4,25	4,25	4,25

Het primair saldo, oftewel het financieringssaldo voor aflossingen exclusief rentelasten, is in het jaar 2012 positief. Uit tabel 4 valt te herleiden dat het primair saldo in 2012 en daaropvolgende jaren geraamd wordt op een constant bedrag van ANG 50,7 miljoen. Dit is inclusief reservedotaties. Het constante karakter van het financieringssaldo wordt bewerkstelligd middels het ten lasten brengen van eventuele deviaties van het bedrag aan de reservedotaties.

Op te merken valt dat het globaal saldo, het financieringssaldo voor aflossingen, een saldo van 0 vertoont. Dit is het resultaat van het telkens jaarlijk zodanig vaststellen van de reservedotatie, dat het primair saldo gelijk is aan de rentelasten.

In Grafiek 3 worden het primair saldo en het globaal saldo, nog eens, grafisch gepresenteerd in procenten van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Daarnaast worden het primair saldo en het globaal saldo exclusief de reservedotaties gepresenteerd. Hieruit blijkt duidelijk dat het primair saldo en het globaal saldo exclusief de reservedotaties structureel verbeteren.

Grafiek 3. Primair en globaal saldo in procenten van het BBP

Vervolgens worden de Gewone Dienst (Tabel 6) en de Kapitaaldienst (Tabel 16) nader uitgesplitst en toegelicht (in ANG miljoen).

Gewone Dienst

In Tabel 6 wordt het saldo op de Gewone dienst ontleed in de voornaamste baten en lastencomponenten (in ANG miljoen).

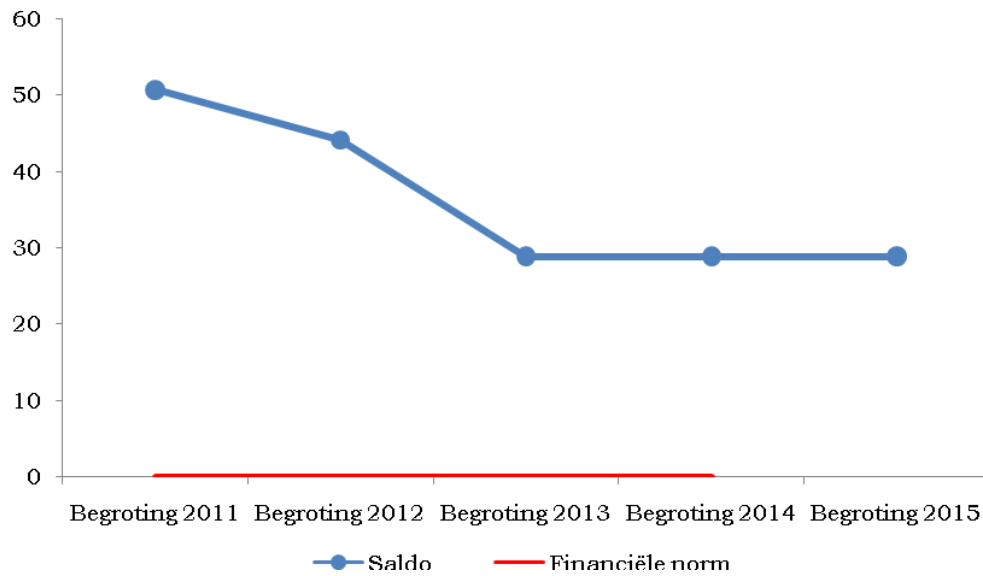
Tabel 6. Gewone Dienst

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Baten</i>	1.717,70	1.723,40	1.737,70	1.787,80	1.831,20
Belastingopbrengsten	1.498,10	1.501,10	1.526,40	1.572,50	1.618,20
Niet-belastingopbrengsten	219,6	222,3	211,3	215,3	213
<i>Lasten</i>	1.667,00	1.679,20	1.708,90	1.758,90	1.802,30
Beloning van personeel	481,9	469,6	481,4	497,2	517,2
Verbruik goederen en diensten	277,9	262,5	263	264,9	268,5
Afschrijving vaste activa	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Interest	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Subsidies	44,6	62,6	62,9	63,4	64,2
Overdrachten	332,7	371,7	374	376,9	377,6
Sociale zekerheid	405,3	421,2	424,6	440,1	457,4
Andere uitgaven	30,0	11,2	18,5	18,5	18,5
Reserveringen	3,2	9,6	13,6	27,0	28,0
Saldo	50,8	44,2	28,9	28,9	28,9

Financiële norm Gewone dienst

De Gewone Dienst sluit in 2012 af met een positief saldo van ANG 44,2 miljoen, welke in het jaar 20105 afneemt tot circa ANG 28,9 miljoen. Deze ontwikkeling is grafisch weergegeven in Grafiek 4.

Grafiek 4. Financiële norm Gewone dienst

De financiële normen schrijven een sluitende Gewone dienst voor. De rode lijn afgebeeld in Grafiek 4 geeft dit grafisch weer. Het positieve saldo op de Gewone dienst geeft aan, dat voldaan wordt aan deze norm.

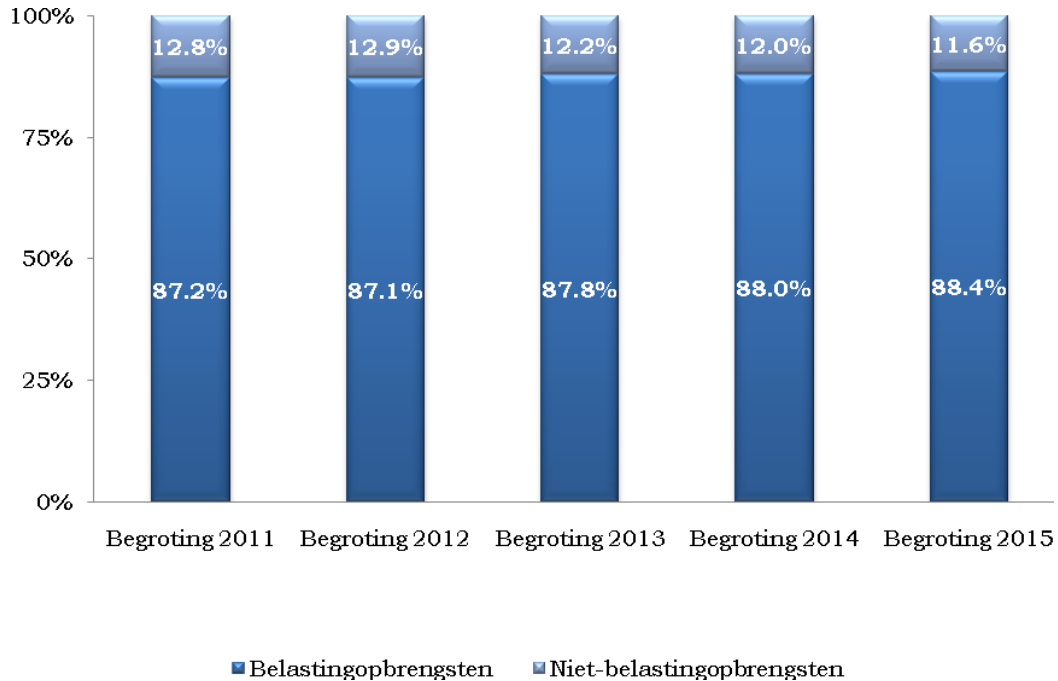
BATEN

De baten op de Gewone dienst van de Begroting van het jaar 2012 bedragen ANG 1.723,40 miljoen en groeien met een bedrag van circa ANG 107,8 miljoen over de driejarige periode van de meerjarenbegroting. In Tabel 6 worden de meerjarige cijfers weergegeven betreffende de baten. De baten bestaan uit twee elementen:

1. Belastingopbrengsten.
2. Niet-belastingopbrengsten.

In grafiek 5 wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze twee elementen zich tot elkaar verhouden binnen het totaal aan baten.

Grafiek 5. Baten

Daaruit kan worden afgeleid dat het aandeel van de belastingopbrengsten in de periode 2013 - 2015 alsmaar toeneemt. Deze ontwikkeling wordt verklaard door een grotere sensibiliteit van de belastingopbrengsten ten aanzien van de economische ontwikkeling, waardoor het aandeel van de belastingopbrengsten sterker geaccentueerd wordt binnen het geheel aan baten.

Belastingopbrengsten

In de Begroting 2011 wordt ervan uitgegaan dat de indirecte belastingopbrengsten groeien met de reële economische groei, in een verhouding van 1 staat tot 1,1, op basis van een schatting van de betreffende elasticiteit.¹ Dit wil zeggen dat per procentpunt reële economische groei (positief of negatief) de indirecte belastingopbrengsten toenemen (afnemen) met 1,1%. Daarnaast groeien de loon- en inkomstenbelasting en de winstbelasting met de reële economische groei in een verhouding van respectievelijk 1 staat tot 1,2 en 1 staat tot 2,8.

¹ Deze schatting is ontleend aan het onderzoek "Het cyclisch gecorrigeerde begrotingssaldo – methodologie en toepassing voor de Centrale overheid-" met ISBN-nummer: 99901-1-128-X.

De niet-belastingopbrengsten worden verondersteld te groeien in een verhouding van 1 staat tot 1 met de reële economische groei waarbij rekening is gehouden met de beschikbare relevante realisatiecijfers betreffende de eerste maanden van 2011.

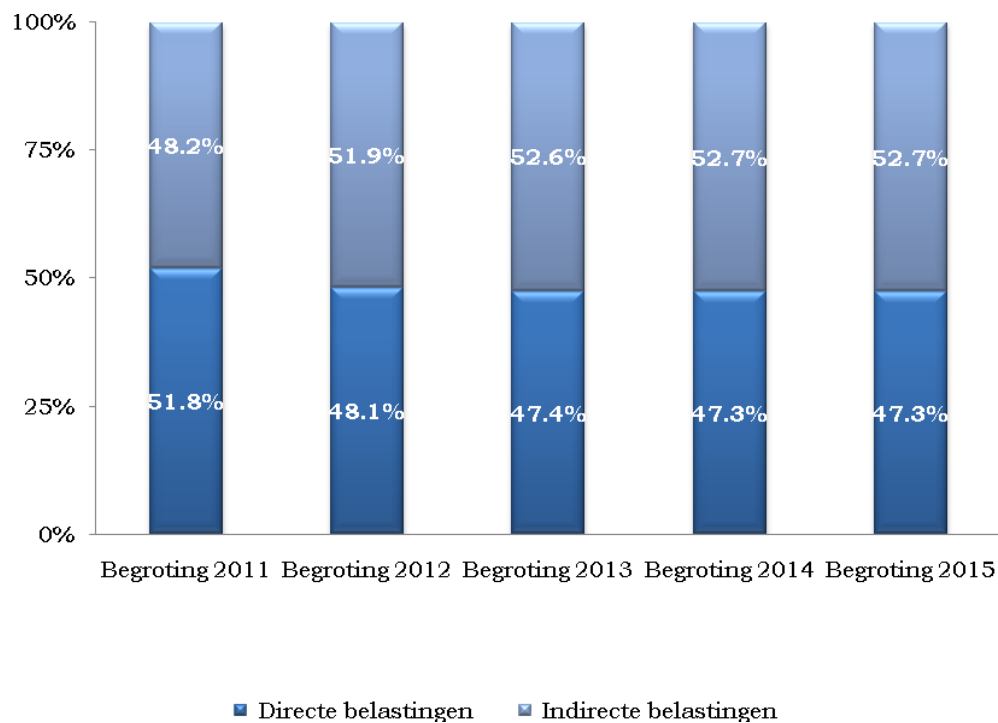
In Tabel 7 worden de belastingopbrengsten in de Begroting 2012 en de drie daaropvolgende jaren, alsook in de Begroting 2011, uitgesplitst gepresenteerd.

Tabel 7. Belastingopbrengsten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Directe belastingen	776,5	722,3	723,2	744,4	766,1
Loon- en inkomstenbelasting	512,3	494,7	508,9	523,5	538,5
Winstbelasting	218,2	188,0	193,5	199,0	204,6
Deelnemingen/dividendbelasting	46,0	39,6	20,8	21,9	23,0
Indirecte belastingen	721,6	778,7	803,3	828,0	852,1
Omzetbelasting	325,5	394,6	408,0	421,4	433,7
Invoerrechten	170,9	173,2	179,5	185,9	192,6
Accijnzen	109,7	94,2	96,8	99,6	102,4
Grondbelasting	31,8	32,3	33,2	33,9	34,7
Motorrijtuigenbelasting	37,8	38,0	38,5	38,9	39,4
Overige	45,9	46,4	47,3	48,3	49,3
Totaal	1.498,1	1501,0	1526,5	1572,4	1618,2

De verschillende belastingmiddelen dragen bij aan de groei van de belastingopbrengsten over de periode van 2012 tot 2015. Deze trend is af te leiden uit Tabel 7. Een eerste grafische analyse van de belastingopbrengsten, uitgesplitst naar directe en indirecte belastingen, leert dat het aandeel van de directe belastingen vanaf 2012 afneemt in relatie tot de Begroting 2011. Dit verschil houdt verband met de voorgenomen wijzigingen in het fiscale stelsel die gepaard gaan met een verschuiving van directe naar indirecte belastingen. Deze grafische weergave is terug te vinden in Grafiek 6.

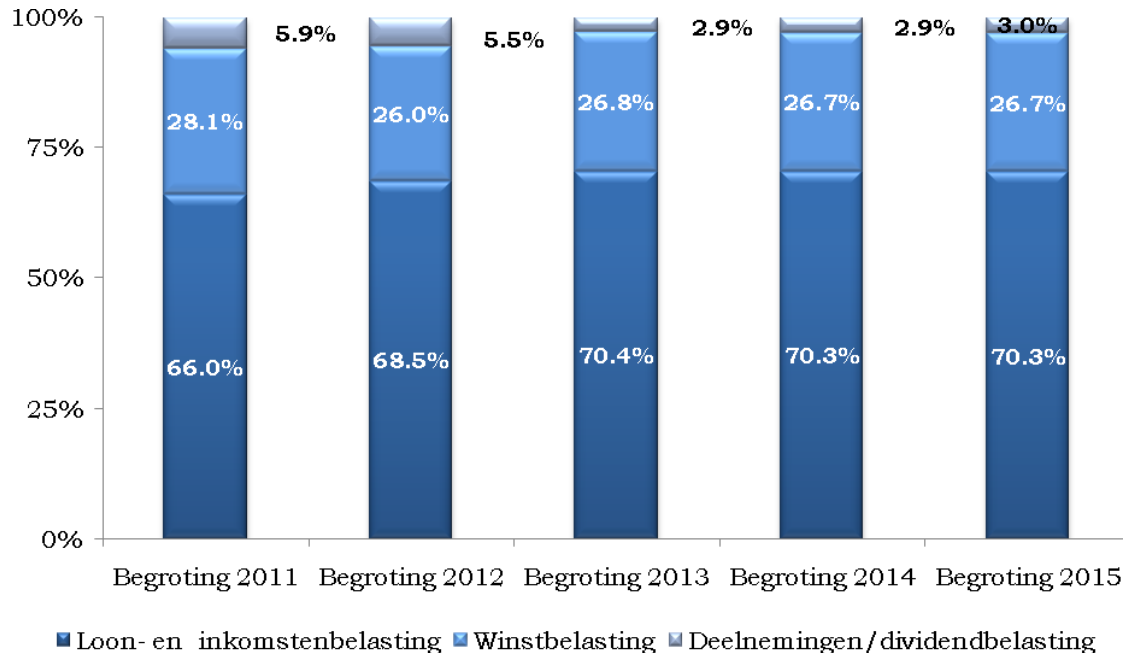
Grafiek 6. Belastingopbrengsten

Directe belastingen

Het inzichtelijk maken van de directe belastingen wordt gedaan aan de hand van de ramingen voor de verschillende middelen die geheven worden. Het aandeel van elk middel in de directe belastingopbrengsten wordt gepresenteerd in Grafiek 7. De directe belastingen groeien met circa ANG 43,8 miljoen in de periode 2012 - 2015.

Grafiek 7. Directe belastingen

Loon- en inkomstenbelasting

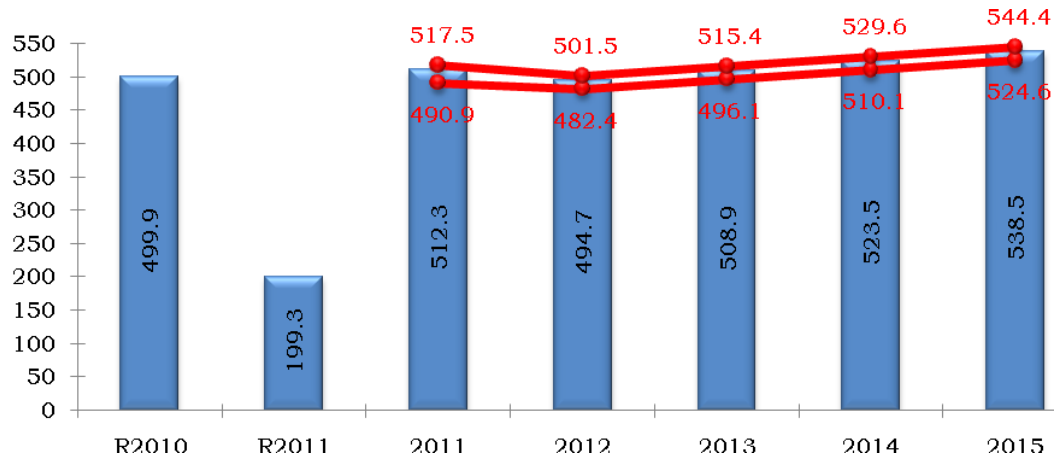
Opbrengsten aan Loon- en inkomstenbelasting worden, aan de hand van de realisatiecijfers in de eerste maanden van 2011, en rekening houdende met de voorgenomen verlaging van de Inkomstenbelasting, op circa ANG 498,9 miljoen geraamd. In de Begroting 2011 was dit geraamd op circa ANG 512,3 miljoen.

Van de raming voor 2012 heeft ANG 5,0 miljoen betrekking op Inkomstenbelasting. Deze raming is afgestemd op de trend die afgeleid kan worden uit de realisatiecijfers in 2007, 2008, 2009 en 2010. Steeds meer burgers maken namelijk gebruik van de mogelijkheden om bij een aangifte inkomstenbelasting belasting terug te krijgen, mede dankzij de diensten van de Inspectie der Belastingen. De raming voor de Loonbelasting bedraagt ANG 489,7 miljoen.

In de grafische weergave, zoals deze gepresenteerd is in Grafiek 8, worden de cijfers nog eens weergegeven. De grafische weergave geeft tevens de raming

voor 2011 weer, naast deze raming is met rood aangegeven tussen welke bandbreedte de inkomsten uit Loon- en inkomstenbelastingen kunnen fluctueren.

Grafiek 8. Loon- en inkomstenbelasting

De raming in de Begroting 2011 voor de Loon- en inkomstenbelasting zit binnen de grenzen van de projectie. Voor 2011 worden opbrengsten geprojecteerd tussen ANG 490,9 miljoen (ondergrens) en ANG 517,5 miljoen (bovengrens).

De raming in de Begroting 2012 sluit aan op de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2011 en de daaruit af te leiden structurele ontwikkeling, met inachtneming van de verwachte groei en inflatie in 2012, de conjunctuursensibiliteit van de Loon- en inkomstenbelasting en met de voorgenomen verlaging van de Inkomstenbelasting.

Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau. De ramingen voor de periode 2011 – 2015 blijven binnen de bandbreedte van de projectie en steunen voornamelijk op de ondergrens van de projectie. Die zijn als zodanig behoedzaam genomen. De reden hiervoor ligt in de internationale financieel-economische ontwikkeling die zorgt voor een grotere onzekerheid aangaande de economische ontwikkeling.

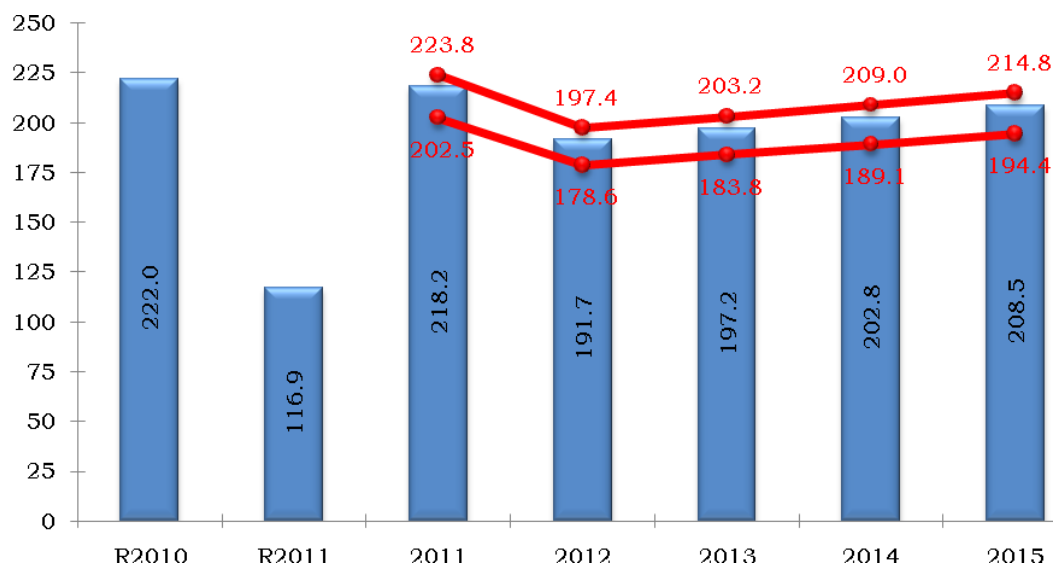
Winstbelasting

De Winstbelasting wordt geraamd op ANG 188,0 miljoen in 2012 op basis van de meest actuele realisatiecijfers in de eerste maanden van 2011. In de Begroting 2011 was de winstbelasting geraamd op circa ANG 218,2 miljoen.

De realisatiecijfers fluctueren behoorlijk tussen 2006 en 2009. Niettemin lijkt sinds 2009 een stijgende lijn te zijn ingezet. Aan de andere kant wordt de Winstbelasting getemperd door reserveringen en investeringsaftrek. De verwachting is voorts dat de bedrijven in 2012 nog te maken zullen hebben met de effecten van de internationale economische crisis. Dit alles heeft tot gevolg dat – uit behoedzaamheid – uitgegaan wordt van slechts een lichte groei ten opzichte van 2011, rekening houdende met de voorgenomen verlaging van de Winstbelasting.

In Grafiek 9 is, naast de realisatie 2010, de realisatie in de eerste vijf maanden van 2011, de raming voor 2011, de Begroting 2012 en een raming voor de periode 2013 – 2015, een projectie – met bandbreedte - voor de periode 2011 – 2015 gepresenteerd (in het rood).

Grafiek 9. Winstbelasting

Voor 2011 worden opbrengsten geprojecteerd tussen ANG 202,5 miljoen (ondergrens) en ANG 223,8 miljoen (bovengrens).

Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau, rekening houdende met de voorgenomen verlaging van de Winstbelasting. De ramingen voor de periode 2011 – 2015 blijven duidelijk binnen de bandbreedte en neigen richting de ondergrens van de bandbreedte. Die zijn als zodanig behoedzaam genomen. De reden hiervoor, net als bij de loon- en inkomstenbelasting, is de instabiele internationale financieel-economische ontwikkeling.

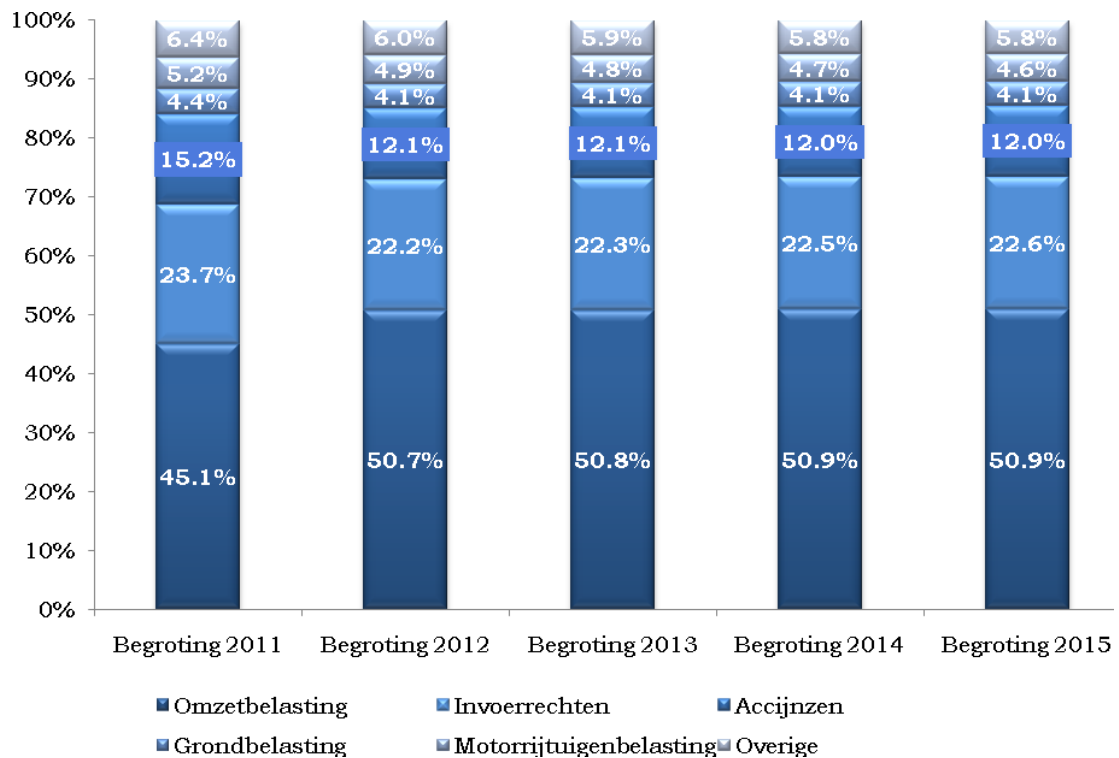
Deelnemingen/dividendbelasting

Voor 2012 wordt een opbrengst van ANG 39,6 miljoen geraamd aan Deelnemingen/dividendbelasting. Deze heeft betrekking op de de winstbelasting offshore en is gebaseerd op de realisatiecijfers in 2007, 2008 en 2009. De verwachting is echter dat deze inkomstenbron een dalende trend zal vertonen aangezien steeds meer bedrijven nieuwe structuren opzetten waarbij Curaçao, door de eindigheid van de offshore regeling, steeds minder in trek is. Voor de periode 2013 - 2015 wordt uitgegaan van een reële opbrengst van ruim ANG 20 miljoen per jaar. Dit is een behoedzame raming.

Indirecte belastingen

Het inzichtelijk maken van de indirecte belastingen wordt gedaan aan de hand van de ramingen voor de verschillende middelen die geheven worden. Het aandeel van elk middel in de indirecte belastingopbrengsten wordt geïllustreerd in Grafiek 10.

Grafiek 10. Indirecte belastingen

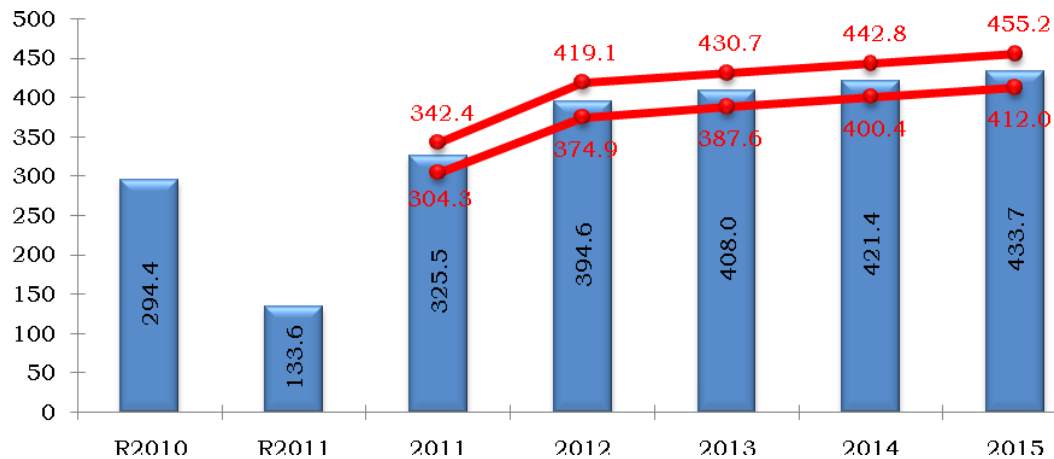

Omzetbelasting

De Omzetbelasting wordt geraamd op 394,6 miljoen in 2012. De opbrengsten aan Omzetbelasting zijn geraamd op basis van de meest actuele realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2015 en rekening houdende met de voorgenomen verhoging van de Omzetbelasting van 5% naar 6%. In de Begroting 2011 was de Omzetbelasting geraamd op ANG 325,5 miljoen.

In Grafiek 11 is, naast de realisatie 2010, de realisatie in de eerste vijf maanden van 2011, de raming voor 2011, de Begroting 2012 en een raming voor de periode 2013 – 2015, een projectie – met bandbreedte - voor de periode 2011 – 2015 gepresenteerd (in het rood).

Grafiek 11. Omzetbelasting

In de eerste vijf maanden van 2011 zijn de opbrengsten circa 1,2% hoger geweest dan in dezelfde periode in 2010. De raming van de Omzetbelasting in de Begroting 2011 zit binnen de projecties. Voor 2011 worden opbrengsten geprojecteerd tussen ANG 304,3 miljoen (ondergrens) en ANG 342,4 miljoen (bovengrens).

De raming in de Begroting 2012 sluit aan op de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2011 en de daaruit af te leiden structurele ontwikkeling, met inachtneming van de verwachte groei en inflatie in 2011, de conjunctuursensibiliteit van de indirecte belastingen en de voorgenomen verhoging van de Omzetbelasting.

Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau. De ramingen voor de periode 2011 – 2015 blijven duidelijk binnen de bandbreedte van de projectie en leunen voornamelijk aan tegen de ondergrens van de projectie. Die zijn als zodanig behoedzaam genomen. De reden hiervoor ligt in de internationale financieel-economische ontwikkeling die zorgt voor een grotere onzekerheid over de economische ontwikkeling.

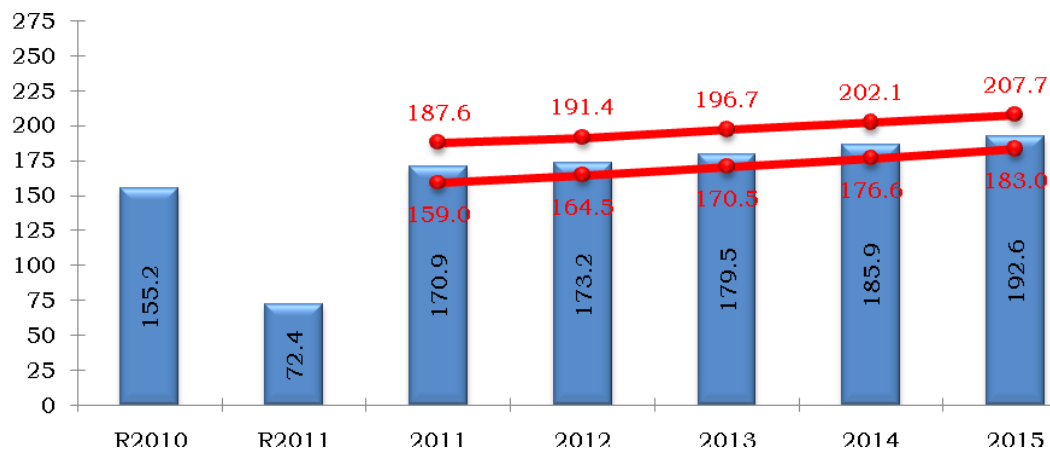
Invoerrechten

De invoerrechten zijn in de Begroting 2012 geraamd op ANG 173,2 miljoen op basis van de meest actuele realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van

2011. De realisatie in de eerste vijf maanden van 2011 is circa ANG 72,4 miljoen geweest. In de Begroting 2011 waren de invoerrechten geraamd op ANG 167,3 miljoen.

In Grafiek 12 is, naast de realisatie 2010, de realisatie in de eerste vijf maanden van 2011, de raming voor 2011, de Begroting 2012 en een raming voor de periode 2013 – 2015, een projectie – met bandbreedte - voor de periode 2011 – 2015 gepresenteerd (in het rood).

Grafiek 12. Invoerrechten

In de eerste vijf maanden van 2011 zijn de opbrengsten circa 7,8% hoger geweest dan in dezelfde periode in 2010. De Invoerrechten zullen naar verwachting in het jaar 2011 een meevaller vertonen in relatie tot de Begroting 2011. Voor 2012 worden opbrengsten geprojecteerd tussen ANG 159,0 miljoen (ondergrens) en ANG 187,6 miljoen (bovengrens).

De raming in de Begroting 2012 sluit aan op de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2011 en de daaruit af te leiden structurele ontwikkeling, met inachtneming van de verwachte groei en inflatie in 2012 en de conjunctuursensibiliteit van de indirecte belastingen.

Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau. De meerjarige cijfers zijn behoedzaam genomen. Hierdoor

wordt recht gedaan aan de volatiele internationale financieel-economische ontwikkelingen.

Accijnzen

De opbrengsten uit accijnzen zijn geraamd op een totaalbedrag van ANG 94,2 miljoen in de Begroting 2012. In Tabel 8 zijn de componenten hiervan uitgesplitst gepresenteerd (in ANG miljoen).

Tabel 8. Accijnzen

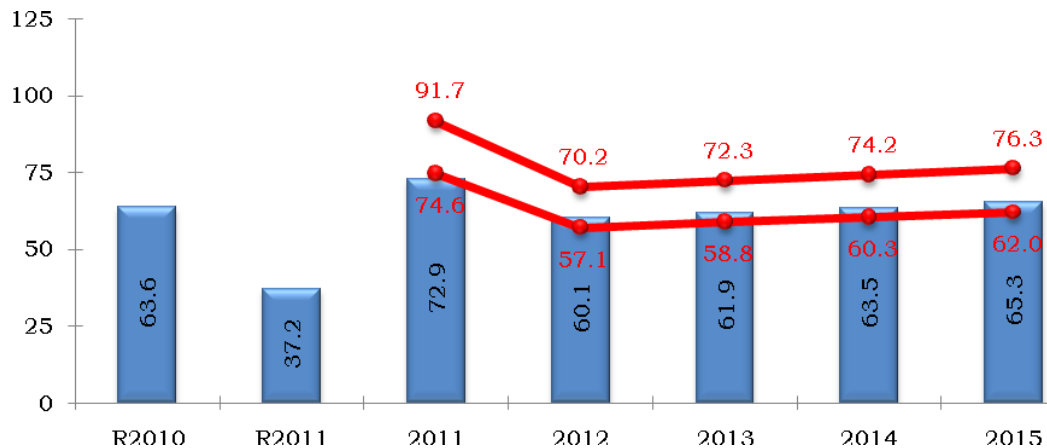
Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Bijzondere invoerrechten op benzine	72,9	60,1	61,9	63,5	65,3
Accijns op bier	12,2	12,6	12,9	13,3	13,7
Accijns Tabaksartikelen	12,1	11,4	11,7	12,1	12,4
Accijns gedistilleerd	12,5	10,1	10,3	10,7	11,0
Totaal	109,7	94,2	96,8	99,6	102,4

De ramingen in de Begroting 2012 sluiten aan op de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2011 en de daaruit af te leiden structurele ontwikkeling, met inachtneming van de verwachte groei in 2012, de conjunctuursensibiliteit van de indirecte belastingen en de voorgenomen verlaging van de Bijzondere invoerrechten op benzine.

Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau en behoedzaam genomen. De reden hiervoor ligt in de internationale financieel-economische ontwikkeling die zorgt voor een grotere onzekerheid over de economische ontwikkeling.

Voor de volledigheid zijn in Grafiek 13, naast de realisatie 2010, de realisatie in de eerste vijf maanden van 2011, de raming voor 2011, de Begroting 2012 en een raming voor de periode 2013 - 2015, een projectie - met bandbreedte - voor de periode 2011 - 2015 voor de Bijzondere invoerrechten op benzine gepresenteerd (in het rood).

Grafiek 13. Bijzondere invoerrechten op benzine

Grondbelasting

De opbrengsten aan Grondbelasting worden voor 2012 geraamd op circa ANG 32,3 miljoen op basis van de meest actuele realisatiecijfers. In de eerste maanden van 2011 lopen de baten achter op de begroting. Niettemin zijn de laatste jaren een groot aantal bouwprojecten gereedgekomen met hoogwaardige onroerende goederen. Door een verbeterde controle en (her)waardering van de onroerende goederen is de verwachting dat de opbrengst van de grondbelasting licht zal stijgen. Voor de periode 2013 - 2015 wordt voortgebouwd op het in 2012 te bereiken structurele niveau.

Motorrijtuigenbelasting

De opbrengsten aan Motorrijtuigenbelasting worden voor 2012 geraamd op ANG 38,0 miljoen op basis van de meest actuele realisatiecijfers. Deze raming is gebaseerd op de realisatie van 2006 tot en met 2010 en de eerste maanden van 2011. In deze jaren is een gestage groei te onderkennen. Door de vervanging van de kentekens kan beter worden gecontroleerd en is de compliance verbeterd. De verwachting is dat deze lichte groei zich onverkort zal voortzetten in 2012. Ook hier wordt de meerjarige projectie gebaseerd op het jaar 2012 en is er uitgegaan van een behoedzaam scenario.

Overige indirecte belastingopbrengsten

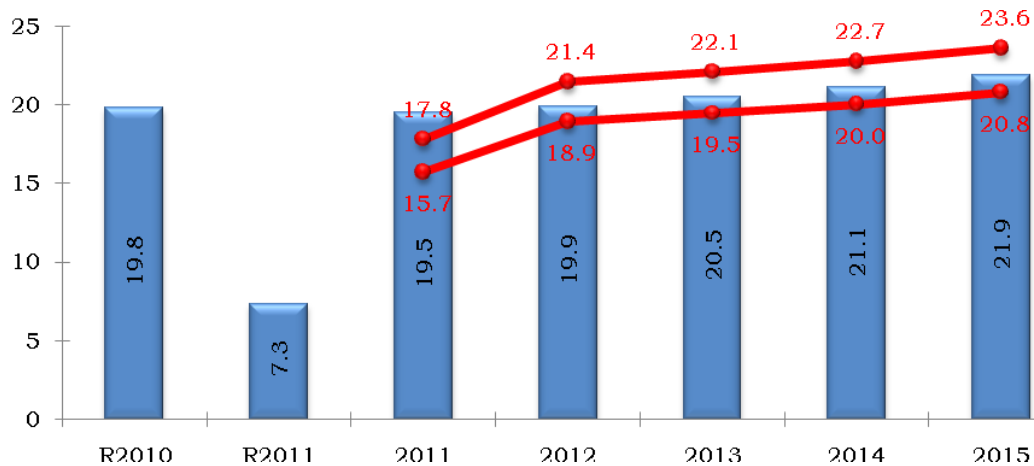
Deze opbrengsten zijn geraamd op een totaalbedrag van ANG 46,4 miljoen. In Tabel 9 zijn de belangrijkste componenten hiervan uitgesplitst gepresenteerd (in ANG miljoen). De ontwikkeling in deze ontvangsten is afgeleid van de meest recente realisatiecijfers.

Tabel 9. Overige indirecte belastingopbrengsten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Overdrachtsbelasting	19,5	19,9	20,5	21,1	21,9
Zegelbelasting	9,6	9,7	9,7	9,9	9,8
Afvalstoffenbelasting	9,0	9,0	9,1	9,2	9,3
Logeergastenbelasting	6,2	6,2	6,3	6,4	6,6
Overige	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7
Totaal	45,9	46,4	47,3	48,3	49,3

In Grafiek 14 is, naast de realisatie 2010, de realisatie in de eerste vijf maanden van 2011, de raming voor 2011, de Begroting 2012 en een raming voor de periode 2013 – 2015, een projectie – met bandbreedte - voor de periode 2011 – 2015 voor de overdrachtsbelasting gepresenteerd (in het rood).

Grafiek 14. Overdrachtsbelasting

De projectie voor 2011 indiceert een tegenvaller in relatie tot de Begroting 2011 . Voor 2012 worden opbrengsten geprojecteerd tussen ANG 15,7 miljoen (ondergrens) en ANG 17,8 miljoen (bovengrens). De marge is in dit geval relatief aanzienlijk breder, vanwege de grotere onzekerheid waarvan de overdrachtsbelasting, als gevolg van de mondiale financieel-economische ontwikkeling, omgeven is.

De raming in de Begroting 2012 sluit aan op de realisatiecijfers in de eerste vijf maanden van 2011 en de daaruit af te leiden structurele ontwikkeling, met inachtneming van de verwachte groei en inflatie in 2012 en de conjunctuursensibiliteit van de indirecte belastingen. Ook voor deze post geldt dat de toekomstprojectie is gemaakt aan de hand van een behoedzaam scenario, ingegeven door de financieel – economische ontwikkelingen op internationaal vlak.

Niet-belastingopbrengsten

De Niet-belastingopbrengsten worden onderverdeeld in de verschillende componenten. In Tabel 10 worden de niet belastingopbrengsten in de Begroting 2012, inclusief meerjarenraming voor de periode 2013 – 2015, uitgesplitst gepresenteerd.

Tabel 10. Niet-belastingopbrengsten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Schenken en subsidies	20,2	20,0	18,0	20,0	20,1
Andere inkomsten	199,4	202,3	193,3	195,3	192,9
waarvan: Dividenden	25,7	25,7	26,3	26,7	26,8
Licentie rechten Centrale Bank	51,9	51,5	51,5	52,1	52,9
Vergunningen telecommunicatie	25,2	24,9	25,5	25,8	25,8
Cassinoheffing en speelvergunning	14,0	14,0	15,0	15,0	15,0
Totaal	219,6	222,3	211,3	215,3	213

De niet-belastingontvangsten groeien, voortbouwend op het in 2011 te bereiken niveau, in de periode 2012 – 2015 in een verhouding van 1 staat tot 1 met de reële economische groei. Daar waar hiervan wordt afgeweken wordt hieronder specifiek op ingegaan.

Schenken en subsidies

Er wordt een bedrag van circa ANG 20,0 miljoen door overheden overgedragen aan Curaçao. Dit bedrag blijft tot aan 2015 nagenoeg constant. De belangrijkste onderdelen hiervan betreffen de bijdragen van Nederland in de kosten voor defensie (ANG 8,8 miljoen) en de kustwacht (ANG 7,3 miljoen).

Licentierechten

De door de Centrale Bank te innen licentierechten bedragen ANG 51,5 miljoen. Voor de periode 2013 - 2015 wordt uitgegaan van een geleidelijke groei tot ANG 52,9 miljoen in 2015.

Dividenden

De voor het jaar 2012 verwachte baten uit dividenden betreffen de uitkering van het bedrijfsresultaat door:

- Refeneria di Korsou N.V.
- Curaçao Airport Holding N.V.
- United Telecommunication Services N.V.
- Curaçao Port authorities N.V.
- Curiol N.V.
- Selikor N.V.
- Centrale Bank.

Vergunningen telecommunicatie

In de Begroting 2012 is uitgegaan van opbrengsten voor de afgifte van vergunningen in de telecommunicatie van ANG 24,9 miljoen die oplopen tot circa ANG 25,8 miljoen in 2014. Ingevolge artikel 21 van de Landsverordening Bureau Telecommunicatie en Post, dient voormeld bureau alle vergoedingen uit de telecommunicatie- en postsector te storten in de Landskas na aftrek van de operationele- en infrastructurele kosten, het reservefonds en de bestemmingsreserve. Deze vergoedingen houden verband met het uit te oefenen toezicht en de verleende licentie.

Cassinoheffing en speelvergunning

De Cassinoheffing en speelvergunning wordt geraamd op circa ANG 14 miljoen en loopt op tot ANG 15 miljoen vanaf 2013.

LASTEN

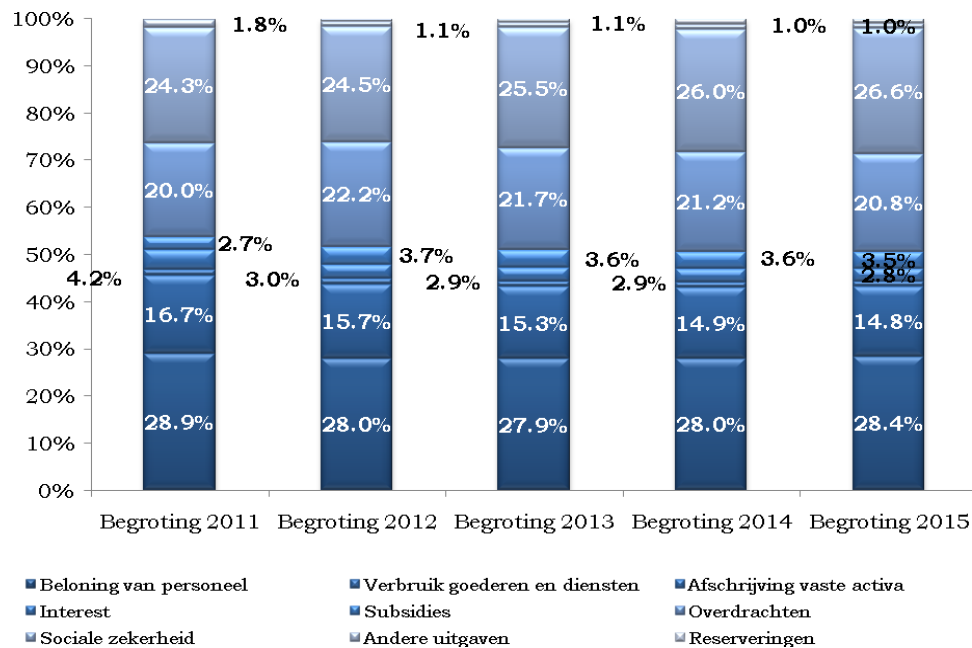
De lasten in de Begroting 2012, inclusief meerjarenraming, zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

1. Beloning van personeel	6. Overdrachten
2. Verbruik goederen en diensten	7. Sociale zekerheid
3. Afschrijving vaste activa	8. Andere uitgaven
4. Interest	9. Reserveringen
5. Subsidies	

Het belang van een passende analyse in dit onderdeel, betekent het geven van handen en voeten aan de overheidslasten. Tot slot kan dit onderdeel tevens gezien worden als een barometer voor de efficiëntie van het overheidsapparaat.

Zoals uit Tabel 6 blijkt bedragen de totale lasten in de Begroting 2012 ANG 1.679,2 miljoen (Gewone dienst). Zoals uit Tabel 6 blijkt groeien de totale lasten in de periode 2012 - 2015 met circa ANG 123,1 miljoen (Gewone dienst). In Grafiek 15 zijn de lastencomponenten grafisch afgezet in procenten van de totale lasten. Daaruit kan worden afgeleid dat het aandeel van de Bezoldiging van personeel afneemt in 2012 en 2013, maar daarna begint te groeien.

Grafiek 15. Lasten

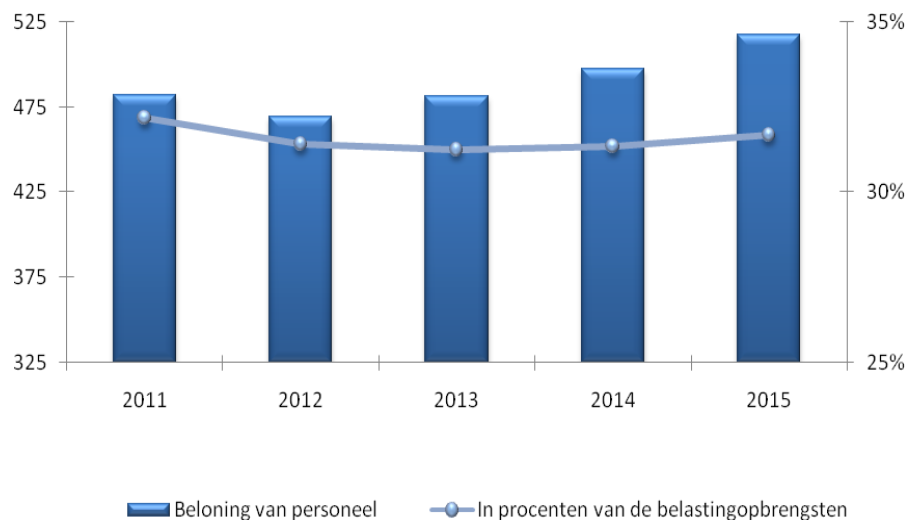

Beloning van personeel

De beloningen van het personeel zijn gerelateerd aan actieve ambtenaren. Deze lasten zijn geraamd aan de hand van de realisatiecijfers in de eerste maanden van het jaar 2011.

De beloning van het personeel is in Grafiek 16, ook in procenten van de belastingontvangsten, uitgedrukt.

Grafiek 16. Ontwikkeling Beloning van personeel

De beloning van het personeel daalt in 2012 als gevolg van het natuurlijk verloop. Het beleid op dit terrein houdt in dat 50% van de vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop niet worden ingevuld. Dit beleid zorgt voor minderlasten van circa ANG 16,7 miljoen in 2012 oplopend tot circa ANG 32,4 in 2015. Vanaf 2013 groeien de lasten met de beloning van het personeel weer, maar minder sterk dan zonder dit beleid. De beloning van het personeel uitgedrukt in procenten van de belastingopbrengsten begint vanaf 2014 te stijgen. Dit wordt verklaard door de groei van de belastingopbrengsten met de economische groei en het beleid terzake de invulling van vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop.

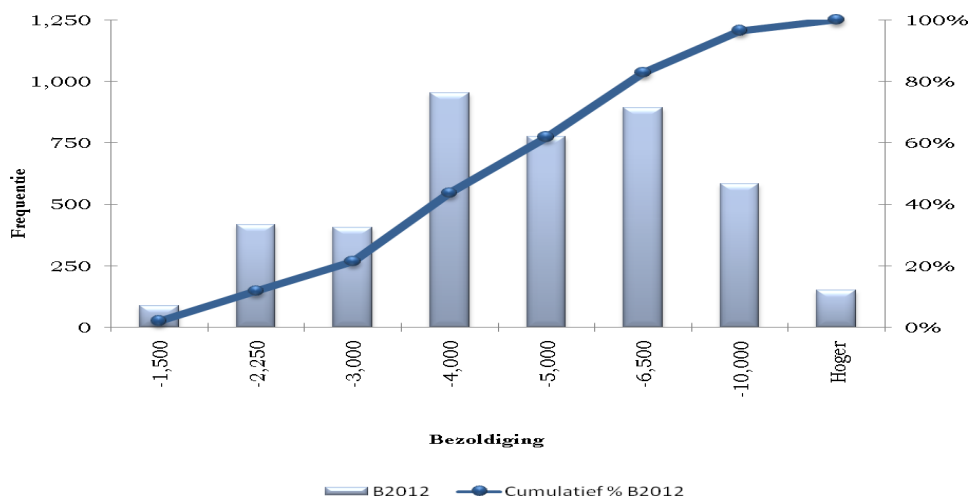
In Tabel 11 worden enkele indicatoren gepresenteerd betreffende het overheidspersoneel.

Tabel 11. Personeelsindicatoren

Omschrijving	Begroting 2011 (salarisrol juli 2010)	Begroting 2012 (salarisrol juli 2011)
Aantal personeel	4.139	4.266
Gemiddelde bezoldiging (ANG)	4.630	4.712
Modale bezoldiging (ANG)	5.061	4.769
Mediaan-bezoldiging (ANG)	4.237	4.330
Gemiddelde leeftijd	47	46
Gemiddelde aantal dienstjaren	16,5	16

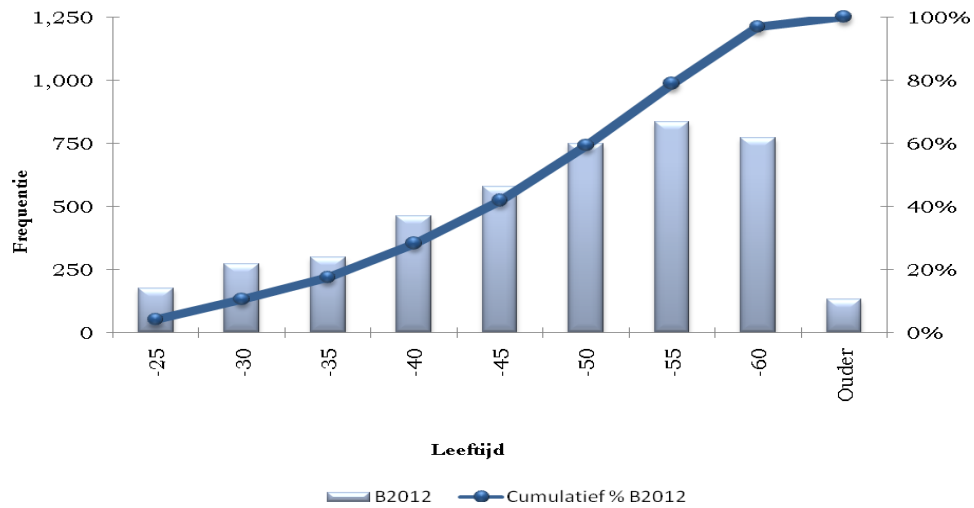
Aan Tabel 11 liggen ten grondslag de gegevens betreffende de salarisrol over respectievelijk de maand juli 2010 en de maand juni 2011. De bezoldigingsgrootheden zijn exclusief de doorwerking van de treden per 1 januari 2012 en de indexering van de bezoldigingen per die datum.

In Grafiek 17 is de bezoldigingsstructuur van het overheidspersoneel grafisch gepresenteerd. Ook hier is gebruik gemaakt van de gegevens betreffende de salarisrol over de maand juni 2011.

Grafiek 17. Bezoldiging overheidspersoneel eind juni 2011

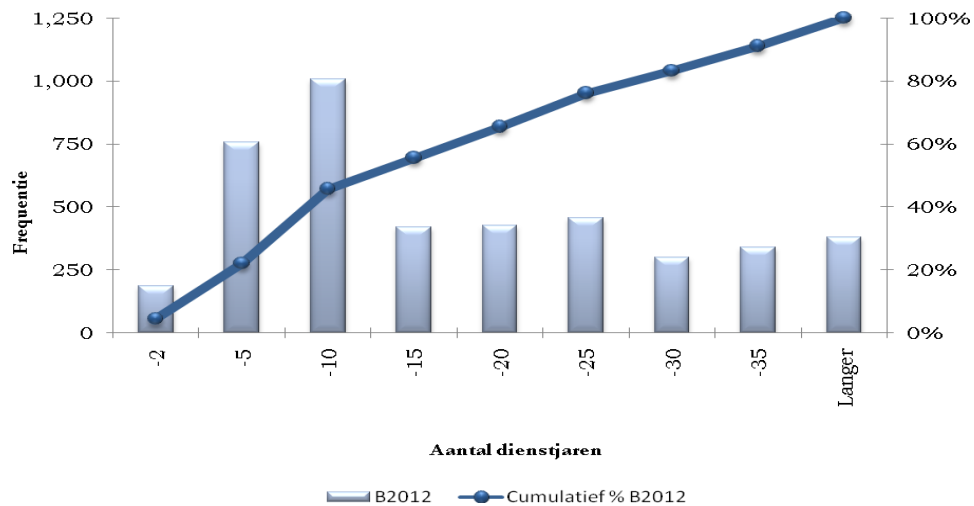
In Grafiek 18 is de demografische structuur van het overheidsapparaat op 30 juni 2011 gepresenteerd. De gemiddelde leeftijd van het overheidspersoneel op die datum was 46 jaar vergeleken met 47 eind juli 2010.

Grafiek 18. Leeftijdsstructuur overheidspersoneel eind juni 2011

Aan de andere kant laat Grafiek 19 zien dat iets meer dan 50% van het overheidsapparaat 15 dienstjaren of minder had per 30 juni 2011.

Grafiek 19. Aantal dienstjaren overheidspersoneel eind juni 2011

Daarnaast hebben de volgende ontwikkelingen doorgewerkt in de raming van de lasten met de beloning van het personeel:

- In de raming van de pensioenlasten is uitgegaan van een werkgevers premiepercentage van 14%.

- In de Begroting 2012 wordt ervan uitgegaan dat het inflatiecijfer over het jaar 2011 aanleiding zal vormen voor het activeren van het indexeringsmechanisme. Hiervoor is in de Begroting 2012 een budgettaire voorziening getroffen van ANG 11,7 miljoen in de vorm van een stelpost. Dit bedrag loopt op tot circa ANG 34,7 miljoen in 2015 uitgaand van een jaarlijkse inflatie van 2,1%.
- Voor de toe te kennen treden per 1 januari 2012 is in de vorm van een stelpost een voorziening getroffen van ANG 12,3 miljoen in de Begroting 2012. In 2015 bedraagt de voorziening circa ANG 45,9 miljoen.
- In de Begroting 2012 is in de vorm van een stelpost een bedrag van ANG 2,5 miljoen gereserveerd voor het invullen van vacatures binnen het overheidsapparaat. In de periode 2013 – 2015 is eveneens jaarlijks rekening gehouden met een stelpost van ANG 2,5 miljoen. Daarmee bedraagt de totale voorziening voor het invullen van vacatures ANG 10,0 miljoen in de periode 2012 – 2015. Dit bedrag is in beginsel toereikend om in de periode 2012 – 2015 140 vacatures in te vullen.

In Tabel 12 wordt inzicht verschaft in de personeelsaantallen in de periode 2012 – 2015, zoals die aan de raming van de personeelslasten van het actieve personeel ten grondslag liggen.

Tabel 12. Personeelsaantallen

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Beginstand	4.185	4.140	4.104	4.059
Instroom	116	106	116	198
Uitstroom	161	141	161	163
Eindstand	4.140	4.104	4.059	4.094

De uitstroom in Tabel 12 betreft het natuurlijk verloop als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Daarbij is uitgegaan van een pensioengerechtigde leeftijd van 60 jaar. De instroom is jaarlijks gelijk aan het aantal dat voortvloeit uit het beleid terzake de uitstroom, telkens vermeerderd met 35 jaarlijks in te vullen vacatures.

Verbruik goederen en diensten

Deze categorie heeft betrekking op materiële lasten. Deze groeien met circa ANG 6 miljoen in de periode 2012 – 2015. In deze categorie is een stelpost opgenomen voor prijscompensatie die in 2015 oploopt tot circa ANG 6,8 miljoen. Deze lastencategorie zal de komende jaren strak worden gemonitord. De verwachting is dat het ineenschuiven van de twee bestuurslagen, in combinatie met het beleid dat 50% van de vacatures die ontstaan als gevolg van het natuurlijk verloop niet zullen worden ingevuld, op termijn ruimte bieden voor een efficiëntieslag. Vandaar ook dat het budget voor eventuele prijscompensatie niet functioneel is opgevoerd maar in de vorm van een stelpost en dat hierop een korting is losgelaten van 75% in 2013, 50% in 2014 en 25% in 2015. Het handhaven van de functionele budgetten op hetzelfde nominale niveau samen met de prijsontwikkeling kan deze efficiëntieslag doen bewerkstelligen. De stelpost voor prijscompensatie zal in dat geval ingezet kunnen worden voor beleidsintensivering.

Afschrijvingen vaste activa

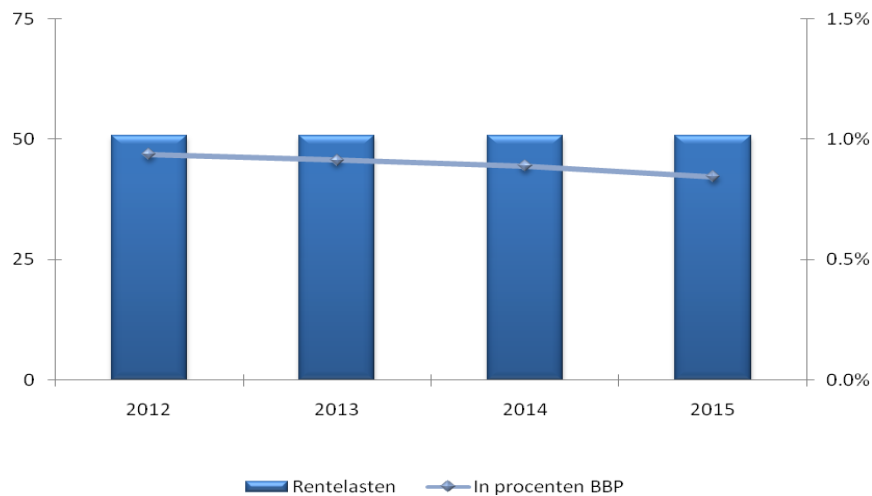
De afschrijvingen in de Begroting 2012 bedragen ANG 20,2 miljoen. De afschrijvingen zijn structureel voor dit nominaal bedrag opgenomen.

Interest

De rentelasten worden in 2012 geraamd op ANG 50,7 miljoen. Dit is inclusief de rente ter financiering van een eventueel (kortstondige) financieringsbehoefte, waarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde rente van 4,25%.

In Grafiek 20 worden de rentelasten in de periode 2012 - 2015, ook in procenten van het Bruto Binnenlands Product (BBP), gepresenteerd.

Grafiek 20. Rentelasten

De rentelasten nemen in percentage van het BBP af. Dit betekent dat de rentelasten-druk een constante daling doormaakt in de periode van 2012 tot en met 2015.

Renterisico

Bij het ingaan van de nieuwe staatkundige structuur heeft Nederland de dan nog resterende hoofdsom aan schulden integraal overgenomen. Daarmee is een vordering van Nederland op Curaçao ontstaan die gelijk is aan dat gedeelte dat krachtens de Slotverklaring en het Rijksbesluit overname geldleningen Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten tot aan de rentelastnorm voor 2005 niet overgenomen zou worden, alsook de schuldaanwas sinds 2005. Curaçao heeft deze vordering voldaan door schuld te emitteren.

Omdat de emissie tegen zeer lage rentepercentages heeft plaatsgevonden is er een renterisico bij het herfinancieren daarvan. In 2012 – 2015 is dit renterisico nihil omdat geen onderdeel daarvan vervalt in deze periode.

Wisselkoersrisico

De schuldtitels van Curaçao luiden allemaal in ANG. Verder geldt de staande inschrijving door Nederland voor emissies in ANG. Dus er is geen wisselkoersrisico in de sfeer van de rentelasten.

Bij de toelichting op de schulden zal worden ingegaan op de aan de schulden en de financiering gerelateerde wisselkoersrisico's.

Subsidies

Een totaaloverzicht van de subsidieverlening kan gevonden worden in de Staat van Inkomensoverdrachten in de bijlage bij de Begroting. Voor de periode 2013 - 2015 wordt uitgegaan van een constant nominaal niveau gelijk aan dat in 2012.

Overdrachten

De overige overdrachten worden in 2012 in totaal op ANG 371,7 miljoen geraamd. Dit bedrag loopt op tot circa ANG 377,6 miljoen in 2015. De samenstelling van dit budget is gepresenteerd in Tabel 13.

Tabel 13. Overdrachten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	332,7	371,7	374,0	376,9	377,6
Onderwijs-veld	222,1	226,6	226,6	226,6	222,8
Selikor	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
Curaçao Tourism Development Bureau	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Overige	56,5	91,0	93,3	96,2	100,7

Het belangrijkste deel van het budget in deze categorie betreft overdrachten aan het onderwijsveld. Deze voorziening neemt af van circa ANG 226,6 miljoen in 2012 tot circa ANG 222,8 miljoen in 2015. Dit wordt verklaard door demografische factoren welke een kleinere instroom van leerlingen veroorzaken. Ook de overheidsbijdragen aan Selikor en het Curaçao Tourism Development Bureau zijn hieronder opgevoerd. De categorie Overige groeit voornamelijk als gevolg van:

1. Reclassificaties: Stichting Belasting Accountantsbureau (circa ANG 16,2 miljoen), Stichting Brasami (circa ANG 3,5 miljoen), implementatieplannen Ministerie van Justitie (circa ANG 4,5 miljoen);
2. Belidsintensivering in verband met sociale werkplekken (circa ANG 1,9 miljoen);
3. Bruto opvoeren van de Gaming Control Board (circa ANG 6,2 miljoen).

Sociale zekerheid

In de Begroting 2012 is een bedrag van circa ANG 409,7 miljoen opgenomen voor sociale voorzieningen. Dit bedrag groeit tot circa ANG 483,5 miljoen in het jaar 2015. De samenstelling van dit budget is gepresenteerd in Tabel 14.

Het budget van ANG 146,4 miljoen voor het jaar 2012 dat verband houdt met *Medische kosten via het Bureau Ziektekostenvoorzieningen* is hoofdzakelijk bedoeld ter dekking van de medische kosten van de PP-patiënten. Voor de periode 2013 – 2015 wordt rekening gehouden met een autonome groei van 4,5% per jaar.

Tabel 14. Sociale zekerheid

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	405,3	421,2	425,6	440,4	457,4
Medische kosten via het Bureau Ziektekostenvoorzieningen	146,3	36,6			
SVB-fondsen	24,7	18,6	5,1	11,7	21,0
Premie medeverzekering gezinsleden	36,6	9,2			
AVBZ-bijdrage	15,7	16,0	17,2	17,9	18,8
FZOG	21,8	5,5			
Onderstandsuitkering	41,2	45,9	45,9	45,9	45,9
Basisverzekering		171,8	233,6	238,6	243,0
Pensioen- en VUT-uitkeringen	25,8	26,1	26,1	26,1	26,1
Duurtetoeslag	87,7	87,7	92,7	95,2	97,8
Overige	5,7	3,8	5,0	5,0	4,8

In de inleiding op de Algemene Beschouwingen is reeds aangegeven dat een basisverzekering zal worden ingevoerd. De kring der verzekerden wordt:

- Alle ingezetenen van het Land Curaçao die voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - Een inkomen hebben van maximaal ANG 90.000 per jaar;
 - Tot de huidige BZV/SVB populatie behoren indien zij een inkomen hebben boven ANG 90.000 per jaar;
 - En voor degene van 60 jaar en ouder van wie het inkomen hoger is dan ANG 90.000 per jaar en voor wie particulier geen betaalbare voorzieningen bestaan dan wel particulier uitgesloten worden voor verstrekkingen welke door de basisverzekering worden vergoed;

- Niet ingezetenen, die ter zake van hier te lande in dienstbetrekking verrichte arbeid aan loonbelasting onderworpen zijn en een inkomen hebben van ten hoogste ANG 90.000 per jaar.

Uitgangspunt bij de basisverzekering is dat de vaste overheidsbijdrage reëel ANG 229 miljoen per jaar zal bedragen. De bedoeling is dat de basisverzekering in combinatie met andere kostenbeheersende maatregelen in de gezondheidssfeer (zoals het norminkomen voor apothekers, het Geneesmiddelen Vergoedingssysteem, de Nieuwe Beloningsstructuur Gezondheidszorg en de versterking van de eerste lijn), het ziektekostenstelsel de komende tien jaren solvabel wordt.

De implementatie hiervan staat gepland voor april 2012. Tot dan blijven de bestaande regelingen van kracht en wordt hieronder rekening gehouden met de reguliere verplichtingen. Dit komt overeen met 3/12 van het totale budget. Uitzondering hierop vormt de voorziening voor het aanzuiveren van tekorten in het Ziektekosten- en Ongevallen verzekeringsfondsen (ZV/OV-fondsen) dat is gelijkgesteld aan 3/12 van het geprojecteerde tekort in het fonds bij ongewijgd beleid van circa ANG 75 miljoen.

Voorts is hieronder een voorziening getroffen voor het aanzuiveren van tekorten in het Algemene Ouderdoms- en Weduwenverzekeringsfondsen (AOV/AWW-fondsen) die door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) worden beheerd. De geraamde bedragen zijn als volgt samengesteld (Tabel 15).

Tabel 15. Overdrachten aan de Sociale Verzekeringsbank

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	24,7	190,4	237,7	250,3	264,0
ZV/OV-fondsen	24,7	18,6	-	-	-
Basisverzekering	-	171,8	233,6	238,6	243,0
AOV/AWW-fondsen	-	-	4,1	11,7	21,0

Tevens is onder deze categorie een voorziening getroffen in de vorm van een bijdrage aan het Fonds Algemene Verzekering Bijzondere Ziektekosten

(AVBZ). Deze bijdrage loopt op van circa ANG 16,0 miljoen in 2012 op tot circa ANG 18,8 miljoen in 2015. Dit komt overeen met een autonome groei van 4,5% per jaar.

Onder deze categorie is een voorziening van ANG 22,0 miljoen getroffen voor het aanzuiveren van het tekort in het Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden. De autonome groei hiervan leidt ertoe dat deze voorziening in 2015 circa ANG 25,9 miljoen bedraagt.

Ook voor de onderstandsuitkering is onder deze categorie een voorziening getroffen van circa ANG 45,9 miljoen die op dit constant niveau wordt gehouden in de periode 2012 – 2015. Voor Pensioen- en VUT-uitkeringen is ook een constante voorziening getroffen van circa ANG 26,1 miljoen.

De sociale zekerheid dient ook ter dekking van de duurtetoeslag. De duurtetoeslag houdt verband met:

1. Het pensioenaandeel dat voortvloeit uit dat gedeelte van de indexering van het ambtenareninkomen dat tot 1994 niet in het salaris werd geïntegreerd doch in de vorm van een duurtetoeslag werd uitgekeerd en waarover derhalve geen pensioenpremie is betaald.
2. De indexering van de pensioenuitkering gelijk aan de indexering van de ambtenarensalarissen.
3. Het differentiaal in de opgebouwde pensioenrechten. De opbouw van pensioen was vroeger als volgt. Over de eerste 20 jaar werd jaarlijks 2,5% van het inkomen aan pensioen opgebouwd en over de laatste tien jaar 1 2/3%. Dit komt uit op een totaal pensioeninkomen van 66 2/3 %. Daar 70% wordt uitgekeerd vindt de aanvulling plaats in de vorm van een duurtetoeslag.

Hiervoor is een voorziening getroffen van circa ANG 87,7 miljoen die autonoom oploopt tot circa ANG 97,8 miljoen in 2015.

Andere uitgaven

De raming van de lasten voor de categoriegroep Andere uitgaven bedraagt ANG 11,2 miljoen. Voor de periode 2013 - 2015 wordt uitgegaan van een constant niveau gelijk aan dat in 2012. Dit budget is bedoeld ter dekking van onvoorziene uitgaven. Dit is inclusief ANG 1,0 miljoen ter dekking van de inrichtingsplannen van het Ministerie van Justitie betreffende de Ge-

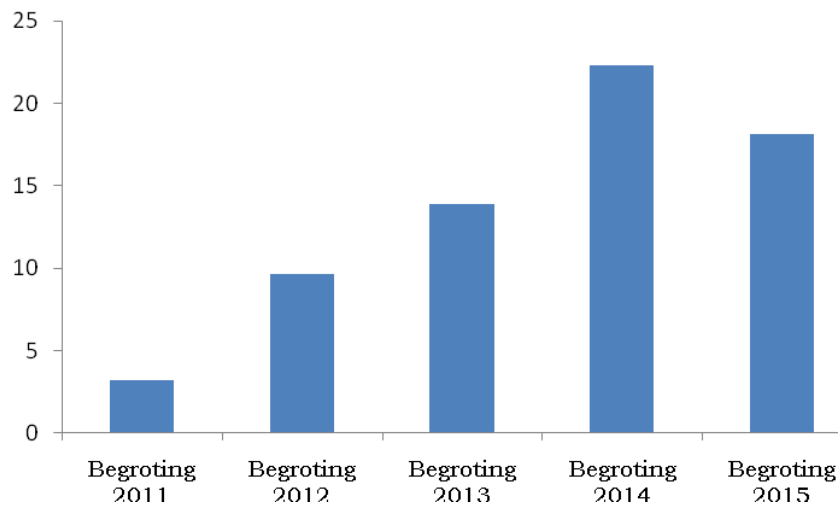
meenschappelijke Voorziening Politie die nader geconcretiseerd moeten worden.

Reserveringen

In de Begroting 2012 is op de Gewone Dienst een reservedotatie opgevoerd van circa ANG 9,6 miljoen. Dit bedrag komt overeen met een feitelijk overschot op de Begroting 2012.

In Grafiek 21 is de ontwikkeling van de jaarlijkse reservedotaties (in ANG miljoen) in de periode 2012 - 2015 in kaart gebracht.

Grafiek 21. Reserveringen

Deze reserve is bedoeld om een buffer op te bouwen voor minder voorspoedige tijden. In dat geval zal zonodig deze reserve worden aangesproken om een procyclisch beleid, dat de mindere economische groei zou accentueren, te voorkomen. Primair zal gebruik worden gemaakt van de ruimte, gelijk aan het structurele bedrag van deze reservedotatie, welke in een meerjarenperspectief is ingebouwd, om cyclische tegenvallers op te vangen. Daarnaast is deze reserve bedoeld om de vergrijzingsproblematiek in de toekomst het hoofd te bieden. Deze zal ook aangewend kunnen worden voor structurele verbeteringen van en vernieuwingen in het overheidsapparaat.

Tot slot zal deze reserve de komende jaren voornamelijk worden ingezet om de noodzakelijk financiële operaties verband houdende met de bouw van het nieuwe ziekenhuis te realiseren.

De reservedotatie vindt plaats zonder een netto beroep op de kapitaalmarkt te doen en fluctueert zodanig dat het globaal saldo in de periode 2012 – 2015 constant en nihil is.

Kapitaal Dienst

Tabel 16. Kapitaal Dienst

	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	71,3	64,3	49,0	9,0	9,0
Investerings- en vermogens- verdrachten	71,3	64,3	49,0	9,0	9,0
Aflossing leningen o/g:	-	-	-	-	-
- binnenland	-	-	-	-	-
- buitenland	-	-	-	-	-
Kapitaalverstrekking over- heidsbedrijven	-	-	-	-	-
Baten	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Vrijgekomen middelen uit afschrijvingen	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Aflossing leningen u/g	-	-	-	-	-
Nieuwe financiering					
Saldo	-50,8	- 44,2	28,9	- 28,9	- 28,9

Opm. Bedragen in miljoen ANG

Investerings

Voor investeringen zijn voorzieningen getroffen voor de periode 2012 – 2015, zoals gepresenteerd in Tabel 16 (in ANG miljoen).

Financiële norm Kapitaaldienst

De Kapitaaldienst sluit met een negatief saldo van ANG 44,2 miljoen. Ingevolge de financiële normen is een tekort toelaatbaar op de Kapitaaldienst, mits dit past binnen de rentelastnorm en de Gewone dienst in evenwicht blijft. De rentelastnorm houdt in dat de totale rentelasten in een dienstjaar niet meer mogen bedragen dan het bedrag dat overeenkomt met 5% van de gemiddeld in drie voorafgaande jaren gerealiseerde inkomsten. Voor 2012

wordt dit bepaald overeenkomstig het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en wel op grond van de geraamde inkomsten in 2011 en 2012.

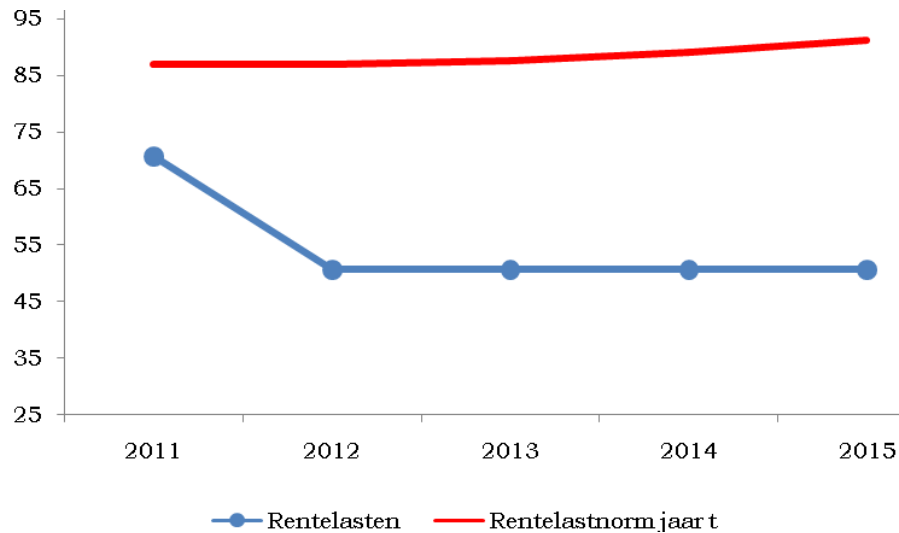
Het nadelig saldo op de Kapitaaldienst zoals gepresenteerd in Tabel 16 duidt op een gunstige positie ten opzichte van voormelde begrotingsnorm. In Tabel 17 wordt inzicht verschaft in de financieringsruimte die de rentelastnorm in de periode 2012 – 2015 biedt (in ANG miljoen).

Tabel 17. Financieringsruimte

	2011	2012	2013	2014	2015
Rentelastnorm jaar t	86,9	86,9	87,5	89,0	91,1
Rentelasten jaar t	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Financieringsruimte (in termen van rentelasten)	16,2	36,2	36,8	38,3	40,4
Financieringsruimte	433,1	966,4	982,0	1.020,0	1.077,0
Financiering (cumulatief)	-	-	-	-	-
Deviatie (+ gunstig / - ongunstig)	433,1	966,4	982,0	1.020,0	1.077,0

Omdat de kapitaaluitgaven ten laste van de Gewone dienst en uit de afschrijvingen worden gefinancierd en geen beroep wordt gedaan op de beschikbare financieringsruimte in de periode 2012 – 2015 is de positie gunstig vergeleken met voormelde begrotingsnorm. Dit is ook grafisch gepresenteerd in Grafiek 22.

Grafiek 22. Financiële norm Kapitaaldienst: rentelastnorm

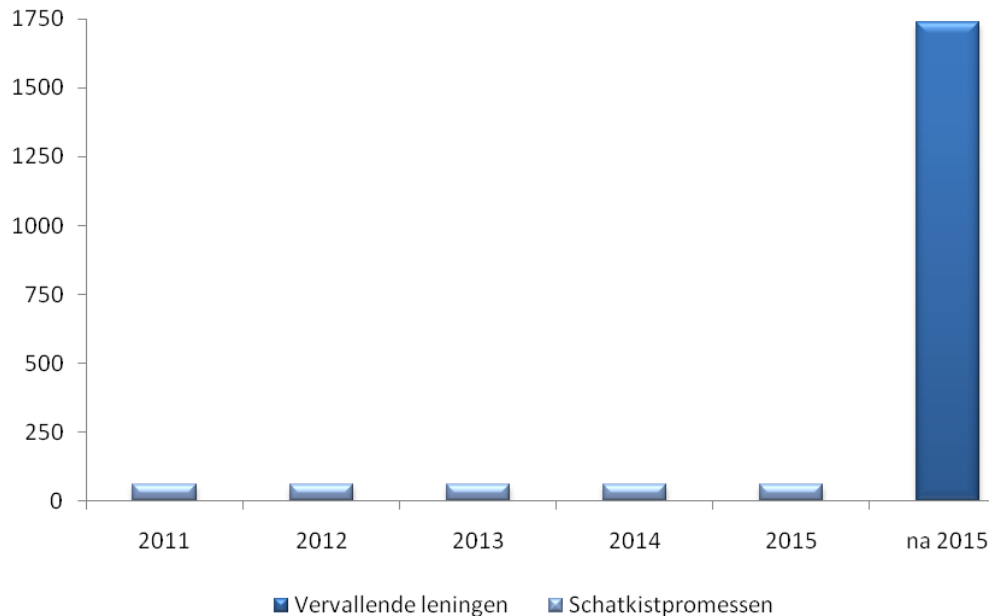
Naast de netto geconsolideerde rentelasten, is in Grafiek 22 de financiële norm voor de rentelasten –de rentelastnorm – in het rood afgebeeld. De rentelasten zijn lager dan de norm wat duidt op een gunstige positie ten opzichte van deze norm. Tabel 19 en bijbehorende toelichting geven een verdere specificatie van de investeringen.

Financieringsbehoefte en Financiering

Het saldo op de Gewone dienst, in combinatie met de afschrijvingen op de Kapitaaldienst, zijn toereikend om de kapitaaluitgaven te financieren.

De jaarlijks vervallende leningen worden gepresenteerd in Grafiek 23.

Grafiek 23. Vervalschema schulden

De jaarlijks vervallende bedragen hebben betrekking op financiering die in elk jaar eventueel kan worden aangeaan om een kortstondige financieringsbehoefte te dekken.

Financieringsrisico

Bij het ingaan van de nieuwe staatkundige structuur heeft Nederland de dan nog resterende hoofdsom aan schulden integraal overgenomen. Daarmee is een vordering van Nederland op Curaçao ontstaan die gelijk is aan dat gedeelte dat krachtens de Slotverklaring en het Rijksbesluit overname geldleningen Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten tot aan de rentelastnorm voor 2005 niet overgenomen zou worden, alsook de schuldaanwas sinds 2005. Curaçao heeft deze vordering voldaan door schuld te emitteren.

De betreffende schuldtitels hebben een looptijd langer dan vier jaar. Dat blijkt ook uit Grafiek 23. Daarnaast is in het Besluit financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten vastgelegd dat Nederland inschrijft op emissies ter dekking van de financieringsbehoefte. Hieruit vloeit voort dat het financieringsrisico nihil is.

Een ander aspect is dat alle schuldtitels in eigen courant luiden. Daarom is het wisselkoersrisico nihil.

Schuldpositie

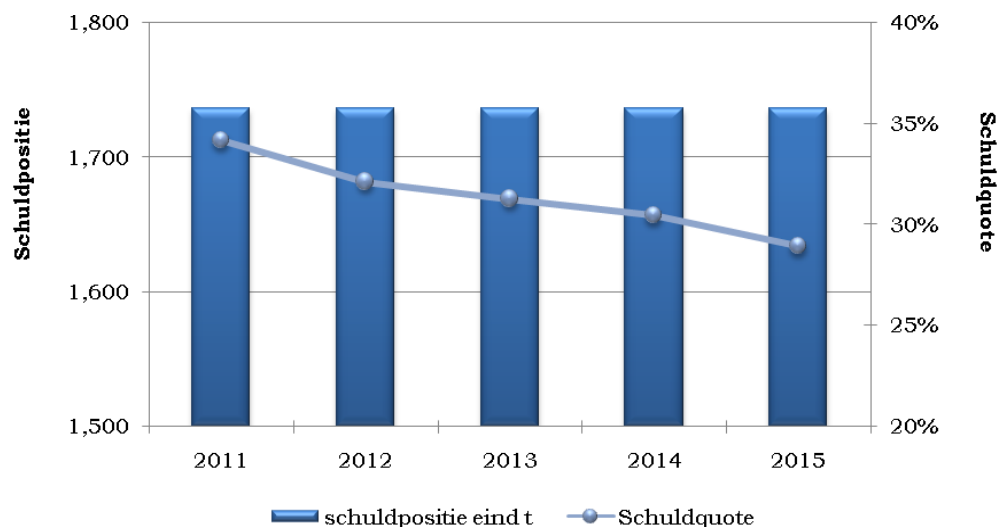
De Begroting 2012 is niet van invloed op de schuldpositie van de overheid. In Tabel 18 worden de mutaties in de bruto schuldpositie (in miljoen ANG) en de schuldquote uit hoofde van de ramingen in de Begroting 2012, inclusief meerjarencijfers, gepresenteerd.

Tabel 18. Bruto schuldpositie

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Beginstand	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8
Mutatie t.o.v. (t-1)	-	-	-	-	-
Eindstand	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8

In Grafiek 24 worden de bruto schuldpositie en de schuldquote afgebeeld. De schuldquote is de schuldpositie uitgedrukt in procenten van het BBP.

Grafiek 24. Bruto schuldpositie en schuldquote

De bruto schuld blijft constant in de periode 2013 – 2015. Maar de schuldquote neemt gestaag af. Deze ontwikkeling in de schuldquote wordt verklaard door de groei van het Bruto Binnenlands Product (het zogenaamde noemereffect).

Allocatie van de middelen op de Kapitaaldienst

In de Begroting 2012 is een bedrag van ANG 64,3 miljoen opgevoerd aan investeringen. In Tabel 19 wordt de samenstelling hiervan gepresenteerd.

Tabel 19. Allocatie van de middelen op de Kapitaaldienst

	2011	2012	2013	2014	2015
Gebouwen	15,1	12,0	10,0	10,0	10,0
Andere Bouwstructuren	5,4	1,2	1,2	1,2	1,2
Kantoor Inrichting	3,4	3,6	3,5	3,5	3,5
Kantoor Apparatuur	15,1	15,3	15,2	15,2	15,2
Transportmiddelen	3,6	17,3	4,3	4,3	4,3
Machines&andere Werktuigen	14,4	4,1	4,1	4,1	4,1
Gecultiveerde Eigendommen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Immateriële Vaste Activa	3,9	3,3	3,3	3,3	3,3
Gronden & Terreinen	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Ondergrondse Eigendommen	10,1	7,5	7,5	7,5	7,5
Totaal	71,3	49,0	49,0	49,0	49,0

De voornaamste beleidsdoelen die met deze budgetten worden gefinancierd zijn:

Toelichting	2012
Groot onderhoud statengebouw	2,9
Investering tot behoud van het huidige voorzieningenniveau	
Politie en Immigratie	1,6
Groot onderhoud gevangenisgebouw en implementatieplan-	
nen gevangeniswezen	4,0
Renovatie traject Klein Hofje	15,0
Sanering riolering, beheer lagunes en overig technisch on-	
derhoud	7,5
Investeringen Nieuwe belastingorganisatie Curacao	1,4
Stelpost voor onvoorziene kapitaaluitgaven	5,0

III. Begrotingsuitgaven per hoofdstuk

In dit hoofdstuk wordt kort uiteengezet, welke financiële middelen ter beschikking zijn gesteld aan de verschillende ministeries. Het betreffende hoofdstuk moet thans een kijk geven op de verhoudingen tussen de verschillende ministeries en hierdoor een inzicht verschaffen waar de prioriteiten, qua financiële middelen, gelegd worden. Naast de eerst genoemde functie van dit hoofdstuk, wordt tevens het karakter waarvoor de financiële middelen bestemd zijn binnen de ministeries geschetst.

Gewone dienst

In Tabel 20 zijn de Gewone dienst uitgaven in de Begroting 2012 nader uitgesplitst per hoofdstuk gepresenteerd(in ANG miljoen). De indeling per hoofdstuk in de Begroting 2012 is als volgt:

- Een hoofdstuk betreffende de Staatsorganen en overige algemene organen;
- Per ministerie een hoofdstuk.

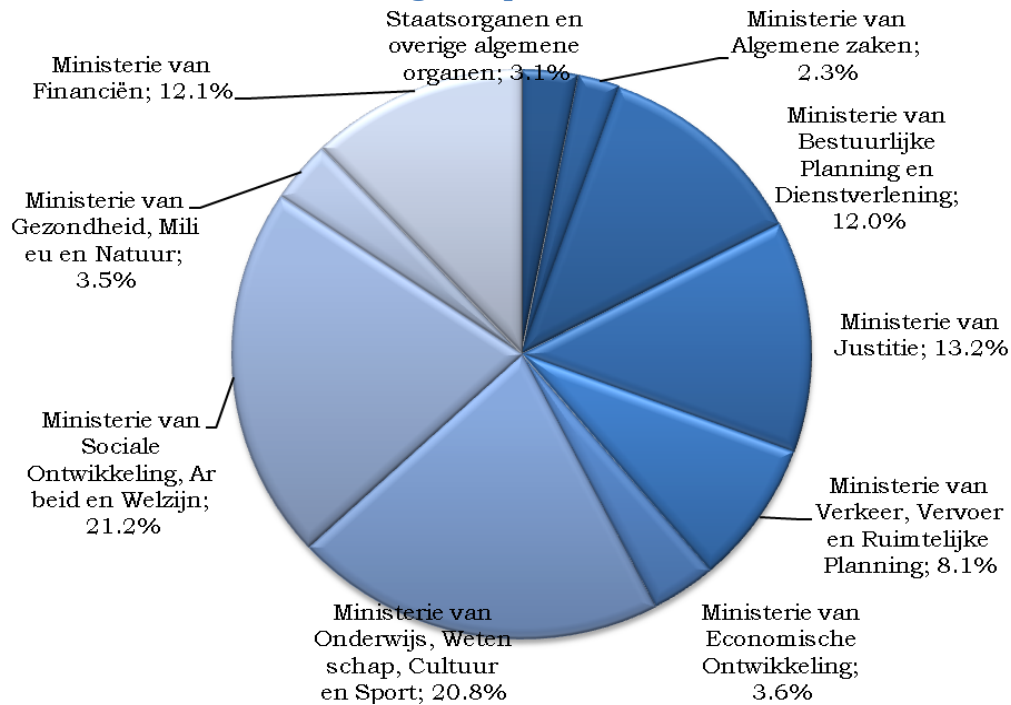
Deze budgetten zijn in Grafiek 25 in procenten van het totaal van de Gewone dienst gepresenteerd.

Tabel 20. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	48,4	52,4
Ministerie van Algemene zaken	37,9	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	202,1	200,5
Ministerie van Justitie	215,8	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	133,6	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	57,3	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	346,4	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	356,6	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	57,5	59,0
Ministerie van Financiën	211,3	202,7
Totaal	1.667,0	1.675,0

Zoals uit Tabel 23 en Grafiek 25 is af te leiden, zijn het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn en het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport de twee grootste ministeries.

Grafiek 25. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Rekening dient gehouden te worden met het feit dat in de begroting van het Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening bedragen gevoteerd zijn, welke niet enkel het opereren van dat ministerie betreffen doch een overheidsbreed karakter hebben. Deze bedragen hebben hoofdzakelijke betrekking op:

- De duurtetoeslag pensioenen.
- De voorziening ter dekking van het tekort in het Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden.

Hetzelfde geldt tevens voor het Ministerie van Financiën. In het verlengde van deze redenering, moeten de volgende zaken in ogenschouw genomen worden:

- De stelposten ter financiering van de indexering, de periodieke verhoging van de salarissen en de invulling van vacatures.

- De stelposten ter financiering van eventuele prijscompensatie als gevolg van de algemene prijsontwikkeling.
- De rentelasten over de schulden welke uiteraard toe te rekenen zijn aan de diverse ministeries.
- Het budget voor onvoorziene uitgaven.
- De reservedotatie.

Het beeld verandert ingrijpend wanneer voor deze uitgaven wordt gecorrigeerd. Het resultaat van deze correctie wordt weergegeven in Tabel 21 (in ANG miljoen) en in Grafiek 26.

Tabel 21. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	48,4	52,4
Ministerie van Algemene zaken	37,9	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	73,4	72,9
Ministerie van Justitie	215,8	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	133,6	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	57,3	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	346,4	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	356,6	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	57,5	59,0
Ministerie van Financiën	89,4	98,5
Totaal	1.416,3	1.443,1

Tabel 22. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Andere uitgaven	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	26,0	8,2	0,3	0,0	0,0	15,5	2,3	0,0	52,4
Ministerie van Algemene zaken	21,4	10,4	0,6	0,0	1,1	0,1	5,7	0,0	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	44,8	26,5	0,9	0,0	0,7	0,0	127,6	0,0	200,5
Ministerie van Justitie	152,1	53,3	2,5	0,0	0,4	9,3	2,7	0,0	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	27,5	22,7	6,6	0,0	15,0	64,7	0,0	0,0	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	8,5	22,1	0,3	0,0	26,0	3,8	0,0	0,0	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	88,7	26,3	4,0	0,0	0,6	226,6	2,3	0,0	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	21,3	35,0	0,9	0,0	1,0	28,0	269,2	0,0	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	19,2	19,9	1,0	0,0	1,5	17,3	0,0	0,0	59,0
Ministerie van Financiën	60,1	38,1	3,1	50,7	16,2	6,4	0,0	28,1	202,7
Totaal	469,6	262,5	20,2	50,7	62,6	371,7	409,7	28,1	1675,0

Tabel 23. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	1,6%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	0,1%	0,0%	3,1%
Ministerie van Algemene zaken	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,3%	0,0%	2,3%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,7%	1,6%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	7,6%	0,0%	12,0%
Ministerie van Justitie	9,1%	3,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	13,2%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	1,6%	1,4%	0,4%	0,0%	0,9%	3,9%	0,0%	0,0%	8,1%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	0,5%	1,3%	0,0%	0,0%	1,6%	0,2%	0,0%	0,0%	3,6%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,3%	1,6%	0,2%	0,0%	0,0%	13,5%	0,1%	0,0%	20,8%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1,3%	2,1%	0,1%	0,0%	0,1%	1,7%	16,1%	0,0%	21,2%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	1,1%	1,2%	0,1%	0,0%	0,1%	1,0%	0,0%	0,0%	3,5%
Ministerie van Financiën	3,6%	2,3%	0,2%	3,0%	1,0%	0,4%	0,0%	1,7%	12,1%
Totaal	28,0%	15,7%	1,2%	3,0%	3,7%	22,2%	24,5%	1,7%	100,0%

Tabel 24. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	5,5%	3,1%	1,6%	0,0%	0,0%	4,2%	0,6%	0,0%	3,1%
Ministerie van Algemene zaken	4,5%	4,0%	2,9%	0,0%	1,7%	0,0%	1,4%	0,0%	2,3%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	9,5%	10,1%	4,5%	0,0%	1,1%	0,0%	31,1%	0,0%	12,0%
Ministerie van Justitie	32,4%	20,3%	12,5%	0,0%	0,7%	2,5%	0,6%	0,0%	13,2%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	5,8%	8,7%	32,6%	0,0%	24,0%	17,4%	0,0%	0,0%	8,1%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,8%	8,4%	1,3%	0,0%	41,5%	1,0%	0,0%	0,0%	3,6%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	18,9%	10,0%	19,9%	0,0%	0,9%	61,0%	0,6%	0,0%	20,8%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	4,5%	13,3%	4,5%	0,0%	1,6%	7,5%	65,7%	0,0%	21,2%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	4,1%	7,6%	4,9%	0,0%	2,5%	4,7%	0,0%	0,0%	3,5%
Ministerie van Financiën	12,8%	14,5%	15,3%	100,0%	25,9%	1,7%	0,0%	100,0%	12,1%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 25. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	26,0	8,2	0,3	0,0	0,0	15,5	2,3	0,0	52,4
Ministerie van Algemene zaken	21,4	10,4	0,6	0,0	1,1	0,1	5,7	0,0	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	44,8	26,5	0,9	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	72,9
Ministerie van Justitie	152,1	53,3	2,5	0,0	0,4	9,3	2,7	0,0	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	27,5	22,7	6,6	0,0	15,0	64,7	0,0	0,0	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	8,5	22,1	0,3	0,0	26,0	3,8	0,0	0,0	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	88,7	26,3	4,0	0,0	0,6	226,6	2,3	0,0	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	21,3	35,0	0,9	0,0	1,0	28,0	269,2	0,0	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	19,2	19,9	1,0	0,0	1,5	17,3	0,0	0,0	59,0
Ministerie van Financiën	51,9	27,7	2,4	0,0	16,2	0,2	0,0	0,0	98,5
Totaal	461,4	252,1	19,5	0,0	62,6	365,5	282,1	0,0	1443,1

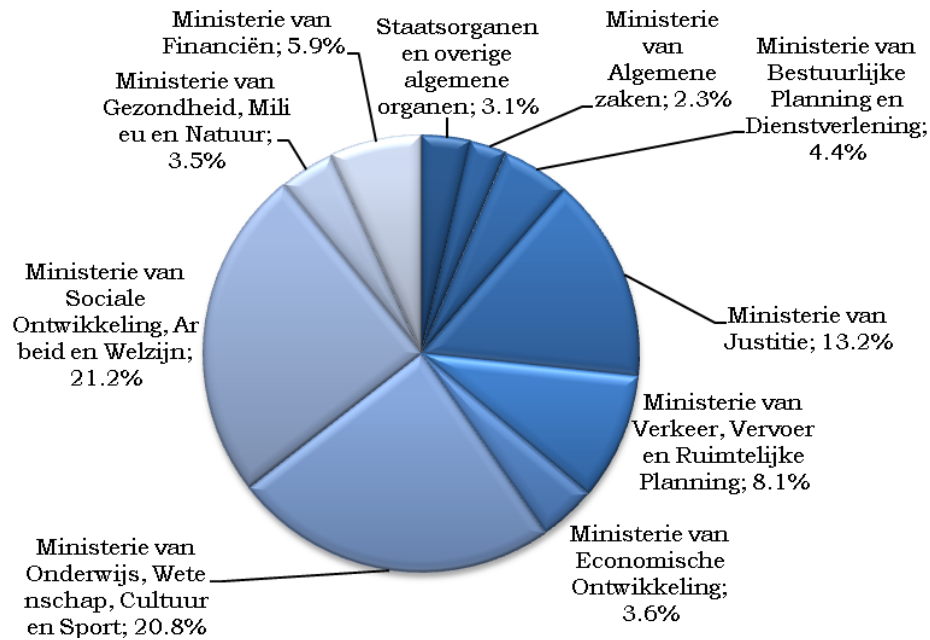
Tabel 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	1,8%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,2%	0,0%	3,6%
Ministerie van Algemene zaken	1,5%	0,7%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,4%	0,0%	2,7%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	3,1%	1,8%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,1%
Ministerie van Justitie	10,5%	3,7%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	15,3%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	1,9%	1,6%	0,5%	0,0%	1,0%	4,5%	0,0%	0,0%	9,5%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	0,6%	1,5%	0,0%	0,0%	1,8%	0,3%	0,0%	0,0%	4,2%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	6,1%	1,8%	0,3%	0,0%	0,0%	15,7%	0,2%	0,0%	24,1%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1,5%	2,4%	0,1%	0,0%	0,1%	1,9%	18,7%	0,0%	24,6%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	1,3%	1,4%	0,1%	0,0%	0,1%	1,2%	0,0%	0,0%	4,1%
Ministerie van Financiën	3,6%	1,9%	0,2%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%
Totaal	32,0%	17,5%	1,4%	0,0%	4,3%	25,3%	19,5%	0,0%	100,0%

Tabel 27. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	5,6%	3,2%	1,7%	0,0%	0,0%	4,2%	0,8%	0,0%	3,6%
Ministerie van Algemene zaken	4,6%	4,1%	3,0%	0,0%	1,7%	0,0%	2,0%	0,0%	2,7%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	9,7%	10,5%	4,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	5,1%
Ministerie van Justitie	33,0%	21,2%	12,9%	0,0%	0,7%	2,5%	0,9%	0,0%	15,3%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	6,0%	9,0%	33,6%	0,0%	24,0%	17,7%	0,0%	0,0%	9,5%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,8%	8,8%	1,4%	0,0%	41,5%	1,0%	0,0%	0,0%	4,2%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	19,2%	10,4%	20,6%	0,0%	0,9%	62,0%	0,8%	0,0%	24,1%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	4,6%	13,9%	4,7%	0,0%	1,6%	7,6%	95,4%	0,0%	24,6%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	4,2%	7,9%	5,1%	0,0%	2,5%	4,7%	0,0%	0,0%	4,1%
Ministerie van Financiën	11,3%	11,0%	12,5%	0,0%	25,9%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%

Grafiek 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

In Tabel 21 zijn de Gewone dienst uitgaven in de Begroting 2012 per hoofdstuk naar uitgavencategorie gespecificeerd (in ANG miljoen). Dit is in Tabel 22 in relatieve termen gepresenteerd. Hieruit blijkt dat bijna 75% van de totale lasten op de Gewone dienst voor rekening komen van de volgende categorieën:

1. Beloning van personeel.
2. Overdrachten.
3. Sociale Zekerheid.

In Tabel 23 zijn de Gewone dienst uitgaven in de Begroting 2012 per ministerie naar uitgavencategorie gepresenteerd in procenten van de totalen van de betreffende categorie. Uit de tabel valt te lezen dat de Ministeries van Justitie en van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor circa 50% van de totale gebudgetteerde bedragen binnen de categorie Beloning van personeel. Tevens blijkt ook uit Tabel 23 dat de categorie Interest integraal geconcentreerd is binnen het Ministerie van Financiën.

Ook in dit geval verandert het beeld ingrijpend wanneer voor de eerder vermelde uitgaven wordt gecorrigeerd. Het resultaat van deze correctie is gepre-

senteerd in de tabellen 24 (in ANG miljoen) en 25. Dan wordt de categorie Beloning van personeel nog duidelijker de grootste met een aandeel van 32,0% in de totale lasten op de Gewone dienst en waarvan meer dan 50% geconcentreerd is in het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport zoals blijkt uit Tabel 29.

In Tabel 29 zijn de gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven in de Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie gepresenteerd in procenten van de totalen van de betreffende categorie. Hieruit blijkt dat het aandeel van het Ministerie van Financiën in de categorie Personeelslasten dan daalt van circa 12,8% naar 11,3%. Deze daling wordt veroorzaakt door de correctie voor de stelpos-ten ter financiering van de indexering, de periodieke verhoging van de sala-rissen en de invulling van vacatures. Deze posten zijn in de Begroting 2012 ondergebracht bij het Ministerie van Financiën. Bij het Ministerie van Be-stuurlijke Planning en Dienstverlening doet de daling zich voor in de catego-rie Sociale Zekerheid waar het aandeel daalt van 31,1% naar 0,0%. Deze da-ling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de correctie voor de pensioenuitke-ringen en de duurtetoeslag. Deze zijn in de Begroting 2012 onder het Minis-terie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening gerubriceerd.

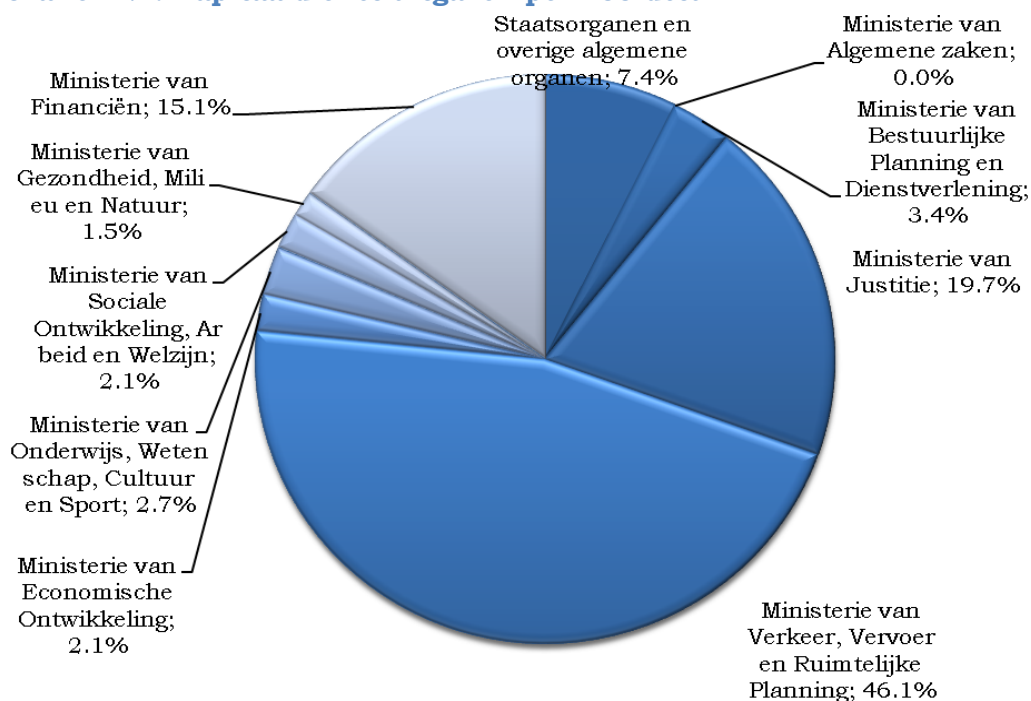
Kapitaaldienst

In Tabel 28 zijn de Kapitaaldienst uitgaven in de Begroting 2012, inclusief meerjarenraming 2013 – 2015, uitgesplitst per hoofdstuk gepresenteerd (in ANG miljoen). Deze budgetten zijn in Grafiek 27 in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst gepresenteerd.

Tabel 28. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	0,2	4,7
Ministerie van Algemene zaken	0,5	0,0
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,9	2,2
Ministerie van Justitie	13,1	12,7
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	24,7	29,7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,5	1,3
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,2	1,8
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	2,9	1,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	2,1	0,9
Ministerie van Financiën	18,2	9,7
Totaal	71,3	64,3

Grafiek 27. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

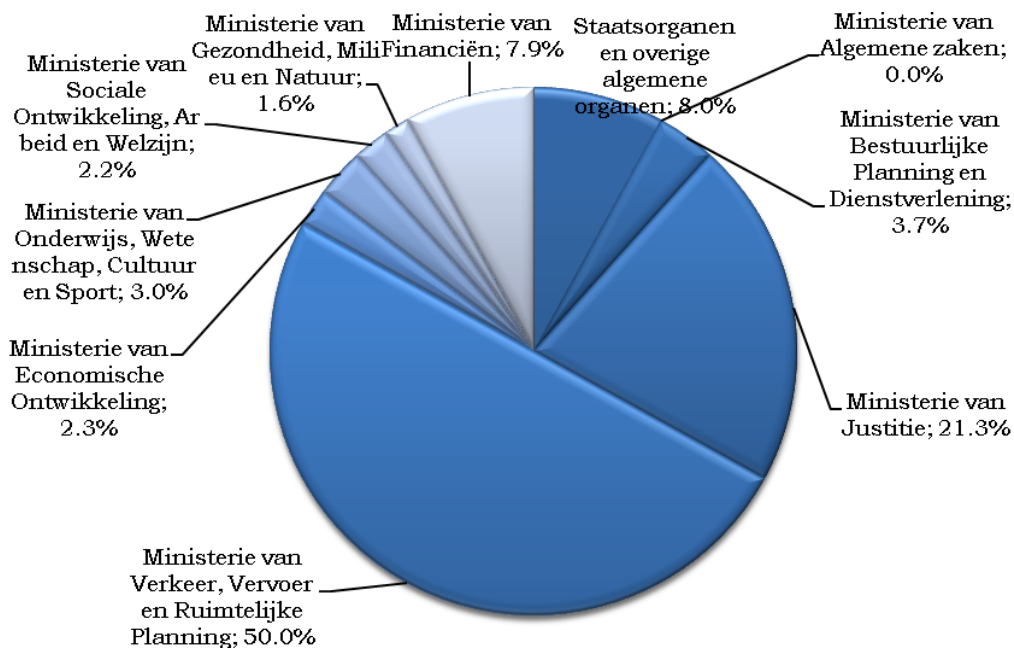

In de Begroting 2012 is, ook op de Kapitaaldienst, in het Ministerie van Financiën een bedrag opgevoerd dat niet enkel op het ministerie betrekking heeft maar een overheidsbreed karakter heeft. Het gaat om de stelpost voor onvoorziene kapitaaluitgaven van ANG 5,0 miljoen. Het beeld verandert licht wanneer hiervoor wordt gecorrigeerd. Het resultaat van deze correctie is gepresenteerd in Tabel 29 (in ANG miljoen) en in Grafiek 28.

Tabel 29. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	0,2	4,7
Ministerie van Algemene zaken	0,5	0,0
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,9	2,2
Ministerie van Justitie	13,1	12,7
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	24,7	29,7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,5	1,3
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,2	1,8
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	2,9	1,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	2,1	0,9
Ministerie van Financiën	13,2	4,7
Totaal	66,3	59,3

Grafiek 28. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hieruit blijkt dat het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning relatief het grootste deel van de investeringsbudgetten absorbeert (circa 50%).

Tabel 30. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	4,7	0,0	0,0	4,7
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0	0,0	0,0	0,0
	2,2	0,0	0,0	2,2
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	12,7	0,0	0,0	12,7
Ministerie van Justitie	29,7	0,0	0,0	29,7
Ministerie van Verkeer en Vervoer	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	1,8	0,0	0,0	1,8
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	0,9	0,0	0,0	0,9
Ministerie van Financien	9,7	0,0	0,0	9,7
Totaal	64,3	0,0	0,0	64,3

Tabel 31. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	7,4%	0,0%	0,0%	7,4%
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	3,4%	0,0%	0,0%	3,4%
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	19,7%	0,0%	0,0%	19,7%
Ministerie van Justitie	46,1%	0,0%	0,0%	46,1%
Ministerie van Verkeer en Vervoer	2,1%	0,0%	0,0%	2,1%
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	2,7%	0,0%	0,0%	2,7%
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	2,1%	0,0%	0,0%	2,1%
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	1,5%	0,0%	0,0%	1,5%
Ministerie van Financien	15,1%	0,0%	0,0%	15,1%
Totaal	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Tabel 32. Gecorrigeerde Kapitaal dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	4,7	0,0	0,0	4,7
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	2,2	0,0	0,0	2,2
	12,7	0,0	0,0	12,7
Ministerie van Justitie	29,7	0,0	0,0	29,7
Ministerie van Verkeer en Vervoer	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	1,8	0,0	0,0	1,8
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	0,9	0,0	0,0	0,9
Ministerie van Financien	4,7	0,0	0,0	4,7
Totaal	59,3	0,0	0,0	59,3

Tabel 33. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	8,0%	0,0%	0,0%	8,0%
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	3,7%	0,0%	0,0%	3,7%
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	21,3%	0,0%	0,0%	21,3%
Ministerie van Justitie	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Ministerie van Verkeer en Vervoer	2,3%	0,0%	0,0%	2,3%
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	3,0%	0,0%	0,0%	3,0%
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	2,2%	0,0%	0,0%	2,2%
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	1,6%	0,0%	0,0%	1,6%
Ministerie van Financien	7,9%	0,0%	0,0%	7,9%
Totaal	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bijlage

Deze bijlage is bedoeld om de leesbaarheid van de Nota Financiën te vergroten. Hierin worden de cijfers en de bijbehorende grafische weergaven, systematisch op een rij gezet. Deze legenda moet fungeren als rode draad voor wat betreft de cijfers en grafische weergaven gekoppeld aan de hoofdstuk indeling die gehanteerd wordt binnen de Nota van Financiën.

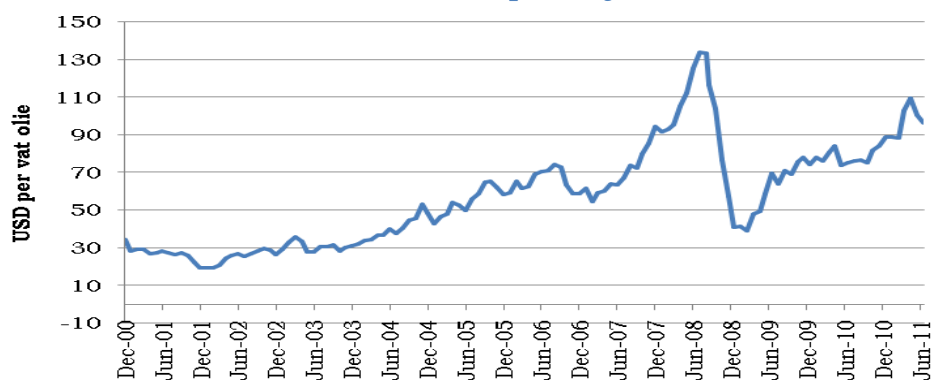
Hoofdstuk I Financieel economische inkadering.

Tabel 1. Economische groei

	Realisatie		Projectie	
	2009	2010	2010	2011
Wereld	-0,5	5,0	4,4	4,5
<i>Industrielanden</i>	-3,4	3,0	2,4	2,6
Verenigde Staten	-2,6	2,8	2,8	2,9
Europese Unie	-4,1	1,8	2,1	2,1
Eurozonegebied	-4,1	1,7	1,6	1,8
Nederland	-3,9	1,7	1,5	1,5
Japan	-6,3	3,9	1,4	2,1
<i>Opkomende economiën en ontwikkelingslanden</i>	2,7	7,3	6,5	6,5
Rusland	-7,8	4,0	4,8	4,5
China	9,2	10,3	9,6	9,5
India	6,8	10,4	8,2	7,8
Mexico	-6,1	5,5	4,6	4,0
Brazilië	-0,6	7,5	4,5	4,1
Venezuela	-3,3	-1,9	1,8	1,6
<i>Curaçao</i>	-0,5	0,4	0,6	0,6

Bron: World Economic Outlook, International Monetary Fund, April 2011, en v.w.b. Curaçao de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (2009 – 2011).

Grafiek 1. West Texas Intermediate Spot Prijs

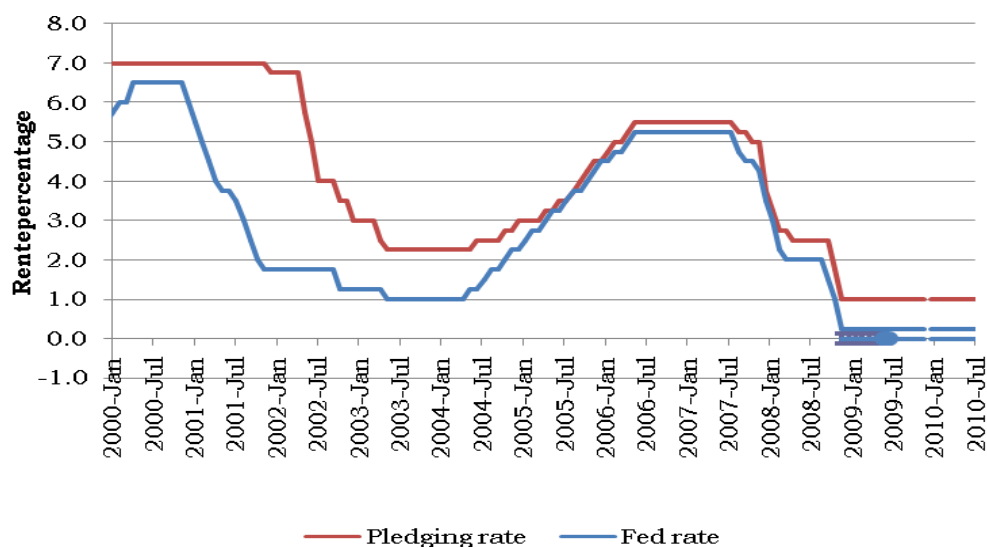
Bron: Energy Information Administration.

Tabel 2. Inflatie (CPI)

	Realisatie		Projectie	
	2009	2010	2011	2012
Wereld				
<i>Industrielanden</i>	0,1	1,6	2,2	1,7
Verenigde Staten	-0,3	1,6	2,2	1,6
Europese Unie	0,9	2,0	2,7	1,9
Eurozone	0,3	1,6	2,3	1,7
Nederland	1,0	0,9	2,3	2,2
Japan	-1,4	-0,7	0,2	0,2
<i>Opkomende economiën en ontwikkelingslanden</i>	5,2	6,2	6,9	5,3
Rusland	11,7	6,9	9,3	8,0
China	-0,7	3,3	5,0	2,5
India	10,9	13,2	7,5	6,9
Mexico	5,3	4,2	3,6	3,1
Brazilië	4,9	5,0	6,3	4,8
Venezuela	27,1	28,2	29,8	31,3
<i>Curaçao</i>	1,8	2,8	2,1	2,1

Bron: World Economic Outlook, International Monetary Fund, April 2011, en v.w.b. Curaçao het Centraal Bureau voor de Statistiek (2009 – 2010).

Grafiek 2. Pledging rate Centrale Bank

Bron. Centrale Bank v.w.b. de pledging rate en de Federal Reserve v.w.b. de Fed rate.

Hoofdstuk II Nota van Financiën Begroting 2012

Tabel 3. Recapitulatie

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo Gewone dienst	50,8	44,2	28,9	28,9	28,9
Baten	1.717,7	1.723,4	1.737,7	1.787,7	1.831,1
Lasten	1.667,0	1.679,2	1.708,9	1.758,8	1.802,3
Saldo Kapitaaldienst	- 50,8	- 44,2	- 28,9	- 28,9	- 28,9
Baten	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Lasten	71,3	64,3	49,0	49,0	49,0
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

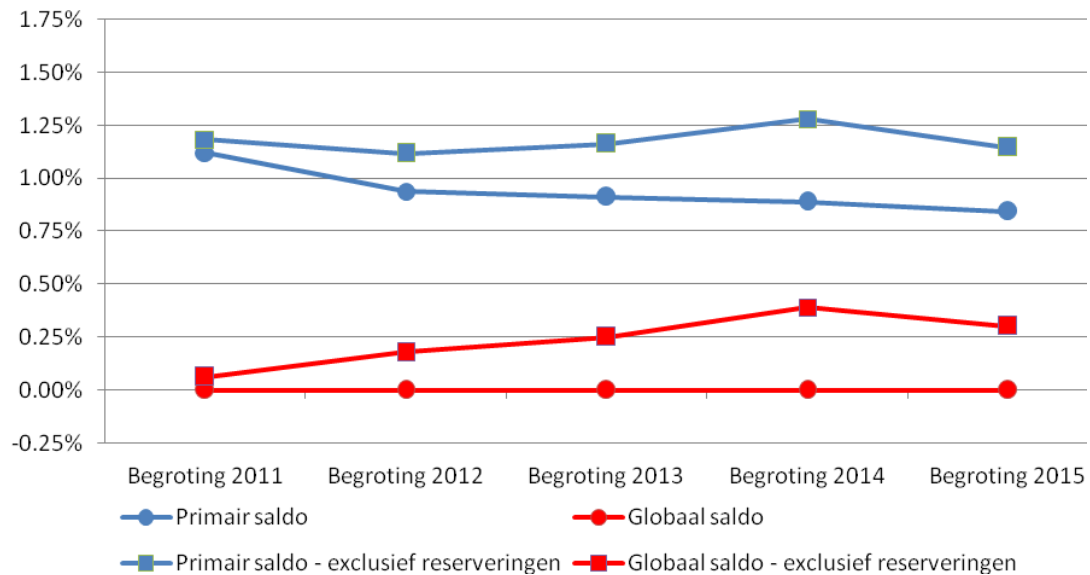
Tabel 4. Recapitulatie

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo Gewone dienst exclusief interestlasten	121,5	94,9	79,6	79,6	79,6
Investerings en vermogensoverdrachten	71,3	64,3	49,0	49,0	49,0
Afschrijvingen	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Primair saldo (+overschot/-tekort)	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Rentelasten	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Globaal saldo/ Financieringssaldo voor aflossingen (+overschot/-tekort)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aflossing op opgenomen leningen	-	-	-	-	-
Terug te ontvangen aflossingen op uitgegeven leningen	-	-	-	-	-
Financieringsbehoefte	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 5. Economische grootheden

	2012	2013	2014	2015
Reële economische groei	-0,1	0,6	0,6	0,6
Inflatie	2,1	2,1	2,1	2,1
Nominale rente op 5 jaar overheidsobligaties	4,25	4,25	4,25	4,25

Grafiek 3. Primair en globaal saldo in procenten van het BBP

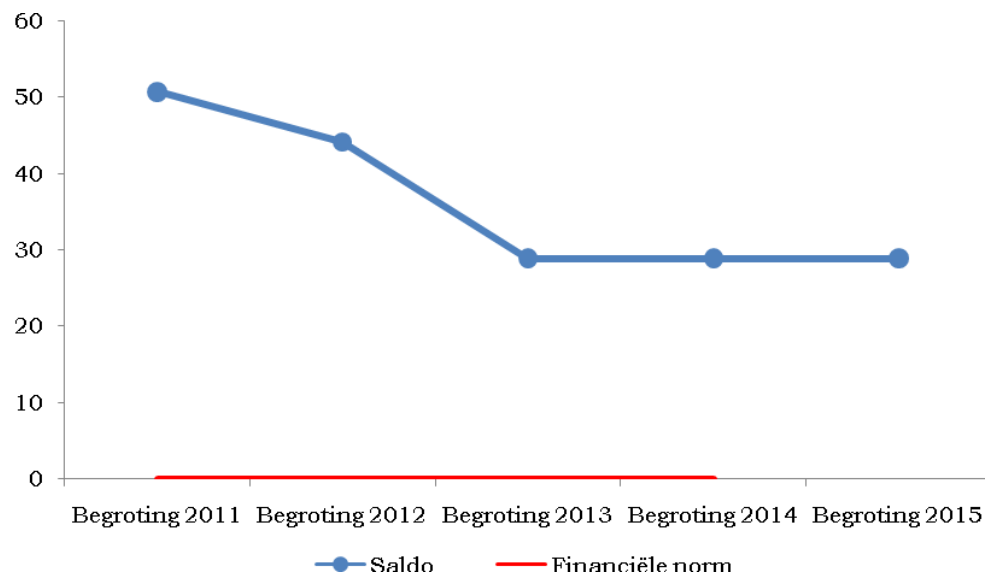

II.1 Gewone dienst

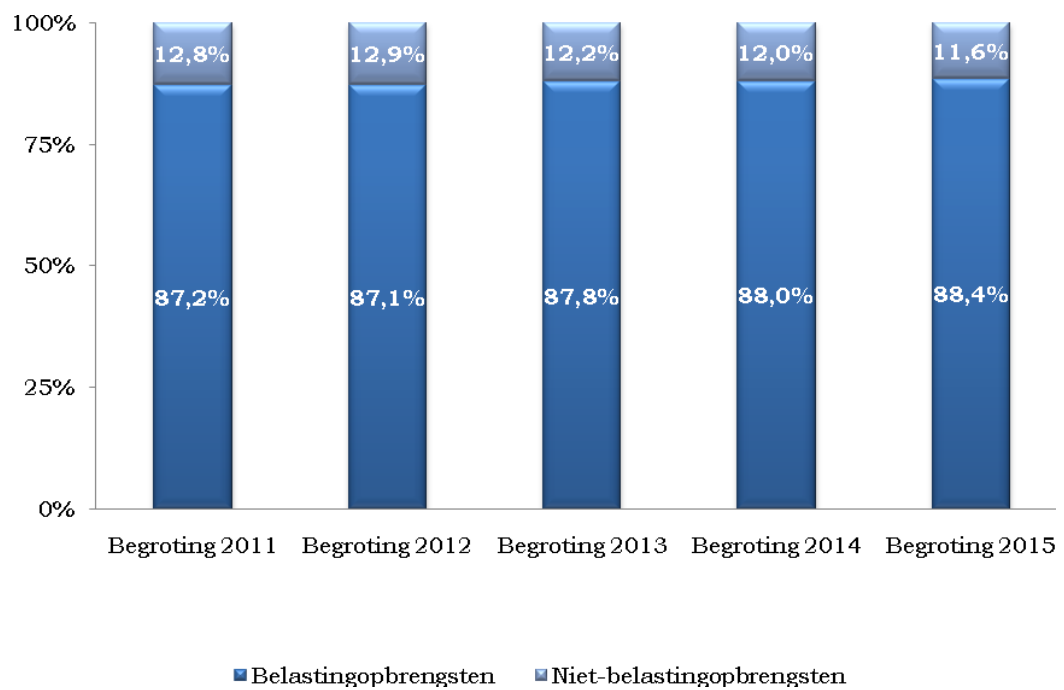
Tabel 6. Gewone Dienst

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Baten</i>	1.717,70	1.723,40	1.737,70	1.787,80	1.831,20
Belastingopbrengsten	1.498,10	1.501,10	1.526,40	1.572,50	1.618,20
Niet-belastingopbrengsten	219,6	222,3	211,3	215,3	213
<i>Lasten</i>	1.667,00	1.679,20	1.708,90	1.758,90	1.802,30
Beloning van personeel	481,9	469,6	481,4	497,2	517,2
Verbruik goederen en diensten	277,9	262,5	263	264,9	268,5
Afschrijving vaste activa	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Interest	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Subsidies	44,6	62,6	62,9	63,4	64,2
Overdrachten	332,7	371,7	374	376,9	377,6
Sociale zekerheid	405,3	421,2	424,6	440,1	457,4
Andere uitgaven	30,0	11,2	18,5	18,5	18,5
Reserveringen	3,2	9,6	13,6	27,0	28,0
Saldo	50,8	44,2	28,9	28,9	28,9

Grafiek 4. Financiële norm Gewone dienst

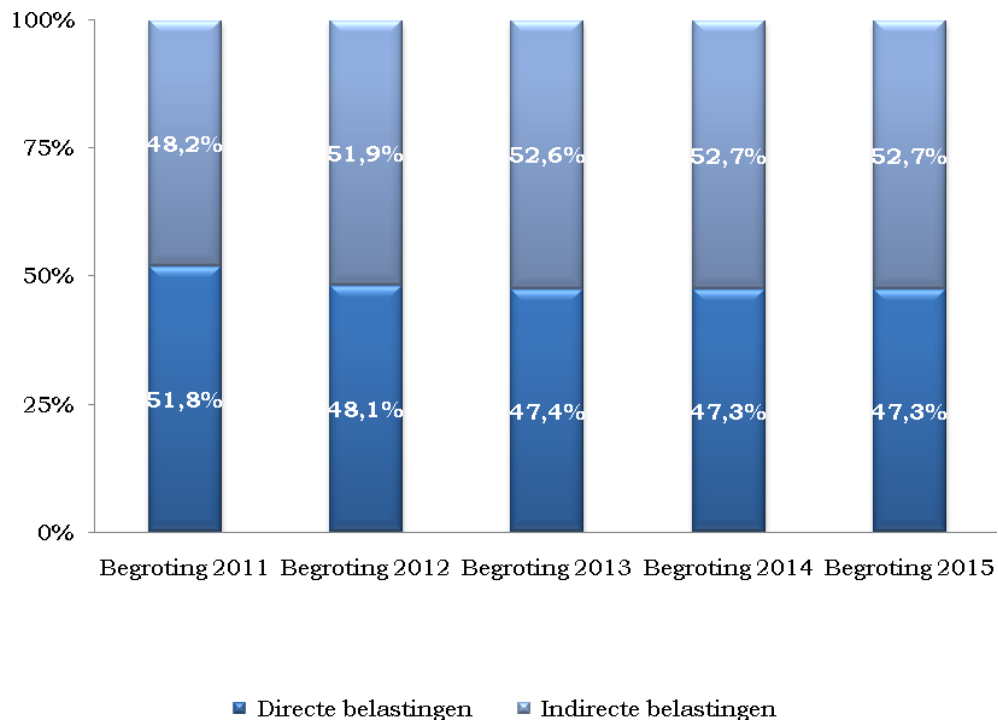
Grafiek 5. Baten

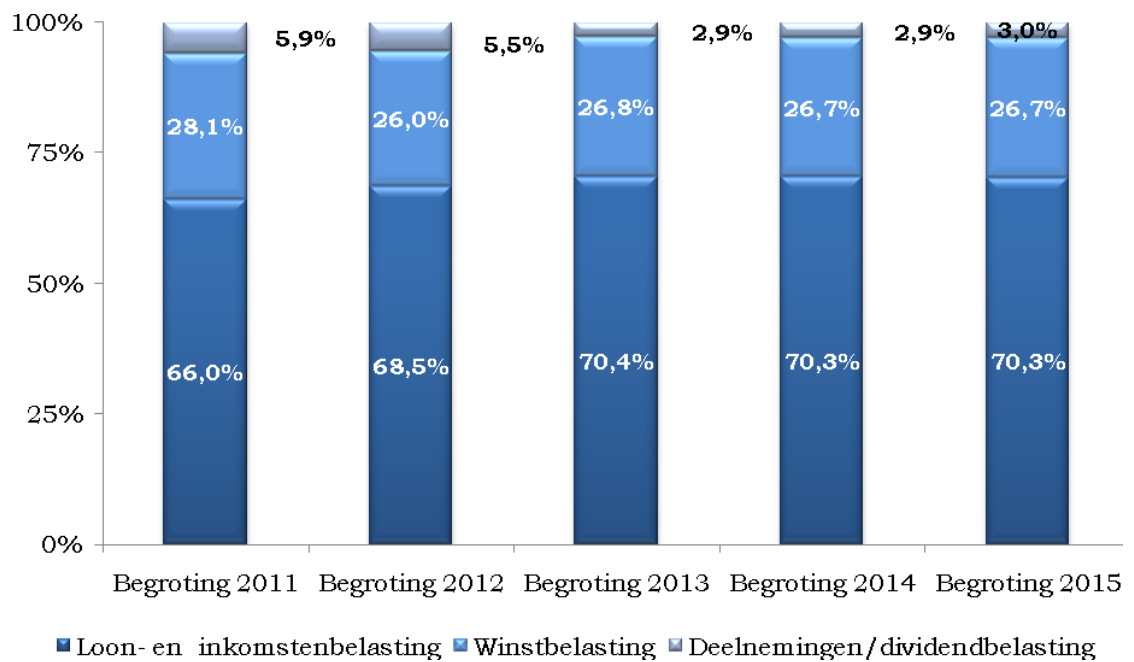
Tabel 7. Belastingopbrengsten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Directe belastingen	776,5	722,3	723,2	744,4	766,1
Loon- en inkomstenbelasting	512,3	494,7	508,9	523,5	538,5
Winstbelasting	218,2	188,0	193,5	199,0	204,6
Deelnemingen/dividendbelasting	46,0	39,6	20,8	21,9	23,0
Indirecte belastingen	721,6	778,7	803,3	828,0	852,1
Omzetbelasting	325,5	394,6	408,0	421,4	433,7
Invoerrechten	170,9	173,2	179,5	185,9	192,6
Accijnzen	109,7	94,2	96,8	99,6	102,4
Grondbelasting	31,8	32,3	33,2	33,9	34,7
Motorrijtuigenbelasting	37,8	38,0	38,5	38,9	39,4
Overige	45,9	46,4	47,3	48,3	49,3
Totaal	1.498,1	1501,0	1526,5	1572,4	1618,2

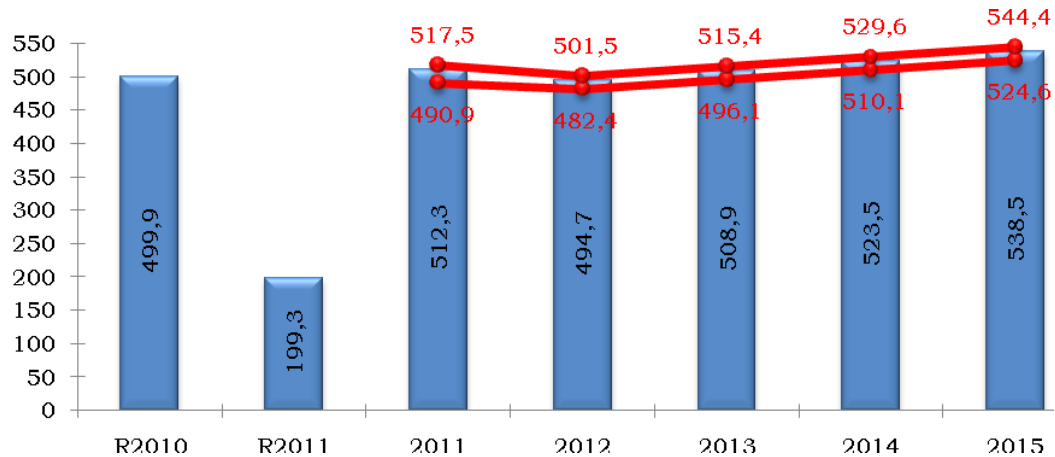
Grafiek 6. Belastingopbrengsten

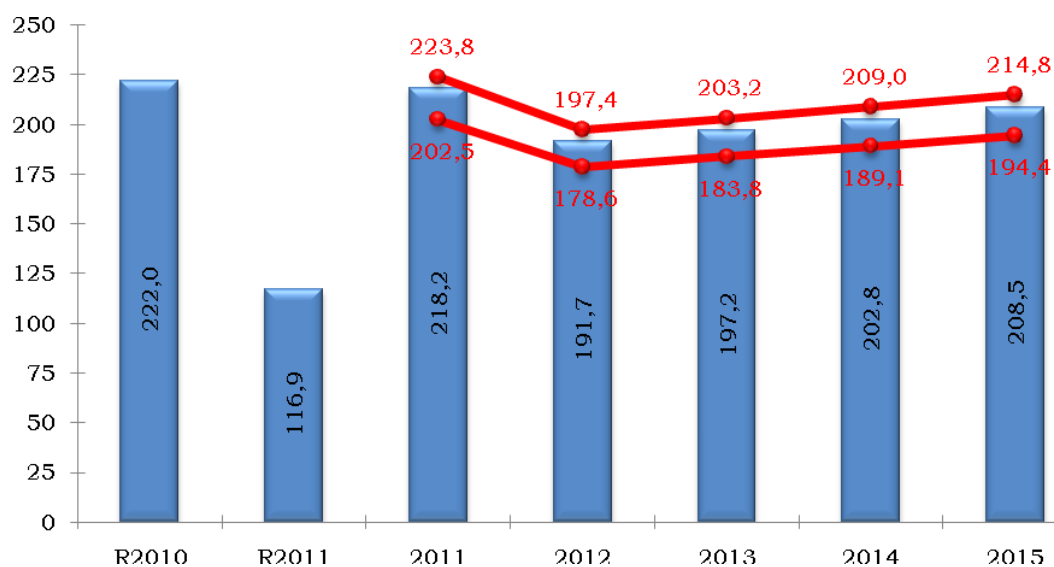
Grafiek 7. Directe belastingen

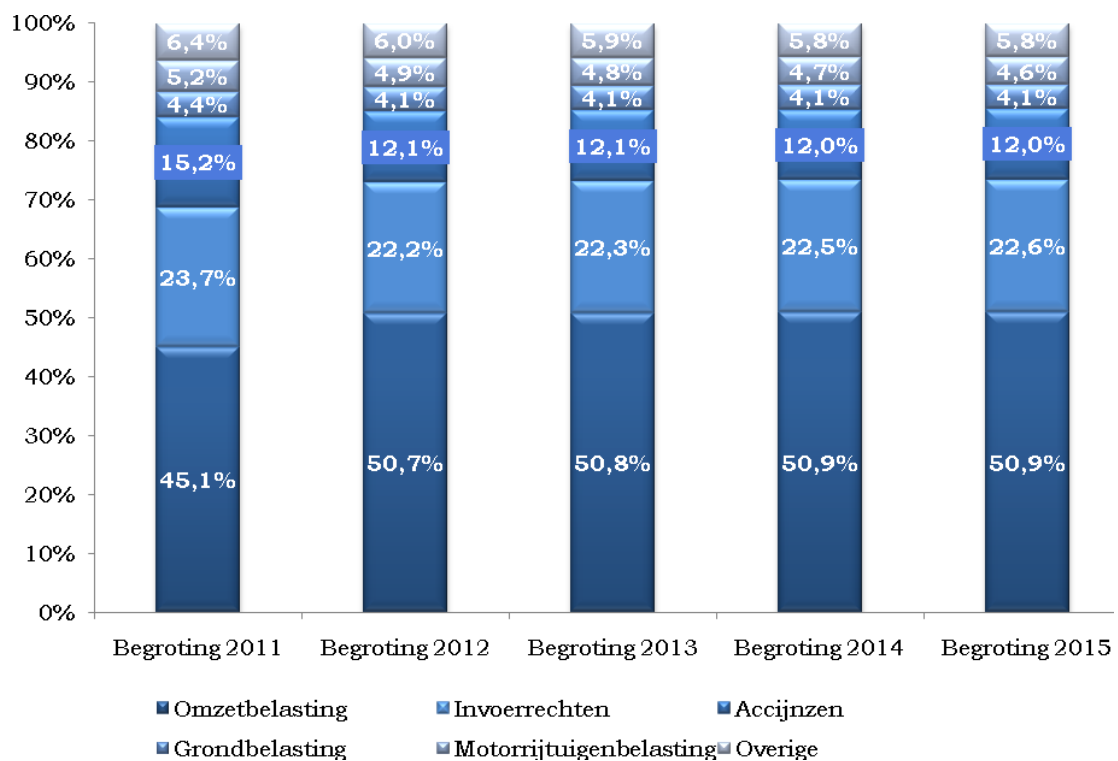
Grafiek 8. Loon- en inkomstenbelasting

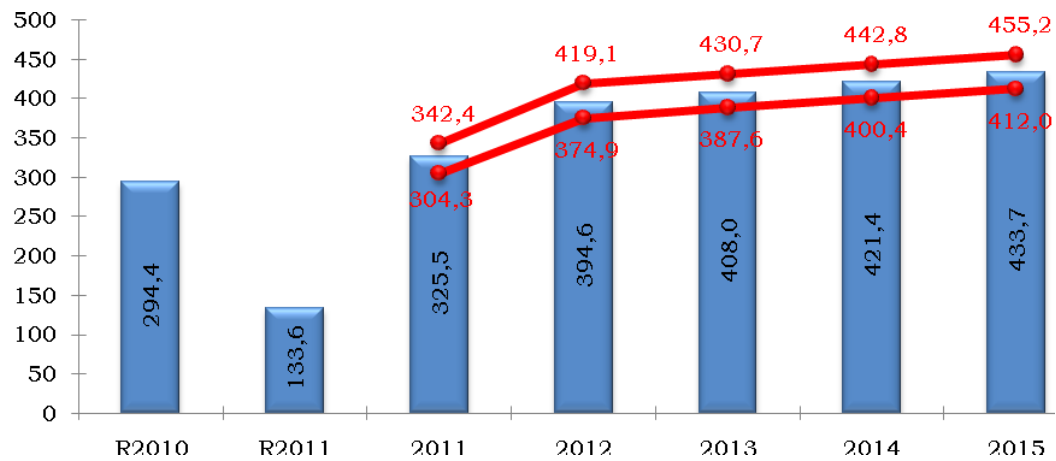
Grafiek 9. Winstbelasting

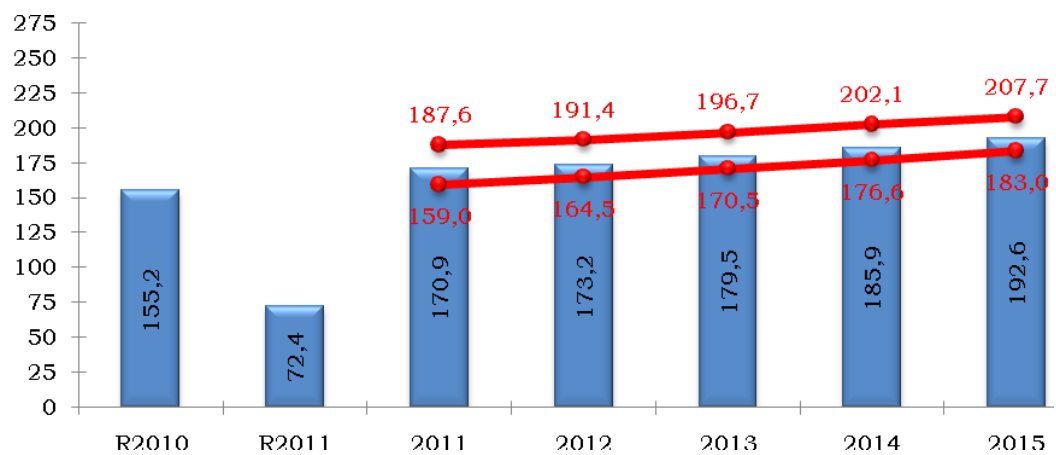
Grafiek 10. Indirecte belastingen

Grafiek 11. Omzetbelasting

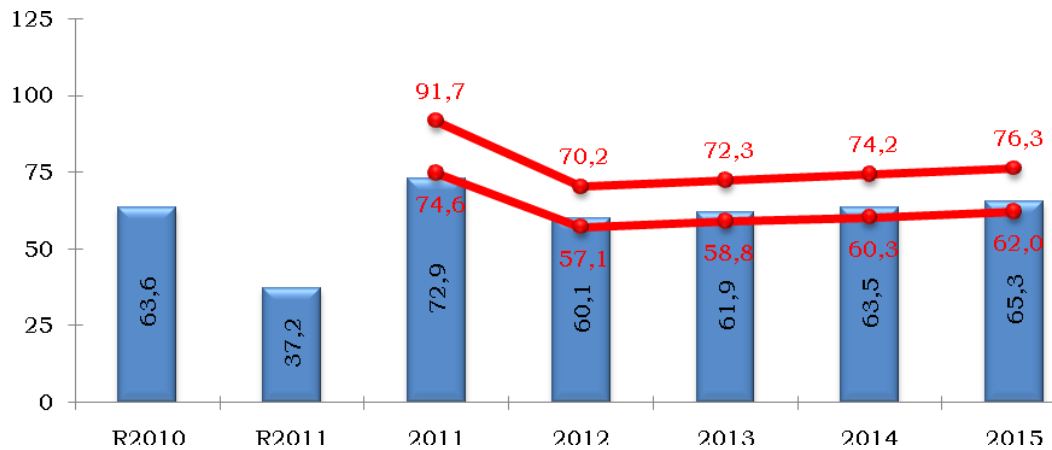
Grafiek 12. Invoerrechten

Tabel 8. Accijnzen

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Bijzondere invoerrechten op benzine	72,9	60,1	61,9	63,5	65,3
Accijns op bier	12,2	12,6	12,9	13,3	13,7
Accijns Tabaksartikelen	12,1	11,4	11,7	12,1	12,4
Accijns gedistilleerd	12,5	10,1	10,3	10,7	11,0
Totaal	109,7	94,2	96,8	99,6	102,4

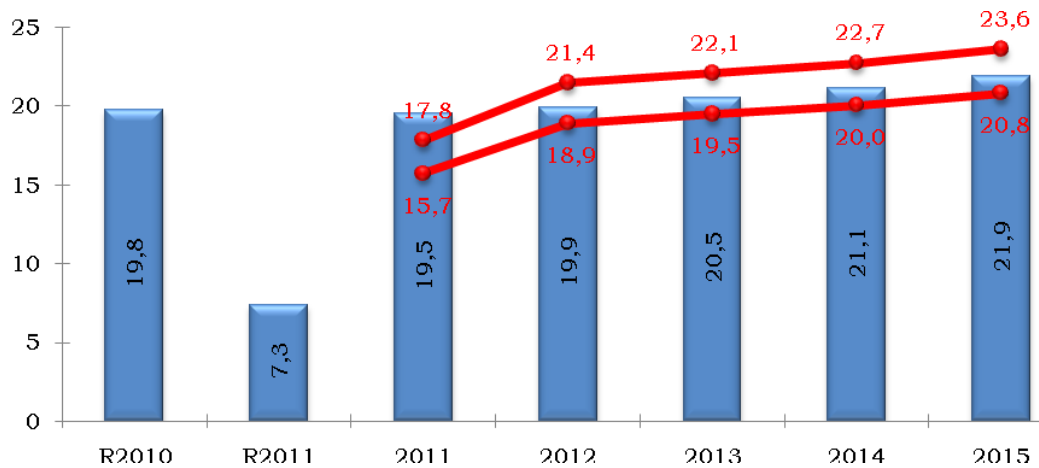
Grafiek 13. Bijzondere invoerrechten op benzine

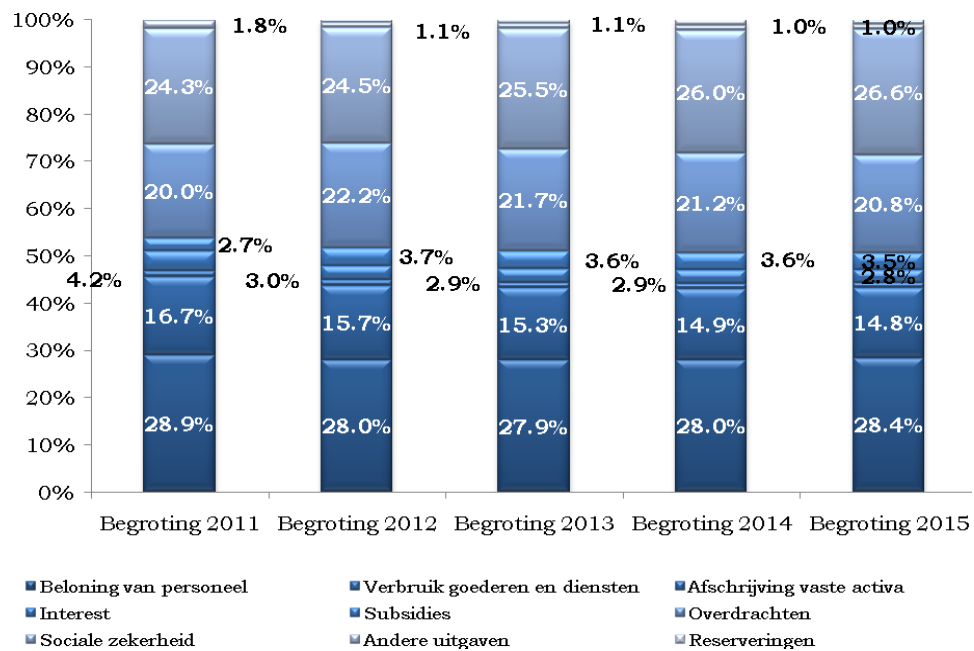
Tabel 9. Overige indirecte belastingopbrengsten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Overdrachtsbelasting	19,5	19,9	20,5	21,1	21,9
Zegelbelasting	9,6	9,7	9,7	9,9	9,8
Afvalstoffenbelasting	9,0	9,0	9,1	9,2	9,3
Logeergastenbelasting	6,2	6,2	6,3	6,4	6,6
Overige	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7
Totaal	45,9	46,4	47,3	48,3	49,3

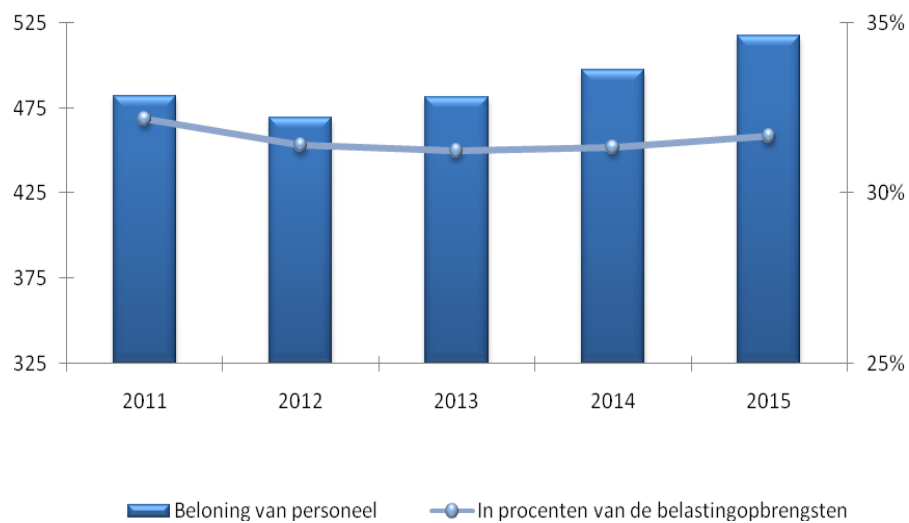
Grafiek 14. Overdrachtsbelasting

Grafiek 15. Lasten

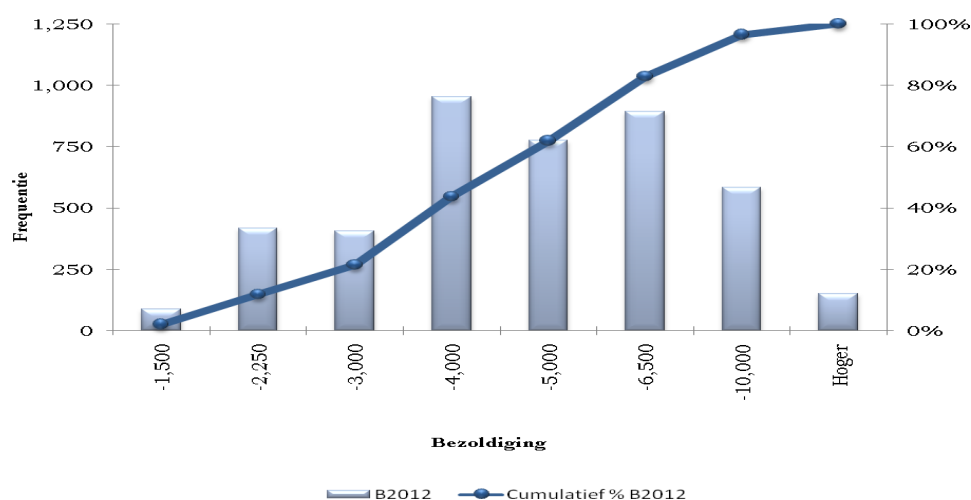
Grafiek 16. Ontwikkeling Beloning van personeel

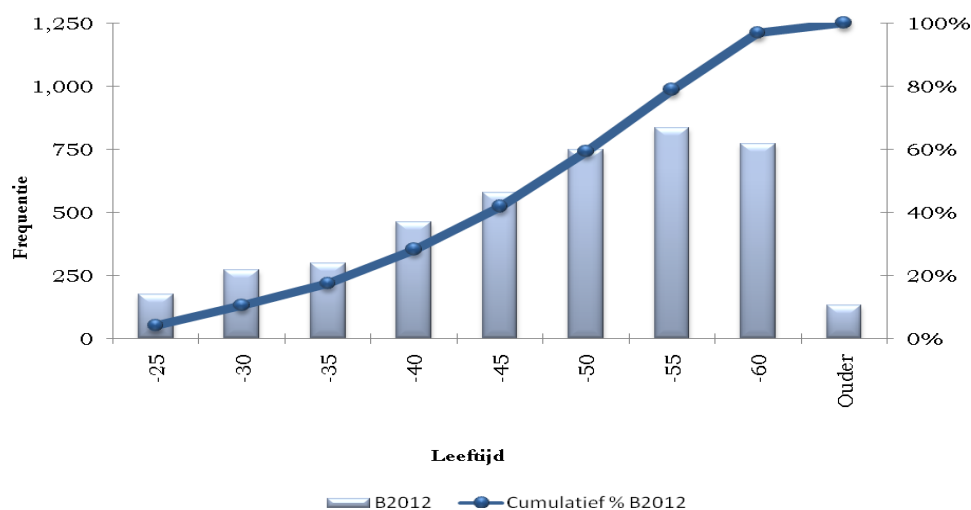
Tabel 11. Personeelsindicatoren

Omschrijving	Begroting 2011 (salarisrol juli 2010)	Begroting 2012 (salarisrol juli 2011)
Aantal personeel	4.139	4.266
Gemiddelde bezoldiging (ANG)	4.630	4.712
Modale bezoldiging (ANG)	5.061	4.769
Mediaan-bezoldiging (ANG)	4.237	4.330
Gemiddelde leeftijd	47	46
Gemiddelde aantal dienstjaren	16,5	16

Grafiek 17. Bezoldiging overheidspersoneel eind juni 2011

Grafiek 18. Leeftijdsstructuur overheidspersoneel eind juni 2011

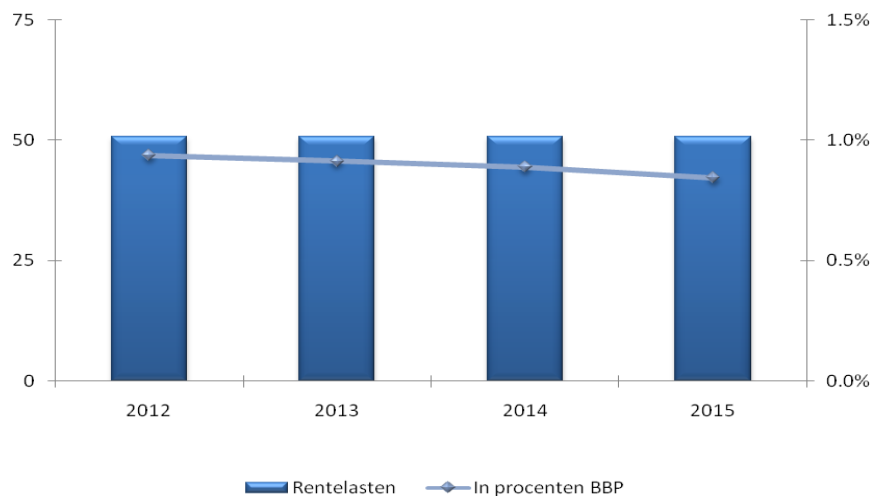
Grafiek 19. Aantal dienstjaren overheidspersoneel eind juni 2011

Tabel 12. Personeelsaantallen

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Beginstand	4.185	4.140	4.104	4.059
Instroom	116	106	116	198
Uitstroom	161	141	161	163
Eindstand	4.140	4.104	4.059	4.094

Grafiek 20. Rentelasten

Tabel 13. Overdrachten

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	332,7	371,7	374,0	376,9	377,6
Onderwijs-veld	222,1	226,6	226,6	226,6	222,8
Selikor	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
Curaçao Tourism Development Bureau	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Overige	56,5	91,0	93,3	96,2	100,7

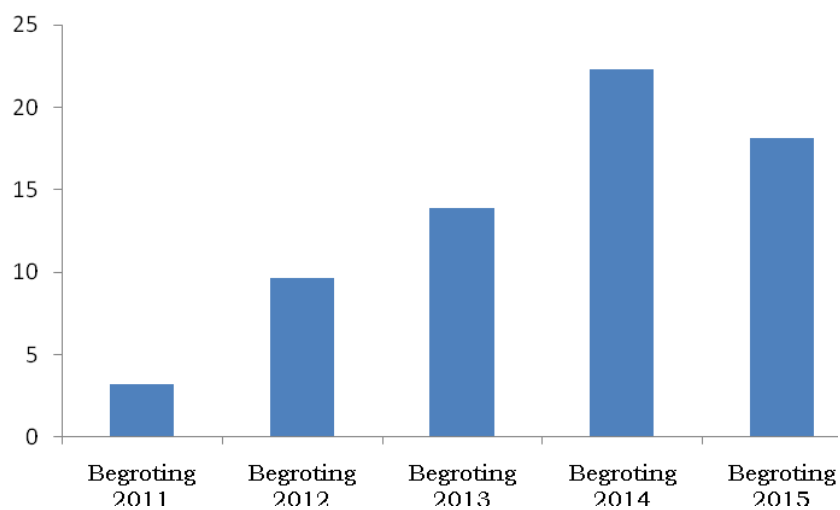
Tabel 14. Sociale zekerheid

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	405,3	421,2	425,6	440,4	457,4
Medische kosten via het Bureau Ziektekostenvoorzieningen	146,3	36,6			
SVB-fondsen	24,7	18,6	5,1	11,7	21,0
Premie medeverzekering gezinsleden	36,6	9,2			
AVBZ-bijdrage	15,7	16,0	17,2	17,9	18,8
FZOG	21,8	5,5			
Onderstandsuitkering	41,2	45,9	45,9	45,9	45,9
Basisverzekering		171,8	233,6	238,6	243,0
Pensioen- en VUT-uitkeringen	25,8	26,1	26,1	26,1	26,1
Duurtetoeslag	87,7	87,7	92,7	95,2	97,8
Overige	5,7	3,8	5,0	5,0	4,8

Tabel 15. Overdrachten aan de Sociale Verzekeringsbank

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal	24,7	190,4	237,7	250,3	264,0
ZV/OV-fondsen	24,7	18,6	-	-	-
Basisverzekering	-	171,8	233,6	238,6	243,0
AOV/AWW-fondsen	-	-	4,1	11,7	21,0

Grafiek 21. Reserveringen

II.3 Kapitaal dienst

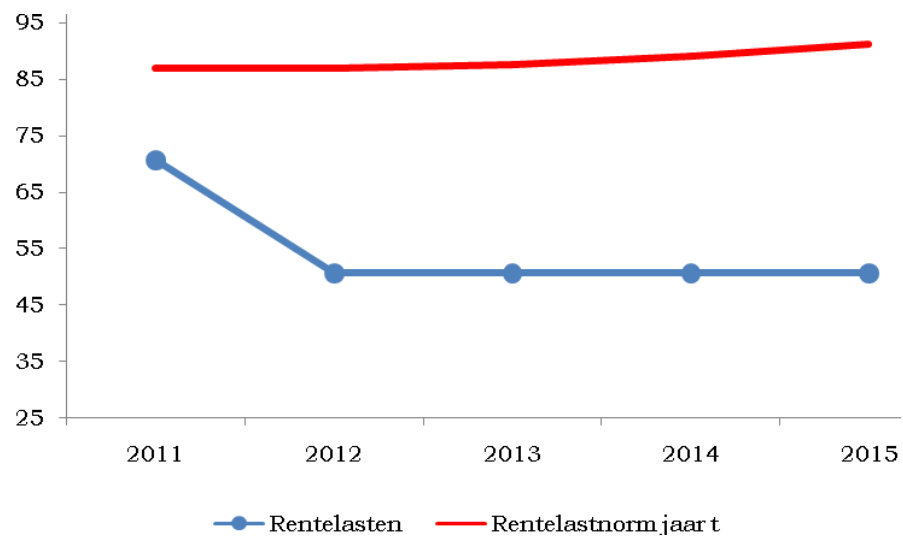
Tabel 16. Kapitaal Dienst

	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	71,3	64,3	49,0	9,0	9,0
Investerings- en vermogensoverdrachten	71,3	64,3	49,0	9,0	9,0
Aflossing leningen o/g:	-	-	-	-	-
- binnenland	-	-	-	-	-
- buitenland	-	-	-	-	-
Kapitaalverstrekking overheidsbedrijven	-	-	-	-	-
Baten	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Vrijgekomen middelen uit afschrijvingen	20,6	20,2	20,2	20,2	20,2
Aflossing leningen u/g	-	-	-	-	-
Nieuwe financiering	-	-	-	-	-
Saldo	-50,8	- 44,2	28,9	- 28,9	- 28,9

Opm. Bedragen in miljoen ANG

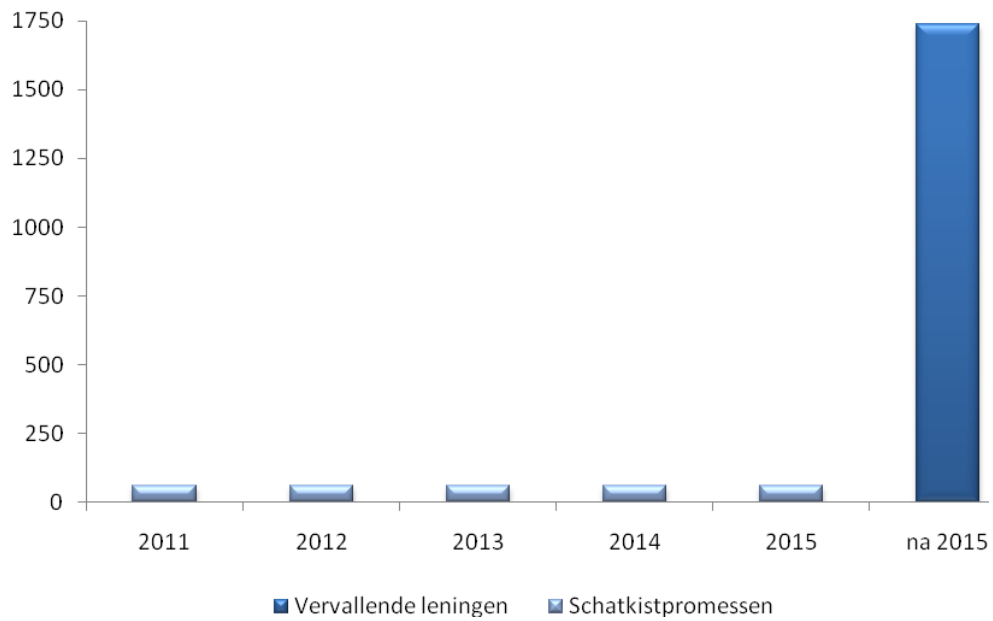
Tabel 17. Financieringsruimte

	2011	2012	2013	2014	2015
Rentelastnorm jaar t	86,9	86,9	87,5	89,0	91,1
Rentelasten jaar t	70,7	50,7	50,7	50,7	50,7
Financieringsruimte (in termen van rentelasten)	16,2	36,2	36,8	38,3	40,4
Financieringsruimte	433,1	966,4	982,0	1.020,0	1.077,0
Financiering (cumulatief)	-		-	-	-
Deviatie (+ gunstig / - ongunstig)	433,1	966,4	982,0	1.020,0	1.077,0

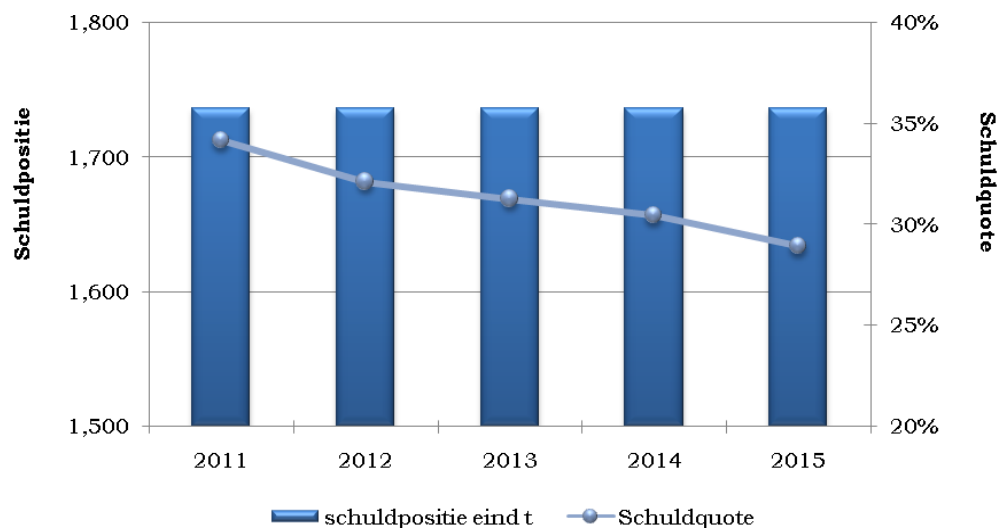
Grafiek 22. Financiële norm Kapitaaldienst: rentelastnorm**Tabel 18. Bruto schuldpositie**

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Beginstand	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8
Mutatie t.o.v. (t-1)	-	-	-	-	-
Eindstand	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8	1.736,8

Grafiek 23. Vervalschema schulden

Grafiek 24. Bruto schuldpositie en schuldquote

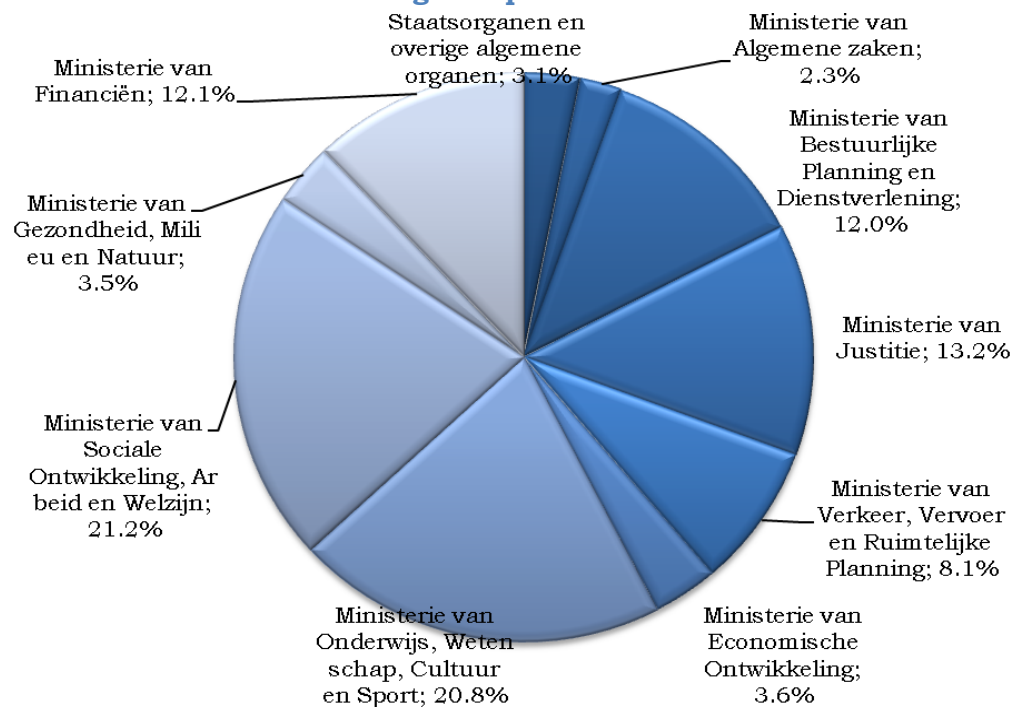
Tabel 19. Allocatie van de middelen op de Kapitaaldienst

	2011	2012	2013	2014	2015
Gebouwen	15,1	12,0	10,0	10,0	10,0
Andere Bouwstructuren	5,4	1,2	1,2	1,2	1,2
Kantoor Inrichting	3,4	3,6	3,5	3,5	3,5
Kantoor Apparatuur	15,1	15,3	15,2	15,2	15,2
Transportmiddelen	3,6	17,3	4,3	4,3	4,3
Machines&andere Werktuigen	14,4	4,1	4,1	4,1	4,1
Gecultiveerde Eigendommen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Immateriële Vaste Activa	3,9	3,3	3,3	3,3	3,3
Gronden & Terreinen	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Ondergrondse Eigendommen	10,1	7,5	7,5	7,5	7,5
Totaal	71,3	49,0	49,0	49,0	49,0

Hoofdstuk III Begrotingsuitgaven per hoofdstuk*III.1 Gewone dienst***Tabel 20. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk**

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	48,4	52,4
Ministerie van Algemene zaken	37,9	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	202,1	200,5
Ministerie van Justitie	215,8	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	133,6	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	57,3	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	346,4	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	356,6	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	57,5	59,0
Ministerie van Financiën	211,3	202,7
Totaal	1.667,0	1.675,0

Grafiek 25. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Tabel 21. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	48,4	52,4
Ministerie van Algemene zaken	37,9	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	73,4	72,9
Ministerie van Justitie	215,8	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	133,6	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	57,3	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	346,4	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	356,6	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	57,5	59,0
Ministerie van Financiën	89,4	98,5
Totaal	1.416,3	1.443,1

Tabel 22. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Andere uitgaven	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	26,0	8,2	0,3	0,0	0,0	15,5	2,3	0,0	52,4
Ministerie van Algemene zaken	21,4	10,4	0,6	0,0	1,1	0,1	5,7	0,0	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	44,8	26,5	0,9	0,0	0,7	0,0	127,6	0,0	200,5
Ministerie van Justitie	152,1	53,3	2,5	0,0	0,4	9,3	2,7	0,0	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	27,5	22,7	6,6	0,0	15,0	64,7	0,0	0,0	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	8,5	22,1	0,3	0,0	26,0	3,8	0,0	0,0	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	88,7	26,3	4,0	0,0	0,6	226,6	2,3	0,0	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	21,3	35,0	0,9	0,0	1,0	28,0	269,2	0,0	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	19,2	19,9	1,0	0,0	1,5	17,3	0,0	0,0	59,0
Ministerie van Financiën	60,1	38,1	3,1	50,7	16,2	6,4	0,0	28,1	202,7
Totaal	469,6	262,5	20,2	50,7	62,6	371,7	409,7	28,1	1675,0

Tabel 23. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	1,6%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	0,1%	0,0%	3,1%
Ministerie van Algemene zaken	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,3%	0,0%	2,3%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,7%	1,6%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	7,6%	0,0%	12,0%
Ministerie van Justitie	9,1%	3,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	13,2%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	1,6%	1,4%	0,4%	0,0%	0,9%	3,9%	0,0%	0,0%	8,1%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	0,5%	1,3%	0,0%	0,0%	1,6%	0,2%	0,0%	0,0%	3,6%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,3%	1,6%	0,2%	0,0%	0,0%	13,5%	0,1%	0,0%	20,8%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1,3%	2,1%	0,1%	0,0%	0,1%	1,7%	16,1%	0,0%	21,2%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	1,1%	1,2%	0,1%	0,0%	0,1%	1,0%	0,0%	0,0%	3,5%
Ministerie van Financiën	3,6%	2,3%	0,2%	3,0%	1,0%	0,4%	0,0%	1,7%	12,1%
Totaal	28,0%	15,7%	1,2%	3,0%	3,7%	22,2%	24,5%	1,7%	100,0%

Tabel 24. Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	5,5%	3,1%	1,6%	0,0%	0,0%	4,2%	0,6%	0,0%	3,1%
Ministerie van Algemene zaken	4,5%	4,0%	2,9%	0,0%	1,7%	0,0%	1,4%	0,0%	2,3%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	9,5%	10,1%	4,5%	0,0%	1,1%	0,0%	31,1%	0,0%	12,0%
Ministerie van Justitie	32,4%	20,3%	12,5%	0,0%	0,7%	2,5%	0,6%	0,0%	13,2%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	5,8%	8,7%	32,6%	0,0%	24,0%	17,4%	0,0%	0,0%	8,1%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,8%	8,4%	1,3%	0,0%	41,5%	1,0%	0,0%	0,0%	3,6%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	18,9%	10,0%	19,9%	0,0%	0,9%	61,0%	0,6%	0,0%	20,8%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	4,5%	13,3%	4,5%	0,0%	1,6%	7,5%	65,7%	0,0%	21,2%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	4,1%	7,6%	4,9%	0,0%	2,5%	4,7%	0,0%	0,0%	3,5%
Ministerie van Financiën	12,8%	14,5%	15,3%	100,0%	25,9%	1,7%	0,0%	100,0%	12,1%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 25. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	26,0	8,2	0,3	0,0	0,0	15,5	2,3	0,0	52,4
Ministerie van Algemene zaken	21,4	10,4	0,6	0,0	1,1	0,1	5,7	0,0	39,2
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	44,8	26,5	0,9	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	72,9
Ministerie van Justitie	152,1	53,3	2,5	0,0	0,4	9,3	2,7	0,0	220,4
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	27,5	22,7	6,6	0,0	15,0	64,7	0,0	0,0	136,4
Ministerie van Economische Ontwikkeling	8,5	22,1	0,3	0,0	26,0	3,8	0,0	0,0	60,6
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	88,7	26,3	4,0	0,0	0,6	226,6	2,3	0,0	348,5
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	21,3	35,0	0,9	0,0	1,0	28,0	269,2	0,0	355,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	19,2	19,9	1,0	0,0	1,5	17,3	0,0	0,0	59,0
Ministerie van Financiën	51,9	27,7	2,4	0,0	16,2	0,2	0,0	0,0	98,5
Totaal	461,4	252,1	19,5	0,0	62,6	365,5	282,1	0,0	1443,1

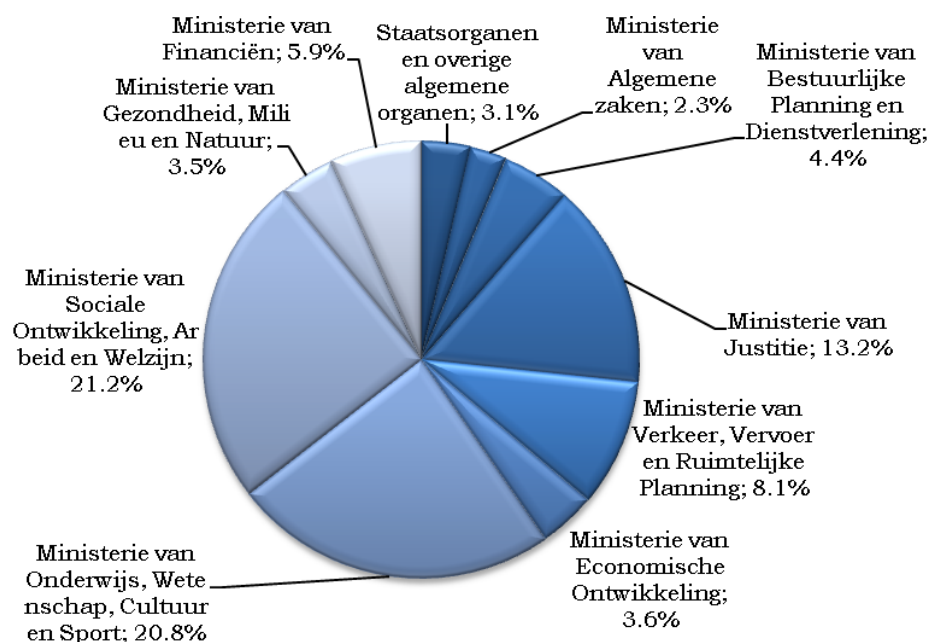
Tabel 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	1,8%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,2%	0,0%	3,6%
Ministerie van Algemene zaken	1,5%	0,7%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,4%	0,0%	2,7%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	3,1%	1,8%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,1%
Ministerie van Justitie	10,5%	3,7%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	15,3%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	1,9%	1,6%	0,5%	0,0%	1,0%	4,5%	0,0%	0,0%	9,5%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	0,6%	1,5%	0,0%	0,0%	1,8%	0,3%	0,0%	0,0%	4,2%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	6,1%	1,8%	0,3%	0,0%	0,0%	15,7%	0,2%	0,0%	24,1%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1,5%	2,4%	0,1%	0,0%	0,1%	1,9%	18,7%	0,0%	24,6%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	1,3%	1,4%	0,1%	0,0%	0,1%	1,2%	0,0%	0,0%	4,1%
Ministerie van Financiën	3,6%	1,9%	0,2%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%
Totaal	32,0%	17,5%	1,4%	0,0%	4,3%	25,3%	19,5%	0,0%	100,0%

Tabel 27. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie

Hoofdstuk	Beloning van personeel	Verbruik van goederen en diensten	Afschrijving vaste activa	Intrest	Subsidies	Overdrachten	Sociale zekerheid	Reserveringen	Totaal
Staatsorganen en overige algemene organen	5,6%	3,2%	1,7%	0,0%	0,0%	4,2%	0,8%	0,0%	3,6%
Ministerie van Algemene zaken	4,6%	4,1%	3,0%	0,0%	1,7%	0,0%	2,0%	0,0%	2,7%
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	9,7%	10,5%	4,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	5,1%
Ministerie van Justitie	33,0%	21,2%	12,9%	0,0%	0,7%	2,5%	0,9%	0,0%	15,3%
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	6,0%	9,0%	33,6%	0,0%	24,0%	17,7%	0,0%	0,0%	9,5%
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,8%	8,8%	1,4%	0,0%	41,5%	1,0%	0,0%	0,0%	4,2%
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	19,2%	10,4%	20,6%	0,0%	0,9%	62,0%	0,8%	0,0%	24,1%
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	4,6%	13,9%	4,7%	0,0%	1,6%	7,6%	95,4%	0,0%	24,6%
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	4,2%	7,9%	5,1%	0,0%	2,5%	4,7%	0,0%	0,0%	4,1%
Ministerie van Financiën	11,3%	11,0%	12,5%	0,0%	25,9%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%

Grafiek 26. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

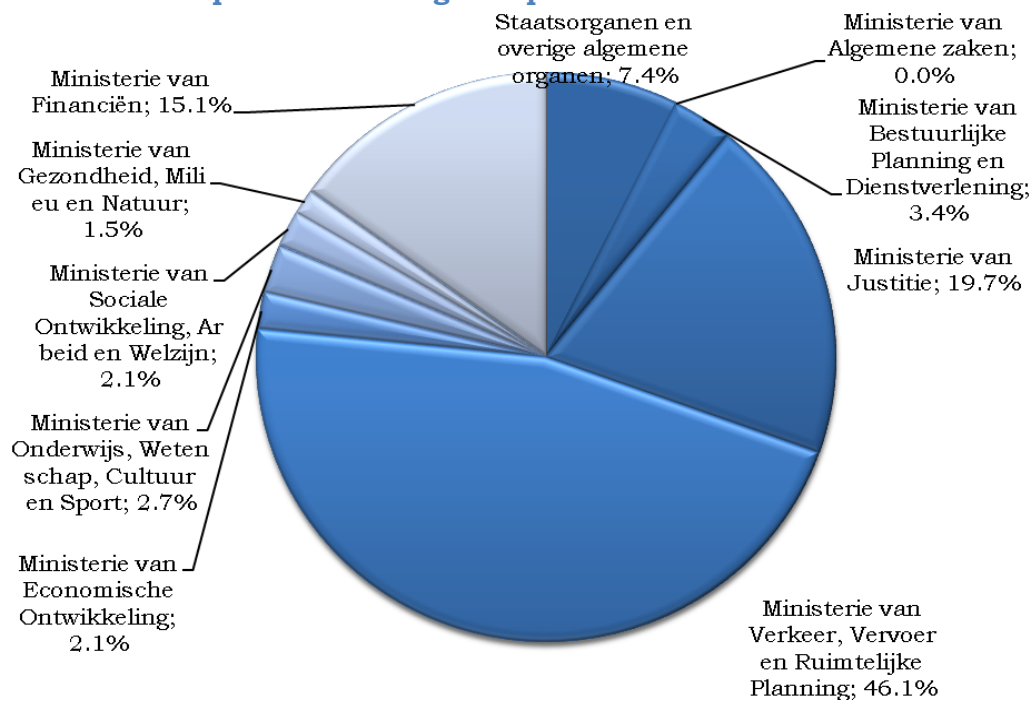

III.2 Kapitaal dienst

Tabel 28. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	0,2	4,7
Ministerie van Algemene zaken	0,5	0,0
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,9	2,2
Ministerie van Justitie	13,1	12,7
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	24,7	29,7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,5	1,3
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,2	1,8
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	2,9	1,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	2,1	0,9
Ministerie van Financiën	18,2	9,7
Totaal	71,3	64,3

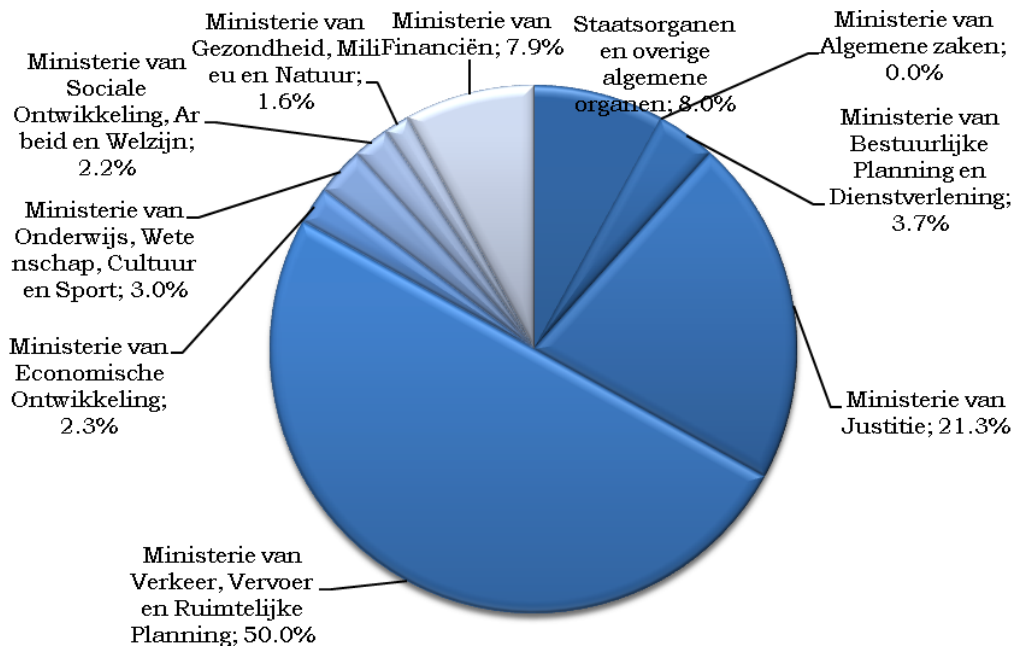
Grafiek 27. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Tabel 29. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2011	2012
Staatsorganen en overige algemene organen	0,2	4,7
Ministerie van Algemene zaken	0,5	0,0
Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening	2,9	2,2
Ministerie van Justitie	13,1	12,7
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	24,7	29,7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1,5	1,3
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	5,2	1,8
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	2,9	1,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	2,1	0,9
Ministerie van Financiën	13,2	4,7
Totaal	66,3	59,3

Grafiek 28. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Tabel 30. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	4,7	0,0	0,0	4,7
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0	0,0	0,0	0,0
	2,2	0,0	0,0	2,2
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	12,7	0,0	0,0	12,7
Ministerie van Justitie	29,7	0,0	0,0	29,7
Ministerie van Verkeer en Vervoer	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	1,8	0,0	0,0	1,8
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	0,9	0,0	0,0	0,9
Ministerie van Financien	9,7	0,0	0,0	9,7
Totaal	64,3	0,0	0,0	64,3

Tabel 31. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	7,4%	0,0%	0,0%	7,4%
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	3,4%	0,0%	0,0%	3,4%
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	19,7%	0,0%	0,0%	19,7%
Ministerie van Justitie	46,1%	0,0%	0,0%	46,1%
Ministerie van Verkeer en Vervoer	2,1%	0,0%	0,0%	2,1%
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	2,7%	0,0%	0,0%	2,7%
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	2,1%	0,0%	0,0%	2,1%
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	1,5%	0,0%	0,0%	1,5%
Ministerie van Financien	15,1%	0,0%	0,0%	15,1%
Totaal	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Tabel 32. Gecorrigeerde Kapitaal dienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	4,7	0,0	0,0	4,7
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0	0,0	0,0	0,0
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	2,2	0,0	0,0	2,2
	12,7	0,0	0,0	12,7
Ministerie van Justitie	29,7	0,0	0,0	29,7
Ministerie van Verkeer en Vervoer	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	1,8	0,0	0,0	1,8
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	1,3	0,0	0,0	1,3
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	0,9	0,0	0,0	0,9
Ministerie van Financien	4,7	0,0	0,0	4,7
Totaal	59,3	0,0	0,0	59,3

Tabel 33. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2012 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst

Hoofdstuk	Investerings	Vermogensoverdrachten	Aflossing leningen o/g	Totaal
Staatsorganen	8,0%	0,0%	0,0%	8,0%
Ministerie van Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	3,7%	0,0%	0,0%	3,7%
Ministerie van Constitutionele en Binnenlandse Zaken	21,3%	0,0%	0,0%	21,3%
Ministerie van Justitie	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Ministerie van Verkeer en Vervoer	2,3%	0,0%	0,0%	2,3%
Ministerie van Economische Zaken en Arbeidszaken	3,0%	0,0%	0,0%	3,0%
Ministerie van Onderwijs en Cultuur	2,2%	0,0%	0,0%	2,2%
Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling	1,6%	0,0%	0,0%	1,6%
Ministerie van Financien	7,9%	0,0%	0,0%	7,9%
Totaal	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Toelichting artikel 2

Gezien het complexe karakter van de openbare financiën en rekening houdende met een adequaat, modern en geïntegreerd financieel beleid en beheer, is het van groot belang dat er tijdig en adequaat ingespeeld kan worden op marktomstandigheden. Dit verklaart de keuze voor deze financieringsconstructie.

Artikel 82 van de Staatsregeling bepaalt dat geldleningen ten name en ten laste van de Curaçaose staat niet kunnen worden aangegaan dan bij of krachtens landsverordening.

In uitvoering hiervan wordt in artikel 2 van de onderhavige landsverordening het leningenplafond bepaald. Het leningenplafond is het maximumbedrag dat de overheid aan leningen mag hebben uitstaan. Dit leningenplafond is bedoeld ter dekking van de financieringstekorten die kunnen ontstaan bij de uitvoering van de overheidsbegrotingen, zowel voor wat betreft de Begroting 2012 als voor wat betreft het voorgaande jaar. Voor het jaar 2012 bedraagt dit leningenplafond ANG 1.796,0 miljoen, hetgeen circa ANG 60 miljoen hoger is dan het bruto schuldbedrag dat begin 2012 wordt verwacht. Deze ruimte is onder meer bedoeld om tijdelijk, door schatkistpromessen uit te geven, het hoofd te kunnen bieden aan:

- Concentratie van verplichtingen in een korte periode waardoor tijdelijk, vooruitlopend op het innen van de reguliere middelen, in de liquiditeitsdekking daarvan wordt voorzien. Zo kan het voorkomen dat verplichtingen aan het begin van de maand dienen te worden voldaan, terwijl de ontvangsten pas later (bijvoorbeeld medio van de maand) worden geïnd. Om opbouw van betalingsachterstanden te voorkomen dient ruimte ingebouwd te worden om een dergelijke liquiditeitssituatie te overbruggen.
- Onvoorziene situaties in de liquiditeitsstroom. Zo kan het voorkomen dat om onvoorziene omstandigheden de inkomsten afwijken van de reguliere patroon waardoor het noodzakelijk wordt een tijdelijk beroep te doen op de kapitaalmarkt. Om opbouw van betalingsachterstanden te voorkomen dient ruimte ingebouwd te worden om een dergelijk liquiditeitssituatie te overbruggen.

Voor het bepalen van het leningenplafond wordt uitgegaan van de hoogste van de twee: de geraamde schuldpositie aan het begin van het dienstjaar waar de begroting voor strekt en de geraamde schuldpositie aan het eind van het dienstjaar.

De mogelijkheid wordt geboden om voor de financiering van een eventuele (kortstondige) financieringsbehoefte geldleningen aangegaan kunnen worden. Deze geldleningen kunnen worden aangegaan in de vorm van uitgifte en plaatsing van schatkistpromessen. Geldleningen kunnen eveneens worden aangegaan in de vorm van obligatieleningen. De overheid is niet voornemens obligatieleningen aan te gaan.

De concrete voorwaarden van uitgifte van schatkistpapier dienen te passen binnen het algemene financieringskader dat is aangegeven in de Nota van Financiën.

Tevens is in de Nota van Financiën is het effectieve rentepercentage genormeerd zodat van het daarin vermelde alleen kan worden afgeweken als dat voor de overheid financieel voordelig is. Daardoor zal slechts, indien de voorwaarden binnen het daarin vervatte kader passen of voordeliger zijn dan dat kader, schatkistpapier zonder afzonderlijke voorafgaande instemming van de Staten mogelijk zijn. Andere afwijkingen moeten bij landsverordening geschieden.

Willemstad,

MINISTER VAN FINANCIËN;